

Ferhenga Zaravên Teknîkî
Teknik Terimler Sözlüğü
Dictionary of Technical Terms

Ferhenga Zaravên Teknîkî
Teknik Terimler Sözlüğü
Dictionary of Technical Terms

TMMOB (Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birlięi)

Selânik Caddesi No:19/1 06650 Yenisehir/ANKARA

Tel : 0 312 418 12 75

Faks : 0 312 417 48 24

www.tmmob.org.tr

Malpera Ferhengê:www.endezyar.org

ISBN No: 978-605-01-0621-3

Teknik Hazırlık
Naturel Reklam Basın
www.naturelbasin.com
0212 426 63 30

Baskı
Gün Matbaacılık
Beşyol Mah.Akasya Sok.23
Küçükçekmece/İstanbul
0212 580 63 81

{ Pêşek }

Di 42. Kongreya TMMOB'ê de pêywira amadekirina “Ferhenga Zaravên Teknîkî ya bi Kurdî” ji bo pêşvekirina bikaranîna zimanê dayikê di qadên pişeyî de habibû dayîn.

Di vê çarçoveyê de, em şad û pextewarin ku bi xebatên Desteya Kordînasyona Bajarê Amedê me “Ferhenga Zaravên Teknîkî ya bi Kurdî” ji nava weşanên TMMOB'ê derxist.

Ji bo amadekirina vê ferhengê ji desteya kordînasyona bajarê Amedê re, ji endamên “Lijneya Xebatên Teknîkî yên bi Kurdî” ku vê xebatê kirine Hesên Gu-

neylî (EMO), Herdem Doğrul (MO), Nihat Noyan (İMO), Selahattin Elçi (HKMO), Enise Güneylî (EMO), Doğan Hatun (MadenMO), Fatma Sümer (MadenMO), Şerefhan Aydın(MO), M. Nedim Tüzün (EMO), M. Emin Tümmür (MMO), Abdulsamet Ucaman (ZMO), Kenan Çiftçi (MadenMO), Suat Yavuz (MMO), Abdulkadir Yılmaz (MMO), Erol Bacalan (EMO), Harun Yalçınkaya (JMO), Mehmet Orak (EMO), Yıldız Tahtacı (ŞPO), Kadri Dolu (HKMO), Enis İpek (MadenMO), Cihan Taşkiran (MMO), Yaser Fırat (MadenMO) re spasiyên xwe pêşkêş dikin.

Mehmet SOĞANCI

Serokê Desteya Rêveberiya TMMOB'ê

{ Sunuş }

TMMOB 42. Genel Kurulu'nda Yönetim Kurulumuza meslek alanlarımızda ana-dilin kullanılması için ön açacak bir çalıřma olarak “Kürtçe Teknik Terimler Sözlüğü”nün hazırlanmasına destek ol-ması görevi verilmiřti.

Bu çerçevede, Diyarbakır İl Koordinas-yon Kurulumuzun çalıřmalarıyla hazırlanan “Kürtçe Teknik Terimler Sözlüğü”nü TMMOB yayınları arasın-dan çıkarmanın gururunu taşıyoruz.

Sözlüğün hazırlanmasını sađlayan Di-yarbakır İl Koordinasyon Kurulumuza, yayına hazırlayan komisyon üyeleri

Hasan Güneyli (EMO), Herdem Doğrul (MO), Nihat Noyan (İMO), Selahattin Elçi (HKMO), Enise Güneyli (EMO), Dođan Hatun (MadenMO), Fatma Sümer (MadenMO), Şerefhan Aydın (MO), M. Nedim Tüzün (EMO), M. Emin Tümür (MMO), Abdulsamet Uca-man (ZMO), Kenan Çiftçi (MadenMO), Suat Yavuz (MMO), Abdulkadir Yılmaz (MMO), Erol Bacalan (EMO), Harun Yalçinkaya (JMO), Mehmet Orak (EMO), Yıldız Tahtacı (ŞPO), Kadri Dolu (HKMO), Enis İpek (MadenMO), Cihan Tařkıran (MMO), Yaser Fırat (MadenMO)'a teřekkür ederiz.

Mehmet SOĐANCI

TMMOB Yönetim Kurulu Bařkanı

{ Pêşgotin }

Ev xebata ku di destê we de ye xebateke ku komeke endezyar, avahîsaz, plansazên bajêr, mamosteyê Kurdî û zanyarê ziman bi hev re û ji dil bi 3,5 sal kirine derketiye holê. Pêwîstiya vê xebatê rûyekî din ê hebûn û rastiya gelê Kurd e. Lewma jî tunebûna çavkarniyeke weha di vê sed salê de kêmasiyeke mezin e. Hemû xebatên akademîk ên Kurdî dereng mayî ne. Vê xebata me jî her çîqa ku xebateke kêr û dereng mayî be di qada xwe de xwedî wateyeke dîrokî ye. Dereng be jî sûdgirtina gelê me ya ji vê xebata ku bi awayekî neteweyî hatiye çêkirin girîng e.

Ji gelekî ku çil milyon e rewşa tenê 6-7 milyonê ku di Rêvebertiya Herêmî ya Iraqê de dijî mafê esasî yê mirovî wek perwerdehiya bi zimanê dayikê dikare bikar bîne trajîk e. Her çîqa ku rewşa gelê Kurd li gora dewletên ku tê de dijîn biguhere jî dema mirov cîhana hemdem tîne ber çav mercên heyî gelek nebaşin. Herî girîng jî, ji mafên esasî wek ziman, dîrok, nasname û rêveberiya xweser bêpar e. Di Tirkiyeyê de 25 milyon Kurd dijîn lê yek Kurdekî ku bi zimanê xwe perwerde bibine jî nîn e. Her çîqa ku Zimanê Kurdî parçeyekî esas ê vî welatî, zimanê bi milyonan Kurdan

be jî, nêrîna dewleta desthilatdar heta salên dawîn jî digot ev ziman nîn e. Li gora dewletê zimanekî bi Kurdî nîn bû lê li gelek saziyên perwerdehiyê bi Îngilîzî, Fîransîzî, Almanî û Erebî perwerde dihat dayîn. Ji ber ku gelê Kurd bi 10 salan e têdikoşe hinek guherînên wek naskirina zimanê Kurdî ya bi devkî, perwerdeya zimanê Kurdî û vebûna beşa Wêje û Zimanê Kurdî ya li hinek zanîngehan li gora rewşa pêwîst gelek li paş e.

Mafê her Kurdî heye ku perwerdehiyê ji asta destpêkê heta zanîngehê, ku pêwîst be asta master û doktorayê jî bi Kurdî bigire û divê derfet ji aliyê dewletê ve werin amadekirin.

Bi awayekî ciddî pêdiviya gelê Kurd bi çavkaniyên ji beşa ziman û çandê heye. Her çîqa ku gelê me bixwaze bi hêza xwe pirsgrîka perwerdehî û ziman ji holê rake jî mixabin ev çareserî negiheştîye asta ku tê xwestin. ÎKK(Lijneya Kordinasyonê ya Bajêr)ya Amedê di 2012 de li kongreya TMMOBê pêşniyaznameyekî da û li gora vê divê xwedî li vê xebatê were derketin û lijneyeke navendî vê xebatê bi rê ve bibe. Heta wê demê ji xwe li Amedê vê xebatê dest pê

kiribû û heta astekî hatibû. Berhema yekem a vê xebatê Fasîkul-1 hatibû weşandin. Piştî kongreya TMMOBê ku ev xebat kete fermiyetê li hemû odeyan lijneya bi navê “Lijneya Xebatên Teknîk ên bi Kurdî” hat avakirin û piştî ev lijne hatin cem hev lijneya navendî ya TMMOBê çê bû. Navenda vê lijneyê li Amedê ye û hemû civîn jî liv ir têne çêkirin.

Di Tirmeha 2011an de civînên yekemîn ê xebatê li Amedê hatin çêkirin. Hemû hekeyên ku bi ÎKKya Amedê ve girêdayî ne ragihandin ku dê ewê nava vê xebatê de cih bigrin û piştgirî bidinê. Xebat bi awayê xebata hevpar a TZP-Kurdî (Tevgera Ziman û Perwerdehiya Kurdî) û TMMOBê hat destpêkirin. Ya rast bi pêşniyaza TZP-Kurdî û xwedilêderketina TMMOBê ev xebat çê bû û giheşt encamê. Ji destpêka komxebatê heta dawiya komxebatê ji 100î zêdetir kese tevli xebatê bûn û piştgirî dan. Navê endamên TMMOBê yên ku bi domdarî xebat meşandine di listeya endamên lijneyê de hene. Navê kesên ku piştgirî dane û şewirmendiyê kirine jî di listeya lijneya şewirmendiyê de hene.

Ji Bakûr, Başûr, Rojhelat, Rojava, Ewropa û Tirkiyeyê tevlibûn çêbû, lewma jî ji hemû zaravayên Kurdî piştgirî hat girtin. Dema ji van aliyan ve tê tê nêrîn

ev berhem encama xebateke neteweyî ye. Ji zaravayên Kurdî yê mezintirîn Kurmancî, Dimilî û Soranî gelek peyv ne bi hesabê ku ji kîjan zaravayî ye bi Kurdî hatiye pejirandin hatiye bikaranîn.

Di amadekirina xebatê de heta ku pêkan be li gora çarçoveya derfetan reseniya peyvan hatiye derxistin, ku reseniya peyvê nehatibe dîtin an jî ku di Kurdî de li hember wê peyvek tunebe peyv ji zimanê ku cara yekem hatiye bikaranîn hatiye girtin. Wek mînak di Kurdî de peyva Beton nîn e, lewma jî ev peyv rasterast bi awayekî orjînal ji Firansîzî “Beton” hatiye girtin. Hinek peyv jî hem peyva zimanê jêder hatiye bikaranîn hem jî hemberê wê peyvê bi Kurdî hatiye çêkirin. Wek mînak peyva “Betonarme” di Firansîzî de betona şiyandarkirî ye. Di ferhenga xwe ya Kurdî de me peyva “Betonarme” rasterast bikaranî. Pêre jî me di wateya betona hesinkirî de “Betona Şîşbendkirî” bikaranî. Dema me van xebatan kirine teqez me hin şaşiyên kirine. Em hêvî dikin ku di dema bê de dê van şaşiyên werin rastkirin.

Li ser navê hemû endamên lijneyê bi ramana ku vê xebatê dê îlhamê bide gelek kesan em vê berhemê diyarê gelên bi pişaftina çandî rû bi rû ne dikin.

Li Ser Navê Lijneya Xebatên Teknîkî ên bi Kurdî

Hesen Guneylî

{ Önsöz }

Elinizde bulunan bu çalışma bir grup mühendis, mimar, şehir planlamacısı, Kürtçe eğitmeni ve dil bilimcisinin yüreğinden esen ve ciddi bir özveriyle 3.5 yıllık uğraşı ve çabası neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın gerekliliği Kürt halkının varlığı ve gerçekliğinin bir başka yüzüdür. Zira böyle bir kaynağın bu yüzyılda olmaması büyük bir eksiklik olarak gün yüzüne çıkmaktadır. Kürtçe yapılan tüm akademik çalışmalar gecikmiş çalışmalardır. Bu çalışmamız da gecikmiş ve yetersiz bir çalışma olmakla birlikte kendi alanında tarihi bir öneme sahiptir. Geç de olsa halkımızın ulusal çapta yapılan bu çalışmanın meyvesinden faydalanması önemlidir.

Kırk milyonu aşkın bir halkın sadece Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde yaşayan 6-7 milyonluk kısmının anadilde eğitim gibi temel insani bir hakkını kullanabiliyor olması trajik bir durumdur. Kürt halkının içinde bulunduğu şartlar, vatandaşı oldukları devletin durumuna göre değişiklik gösterse de, çağdaş dünya göz önüne alındığında bu şartlar ciddi ihlallerle doludur. En önemlisi de dil, kültür, tarih, kimlik, kendi yer altı kaynaklarını kullanma ve öz yönetim gibi temel haklardan yoksundur. Türkiye'de 25 milyon civarında Kürt yaşamaktadır ancak ana dilinde eğitim gören tek bir Kürt yoktur. Kürtçe dili bu ülkenin asli unsuru olan milyonlarca Kürdün ana

dili olmasına rağmen egemen devlet anlayışı, son yıllara kadar da Kürt halkı ile beraber dilini de inkar ediyordu. Devlet açısından Kürtçe diye bir dil yoktu ama birçok eğitim kurumunda yabancı dil olan İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapça gibi dillere yatırım yapılıyordu. Kürt halkının 10 yıllardır süren mücadelesi neticesinde Kürt kimliğinin sözlü olarak tanınması, kısmen Kürtçe dil eğitiminin verilmesi ve bazı üniversitelerde farklı isimlerde olsa bile Kürt Dili Edebiyatı bölümlerinin açılması gibi gelişmeler olması gerekenlerin çok gerisindedir.

Her Kürdün ilköğretimden üniversiteye kadar, hatta gerekirse lisans üstü düzeyindeki eğitimlerini de Kürtçe alma hakları vardır ve bu olanakların devlet tarafından sağlanması gerekmektedir.

Kürt halkının dil ve kültür alanında ciddi anlamda kaynaklara ihtiyacı vardır. Son yıllarda kendi öz gücüne dayanarak eğitim ve dil sorununu ortadan kaldırmaya çalışan halkımız maalesef bunu olması gereken seviyeye taşıyamamıştır. Diyarbakır İKK(İl Koordinasyon Kurulu)'nın, TMMOB'nin 2012'deki genel kurulunda sunduğu ve kabul edilen önergede bu çalışmanın sahiplenilmesi ve merkezi düzeyde kurulacak bir komisyon tarafından yürütülmesi kararı çıktı. O zamana kadar zaten Diyarbakır'da bu çalışma başlamış ve

belli bir seviyeye gelmişti. Bu çalışmanın ilk meyvesi olan Fasikül-1 de yayınlanmıştı. Genel kurulda bu çalışmanın resmileşmesiyle tüm odalarda “Kürtçe Teknik Çalışmalar Komisyonu” kuruldu ve bunların bir araya gelmesiyle, TMMOB'nin merkezi düzeyde komisyonu oluştu. Bu komisyonun merkezi Diyarbakır'da olup tüm toplantılarda burada yapılmaktadır.

2011 yılının Temmuz ayında çalışmanın ilk toplantıları Diyarbakır'da gerçekleştirilmiştir. Diyarbakır İKK'ya bağlı tüm birimler bu çalışmanın içerisinde bulunacaklarını ve destek vereceklerini deklare etmişlerdir. Çalışma TZP-Kurdi(Tevgera Ziman û Perwerdehiya Kurdi) ve TMMOB'nin ortak bir çalışması olarak başlatılmıştır. Daha doğrusu TZP-Kurdi'nin önerisi ve TMMOB'nin sahiplenmesiyle bu çalışma bir vücut bulmuş ve sonuca varmıştır. Çalıştayı başından sonuna kadar geçen sürede çalışmaya 100'ü aşkın kişi katılmış ve destek olmuştur. Bu çalışmayı yürüten grupta kalıcı olarak çalışan TMMOB üyelerinin adları komisyon üyeleri listesinde bulunmaktadır. Bu çalışma boyunca destek alınan ve bilgilerine başvuru yapılan kişilerin adları da Danışma Komisyonu listesinde bulunmaktadır.

Çalışmamıza bütün Kürdistan coğrafyasından ve Avrupa' da yaşayan Kürtlerden katılım sağlanmıştır. Dolayısıyla çalışmamız Kürtçenin tüm lehçelerinden destek almıştır. Bu yönleriyle bakıldığında bu eser ulu-

sal çapta yapılan bir çalışmanın sonucudur. Kürtçenin en çok kullanılan Kurmancî, Dimilî ve Soranî lehçelerinden kelimeler hangi lehçeye ait olduğuna bakılmaksızın Kürtçe olarak kabul edilip kullanılmıştır.

Çalışma hazırlanırken mümkün olduğunca kelimelerin orijinaleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Buna karşılık eğer kelimenin orijinali bulunamamışsa ya da Kürtçede kelimenin bir karşılığı yok ise kelimenin ilk olarak ortaya çıktığı dilde ifade edilmiştir. Örneğin Beton kelimesinin Kürtçe'de bir karşılığı bulunamadığından dolayı direkt olarak Fıransızcada kullanıldığı şekilde “Beton” olarak alınmıştır. Ayrıca bazı kelimeler hem kaynak dilinde kullanıldığı şekilde alınmış hem de Kürtçe karşılığı türetilmeye çalışılmıştır. Örneğin “Betonarme” kelimesinin Fıransız dilinde kelime anlamı güçlendirilmiş beton demektir. Kürtçe sözlüğümüzde “Betonarme” kelimesini olduğu gibi kullandık. Ayrıca bu kelimeye Kürtçe karşılık olarak demirli beton anlamına gelen “Betona Şişbendkirî” kelimesini türettik. Bu çalışmaları yaparken muhakkak ki hatalarımız olmuştur. Sizlerden gelecek değerli eleştiri ve katkılarımızla bu çalışmanın daha da zenginleşerek büyüyeceğini ümit ediyoruz.

Bu çalışmanın birçok kişiye ilham vereceği düşüncesiyle tüm komisyon üyeleri adına bu eseri kültürel asimilasyona uğrayan tüm halklara adıyoruz.

Kürtçe Teknik Çalışmalar Komisyonu Adına

Hasan Güneyli

{ Preface }

The current study is a big effort of a bunch of engineers, architects, city planners, instructors of Kurdish language and linguists. This work comes together with their serious effort and more than three years of studies. The necessity of this work is another face of the existence and reality of Kurdish people. Absence of such a study in the current century comes out as a big privation. All the academic studies in Kurdish are behindhand studies. The current study is also a behindhand and incompetent study. However, it has a historical significance in its area. Thus being so late, it is important that our people benefit from the outcome of this national study.

It is a tragic situation that only 6-7 million Kurds who live in Irak Kurdistan Regional Government can have access to education in their mother tongue which is a basic human right whereas Kurdish population is over 40 million. However the circumstances of the Kurdish people change according to the situation of the state they are affiliated, such conditions are full of serious violations taking into consideration the contemporary world. Most importantly, Kurds are deprived of basic rights such as linguistic, cultural, historical, identical and self-administration rights. Around 25 million Kurds live

in Turkey, however no one gets education in their mother tongue. Even if Kurdish is the mother tongue of millions of Kurds who are an essential element of this country, the sovereign state policy has been to deny the existence of such a language until recent years. While Kurdish did not exist as a language for the Turkish state, this same state used to invest foreign languages such as English, German, French and Arabic in many educational institutions. As a result of struggle of the Kurdish people for decades, there have been some developments such as verbal recognition of Kurdish identity, education of Kurdish language and opening of some Kurdish Language and Literature departments. However, these changes are far behind what it should be.

Every Kurd has the right of getting an education in Kurdish language, from elementary school to master's degree, even PhD and these facilities must be provided by the Government.

Kurdish people seriously need adequate sources in language and culture areas. Our people recently made an effort to eliminate educational and linguistic problems. Unfortunately, these efforts could not reach a satisfactory result. Following the proposal of Diyarbakir PCC (Provincial Coordination Committee), this cur-

rent project is accepted at the TMMOB's general assembly in 2012. Furthermore, another decision is that the project will be carried out by a commission which will be established at the central level. In fact, the project has already been started and the first outcome Fascicule-1 has been published in Diyarbakir. As this work got the formal position at the general assembly, each chamber formed a commission called "Kurdish Technical Work Committee" and by gathering all these committees, a central committee of TMMOB was formed. The centre of this committee is in Diyarbakir and all the meetings take place in Diyarbakir.

The first meetings for the project took place in Diyarbakir in July 2011. All units connected to Diyarbakir PCC have declared that they would participate in and support this study. This work started as a collaboration of TZP-Kurdi (Kurdish Language and Education Institution) and the TMMOB. In fact this work was proposed by TZP-Kurdi and appropriated by TMMOB. During the current workshop over 100 people participated in and supported the project. The names of group members who worked permanently in this project are listed as committee members. The names of supporters and advisors are provided in the list of advisory commission.

The Kurds that live in different countries such as Iran, Iraq, Syrian, Europe and

Turkey participated to this project and hence all of the dialects of the Kurdish language contributed to our work. This dictionary is therefore a joint work at the national level. Words from most widely used Kurdish dialects such as Kurmançî, Dimili and Sorani, irrespective of their origin, were accepted and used as Kurdish words.

We tried to bring out the origin of the words. If we could not find the original use of the word or if there is no provision in Kurdish, word used as in their original language. For example we could not found a Kurdish word for "concrete", so we directly used "concrete" as in French. In addition, some word both taken as in their original language and a Kurdish word also was derived. For example word meaning of "betonarme" is reinforced concrete in French. In our Kurdish dictionary we used the word "betonarme" as it is. In addition, the word "Betona Şîş-bendkirî" was derived for the word "betonarme". Certainly we have faults during carrying out this study. Thanks to your valuable criticism and contributions you would make, we hope that this work would develop more and get richer.

By thinking that this work will inspire many people, we, on behalf of all the committee members, would like to dedicate this work to all nations that suffered from cultural assimilation.

On behalf of the Kurdish Technical Work Committee

Hasan Guneyli

{ Lîsteya Endamên Lijneya TMMOB }

Nav	Paşnav	Agahî
1	Hasan Güneyli	Serokê Lijneya Xebatên Teknîkî yên bi Kurdî ye. Nivîskarê pirtûka matematîkê ye û mamoteyê Kurdî-Der'ê yê Kurmancî ye. Ji Amedê ye. Endezyarê bilind ê Elektrîk û Elektronîkê ye.
2	Herdem Doğrul	Avahîsaz e. Çîgirê serokê Lijneyê ye. Sekreterê Odeya Avahîsazan a Şaxa Amedê ye.
3	Nihat Noyan	Endezyarê Avahiyê ye. Ji Amdê ye. Di rêveberiya odeya endezyarên avahiyê şaxa Amedê de ye. Alîgirê sekreterê İKK'ya Amedê ye.
4	Selahattîn Elçî	Endezyarê Nexşe û Kadastryê ye. Ji Dihê ye.
5	Enise Güneyli	Endezyara Elektrîk û Elektronîkê ye. Ji Nisêbînê ye. Mamosteyê Kurdî-Der'ê ye.
6	Doğan Hatun	Endezyarê Kanzayê ye. Ji Amedê ye.
7	Fatma Sümer	Endezyarê Kanzayê ye. Ji Amedê ye.
8	Şerefxan Aydın	Avahîsaz e. Ji navçeya Licê ya Amedê ye.
9	M.Nedim Tüzün	Endezyarê Elektrîk û Elektronîkê ye. Çîgirê serokê Lijneyê ye. Serokê berê yê odeya endezyarên Elektrîkê ya şaxa Amdê ye. Ji Êlihê ye.
10	M. Emin Tümür	Endezyarê Makîneyê ye. Ji Mêrdînê ye. Mamosteyê zimanê Kurdî ye.
11	Abdulsamet Ucaman	Endezyarê Çandiniyê ye. Ji Licê ye.
12	Kenan Çiftçi	Endezyarê Kanzayê ye. Ji Colemêrgê ye. Mamosteyê Kurdî-Der'ê ye.
13	Suat Yavuz	Endezyarê Makîneyê ye. Ji Rihayê ye.
14	Abdulkadir Yılmaz	Endezyarê Makîneyê ye. Ji Amedê ye.
15	Erol Bacalan	Endezyarê Elektrîk û Elektronîkê ye. Ji Licê ye.
16	Harun Yalçınkaya	Endezyarê Erdnasîyê ye. Serokê Odeya Erdnasîyê ya şaxa Amedê ye. Ji Çermûgê ye.
17	Mehmet Orak	Endezyarê Elektrîk û Elektronîkê ye. Di rêveberiya Odeya Endezyarên Elektrîkê(EMO) şaxa Amedê de afîkarê Serokê odeya Amedê ye. Ji Amedê ye.
18	Yıldız Tahtacı	Plansaza Bajêr û Herêmê ye. Ji Çihanbeylî ya Konyayê ye.
19	Kadri Dolu	Endezyarê Nexşe û Kadastryê ye. Ji Amedê ye.
20	Enis İpek	Endezyarê Kanzayê ye. Ji Amedê ye.
21	Çihan Taşkıran	Endezyarê Makîneyê ye.
22	Yaser Fırat	Endezyarê Kanzayê ye. Ji Tekmanê ye.

{ Lîsteya Endamên Lijneya Şêwirmendan }

Nav	Paşnav	Herêm	Agahî
1	Mehmûd Nêşite	Amed	Ji koma Vate ye. Bi salan e xebatan li ser Dimîfî dimeşîne. Mamosteyê Kurdî ye.
2	Serwed Deniz	Amed	Ji Pasûra Amedê ye. Mamosteyê Kurmançî ye.
3	Zana Farqînî	Stembol	Li bajarê Stembolê dijî. Endamê Enstîtuya Kurdî ya Stembolê ye. Nivîskarê ferhengeke mezin ya Kurdî-Tirkî ye.
4	Amed Çeko Jîyan	Amed	Nivîskar û Teknîker e.
5	Deniz Gunduz	Stembol	Ji koma Vate ye. Bi salan e xebatan li ser Dimîfî dimeşîne.
6	Dilêr Hesên	Duhok	Li bajarê Duhokê dijî. Avahîsaz (Telarsaz) e.
7	Ebdulsettar Asim	Hewlêr	Li bajarê Hewlêrê dijî. Ji Hewlêrê tevî xebata me bû. Teknîkerê Elektronîkê ye.
8	Edalet Milan	Îran	Li bajarê Qezwîn a Îranê dijî. Endezyarê Kîmyayê ye.
9	Mohammed Milan	Îran	Li bajarê Qezwîn a Îranê dijî. Endezyarê Makîneyê ye.
10	Ramazan Hemze	Duhok	Li bajarê Duhokê dijî. Ji Duhokê tevî xebata me bû. Endezyarê Erdnasyê ye.
11	Sebrî Hesên Sebrî	Duhok	Li bajarê Duhokê dijî. Ji Duhokê tevî xebata me bû. Mamosteyê Fîzîkê ye.
12	Zagros Haco	Ewropa	Ji Ewropayê dijî. Ji Kurdên rojava ye. Endezyarê Telekomunîkasyonê ye.
13	Can Êzîdxelo	Silêmanî	Ji bajarê Silêmaniyê tevî komxebatê bû. Xebatên ziman dimeşîne. Bi Îngîlîzî û gelek zaravayên Kurdî zane.
14	Dr. EbuBekir Umer Qadir	Silêmanî	Ji bajarê Silêmaniyê tevî komxebatê bû. Mamosteyê Beşa Kurdî li Zanîngeha Silêmaniyê ye.
15	Dr. Hoger Mahmoud Faraj	Silêmanî	Ji bajarê Silêmaniyê tevî komxebatê bû. Mamosteyê Beşa Kurdî li Zanîngeha Silêmaniyê ye.
16	Dr. Mihemmed Ehmed Seyfîd	Silêmanî	Ji bajarê Silêmaniyê tevî komxebatê bû. Mamosteyê Beşa Kurdî li Zanîngeha Silêmaniyê ye.
17	Dr. Osman Ebdûl Berzençî	Silêmanî	Ji bajarê Silêmaniyê tevî komxebatê bû. Mamosteyê Beşa Kurdî li Zanîngeha Silêmaniyê ye.

{ Spasî }

Ji bo piştgirî û alikariya wan em spasîyên xwe ji lijneya şewirmendiyê re dikin. Van hevalan bi sebreke mezin, kedeke mezin û hevaltiyeke mezin her dem bi me re bûne.

Ji bo piştgirî û alikariya wan em spasîyên xwe ji serokên odeyên endezyar û avahîsaz(Telarsaz) ên Amedê; Serokê Odeya Avahîsazan, Serokê Odeya Endezyarên Çandiniyê, Serokê Odeya Endezyarên Elektrîkê, Serokê Odeya Endezyarên Avahiyê, Serokê Odeya Endezyarên Madenê, Serokê Odeya Endezyarên Makîneyê, Serokê Odeya Endezyarên Erdnasiyê, Serokê Odeya Endezyarên Nexşe û Kadastroyê re pêşkêş dikin. Wan herdem bi awayekî berpirsyar û hêvîdar piştevaniya me kirine.

Her çiqas ku di hemû xebata 3 sal û niv de bi me re nîn bûbin jî ew hevalên ku li gora

derfetên xwe alikariya me kirine, hin caran tevî civînên me bûne, hin caran ji dûtir ve alîkarî kirine an jî bi awayekî din piştgirî dane me; wek Haknas Sadak, Serhat Biçen, Abdulgafur Yilmaz, Mustafa Çelebî û Fehtî Ata... Em ji dil û can spasîyên xwe ji wan re ji dişinin.

Gelek caran me civînên xwe li eywanên civînê yê odeyên şaxê Amedê dikir û di rojên civînan de xebatkarên odeyan bi me re gelek eleqedar dibûn û gelek xizmeta me dikirin. Bi taybetî Xebatkarê Odeya Endezyarên Avahiyê, Xebatkarê Odeya Avahîsazan, Xebatkarê Odeya Endezyarên Elektrîkê, Xebatkarê Odeya Endezyarên Makîneyê, Xebatkarê Odeya Endezyarên Nexşe û Kadastroyê û ji hemû xebatkarên odeyan re spasîyên xwe pêşkêş dikin.

{ A }

Abiyotîk/Abiyotik/Abiotic
Bêcan, bêrih, bêgiyan.

Acûr::Xişt/Tuğla/Brick
Kereseyekî ku di lêkirina avahiyên de tê bikaranîn. Axa sor a gil di nav qalibên taybet de tê bicîhkirin û piştî ku ziwa dibe di hetûnê de tê sorkirin.

Adan::Kêrhatî::Çust::Kargîn/Verim/Efficient
Randiman

Adapte::Guncandin/Adepte::Uyarlama/ Adopt::Adapt
Hînbûna şert û mercên jiyaneke din.

Adaptor::Guncêner/Bağdaştırıcı/Adaptor

Parçeyek ji pêveka makîneyekî ku du parçeyên cûda bi hev girêdide. Amûrê ku sînyala elektrîkê li gora cîhazê diguherîne.

Adiyabatîk/İsı almaz/Adiabatic
Kereseyê ku tînê nagire.

Adiyon::lyona serrû/Yüzey iyonu/Adion
Elektrona durtirîn ji navenda atomê.

Adjoînt::Hevpar::Pêkbend/Adjoint/Adjoint

Di mijara matrîsê de tê bikaranîn. Cureyekî matrîsê ye. Dema nîşaneyê hêmanên matrîsê yên di rêza fer de tê guhertin û tîranspoz matrîsê tê girtin Adjoint Matrîsê dertê.

Agahî/Bilgi/Information
Daneyên ku bûyer, heyber an jî ramanekî didin nasîn.

Agahiyên bin::Agahiyên jêr/Alt bilgi/Footer
Di rûpela nivîsê de agahiyên ku li jêra rûpelin û di derbarê naveroka rûpel de agahî didin.

Agahiyên jor/Üst bilgi/Header
Di rûpela nivîsê de agahiyên ku li jora rûpelin û di derbarê naveroka rûpel de agahî didin.

Agir/Ateş/Fire
Agir oksîdasyona barîstê ye di proseseke kîmyayî de, ya ku pir bi lez diqewime. Encama şewatê wizeya germî û ronahiyê ye.

Agir kirin/Ateşlemek/Ignite
Dadan, vêxistin. Teqandina tîfing, top û hwd.

Agirê şevê/Gönül hardalı/Meyagrum perforatum l.
Nebateke ji malbata xerdelê ku tovê wê tehle.

Agirgir/Yanıcı/Flammable
Madeyên şewatok. Madeyên ku agir bi hêsanî pê dikeve. Mînak; Rejû (Komir), Êzing, Berhemên Petrolê.

Agirnak::Sojer/Yakıcı/Burner/Caustic
Madeya ku taybetiya wî şewitandin e. Dibe bi germahiya xwe bişewitîne, dibe ku bi taybetiya xwe ya kîmyayî jî bişewitîne.

Aheng/Uyum/Harmony
Di nav tevahiyek de li hev hatin an jî hevraziya perçeyan. Lihevhatin.

Ajal::Ajel / Hayvan / Animal
Ji bilî mirov û nebatan hemû zindiyên din. Mînak; Çêlek, Masî, Teyr, Kêzik, Kurmik.

Ajaldarî / Hayvancılık / Livestock
Xwedikirina ajalên kedî û sûd girtina hemû hilberînên vî karî. Bi gelemperî beşekî ji çandiniyê ye.

Ajalê bibask::Terîd / Kanatlı hayvan / Poultry
Dî malbata ajalan de beşek e. Bi gelemperî bi basken xwe karin bifirin.

Ajalê kûvî / Yabani hayvan / Wild animals
Tevayî bi navkirina lawirên dirinde.

Ajalên kedî / Evcil hayvan / Pet
Tevayî bi navkirina ajalên ku hînfî mirovan bûne û bi mirovan re dijîn, ji aliyê mirovan ve têne xwedî kirin. Mirov ji berên van ajalan sûdê digrin.

Ajotin / Sürmek / Driving
Riyên ji bo gehîştina gewherê ku tên vekirin û çêkirin.

Akreditîv::Nameya baweriyê / Akreditif / Letter of credit
Nameya krediyê. Nivîsa bawerê.

Aktînit / Aktinit / Actinide
Di rasteka vedorê de beşên ji vedora 7. hatiye cudakirin. Ji elementa 89 (Ac) 'an heya 103 (Lr) 'an didome.

Aktivasyon::Çalak kirin / Etkinleştirme / Activation
Destpêkirina kirariyê.

Akû::Komker/Akû::Akümülatör/Accumulator
Amûra ku enerjîya elektrîkî bi awayê enerjîya kîmyayî di nava xwe de kom dike, dema pêwîst be enerjîya kîmyayî bi awayê enerjîya elektrîkî dide derve.

Alandin::Pêçan / Ambalajlamak / Package
Xemilandin, nixumandin an jî parastina heyberan.

Alav / Lav / Lava
Agirê ku ji kûrahiya binê erdê bi pijiqîna ji çiyayê agirîn derdikeve ser rûyê erdê.

Alav::Amraz / Alet / Tool
Parçeyên ku makîneyekê pêk tînin û wê dixebitînin. Heyberên ku kar bi wan tê kirin.

Alav::Pêt / Alev / Flame
Ronahî û germahiya ku ji nava agir bilind dibe.

Aldehît / Aldehit / Aldehyde
Di nav pêkhatiyên organîk de cih digire. Tê de koma karbonîl hebe û yek Hîdrojen (H) pê ve giradayî be ji wan re Aldehît tê gotin.

Alfa::Elfa / Alfa / Alpha
Tîpa pêşîn a alfabeya yewnanî ye

Algorîtm / Algoritma / Algorithm
Dî Serdema Navîn de ji bo hesabên jimarên dehî hatiye bikaranîn

Alî::Araste / Yön / Direction
Bakûr, başûr, rojhelat û rojava çar arasteyên bingehîn in. Hêla li gor xalekî. Ji xalekî ber bi xalekî din.

Aliyê saetê ve::Hêla saetê ve / Saat yönünde / Clockwise
Zivirîna wek ku saet dizivire.

Alkalîpîv / Alkaliölçer / Alkalimeter
Rêbazê ku pê alkalî tê pîvan.

Alkan / Alkan / Alkane
Navê giştî yê pêkhatiyên organîk a girêkên fer e. Ev girêkên fer tenê di navbera elementên karbon (C) û Hîdrojen (H) de çê dibin.

Alkîl / Alkil / Alkyl
Pêkhatiya ku ji alkanan girêkek hîdrojen jê veqetandî be.

Alkîn / Alkin / Alkyne
Pêkhatiyên organîk in. Di nav zincîra hîdrokarbonan de ku herî kêmkarboneke sêlibî di nava xwe de dihevwîne.

Alkol / Alkol / Alcohol
Şilemaniya ku ji tîştên wek kartol, silk an jî şerab û bîrayê tê derxistin, fûrek û bibêhn e.

Alkola etîfî / Etil alkol / Ethyl alcohol
Bi fermantasyona karbonhîdratên ku di fêkî, regên riwekan û di hinek zadan de heye çêdibe. Di araqê de tê bikaranîn, bê reng e û agirgir e.

Alozî / Karışıklık / Confusion
1. Tevlihev 2. Teqoze.

Alterasyon::Guherîn / Alterasyon:Bozulma / Alteration
Guherîna kanzayan (maden) a bi bandora fizîkî û kîmyayî.

Alternatîf::Guhrik / Alternatif / Alternative
Ji bo çêkirina karekî hebûna rê û rêbazên cûda. Hevberekî ku cihê yekî din digire.

Alûc / Erik / Plum
Dareke çandiniyê ye. Gulên vê darê spî ne, fekiyê

vê darê tirş an jî meyxoşin, yek dendikekî tê de heyê.

Amadekirin / Hazırlama / Preparation
Xebatên beriya destpêka hilberîna gewheran.

Amalgam / Cıvalı alaşım / Amalgam
mêjeya ku zîbeq (cıva) tê de heyê.

Amêje::Darişte / Alaşım / Alloy
Herî kê mî ji du metalan çêdibe. Du yan jî zêdetir metal di nava hev de dikelîjin û piştire madeyeke cuda li gora taybetmendiyên fîzîkî çêdibe. Mînak; Tûnc, Qela.

Ametal / Ametal / Nonmetal
Di rasteka peryodîk de yên ku metal nîn in. Di nav germahiya normal de hem avî, hem hewayî, hem jî hişk (req) in. Germahî û ceriyanê hîlnagire.

Amîd / Amit / Amide
Anyona azotekî ye.

Amîno Asîd / Amino asit / Amino acid
Mokekuleke ku proteîn jê çêdibin.

Amper / Amper / Ampere
Nîşana wê A ye. Amper yekeya SI (Système international d'unités) bo rewta elektrîkê ye. Li gor pênasîyê: 1 amper ew rewte, ya ko dema di nav di du bistên rast û paralel re, yên bê dawî dirêj in û metreyekê ji hev dûr in, derbas dibe, ew hêzeke bi qasî $2 \cdot 10^{-7}$ newton li ser metrê (N/m) di nav her du bistan de diafirîne.

Amper-pêç / Amper sarım (akım miktatıslık birimi) / Amper- turn
Yeksaniya bandora 1 amperê ya di 1 pêçê de derbas dibe.

Amperpîv::Empêrpêw::Ampermetre / Ampermetre / Ammeter::Ampermeter
Amûra ku amperê dipîve.

Amplîdîn / Amplidin / Amplidyne
Amûra ku elektrîka guherbar digre û diguherîne elektrîka rast.

Amûrên pîvanê / Ölçü aletleri / Measuring instruments
Di nexşegeriyê de alavên pîvanê. Bi van alavan hem dirêjahî hem jî hoke (goşe) tê pîvan. Di cureyên elektrîk de koordînat (x y) û bilindahiya ji deryayê (z) rasterast tê hesapkirin.

Amûret / Tesisat / Installment
Kereseyên ku di avahiyan de bi kêr tê, wekî bori-

yên (Lûleyên) kalorîferê, boriyê avê, boriyê karêba û hwd.

Amûretkar::Amûrsaz / Tesisatçı / Plumber
Di avahiyan de kesê ku karê sazîkirina borî, kablo û wekî din dike.

An::Yan / Yada / Or
Di mantiqê de deriyê ku ji têketinê yek jî erê be yan jî hebe, encam erê ye.

Anafîtkî::Sikarî / Çözümsele::Analitik / Analytical
anîstiya dahûrandinê.

Anafîza gaza kanê / Ocak gazı analizi / Mine air analysis
Makîneya ku rewşa gazê di kanê de dişopîne û rapor dike.

Analog / Analog / Analog
Daneyên ku bi domdarî di guherîna de ne.

Anhîdrîd / Anhidrit / Anhydride
Di pêkhateya kalsiyum sulfad (CaSO4) a bêavî de girêkek taybet a kevîr çêker.

Anod / Artı uç::Anot / Anode
Di elektrîkê de cemsara pozîtif. Elektroda pozîtif.

Antên / Anten / Antenna
Amûra ku pêlên elektromagnetîk digre an jî dide.

Antîfrîz::Dijqerîsîn / Antifriz / Antifreeze
Madeyek şilek û zivistanê tevî radyatora makîneyan dibe da ku ava hundirê radyatorê cemed negire. Piştî ku antîfrîz dikeve nava ava radyatorê xala cemidîna ya ava radyatorê jî sifir (0) ê kêmtir dibe.

Antîmade / Antimadde / Antimatter
Cêwiya made ya dijber.

Antîmon / Antimon / Antimony
Elementa di tabloya peryodîk de a li stûna 5A. Elementeke hişkî, şikestok û rengê wê zîvsiyê.

Anyon / Anyon / Anion
lyonên ku barê elektrîkî yên negatîf in.

Aplikasyon::Bicîhkirin / Aplikasyon / Application
Li gor proje, nexşê an jî koordînatê cîbicîkirina cihê wê. Nîşandana cihê wê. Ev cih dibe ku li erdê be, dibe ku li hewayê be jî.

Aqil / Akıl / Mental
Hêza têgihîştinê, fêmkirinê û hizirîna ye.

Aqûstîk::Dengî/Yankî bilimi::Akustik / Acoustic
Zanîstiya deng.

Araste::Berek / Doğrultu / Direction
1. Riya ku tê şopandin. Riya diyar. 2. Riya tîrê.
Mînak; di pergala kordînat de 'x', 'y' û 'z'

Ardû::Sotemenî / Yakacak / Firewood
Ew tiştê ku ji şewitandina wî sûd tê girtin.

Argûda bej/Ak taş yoncası/Mellilotus alba desf
Cureyek nefelê ye. Ev giya du sal dijî ji bo êm ê sewalên giyaxwar çandiniya vê giyayê tê kirin.

Argûn / Ocak / Cooker
Cihê ku agir tê de tê dadan û xwarin li ser tê pi-jandin.

Arik::Asreq::Sepîtk::Serke::Mîç::Qatî / Tavan / Ceiling
Asta herî bilind a avahiyeke ku ser wê girtî be.

Arîze::Girift / Anza / Defect
Pirsgirêkên mekanîk. Xerabûna amûrên mekanîk

Arkeolojî::Sûnwarnasî / Arkeoloji / Archeology
Zanîsta kolanê ya ku mîratên dîrokî yê di bin erdê de lêdikole û derdixe holê.

Armatûr / Armatür / Armature
Amûra ku lambe tê de bi cî dibin da ku bi hêsanî ronahiyê belav bikin.

Arşîv / Arşiv / Archive
Di ciheke ewle de, ji bo rojên pêş komkirina û depokirina agahiyên. Ev arşîv fîzîkî jî dibe, elektroni-kî jî dibe.

Asbest / Asbest / Asbestos
Kereseyeke li ber germahiya zêde taybetmendiyê xwe wenda nake. Di balatayên amrazan de, di lûleyên avê de tê bikaranîn.

Asêgeh::Birc / Hisar / Citadel
Keleheke biçûk a ku ji kevir bi dîwarê bilind hatiye çêkirin û li derdora wê hendek û nêrîngê hene. Ji bo parastina bajarekî an jî ciheke girîng e.

Asenkron::Nehevdem / Eşzamansız / Asynchronous
Ne hemdemî. Makîneyên ku di heman demê de bersiva daxwazên cûda dikare bide.

Asfalt kirin::Qîrkin / Asfaltlamak / Asphalting
Rûxarên ku bi qîr û kevirên hêrayî ve bê hefidandin.

Asîd / Asit / Acid
Madeyê şilek ku rengê kaxîzê tûrnûsolê ji kesk dizivîrîne sor. Madeyê ku pH' a wî ji 7, 5 biçûktir e.

Asîda Hêzdar / Kuvvetli asit / Strong acid
Asîda ku di nava avê bi tavahî iyonîze dibe.

Asîda Karboksîfîkê / Karboksilik asit / Carboxylic acid
Asîdên organîk ku koma wan a karbonsîlê heye.

Asîda lawaz / Zayıf asit / Weak acid
Asîda ku di nava avê bi tavahî iyonîze nabe. Hindik iyonîze dibe.

Asîka bajar::Sûliyeta bajêr / Şehir silüeti / City silhouette
Teşeyê bergeha bajêr.

Aso / Ufuk / Horizon
Xeta ku erd û ezman lê digîje hev.

Asoker::Terazû / Düzec / Spirit level
Ji bo alav ji pivanê re amade be pêwîst e bi şeweya terazû an jî asoyê de be (berwar be).

Asokera giloverî::Asokera kûreyî / Küresel düzec / Spherical bubble
Du cureyên asokeran hene, gilover û silîndîrîk. Asokera gilover wek navê xwe di şeweya gilover de ye. Alava pîvanê aso dike.

Aspîrator::Bakêş::Hewakêş / Aspiratör / Aspirator
Amûr an jî makîneya ku hewayê davêje derve. Bi alîkariya perwaneya xwe ya ku dizivire bayê dikêşe (dimije) û davêje derve.

Asteng::Berbest / Engel / Barrier
Ji bo ku rê li ber qezayan bê girtin li qeraxê rê ji hesin wek caxan tê çêkirin, ji bo trafîka nava bajêr bi awayekî hêsan biherike ji betonê tê çêkirin û danîn.

Asteng::Berbest / Engel / Barrier
Bend. Heybera ku rê digire. Heybera ku rawêşa asayî bibire. Derbasbûyîne dide sekinandin. Mînak; dîwarê bendavê, sêncax baxçe, hesinê dora rê

Astenga Coulomb::Berbeste Coulomb / Coulomb engeli / Coulomb barrier
Bendava enerjîyê ya li pêşiya du dendikan ku ji bo du dendik (nuclei) bigihîjin hev (fusion). Ji aliyê enerjiya potansiyel a elektrostatîk ve tê çêkirin.

Astengîn::Rêgir / Önleyici / Preventive
Ji bo tiştên şaş û nebaş çênebin berlêgirtin an jî asteng kirina tiştên ku hatiye çêkirin.

Asteplan / Plankote / Level plan
nexşeya herêmên biçuk lê pivaneka wan mezin. Pîlana waziyetê nişandide lê bilindahi ji li ser hati nişandan. Pîlana waziyetê ya ku daneyên wê xyz bin.

Asûna dawî::Çîgeha dawî::Duwacih / Nihai pozisyon / End position
Merhela berhemên kanzayî ya piştî kiriyariya dawî.

Asûna nêtar::Asûna bêlayan / Nötr konum / Neutral position
Asûna (pozisyon, rewş) bidawîbûna bandora meqletîzê.

Aş / Değirmen / Mill
Avahiya ku genim lê tê hêrandin û dibe arvan, mînak, Aşê avê, aşê agir (aşê elektrîkê)

Aşê keviran::Berhêr / Çakıl değirmeni / Pebble mill
Aşê ku keviran hûr dike.

Aşî::Şape / Çığ / Avalanche
Ji bo koma berfê ya ku ji çiyê ber bi jêr ve digin-dire.

Aşkera::Diyar::Kifş / Görünen / Apparent
Tiştê ku xuya dike yan jî li ber çavan e.

Atmosfer / Atmosfer / Atmosphere
Gaza li dora dinyayê.

Atom / Atom / Atom
Li gorî fîlozofên yewnanî, hêmanen bingehîn ên rastiyê yên ku parçe nabin û xera nabin.

Atomên wergir::Gerdfîleya wergir / Alıcı atomlar / Acceptor atoms
Atomên ku hejmara elektronên wan ji hejmara protonên wan kêmtir in. Atom her dem hewl didin ku hejmara proton û hejmara elektronên wan yeksan bin.

Av / Su / Water
Madeya şilek a bê reng, bê bêhn, bê tam e. Ji du hîdrojen û oksîjenekê pêk tê. Formûla wê H₂O ye.

Ava bîr (Sîb) ê / Kuyu suyu / Well water
Ava ku bi bîrkolê (sondaj) ji bin zemînê tê derxistin.

Ava çaviyê / Gözenek suyu / Pore water
Çaviya ku av jê dertê.

Ava deryayê / Deniz suyu / Sea water
Ava derya û zeryayê ya ku rêjeya xwê di lîtrayê de di navbera %3-5 e.

Ava golê / Göl suyu / Lake water
Ava ku di cihê kûr de berhevbûyî û sekan e.

Ava jêrerd::Ava jêrzmîn / Yeraltı suyu / Ground-water
Ava berf û baranê ya ku bi riya qelîstekên zemînê di bin erdê de digihîje hev û kom dibe.

Ava jêrzmîn::Ava binerd / Serbest yer altı suyu / Free phreatic water
Ava li bin erdê sekan e. Dema ku kanza tê kolan ev av di nav qelş û derzan de dizê yan diherike.

Ava kaniyê::Kanîav / Kaynak suyu / Spring water
Ava jêrerdê ya ku bi awayekî xwezayî derdikeve rûyê erdê.

Ava navxweyî::Ava navwelêt / İç sular / Inland water
Ji bilî av derya û zeryayê hemû çavkaniyên avê yên li ser bejahiyê. Wek gol, golê çêkirî, avzê û çeman.

Ava Xwerû / Saf su / Distilled water
Ava ku ji madeyên organîk û înorganîk hatî safî-kirin.

Avadanî::Îmar / İmar / Reconstruction
Avadani, avadanikirin. Nukirin, Çêkirin, başkirin.

Avahî / İnşaat / Building
Ew avahiya ku ji bo çêkirina wê xebat bê kirin.

Avahî / Yapı / Building
Hemû berhemên avahîsazî û endezyariyê yên mîna xanî, pir û hwd. ên ku ji aliyê mirovan tên çêkirin. Bi mebesta hêwirandin û hêsankirina jiyana ye.

Avahîkar / İnşaatçı / Builder
Kesê/a ku di lêkirina avahiyên de cih digire.

Avahîkarî / İnşaatçılık / Construction business
Xebata çêkirina avahiyên.

Avahîsaz::Telarsaz / Mimar / Architect
Kesê/a ku planên avahiyên çêdike.

Avahîsazî::Telarsazî / Mimarlık / Architecture
Pîşeya avahîsazan.

Avahiya bêdestûr / Kaçak inşaat / Unlicensed building

Avahiya derzagon (îlegal) an ji a ku ne li gor projeya xwe hatiye çêkirin.

Avahiya dersînor / Taşkin inşaat / Construction of flood

Ew beşa avahiyê ku di dema çêkirinê de ji sinorê parsela xwe derketî ye.

Avahiya kargir (kagir) / Kagir yapi / Masonry

Avahiya ku dîwarên wê barhilgir e (giraniya barê xênfî li ser dîwarayê) û ev dîwar ji kevir, acûr hatiye çêkirin.

Avahiyên dîrokî / Tarihi yapı / Historical structure

Avahiyên kevnare ku xwedî nîrx û taybetmendiyên baş in.

Avakado:Hirmiya emeriqan / Avakado / Persea americana miller

Dareke li meksîqâ dijî. Çandiniya wê tê kirin. Ji malbata hirmiyê ye.

Avakirin / İnşaa etmek / Build

Lêkirina avahiyên.

Avakirin / İnşaa etmek / Build (to-)

Avahiyeke ku nû tê çêkirin.

Avakirin / Kurmak / Build up

Sazkirina parçeyên avahiyê.

Tesîsa Parzinandinê / Aritma tesisi / Treatment plant

Avahiya ku bermahiyên req û şilemenî yê bajêr tê de tîn parzinandin

Avakirina sazî û avêtî / Atik ve aritma tesisleri /

Waste and water treatment plants

Avahiya ku bermahiyên req û şilemenî yê bajêr tê de tîn parzinandin

Avdan / Sulama / Irrigation

Di erdê bejî de ji karê avdaniya rehekan re te gotin.

Avdank / Suluk (su kabı) / Water bowl (water container)

Amûreke ji bo ajal pêdiviyên xwe yê avê bi cih bînin.

Avdêr:Cenan / Sulamacı / Waterer

Mirovê ku avdaniya zevî an jî beşçeyan dike.

Avêtî / Atik (madencilik) / Waste (mining)

Bermahiyên kanerî, avêjên kû pey derxistina cewhera dimînin

Avêtin / Atış / Toss

Bi alîkariya hêzekî ku heyber tê pekandin.

Avêtina kevaneyî::Avêtina xwar::Avêtina lar /

Eğik atış / Oblique shot

Hevedudaniya tevgera stûnî û tevgera araste ya rast e. Tevgera kevirê ku dema mirov ber bi pêş ve diavêje ye.

Avêtîyên pîşesaziyê / Sanayi atıkları / Industrial waste

Avêjên (atik) kû li pey bikaranîna kargehê pîşesaziyê dimînin.

Avgerm / Sıcak kaynak suyu:kaplıca / Hot spring

Ava germ a ku bi rêya qelîştêkên di zemîn de ji kûrahiya binzemînê der tê.

Avî / Su içeren / Water-carrying

Tiştê ku bi avê re eleqedar e.

Avî / Sulu / Aqueous (aq)

Yê ku ji avê pêk hatiye, avdar.

Avkêşî::Avtêbihurî::Dellandin / Su geçirgenliği /

Water permeability

Pîleya avtêbihurîna (avkêşiya) hişkiyên serzemîn û binzemînê

Avnasî / Su bilimi:hidroloji / Hydrology

Zanista ku li ser avê xebatê dimeşîne.

Avnekêş::Avgir::Avnemij::Avragir::Avtênebihur /

Su geçirmez / Watertight

Cih an jî tiştên ku av tê de derbas nabe.

Avpîv::Araometre / Araometri / Areometer

Amûra ku avê dipîve.

Avrêjk / Pisuvar / Urinal

Ew alava ku mirov li piyan destava xwe ya biçûk tê de dike.

Avrêjna kanê / Ocak drenajı / Mine drainage

Di kanzayê de avêtina gazên xeternak. Mînak: Metan

Avreşandek::Avreşank / Fiskiye / Sprinkler

Amûra ku avê direşîne û avdanî pê tê kirin.

Avûstûralya başûr::Başûrê Avûstûralyayê /

Güney avustralya / South Australia

Eyaletêke li başûrê avûstralya kû bi mezindahiya xwe 983482 km² ye axa herî zûwa ya parzemînê di nava sînorê vê eyaletêdeye

Ax / Toprak / Soil

Ji rizîna kevir û madeyên organîk çêdibe û di

nava xwe de gelek ajal, nebat (riwek) û organîzmayên zindî dihewîne. Dar û riwekên din bi axê di sekinin û jê avê û pêwîstiyên xwe yên jiyanî digirin. Ruyê cîhanê wek tebeqeyekê pêçaye.

Axa gelêşî::Axa rizî / Humuslu toprak / Humic soil
Axa ji rehek (nebat) û zindiyên riziyayî çêbûye. Rengê wê reş e, avê baş dihewîne û ji aliyê mîneralan ve zengîn e.

Axa sor::Gila sor / Kırmızı kil / Laterite
Axa ku di pêkhateya xwe de yan jî di nava xwe de Alumînyum silîqat ($Al_2O_3 \cdot 2SiO_2 \cdot 2H_2O$), hesin oqşît (Fe_2O_3), magnezyûm (Mg), kevirê kilsê ($CaCO_3$), dihewîne. Axeke zixur, biçûk, şidiyayî û avtênebihûr e.

Axa xam / Ham toprak / Raw land
Axa xam û ji bo çandiniyê nehatiye bikaranîn.

Axban / Toprak dam / Soil roof
Banên xaniyan ên ku bi axê hatine çêkirin.

Axur / Ahır / Stable
Avahiya ku ji bo hêwirandina ajalên hatiyê çêkirin.

Aydinger / Aydinger / Tracing
Kaxiza şimakirî ye, ji bo çêkirina projeyan tê bikaranîn.

Ayrometer / Havaölçer / Aerometer
Amûra ku tîrbûniya gazê dipêve.

{ B }

Babelfîsk::Bablîsok::Gerdelûl / Hortum / Whirlwind
Bûyera ku ba (hewa) li dora xwe dizivire û wek stûnekî bi jor ve hildikişe.

Bac / Vergî / Tax
Ew pereyê ku dewlet ji hemwelatîyên xwe ji bo xizmetên gelemperî bike, digre.

Baca Maldariyê::Baca xanûberan / Emlak vergisi / Land tax:Property tax
Pereyê ku xwediyê milk dide dewletê.

Baca Xanûberan / Taşınmaz mal vergisi / Immovable property tax
Baca ji bo emlakın (zevîzaran), malûmilkan tê dayin. Baca erdê û avahiyın e, li gor qîmeta xwe salane tê dayîn (li Tirkîyê şaredarî vê bacê distînin)

Baca zêdebûna nîrx / Değer artış vergisi / Increment value tax
Baca ku ji bo zêdebûna buhaya zevîzaran (emlak) , malûmilkan tê dayin.

Baca zevîzaran::Baca emlakê / Emlak vergisi: taşınmaz mal vergisi / Property tax
Baca ku ji bo zevîzaran (emlakın), malûmilkan tê dayin. Baca erdê û avahiyın e li gor buhaya xwe salane tê dayin (li Tirkîyê şaredarî distînin)

Bacdarkirin / Vergilendirme / Taxation
Lê ferzkirina bacê ya li ser kesekî yan jî saziyekê.

Bafûn::Fafon / Alüminyum / Aluminium
Elementeke ku numreya wê ya atomê 13, giraniya wê ya atomî 26, 98 û di 660 c'yi de dihele;

kurteya wê "al" e

Bager / Kasırga / Hurricane
Bayê herî bi hêz û tund, bayê barhilgir û fetlonekî.

Bahoz::Gerdelûl / Fırtına / Storm
Bayê bilez, bayê ku toz û talazê radike.

Bajar::Şar / Şehir:kent / City
Warê ku mirov lê dijîn û bi piranî karê bazirganiyê yan jî karê pîşesaziyê dikin.

Bajarê Mezin::Metropol/Metropol/Metropol
Bajarên ku bi şênîyên xwe mezintirîn in. Bajarê mezin û kozmopolîtan.

Bajarên alîgirê berastengan / Engelli dostu kentler / Disabled-friendly city
Bajarên ku dema tê damezrandin astengdaran li ber çav digire û jiyana wan hêsantir dike.

Bajarên çalexwarkî / Çarpık kentleşme / Urban sprawl
Bajarên ku bê plan, derplan, bê destûr û bê rist in

Bajaren hewş (Bexçebajar) / Bahçe kent / Garden city
Avakirina bajarê dorgirtî yê ji bo jiyaneke bi konfor û bi tenduristî. Bi ser de ji hawirdorê bajêr jî ji bo karê çandiniyê cî tê veqetandin.

Bajarên Kompakt / Kompakt kent / Compact city
Bajarên ku li dora navendekî bi awayekî sîstematîk mezin bûne. Taxên bajêr bi hev ve ne.

Bajaren pêgirtî (rexbajar:yan kent, peykbajar) / Uydu kent / Satellite city

Cihwarbûna bi bajarê bingêhîn re tekildar û ji bo sivikkirina barê bajarê bingêhîn hatine avakirin.

Bajarnasî / Kentbilim / Urban science
Beşa zanistiyê ya dermafê bajêrde.

Bakalît / Bakalit / Bakelite
Cureyeka reçîneya çêkirî ye.

Bakterî::Dirmî / Bakteri / Bacteria
Mikroorganîzmaya weşane.

Bakteriyolojî / Bakterioloji / Bacteriology
Bi gelemperî zanistekê li ser teşe û çawanîya bakterîyan lêkolînê dike.

Bakûr / Kuzey / North
Li gor pejirandina gelemperî de beşa jor. Aliyê cemsera jor.

Bakûra erdnîgarî / Coğrafî kuzey / Geographic north
Bakûra ku koordînatên grîdê yê stûnî nîşan dide.

Bakûra magnetîk / Magnetik kuzey / Magnetic north
Bakûra ku erdkêşa magnetîk nîşan dide. Li gor magnetîka gerdûnê cihê wê neseke e, li gor demên salê cihê xwe diguhore. Nêzî bakûra erdnîgarîyê ye lê ne heman cih e.

Balafir::Firoke / Uçak / Airplane
Barbireke (seyare) ku bilind dibe û difire.

Balafirgeh::Firokexane / Havalimani::Hava alani / Airport
Cihên taybet ên ji bo balafir lê deynin û rabin. Rawestgeha balafiran e.

Balîcan::Balcanreş / Patlıcan / Melongena
Sebzeyek di navda nîkotîn heye. Rengê fêkiya wê reş an jî xerî ye.

Balisk::Akasya zer / Sansalkim::sarı akasya ağacı / Laburnum vulgare griseb
Famîlyeyeke darên pelfireh e. Kulîlkên xwe biharê vedike.

Balîstîk / Balistik / Ballistic
Zansteke li ser tevgera gule û moşekan lêkolînê dike.

Bamye / Bamya / Gumbo
Fekiye wê şîn an jî hişk tê xwarin.

Ban / Çatı / Roof::Rack
Tebeqeya ku ser xanî digire.

Ban / Dam / Roof
Serê xanî, diyarê xanî

Banbûnye / Barbunya / Mullus barbatus
Ji malbata fesuliyeyê ye. Ji fekiye wê sûd tê girtin.

Band / Band / Band
Di spektrûma elektromagnetîk de beşeke ku di navbera frekansên diyar dihevine. Mînak; Banda P (navbera 200 MHz û 400 MHz)

Banda îzolasyonê::Têp::Banda şiyareker / Yalıtıcı bant / Insulation tape
Cureyekê bandê ya ku ji bo parastina ji germahî, serma, elektrîk, av an jî hwd. tê bikaranîn.

Bandora compton / Compton etkisi / Compton effect
Rewşa zêdebûna qama pêlên foton ku li elektronek dikeve ye. Dema foton li elektronek dikeve qama pêlên fotonê zêde dibe.

Bandora doppler / Doppler etkisi / Doppler effect
Bûyera, frekenasa pêlekî li gora çavdêrek bi tevger (an nêz dibe an jî dûr dikeve) di dem û cihê cuda de bi awayekî cuda tê fêmkirin e.

Bandora joulê::karîgeriya joulê / Joule etkisi / Joule effect
Kanûna ku têkiliya navbera herk (tezû) a ku di têlekî de derbas dibe û ew tîna ku jê çêdibe.

Banedarî::Şîremenî / Mandıraçlık
Dairy farming / Karê hilberîniya şîr e.

Bangeran::Bangor::Xiloke / Loğ / Roller
Ji bo ku axa sist bê şidandinê tê bikaranîn, gilover û dirêj e û her du serên wî jî çehl in.

Banivîs / Yel yazar / Anemograph
Amûra ku rewşa bayê bi daneyên grafîkî davêje ser kaxiz.

Bapîv / Yel ölçer / Anemometer
Amûra ku ba pê tê pîvan.

Baq / Demet / Bunch
Desteya tiştê wekî hev yê girêdayî.

Baqil / Baklagil / Legume
Giyayên ku tovê wan di nav baqilan de ne.

Baqilê maran / Kuşkuş / Lathyrus tuberosus L.
Ji famîlyaya baqilan tê, xweş behn e û giyayekî hilkişêr e.

Baqilê pisîka / Acı mısır baklası / Lupinus temisartemuz

Tovên vê giyayê tahlîn, 1 m bilind dibin, wek weşiyê kulîlkên wê hildigrin.

Baqilê tahl / Acı bakla / Lupinus albus

Cûreyek ji malbata baqilan e. Giyayek yeksal e. Tovê wê yên tehl ji bo xwarinê di nav avê de tê serînkirin.

Baqilê xatunî / Bezelye / Peas

Riwekek ji malbata baqilan e, hilkeşêr e û yeksal dijî. Tovê wê glover e, tovê zelûlê di êmê ajalan de tê bikar anîn.

Bar / Yûk / Load

1. Mêjera elektrîkê ya ku li rûxara heyberê kom dibe. 2. Giraniya tiştekî.

Bar (yekeya pestoyê) / Bar (basinç birim) / Bar (unit of pressure)

Pestoya ku dema 0, 1 N hêz li 1 mm² qadê tê bikaranîn dertê.

Barbike::Barke / Yûkle / Load

1. Cih guhertina daneyan ji amûrekê ber bi amûrêke din (wêneyên di CD'yê de derbasî kompîturê bike). 2. Lê siwarkirina heyberê li barbirê.

Barê Elektrîkî::Barê karebayî / Elektrik yûkû / Charge

Zêdebûn an jî kêmbûna elektronan a li cihekî.

Barê elementerî / Elementer yûk / Elementary charge

Barê elektronekî. Yekeya barê elektrîkî.

Barê erdhêjê::Barê bûmelerzê / Deprem yûkû / Earthquake load

Pîleya bandora bûmelerzê ya li ser avahiyan.

Barê mezin / Kaba yûk / Gross charge

Barê elektrostatîk yê mezin.

Bargegir::Kondensor / Kondansatör::Kapasitör / Capacitor

Amûra elektrîkî ku barê elektrîkî li ser xwe kom dike.

Bargegirî / Sîğa / Capacitance

Rêjeya şiyana (Tiwana) bargegir (kondensor) ek.

Bargeker / Yûkleyci::Doldurucu / Charger

Amûra ku enerjîya elektrîkê li batarya, komker an jî bargegiran bar dike.

Barimte / İpotek / Mortgage

Ji ber deynê misogerkirina (garantilemek) erd, xanî û hwd. ...

Barîsfer / Barisfer / Barysphere

Yek j tebeqeyê dinyayê ye.

Bariste / Kütle / Mass

Mêjera madeyê ya heyberan.

Baristeya gerdîleyî::Baristeya Atomî / Atomik kütle / Atomic mass

Cureyek baristeya ku madeyên biçûk pê têne pîvan. Mînak: 1 g=6,02214179 (30) x10²³ ba (baristeya atomî)

Baristeya Molarê / Molar kütle / Molar mass

Di zanina kîmyayê de ji bo graniya atomên ku qasê jimareyê avogadroyê tê gotîn.

Barkirî / Yüklü / Loaded

Yê ku bi bar e.

Barkirin / Şarj etmek / Charging

Lê barkirina enerjîya elektrîkê. Mînak; barkirina li akûyê.

Barkirin / Yükleme::Doldurma / Load

Lê barkirina enerjî yan jî baristeyê.

Barograf / Barograf / Barograph

Alava ku pestoya hewayê dipîve û tomar dike.

Barometre::Barometre::Pestanpîv /

Basinçölçer::Barometre / Barometer
Amûra ku pestoya bayê (hewayê) dipîve.

Barpîv / Yüklölçer / Coulometer

Amûra ku barê elektrîkî statîk dipîve.

Barûd / Barut / Gunpowder

Madeya ku di guleyan de ji bo teqînê tê bikaranîn.

Baryon / Baryon / Baryon

Baryon ji atomê girantir û biçûktir e.

Baskê bergir / Direnç kolu / Resistance arm

Di mekanîzmaya qerase (malêle) de navbera xala bar û xala destekê ye.

Baskê hêzê / Kuwet kolu / Force arm

Di mekanîzmaya qerase (malêle) de navbera xala hêzê û xala destekê ye.

Baskûl / Baskül / Bascule

Alava ku pê giranî pê tê wezinandin.

Bastêq / Pestil / Membranedried fruit pulp
Şîrînahiyeke ku ji şîreya tirî çêdibe. Pîlora ku ji şîreyê çêdibe li ser rûyekî tê raxistin da ku hişk dibe û dibe bastêq.

Baştirîn / Optimum / Optimum
Yê herî qenc. Çêtirîn.

Başûr / Güney / South
Milê mirov ê çepê li rojhilat û milê mirov ê rastê li rojava binêre, ew aliyê ku berê mirov lê ye başûr e.

Bauhaus / Bauhaus / Bauhaus
Zanîngeheke li Almanyayê. Dema ev zanîngehê tê avakirin avahîsaz û hunermendên navdar lê dest bi xebatê dikin. Û nêrîna vê zanîngehê di warê avahîsazî û sêwirandinê de dibe wek ramanêke nû.

Bax::Baxçe::Rez / Bağ:bahçe:meyve bahçesi / Orchard
Erdê ku tê de çandina tirî, fêkî, zerzewat û hwd. tê kirin.

Baxçe / Bahçe / Garden
Erdê ku tê de çandina tirî, fêkî, zerzewat û hwd. tê kirin.

Bayt / Bayt / Byte
Baytek 8 bît e, pîvana wateya bîrê ye.

Baz / Baz / Base
Madeyên ku dema tevî asîdê dibin xwê çêdikin.

Baza Hêzdar::Baza bihêz / Kuwvetli baz / Strong base
Baza ku di giraweya şilek de bi temamî iyonîze dibe.

Baza Qels::Baza lewaz / Zayıf baz / Weak base
Baza ku di giraweya şilek de kêmtir iyonîze dibe.

Bazalt alkalî / Alkali bazalt / Alkali basalt
Maddeyên bi mîneral ê di encama pişqîna kura-yêde derketine ser zemînê û paşî bûne hişkî

Bazar / Piyasa / Market
Cihê ku firoşkaran hatinebal hev ji bo firotina mal û warên xwe.

Bazdan / Koşmak / Run
Bi gavên lezgîn bi peş ve çûyîn.

Bazilika / Büyük kilise / Basilica
Dêra ku hundirê wê bi 2 rêzên stûnan hatiye sê parkirin

Bazirgan::Tacir / Tüccar::Tacir / Merchant
Kesê ku hem firoşkarî û hem jî kirkariya tiştan dike.

Bazirganî / Ticaret / Trading
Ji karê kirîn û firotinê re tê gotin.

Bêbandor / Tesirsiz / Inefficient
Hêza ku li ser kesekî an tiştêkî tunebe re tê gotin.

Bêber / Verimsiz / Unproductive
1. Sûdgirtina kêma ku li gora jê tê hêvîkirin ber jê nayê girtin. 2. Kana ku rêjeya gewhera wê kêma e.

Bêdawî::Abadî / Sonsuz / Infinite
Ji ber mezinbûn an biçûkbûna her awayî yê ku em nikarin bipîvin re tê gotin.

Bêder::Bênder/Harman yeri/Threshing field
Ciyê ku genim, nîsk û noka kom dikin û ji hev di-qetînin.

Bêgaz kirin / Gazsızlaştırmak / Degas degaiseren
Jê derxistina gaza ku ji bo jiyana xebatkarên kanê xetere ye. Mînak; Bi alikariya bakêşê derxistina gaza metanê.

Bêgazkirin / Gazsızlaştırma / Degasifying
Jê derxistina gaza ku ji bo jiyana xebatkarên kanê xetere ye. Mînak; Bi alikariya bakêşê derxistina gaza metanê.

Bêgrizû / Grizusuz / Clear of gas
Tunebûna gazê di kanzaya komirê de.

Beher / Beher / Beaker
Ji bo parastina şilekan tê bikaranîn. Ji cam, porselen û plastîkê tê çêkirin. Li dora wê dereceyên ku qebareya şilek nîşan dide heye.

Bêhevseng / Dengesiz / Unbalanced
Rewş, xebat, tevger û hwd. Yê bêpergal.

Behîv / Badem / Almond
Fêkiyeke ku qalikê wê hişk û di nava qalikê wê de kakilek yekpare heye. Berî ku baş bigihîje navê wê behîvter (geroh, gulh) e. Tehma hinek behîvan tehl e.

Bêhn / Koku / Odor
Pirîşkên (ên ku bandorê li ser pozê mirov dikin) biçûçik ku ji tiştan belav dibin.

Bêhn / Koku / Smell
Bandora pirîşkên biçûçik ku ji tiştan belav dibin û

tûreyên (sînîr) pozê (bêvil, difin) mirov hişyar dike. Bêhna gulê, bêhna sosinê, bêhna sulfurê...

Bejavî / Amfibi / Amphibious

Ajalên ku hem di avê de hem jî li er zêviyê de dijî.

Bejî / Kuru::Kıraç::Yağış almayan / Moor
Erdê bêav.

Bêjîng::Moxil::Serrad / Elek / Sieve
Amurêk bo jehev veqetandina bujanan.

Belav / Tevzi / Distribution
Karê parvekirinê ye.

Belavker::Dîstrîbîtor/Distribütör/Distributor
Li gorî pegalekê di motorên bi benzîn de alavê ku karebayê li bûjiyan belav dike

Beledî / Şimşek / Lightning flash
Ronahiya birûskê ye. Ronahiya ku bi valabûna barê elektrîkê di nava ewr û erdê yan ewr û ewrekî de dertê holê û wek xêzeke şikestî çîk dide.

Belexwarî::Xwaromaro/Egri bûgrû/Crooked
Tişt, xêz an jî rêya ku çî bi çî xwar e. (ne rast)

Belgemafa avadaniyê / İmar çapı / Diameter of the zoning plan
Belgeya ku li gor plana avadaniyê mafê avadaniyê nîşan dide.

Belgemafa (eşkêl) veqetandinê / Ayırma çapı / Diameter of separation
Belgemafa (Eşkêl) veqetandinê a ku parên parselê nîşan dide. Parçeyek ji parselê ku bikeve ber plana avadaniyê ev parçe bi belgemafa (eşkêl) veqetandinê ji parçeyên din tê veqetandin, an ku li derveyê sînor tê hiştin.

Belor::Şûşe / Şişe / Bottle
Derdanka ji bo şilavî têkevê ji camê an jî ji plastî hatiyê çêkirin. Bi teşeyê ji bin heta qirik fîreh û ji destpêka qirik hetanî dev teng hatiyê çêkirin.

Belot::Berû::Belû / Meşe palamudu / Acorn
Dara mazî yan jî tovên wê.

Belûrîbûn::Kîrîstalîbûn / Kristalizasyon / Crystallization
Pêvajoya derbasbûyîna teşeyê kîrîstal a madeyên şilek, gaz an jî yên di nava twînerê de ne.

Ben / Damla sakız ağacı / Pistacia lentiscus l.
Dara beniştokê

Ben / İp::Dikiş ipinden daha kalın / Rope
Ji ta stûrtir lê ji werîs jî ziravtir û ji bo girêdanê tê bikaranîn.

Bênav / Adsız::İsimsiz / Anonymous
Kes an jî tiştê ku nav lê nehatiyê kirin.

Bend / Kısım / Section
Ji her yekî peçeyên bitûn re te gotin.

Bend::Berbest / Set / Barrier
Ji dîwêrê qalîn ku ji bo av neherike û kom bibe re tê gotin. Û ji diwêrên ku ji ber baranên zêde ax neherike hatiyê çêkirin re jî tê gotin.

Benda deryayê / Deniz seddi / Marine great wall
Ji bo ku neminin bin ava deryayêde, cihên Li gor deryayê nizim bi seddekê, bi bendavekê, bi berbendekekê tên parastin.

Benda Hîdrojenê / Hidrojen bağı / Hydrogen bond
Girêdana ku di navbera atoma Hîdrojen û atomeke ku yek elektrona wê kêm e re çêdibe.

Benda İyonîkê / İyonik bağı / Ionic bond
Cureyê benda kîmyewî ku di navbera iyonên bi awayê dijber barbûne çêdibe.

Benda Kîmyewî / Kimyasal bağı / Chemical bond
Girêdanek ku du an jî zêdetir atoman bi hev ve datîne.

Benda Kovalentê / Kovalent bağı / Covalent bond
Girêdanek ku bi parvekirina yek an jî zêdetir elektronan di navbera du atoman de çêdibe

Benda Pî (π) / Pi (π) bağı / Pi (π) bond
Di navbera du atoman de du bend hebin yek benda sîgmayê, benda dinê jî ya pî ye

Benda Sîgma (σ) / Sigma (σ) bağı / Sigma (σ) bond
Di navbera du atoman de girêdanek hebe ev jî benda sîgma ye.

Bendav / Baraj / Dam
Avahiya ku ji bo avdana zevî û hilberîna elektrîkê avê li cîhekî kom dikin.

Bendava axî::Axebendaw / Toprak baraj / Earth dam
Bendava ku bi axa avtênebihûrî hatiyê avakirin.

Bendava betonî::Konkîrîtebendav / Beton baraj / Concrete dam
Bendava ku li ser zemîneke bi teht ji betonê hatiyê avakirin.

Bendava bi axê dagirtî / Dolgu baraj / Earth fill dam
Bendava ku bi kevirên gewre û bi axa avtênebi-hûrî hatiye avakirin.

Bendava bi keviran dagirtî::Bendava Berdrêj / Kaya dolgu baraj / Rock fill dam
Bendava ku bi kevirên gewre û bi betonê hatiye avakirin.

Bendava bipayenda::Bendava bialpîşt / Payandali baraj / Buttress dam
Bendava ku hîmê wê yan jî sîsika (dendik) wê bi palpiştiyekê hatiye piştgirî kirin.

Bendava dagirî / Dolgu baraj / Fill dam
Bendava kû bi ax an jî bi kevir têtîj kirin û paşî bi navgînê jidandinê têtî jidandin.

Bendava kemerî / Kemer baraj / Arch dam
Bendava kû hêz û giraniya ava bendavê bi saya kembera bendavê arasteyî quntara û derdorê dikê.

Bender / Liman / Harbor
Di kersaxê deryayê de ciyê ku sekna keştî lê disekinin.

Bender::Bendergeh::Lengergeh / Liman / Harbour:Harbor
Cihê ku keştî lê radiwestin. Rawestgeha keştiyan.

Bengele / Makas / Truss
Kêranên ku ji hesin tên çêkirin, ji bo hilgirtina banên hin avahiyên fireh (palûke, otogar). Dema firehî ji 30 m'yî dibihure ev kêran tên bikaranîn. Ji cureyên profîlên hesinî (an jî pola) tên çêkirin. Di banê avahiyên fireh ku kolonên wan hindik in mîna eywanên dawetê, avahiyên palûkeyan, pirên hesinî, xerac (otogar), avahiyên pîşesaziyê û hwd. de tên bikaranîn.

Benîşte / Damla sakızı / Mesteki
Bûjenên darê.

Benzîn / Benzin / Gasoline
Ji petrolê çêdibe, teqla wê 0, 65, bê reng û fûrek e.

Benzînxane::Gazxane / Benzin istasyonu / Gas station
Cihê firotina benzîn û gazê.

Bêqîmet::Bênirx / Değersiz / Worthless
Yên ku bêfêde, bêkêr û negirîng e.

Bêr / Kürek / Shovel
Amûreke karkeran.

Ber::Panî / En / Width
Dirêjahiya navbera du xal an jî du rûxarên heyberekî. Di lakêşe de layê (kenarê) kin.

Berahiya pêlê::Firehiya pêlê / Dalga genliği / Amplitude of wave
Navbera bilindtirîn xala pêlê û sifirê (eksen). Bilindahiya pêlê.

Beran / Koç / Ram
Mêşina (Mî) nêr.

Beravêtin::Ber avêtin / Yavru atmak::Düşük yapmak / Miscarry
Ji bo ajalan bûyîna têtîjkên mirî. Heke ajalek berî ku bizê têtîka wê di zikê wê de bimire ji wê ajalê re dibêjin "beravêtî ye".

Berbang / Tan / Daylight
Ji demê beriya ku roj derdikeve re têtî gotin. Di wê demê de ronîbûn dest pê kiriye. Ronahiya berî şefeqê.

Berbank / Teras / Terrace
Qada (beş) derve ya ku têtî bikaranîn a avahiyekê ku ji erdê bilindtir e. Bi gelemperî di avahiyên de li tebeqeya bilindtirîn têtî çêkirin.

Berbes / Mineral / Mineral
Tîştên ku madeyên îngoranîk dihundurîne.

Berçavik / Koruma gözlüğü / Goggles
Berçavka ku ji bo çav bipolarê têtî bikaranîn.

Berçavk / Cözlük / Glasses
Ji bona parastin û başdîtinê alava ku li ber çavan têtî bikaranîn

Berdana kêlekî / Yan çekme / Side towing distance
Çêkirina avahiyekê lîser parselêde, direjahiya valahi hiştinê ya li herdu rexan. Direjaiya Valahi hiştina ji bilî alên pêş û paş.

Berdana pêş / Önçekme / Front towing distance
Çêkirina avahiyekê lîser parselêde, direjahiya valahi hiştinê ya pêş (ber, aliyê rê, anji aliyê rêya fireh)

Berdêla îstîmlaqê / Kamulaştırma bedeli / Expropriation price
Berdêla ku cih û avahiyên ji bo berjewendiyê civakê ji aliyên dezgehên dewletê ve têtî kirî.

Berdewamî / Süreklilik / Continuity
Tîştê domdar.

Berê / Önce / Before
Wexta ku derbas bûye.

Bêrehend / Boyutsuz / Impartial
*Rewşa ku dirêjahî, bilindahî an jî firehî nîn e.
Mînak: xal*

Bêreng / Rensiz / Achromic
Tîştêkî ku rengê wî tune ye.

Berevaniya avê / Su koruma / Water conservation
*Avherkên kû ji bo karê avdana zeviya avê ji çav-
kaniya dibine ser zeviya.*

Berfîn / Kardelen / Snowdrop
*Cureyekî kulîlkan e. Li çiya û zozanan bi destpêka
biharê re ku berf dihele hêşîn dibe. Di bin berfê de
hêşîn dibe, dema roj lê dide hişk dibe.*

Bergegirî / Sürekli mukavemet / Durability
*Rewşa xwegirtina li hemberî teka (karîgerî) kîm-
yayî, fizîkî û mekanîkî. Xwegirtina li dijî guherti-
nan.*

Bergir / Direnç / Resistance
*Yekeya wê ohm e. Amûreke kêmgihîner e. Li gora
hêza xwe tezûya (herk) elektrîkê kêm dike.*

Bergira guherbar / Ayarlı direnç: Reosta / Variable re-
sistance
Bergira ku guherîna wê pêkan e.

Bergirên hevrêk::Bergirên hawrêk::Bergirên terîbî
/ Paralel dirençler / Resistors in parallel: Parallel resis-
tors
*Di vedorê (circuit) de bergirên li kêleka hev in. Se-
riyê bergirê bi seriyê bergira din ve, dawiya ber-
girê jî bi dawiya bergira din ve tê girêdan.*

Bergirî / Mukavamet / Resistance
*Tirûşa (rezîstans) ku li hemberî hêzên derve ji bo
parastina taybetmendî û şeweyê xwe tê nîşan-
dan. Di heman erdhejê de bergiriya avahiyên ku
hilnawêşin ji bergiriya avahiyên ku hildiwêşin zê-
detir e.*

Bergiriya erdhêjê::Bergiriya bûmelerzê / Deprem
dayanımı / Earthquake resistance
*Pîleya barhiligiriya avahiyê ya li hemberî bûme-
lerzê.*

Berguhk / Kulaklık / Earphone
Amûra ku dikeve hundirê guh û deng jê tê.

Berhema paşîn::Diwaberhem / Nihai ürün / Finished
product

*Gewhera ku lê tê gerîn û di dawiya veqetandinê
de bi dest dikeve.*

Berhevkar::Komker / Derleyici / Compiler
Ew ê ku hîlbijartinê dike û dide hev.

Berhilanîn::Berûbûm / Ürün / Harvest
Hilberînen zevî, bax û baxçeyan.

Berhilanîn::Çandin::Palehî / Hasat: Ürün almak / Har-
vest
Daneheva zad, fêkî û hemû berên çandiniyê.

Berilyûm / Berilyum / Beryllium
*elementa di tabloya peryodîkde a li stûna 2A. ele-
mentê ku kêmtê dîtin e. Bi kurteya "Be" tê ni-
vîsandin.*

Berjêr::Nişov / Yokuş aşağı / Downhill
*Rêya ku mirov lê diçe û berê mirov li aliyê rê yê
jêrîn be, ya jî serejêr be.*

Berkaş::Rempa::Riyêlêj / Rampa / Ramp
*Hevraz. Qiyame. Riya hevraz. Riya ku di domahiya
xwe de bilind dibe.*

Berkeliyûm / Berkelyum / Berkelium
*Elementa ku hatiye çêkirin û nimreya wê ya
atomê 97 û graniya wê jî 294 e.*

Bêrm / Suyun toplandığı yer / Watering hole
Gola ku av tê de dicive.

Bermal / Taban: Kat / Floor
*Di hundir de zemîn, asta herî nizm a cihêkî ser
girtî.*

Bermayî::Jêmayî / Artık / Residual: gob
*Madeyên di veqetandina gewherê de bi kêr nayên
û tene avêtin.*

Bername / Program / Programme
*Pakêta kodan a nivîsbariyê ku ji bo peywirekî ha-
tiye amadekirin. Fermandeyên ji bo kompîterê.
Erkdariyên pêdiviya kompîterê.*

Berpar::Dabeşkiraw::Dabeşkirî / Bölünen
Divided::Divisible / Jimara ku tê dabeşkirin.

Bersem kirin / İfraz / Subdivision
*Li gora plana îmarê an jî ne li gora plana îmarê
dabeşkirina erd.*

Bersivdan / Yanıtlamak / Answer (to)
Li hemberî pirsêkê axaftina der barê wê pirsê de.

Bertek::Kartiyaker::Reaktans / Tepki / Reactance
Bersivdana ji bo bûyereke fizîkî, reaktans.

Berx / Kuzu / Sheep

Têjika (çêlik, fexik) mêşinê (mih).

Berxwedêrî / Dayanim / Strength:Resistance

Taybetiya berteka li hemberî hêza derve. Xweparastina li hemberî rewşê.

Berzefîn / Lavanta çiçeği / Lavandula angustifolia

Rengen kulîlkên wî binevşî û şî n e. Kulîlkên wî di pîşesaziyêde tê xebitandin.

Beş / Sektör / Sector

Komên ku heman karî dikin.

Beş::Bend / Bölüm / Chapter

Yek ji parçeyên ku tevahiyê pêk tînin.

Beş::Pişk / Bölme / Partition

Parçekirin û ji hev qetandina heyberekê.

Beşa serbixwe / Bağımsiz bölüm / Independent section

Di avahiyê de mulkiyeta her beşekê (daireyek). Heke di tapoya parselê de li gor plan û projeyê îrtifaq an jî mulkiyeta tayê hatibe çêkirin, wê demê mulkiyeta her beşê, her daireyê xwesere, serbixwe ye.

Bet / Yabani hindi / Meleagris gallopavo

Elokên kovî.

Beta / Beta / Beta

Tîpa duyemîn a alfabe ya yewnî ye.

Betal / Boşta / Idle

Yê/a ku naxebite.

Betal / İptal / Cancel

Rawestandin. Sekinandina kar.

Betatron / Betatron:elektron hızlandırıcısı / Betatron

Amûra ku elektronan dilezîne.

Bêtêl / Telsiz / Wireless

Şandina sîgnalan bi alîkariya pêlên elektromagnetîk. Di vî karî de têt (raguhêzbar) nayê bikaranîn.

Betirpêrar / Üç yıl önce / Three years ago

3 (Sê) sal berê.

Betlaneya dewrî / Devre tatil / Time share vacation

Mafê bêtvedanê ji bo demek bi sînor kirî. Di dewre mulkêde tapo lazim e, lê di dewre betlaneyê de ne tapo lê tenê ji bo wexteke kin mafê bêtvedanê ye.

Beton / Beton / Concrete

Bi tevdana çîmento, xîz, xîçik û avê çêdibe. Piştî çend demjimêran hişk dibe. Li gora bergirîya betonê rêjeya van madeyan diguhere.

Betona amade / Hazır beton / Ready-mixed concrete

Betona li santralê tê amedekirin û di lêkirina avahiyan de tê bikaranîn.

Betona bi baryûm / Baryumlu beton / Barytes concrete

Betona ku baryûm tê de heye. Bi giranî xîz û xîçê wî ji baryûmê pêk tê.

Betona şîşbendkirî::Betonarme / Betonarme / Reinforced concrete

Betona ku bi şîşên pola tê zeximkirin da ku li hemberî erdhej û giraniya xwe neşikê. Betonarme di hemû avahiyan de tê bikaranîn.

Bexçe::Bostan::Werz::Parêz / Bostan / Vegetable garden

Cihê zebze tê çandin.

Bexdenûs / Maydanoz / Parsley

Giyayekî wek biharatê tê bikaranîn.

Beyar / İşlenmemiş toprak:Sürülmeyen yer / Raw land

Axa ku lê çandinî nehatiye kirin.

Beybûn / Papatya / Daisy

Kulîlkeke bibêhn.

Beytar / Baytar / Veterinarian

Bijîşkê/a ajalan.

Bi ser rê ve berdayî / Yola terk / Leave off

Parselasyonêde beşa erdê ya rasti rê tê, ya dikeve ber rê di tapuya wê de aqara wê tê kêmkirin. Ev beş ji bo rê, bêbedel tê terkkirin, ji aliyê xwedive.

Bibîne / Bul / Find

Di zanistîya kompîturê de, peyva ku bigire û bigere.

Bichanîna zorî / Cebri icra / Foreclosure

Bichanîna biryara dadgehê. Bichanîna darê zorê.

Biçûk / Küçük:Ufak / Small

Di pîvanê de ya kêm. Bi çewanî, nîrx an jî bi dîmenê xwe kêmtir.

Biçûkkirin / Küçültme / Minimize

Ji aliyê mējerê ve kêmkirin.

Biçûktirîn::Mînimûm::Kêmtirîn / Minimum / Minimum

Guhêbara ku bi nirxa xwe di sînorê herî binî (nizim) de. Dijberê maksîmûmê ye.

Bide ber hev::Daneberhev::Berhevdan::Berawird / Karşılaştırmak / Compare (to)

Ji aliyê mêjera wan ve lêkolîna tiştan an jî di nav xwe de danîna berhev.

Bidest ::Manuel / El ile / Manual

Tiştê ku bi destan hatiye çêkirin.

Bidestxistin /Kazanmak:Edet etmek /Acquire (to)

Bi saya têkoşîn an jî xîretê wergirtina tiştê.

Bidomîne / Devam:Tekrarlamak / Resume

Fermana domandina karê ku berê dest pê kiribe, da ku bidome.

Bidomîne::Berdewam / Devam / Continue

Ji bo encamgirtinê meşandina kar an jî kirariyekê.

Bigire / Kapat / Close

Fermana girtina bername an jî pergalê.

Biha / Fiyat / Price

Rayîşa tiştê ku tê kirîn.

Bihevvedanîn / Birleştirmek / Merge

Pêvekirina herî kêmtir du heyberên cuda.

Bihîstinî / İşitirlik / Audibility

Çawaniya dengê ku tê bihîstin.

Bihur::Bihûrek::Derbasok / Geçit / Passage

Cihê ku bi kêrî çûndinê tê.

Bihurek::Derbasgeh::Derwaze / Geçit / Gate

Ew xala diyar ku di nava du ciyan de ye û rê tê de diçe.

Bihurîna demê::Demborîn / Zaman aşımı:Süre aşımı / Time-out

Derbasbuiyina dem. Mafek an jî serlêdanek lazime heya mêtuyekê bê bikaranin, Qediyana dema hati diyarkiri. piştî serederbasbuiyina demê maf nikare bê bikaranin.

Bijarte / İşaret / Bookmark

Nîşankirin. Hilbijartin.

Bikaranîna avê / Su kullanımı / Water use

Rêbaza bikaranîna avê.

Bikaranîna erd / Arazi kullanımı / Land use

Ji bo armancên cur be cur xebata li ser erd.

Bikarbon / Karbonlu / Carbonaceous

Tiştê ku di binemaliya wê de karbon heye.

Bikarhêner / Kullanıcı / User

Mirovê ku karinan dike.

Bikartûş / Fonksiyon tuşları / Function keys

Tûşên kilavveyê ye ku hinek fonksiyonên nû pê çêdibin.

Bilbil / Bülbül / Nightingale

Çûke ku her dem dixwîne. Bi dengxweşiya xwe tê nasîn, dirêjahiya wê nêzî 16 cm'yan e.

Bilind / Yüksek / High

Tiştê ku qama wî pir dirêj be.

Bilindahiya reş::Qota reş / Siyah kot / Black level

Asta bilindahiya ji deryayê ya cihên xwezayî. Bilindahiya cihê destwerdan lê nehatîkirin, nehatiye kolan û nehatiye dagirtin.

Bilindahiya sor::Qota sor / Kırmızı kot / Red level

Asta bilindahiyaku di projeyê de hatiye destnîşankirin.

Bilindahiya ta (kat) yê / Kat yüksekliği / Storey height

Bilindahiya navbera zemîn û qatî.

Bilindgo / Hoparlör / Loudspeaker

Amûra elektronîkî ku deng jê dertê. Amûra ku dengê televizyon an jî radyoyê jê tê.

Bilindpîv::Altîmetre / Yükseklik ölçer / Altimeter

Amûra ku bilindahiyê li gora asta pestoyê dipîve.

Bilindker / Yükseltgen / Oxidizer

Bûyera ku ji maddeyê elektron were dayîn.

Bilindker::Amplifikator / Yükselteç / Amplifier

Amûra elektronîkî ku sînyala deng, ronahî an jî elektrîkê bilindtir dike.

Bimesîne::Bixebitîne / Çalıştır / Run

Fermana destpêkirina kar.

Binbar / Yük altında / Under load

Ew tiştê ku di bin giraniyê de ye.

Binbihurk::Jêrbihurk / Altgeçit / Underpass

Riyekî kû bin riyekîdinde diçe

Bindawêr / Alt simge / Subscript

Sembola li jêr.

Bindeq / Fındık / Hazelnut

Fêkiye ku qalîkê wê hişk û di nava wê de kaki-

lekî gilover heyê. Tovê dara bindeqê ye. Ev tov di gelek marmelatan de tê bikaranîn. Li herêma Hî-zana Bedîsê jî digihîje.

Binderya::Jêrderya / Denizaltı / Under sea::Submarine
Qada ku li binê deryayê ye.

Binêre / Bak / Look
Bi çavên xwe lê mêze bike.

Binesazî::Jêrsazî / Alt yapı / Substructure
Karên bingehîn ku ji bo avahiyekê pêwîst e, mîna rê, xeta kêzînê, telefon, elektrîk, av, gaza xwezayî û hwd.

Bingeha civakî / Sosyal altyapi / Social infrastructure
Saziyên weke dibistan, pirtukxane hwd. ji bo xizmeta gel hatiye avakirin.

Binkom / Altküme / Subset
Di matematîkê de, komeke biçûk di bin koma mezin de.

Binrûbar::Binzê::Jêrûbar::Jêrzê / Nehir yatağı / River bed
Rêya ku rûbar tê de diherike.

Binwaşê (avahî) :: Binistir (xaniyên axî) :: Binaxe :: Hîm :: Bingeh :: Bin / Temel / Basic
Hêmaneke avahiyê ye ku giraniya avahiyê raste-rast digire ser xwe û li zemîna binê xwe belav dike.

Binxêz bike / Altını çiz / Underline
Fermana ku di kompîterê de ji bo binê nivîsê were xêzkirin tê bikaranîn.

Binzemîn::Binax / Yeraltı / Underground
Binerd. Binê erdê.

Bipejirîne / Kabul etmek / Accept
Fermana ku di nivîsbariyê de wateya wê qebûl-kirin e.

Biqedeme::Piledar / Aşamalı / Gradual
Rewşa dem, cî an jî rewşa ku bi awayê gav bi gav diguhere.

Bîr::Bîrdank / Hafıza:bellek / Memory
Cih an jî amûra ku agahî tê de tomarkirî ne.

Bîr::Sîba / Kuyu / Well
Ji bo deranîna av an jî nefta binzemînê çala ku tê kolan.

Bîra / Bira / Beer
Vexwarina bi alkol. Ji cehî tê çêkirin.

Bîra arasteyî / Yönlü kuyu / Directional well
Bîra ku di dema bîrkolîyê de ji ber sedemêke diyar berê wê neşaqolî dibe.

Bîra deranîne::Bîra hilkêşanê / Nakliyat kuyusu / Haulage pit (well)
Bîra asoyî ku ji ruyê erdê heta binê kanê tê çêkirin. Ev bîr ji bo derxistina maden, kerese û xebatkaran tê bikaranîn.

Bîra kûr::Sîba kûr / Derin kuyu / Deep well
Bîra bi bîrkolê (sondaj) kûr hatiye kolandin.

Bîra kutanî / Çakma kuyu / Drop-shaft:open caisson
Lûleya ku ji bo daxistina asta ava jêzemînê tê bikaranîn. Li dora çala esasê avahiyê tê raxistin. Dirêjahiya wî di navbera 0, 5-1 metre ye.

Bîrc::Tawir / Kule / Tower
Avahiyên bi piranî gilover an jî çargoşeyî yên bilind. Asasê vê avahiyê zêde fireh nîn e.

Bîrca erdkolî::Tawira erdkolî / Sondaj kulesi / Drill tower
Avahiya ku amûr û makîneyên erdkolîyê li ser in.

Bîrdanka parvekirî / Paylaşılmış hafıza / Shared memory
Bîrdanka ku kompîterên din jî dikarin xwe bigihînin.

Bîrek / Kesici / Cutter
Amûra ku ji bo birînê tê bikaranîn.

Bîrêkûpêk::Biserûber / Düzenli / Regular
Ê ku bipergal e. Ê ku di cî de ye.

Bîrêvebirina zeviyê (erd) / Arazi yönetimi / Land management:land administration
Kargerîya zeviyê.

Bîrinc :: Riz / Piriç / Rice
ji malbata genim tê, dinav avêde çandiniya wî tê kirin.

Bîriqîn :: Teyisîn / Parlamak / Shine
Ronîdan. Bîriqandina ronahiya ku ji jêderêkê tê.

Bîrqonek::Bîrfqedar::Teyîsî::Wirşe/Parlak/Bright
Yê/a ku şewq dide. Rûyê ku ronahiyê dibiriqîne.

Bîrîn / Kesme / Cutting
Jêkirin. Qetkîrin. Qutkîrin.

Birûsk / Yıldırım / Thunderbolt
Valabûna barê elektrîkê di nava ewr û erdê de ye.

Biryara îstîmlakê / Kamulaştırma karar / Decision of expropriation
Biryara ji aliyê saziya bi destûr ve ji bo berjewendiyên giştî kirîn erd, avahî û hwd.

Bîst / Yirmi / Twenty
Navê hejmarekê ye. Hejmara piştî nozdek e. Navê hejmara 20, an jî di jimareya Romayî de XX.

Bîst û yek / Yirmi bir / Twenty one
Navê hejmarekê ye. Hejmara piştî bîst e. Navê hejmara 21, an jî di jimareya Romayî de XXI.

Bişkok / Buton / Button
Bişkoka ku ji bo xebitandinê tê bikaranîn.

Bişkok / Dügme / Key
Amûra ku ji bo tezûya elektrîkê vedike û digire. Bi gelemperî ji bo vekirin û girtinê tê bikaranîn.

Bişkoka elektrîkê / Elektrik düğmesi / Electric switch
Bişkoka ku tezû (herk) ya elektrîkê vedike û digire.

Bivir / Balta / Axe
Alava ku ji bo birîna daran tê bikaranîn.

Bixebitîne / Çalıştır / Execute
Fermana ji bo destpêkirina karê sazîkirinê.

Bixêrî::pixêrî / Şömine / Fireplace:Grate
Argûnên ku bi piranî li ber dîwaran ji xîşt an jî ji kevîran ji bo germkirina hundirê odeyan tîr çêkirin.

Bixwevehatina (geşadana) berdewamî / Sürdürülebilir kalkınma / Sustainable development
Parastina xwezayê ye. Armanca yekem di geşadana berdewamî de parastina xwezayê ye ji bilî vê jî peşdeçûna aborî û civakî armancên girîng in.

Biyokîmya / Biyokimya / Biochemistry
Beşa kîmyayê ku li ser kîmyaya zindewariyan dibexibe.

Biyolojî::Zîndewarî / Biyoloji / Biology
Zanistiya ku jêderk, belavî, peresendî, avahî, mezinbûn û zêdebûna rehek u ajalan lêkolîndike

Biyotîft / Biotit / Biotite
(K (Mg, Fe) 3AlSi3O10 (F, OH) 2),

Bizin / Keçi / Nanny goat

Ajaleke kedî ye, bi taybetî li herêmên çiyayî dijîn. Bêtir pelên daran dixwin.

Bizivîrîne / Çevir / Rotate
Vegeandina li dora navendê.

Blokaj / Blokaj / Blockage
Sekinandina tevgera karekî ya ji ber pirsgirêkekî.

Bombeya Atomê::Bombeya gerdîleyê / Atom bombası / Atomic bomb
Bombeya ku ji perçêkirina dendikên atomê û ji encama wê enerjî derdikeve holê.

Bombeya Gazê / Gaz bombası / Gas bomb
Bombeya ku di nava xwe de gazên ji bo zindiyar xeter dihewîne.

Boranxane / Güvençinlik / Pigeon loft
Avahiya ku kevok tê de tîr xwedîkirin, lîsê kevo-kan.

Boxesang::Gire / Cendere / Clamp
Amûreke guvaştinê, bi taybetî jî ji bo guvaştina tîrî tê bikaranîn.

Boyax / Boya / Colour
Madeya ku reng dide heyberan.

Buhaya bilêvkirî / Beyan değeri / Declared value
Nirxê ku ji aliyê xwediyê mulkê ve hatê gotin.

Bûkanî / Gelinçik / Poppy
Kulîlkek.

Bûkaniya tibbî / Tibbi gelinçik / Papaver bracteam lindi
Cûreyek bûkaniya ku di bijîkîda tê bikar anîn.

Bûlwar / Bulvar / Avenue
Riya fireh a ku di nava bajêr de wek du beşan çêdibe (çûn û hatin) û navbera her du beşan (refûj) bi daran xemilandî ye.

Bungalov::Xaniyên yek kat / Bungalov/Bungalow
Xaniyên li Hindîstanê ên ku bi piranî yek kat in û darîn in.

Bûtik::Bişkoj::Çiro / Tomurcuk / Fruit-bud
Zîlên ku di guliyên rehekan de derdikevin û di demeke kin de jê şax, gul û kulîlk çêdibe.

Bûyera navendrevî / Merkezkaç olayı / Centrifuge
Bi bandora zivirînê hêzek ku berê wê li dijî navendê ye çêdibe ye.

Cam / Cam / Glass

Ji bo avahî ronî bibe li pencereyan (şibake) dikeve.

Cama ximamî / Buzlu cam / Depolished glass

Cama ku zelaliya wê jê hatiye birin.

Car::Caran / Çarpî (işlemede okunurken) / Times

Nîşana lêkdanê (x). Nîşana nava du jimarên ku li hev tên lêkdan. Mînak; (3x5) 3 caran 5

Carîn::Encama lêkdanê / Çarpım (sonuç olarak çarpım) / Product

Hejmara ku di encama lêkdana hejmaran de tê ditin.

Cawbir::Qeyçî::Qêçî::Meqes / Makas / Truss (scissors)

1. Alavek ji bo birîna heyberan 2. Di banên avahiyên an jî di piran de kereseyên ji bo belavkirina barê giraniyê.

Cax / Korkuluk / Railing

Li hemberî metirsiya ketina ji ciyekê bilind çêkirina bedekî ya ji çêkirina şêt.

Cax / Merdiven korkuluğu / Balustrade

Ji bo parastin û astengkirina ketinê tê bikaranîn. Li kêlaka derence û li kêleka şaneşnanan tê bikaranîn.

Caxika dirîşt / Kaba Izgara / Coarse grid

Caxika ku ji şivên hesinî hatiye çêkirin û ji bo ku parçeyên gir yê nav aravê veqetî nê tê bikaranîn.

Cazîbe / Cazibe / Attraction

Ji ciyekê bilind şilekî ber bi aliyê jêrîn ve xwe-bixwe biherike.

Cd / Cd / Compact disk:CD

Amureke gilover a ku dane li ser tê nivîsandin û tê xwendin. Di kompîturê de tê bikaranîn. Kurtkirina peyva "Compact Disk" e.

CD-ger/Cd sürücü:cd okuyucu/Cd driver:cd reader

Parçeyek ji kompîturê ku CD pê tê xwendin û bikaranîn.

Ce::Ceh / Arpa / Barley

Giyayek ji famîlyeya genim.

Cebîr / Cebir / Algebra

Karê hesabkirin û muhasebekirinê.

Cehnî::Canî / Tay (at yavrusu) / Foal

Çêlikê/a mehnê.

Cehtirî / Taşkesen otu / Lithospermum arvense l.

Giyayek peliwihişke, bigoşte, u bi pirçe, kulîkên wî di bin çenge pelande derdikeve.

Cehtirî::Catre::Anûx / Kekik / Thyme

Cureyekî giyayên aromatik û tibî.

Cemed::Qerîse / Buz / Ice

Ava ku ji sermanan dibe qeşa.

Cemser / Kutup:Uçay / Pole

1. Xalek ji xalên bi voltajên dijberên hev in ku te-zûya (herk) elektrîkê çêdike. 2. Yek ji yênan ku dijberên hev in. Mînak; xala herî bakûr a cîhanê, xala herî başûr a cîhanê. Di mugnatîsê de aliyê Nûs

Cemsergirî / Düzlemsel uçaylanım:kutuplanma / Polarization

Lihevciwîna barên elektrîkî li cemseran.

Cemserî / Kutupsal / Polar

Tîştê ku bi cemserê re têkildar e.

Cer / Vida / Screw

Bizmarê ku bi zivirandinê bi cih dibe.

Cera girêdana alavê / Alet bağlama vidasi / Screw fastening instrument

Cera girêdanê a ji bo alav nelive, nezivire.

Cerbader::Dernefîs / Tornavida / Screwdriver
Alava ku cerê dizivîrîne.

Cercere / Çkrik / Spinning wheel
Maşîna ji bo hilkişandinê ku werîs (anjî ben) li dora xwe dilefîne.

Cercere / Harman döven / Thresher
Kes an Amûrê ku neqandina ka û tove dike.

Cêwîkenar::Dula yeksan / İközkenar / Isosceles
Sêgoşeya ku du goşeyên wê yeksanin û ew kêle-kên ji van goşeyan dirêj dibin jî yeksanin.

Cewrik / Enik:köpek yavrusu / Puppy
Çêlikê/a dêlikê.

Çîghustina arîmetîk::Çîghuherîna arîmetîk /
Aritmetik kaydîrma / Arithmetic shift
Şemitandina bi aliyê rastê an jî çepê ve ya sinyalê.

Çih::Çî / Yer / Place
Pozîsyon.

Çîhan::Zemîn::Erd / Yer küre / Earth
Çîhan

Çihê bêhnvedanê / Dinlenme yeri / Resting place
Di plana avadaniyê de cihê ku mirov lê dîsekinin, tîn cem hev, bêhna xwe vedikin. Minak:Park

Çihêbûn / Ayrışma / Fission
Ji hev veqetandina madeyan.

Çîghuherîn / Ötelemek / Shifting
1. Di sinyalê de derengxistina ji bo demeke ne diyar. 2. Pêş an jî paş ve birin.

Çils::Çêç / Alq / Plaster
Cureyekî kevirê spî ye. Formûla wî $CaSO_4 \cdot 1/2H_2O$ e. Kevirê ciisê ku di agir de bê şewitandin û paşê li aşê kevirîn bê hêrandin dibe çils. Di karê avahiyan de tê bikaranîn.

Çîşogeh / Çamaşırhane / Laundry
Ji cihê ku kincên qiraj û lewûtî lê ne re tê gotin. Cihê ku kincên lewûtî û qirajî lê tê şuştin.

Çîşok::Çîşor / Çamaşır makînesi / Washing machine
Makîneya ku cilan dişo û paqijî dike.

Çîqanek / Kursak:Kanatlıların besinleri depo ettikleri midenin bir bölümü / Crop
Di çûkande lebat a liser kirkiroke ye û hemû xwarin u vexwarin lê komdibe an dicive.

Çîrî::Nermî / Esneklik / Flexibility:Elasticity
Taybetiya heyberê ya ku bi hêzê şêwe diguherîne û dema hêz radibe vediguhere rewşa xwe ya berê.

Çirn / Kurna / Basin of a bath
Cihê ku av tê dagirtin da ku pişt re were bikar-

nîn. Di serşoyê de cihê ku av dikevê di serşuştinê tê bikaranîn.

Conega / Boğa / Bull
Gayê tov e. Ji bo hilgirtina dolê tê bikaranîn. Ji goştê wî jî sût tê wergirtin.

Conî / Dîbek / Mortar
Kevirê ku çalek tê de hatiye çêkirin û ji bo genim, çiltûk û wekîdin tê de têne kutan.

Conta / Conta / Gasket
Kereseyê ku ji bo madeyên şilek neçirizin tê bikaranîn. Di pîston an jî borîyan de tê bikaranîn.

Cot tikandin / Çift tıklamak / Double-clicking
Bi parçeyê kompîterê ye bi navê mişk tikandina du carî.

Cotmetal / Çiftmetal / Bimetal
Parçeyên metal ên ku ji hev cuda ne û ji bo çêkirina termostatê li ser piştê hev têne rûniştandin.

Coulomb::Kolomb::Yekeya barê elektrîkê / Coulomb:Kulomb:Elektrik yük birimi / Coulomb
Yekeya barê elektrîkê coulomb e. Barê 1 Amper elektrîkê ku di 1 saniyekê de li ser gihînerê diherike. "C = A x s"

Ctrl / Ctrl / Ctrl
Kontrolkirin. Kurteya peyva "control" e.

Cûbir / Danaburnu / Mole cricket / Kêzik a rahê
Rehek'an dixwe.

Cuda Hilgire::Cuda tomar bike / Farklı kaydet / Save as
Di kompîturê de belge yan jî dosyayên ku xeber li ser wan tê kirin bi navekî din an jî li cihekî din bê qeydkirin (tomarkirin).

Cuda::Cihê::Çiyawaz / Farklı / Different
Ne wekhevî. Ne yeksanî.

Cure / Tür:tip / Type
Cureyê vê nivîsê îtalîk e.

Cure::Cor / Cins:tür / Kind
Heyber, zarav, pişe, kom yan jî hwd. a li qora taybetmendiyên çêbûye. Ji ber taybetmendiyên xwe ji hev vediqetin.

Curehiya biyolojîkî::Curehiya jîndehî::Corewcorî zîndeyî::Cûrbicûriya zîndewarî / Biyolojik çeşitlilik / Biodiversity
Curbecureya formên zindiyên ên li cîhanê. Li yek cihek diyar an jî di hemû xwezayê de curbecuriya rakandî ya jîndaran, cûreyên pergala xwezayî an taksonomiya wan.

Cureyê nivîsê::Font / Font:yazı çeşidi / Font
Cureyê nivîsê.

Ç

Çadirgeh / Kamp / Camp

Çihê ku çadir lê têne danîn.

Çakkirin / Tamirat / Repairs

Rastkirin û duristkirina amûr an jî makîneyeke xerabûyî.

Çakûç / Çekic / Hammer

Serê wî ji hesin û destiyê wî darîn e. Teşe û giraniya wî li gora karê ku ew ê pê bê kirin diguhere. Ji bo şikandin, pelixandin û çêkirina amûrên hesinî tê bikaranîn.

Çal::Kort / Çukur / Hole:Pit

Çiyê ku li ser ruyê erdê li gor derdora xwe kûr e.

Çala reş / Kara delik / Black hole

Heybereke ku hêza kêşana wê gelek mezin e, ku ji hemû made û heta tîrêjên ronahiyê nikarin jê dûr bikevin.

Çalak / Aktif / Active

Ev mirov pir çalak e.

Çandin / Ekim:ekme / Planting

Karên belavkirina bizir (tov) li ser axê.

Çandin / Ekim:ekmek / Sowing

Ajotina rehekan.

Çandîna yekser / Dûze ekim / Flat planting

Yekser lîser erdzemînêde çandîna rehekan an tovan.

Çandîniya textayî / Dûze ekim / Flat planting

Çandîniya ku bi rêzî (xet) tê kirin.

Çandinkar::Çandinvan / Tarîmcî::Ziraatçî / Agricultu-

rist

Cotyar. Kesê ku li ser çandîniyê perwerde dftiye. Kesê ku karê çandîniyê dike.

Çap / Baskî::yazdırmak / Print

Bi alfakariya kompîturê, ji çaperê derxistina nivîs an jî wêneyan.

Çaper / Yazıcı / Printer

Amûra bi kompîturê ve girêdayî ye û ji bo derxistina nivîs an jî wêneyan li ser kaxiz tê bikaranîn. Du kablo dikevin vê amûrê, yek ji bo enerjîyê (elektrîk), ya din jî ji bo agahiyê (data) ye.

Çapkirin / Yazdır / Print

Fermana ji bo ku belge di çaperê de li ser kaxez derxîne.

Çaqar / Fener / Lamp:Lantern

Fenera ku li peravê deryayê tê pêxistin.

Çar / Dört / Four

Navê hejmarek e. Hejmara piştî pênc. Navê hejmara 4, an jî di jimareya Romayî de IV.

Çarçove / Çerçeve / Frame

1. Ji bo xemilandin û daleqandina wêne, nivîs, eynik hwd. nexşeya dorê. 2. Di komînkasyonê de şandîna beş an jî parçeyekî daneyê. Ji bo dane bi ewlehî û zêdetir bê şandin weke frame tê pêçan û şandin.

Çardeh / On dört / Fourteen

Navê hejmarek e. Hejmara piştî sêzdeh. Navê hejmara 14, di jimareya Romayî de XIII.

Çargoşe::Lakêşe / Dörtgen / Quadrangle

Şêweyên di bîrkariyê de yên çar kenar û çar goşeyên wan hene.

Çarrê::Xaçerê / Dört yol / Crossroad
Xaleke rê ku lê çar rê digîjin hev an jî xala ku du rê hev dibirin.

Çav / Göz / Eyes
Lebata mirov a ku pê tê dîtin.

Çavdêr::Zêrevan / Denetçi / Controller
Kesê karê kontrolê dike

Çavdêrî / Gözlem / Observation
Karê nêrînê.

Çavdêriya avadanîyê / İmar denetimi / Audit of zoning
Hemû çalekiyên ku li dijî binpêkirina plana îmarê tê kirin.

Çavî::Çavik / Gözenek / Pore
Ji bo her qula tiştê qulqulîk.

Çavkanî::jêder / Kaynak / Source
Cih an jî heyberên ku jê enerjî (elektrîk, elektro-magnetîk, ronahî, av, hwd.) dertê.

Çawanî / Nitel / Qualitative
Rewşa xuya ku nayê hesabandin.

Çawanî::Sîma::Sexlet::Senînî / Nitelik / Feature
Taybemendiya ku madeyekê ji yên din vediqetîne.

Çawanî::Wesf / Vasîf:nitelik / Qualification
Taybetiya ku tiştan dide nasîn û cudahiya wan nîşan dide.

Çeka Kîmyayî / Kimyasal silah / Chemical weapon
Çeka ku li ser mirov, ajal û nebatan bi madeyên jehrdar dibe sedema bûyerên mirinê.

Çêkirî::Bidestkirî::Destkird::Çêkirî::Çêbuwar / Yapay / Artificial
Yê/a ku di xwezayê de amade nîn e û ji ber pêdiviyên bi destê mirovan tê çêkirin.

Çêlek::Manga / İnek / Cow
Ajaleke kedî ye, ji goşt, şîr û çermê (eyar) wê sûd tê girtin.

Çêlik::Têjik / Yavru / Nestling
Têjikên çûkan.

Çelitandin / Sıyrmak / Skim
Lêkeftina bi awayeki lezdarî.

Çelqandar / Çalkalayıcı / Agitator
Amûra ku ji bo tevdanê tê bikaranîn.

Çeltûka riz / Pirinç çeltiği / Oryza saliva l.
Birinca kû kajênwî nehatiye nekandin.

Çem / Çay / Rill
Ava herikbar. Rûbarê biçûk.

Çember::Bazine / Çember / Circle
Di rûxar de şêweya ku bi koma xalên li dora xaleke sekan bi awayekî gilover û heman dûrahî ne çêdibe. Şêweyek geometrîk.

Çembera çaryek::Çaryek bazine / Çeyrek çember / Quadrant
Beşek ji çar parçeyên yeksan ê bazineyê. Dirêjahiya wê = $\pi/2$

Çembil / Kulp / Handle
Ji bo hilgirtina alavan beşa ku liser alavê tê çikîrin.

Çendcareya qada tayan / Kat alanı kat sayısı / Floor area ratio
Li gor eraseyê dê çend tayê wê bê avakirin bi vî awayî tê tespîtkirin.

Çendcareya qada zemînê / Taban alanı katsayısı::taks / Base area ratio
Di parsela îmarê de cihê ku binyata xanî (avahî) lê rûdîne.

Çeng / Dirsek / Elbow
Parçeyek ji bo girêdana lûleyan e, ku bi vî parçeyî berê lûleyan tê zivirandin.

Çeng::Zengil::Zeng / Çan::Zil / Bell
Amûra dengdêr a ji bo hişyariyê. Metaleke qewartî û di navê de hesinekî (zimanok) heye ku dema ev hesin dileqe û li kêleka metal dikeve deng dertê.

Çengel::Goçel / Kanca / Hook
Şiva hesinî ya ku serê wî xwar û tûj e, ji bo kişandin an jî hilawistina tiştan bikêr te.

Çeprast / Çapraz / Cross
Hevbirîna du xêzên lar (xwar)

Çêre / Otlak / Grassland
Cihê ku giya lê hêşîn dibe, pez lê diçêre.

Çêrgeh / Yaylak / Plateau
Ji bo keriyên pezi, cihê havin lê tê derbaskirin. Ev cih piranî bilindin, hênikin û çêre lê pire.

Çerx / Çark / Cogwheel

Ew parçeyê makîneyê ku ji aliyê tewereyekê ve tê zivirandin.

Çerxa dirandar::Çerxî dandar::Dirandar::Dirançerx / Dişli / Gear

Alaveke wek dîsk (gilover) û dora wê niqirokî ye. Çerxa ku diranên wê hene.

Çetel / Çatal / Fork

Amrazekî serêwî de sê anji çarbi kêrê xwarin xwarinê tê

Çewênder::Silq / Şeker pancarı / Sugar beet

Fekiyekî ku ji rahên wî yen bi goşt şekerî tê çêkirin.

Çewlîk / Çiftlik / Farm

Avahiyên ji bo xebatên çandiniyê û xwedîkirina ajalan lê tên kirin.

Çewtî / Hata / Error

Di kompîterê de lihevqirasebûn û ne lihevhatina kodan.

Çewtiya xeterdar / Kiritik hata / Critical error

Di kompîterê de lihevqirasebûn û ne lihevhatina kodan a bi awayekî xeterdar.

Çik::Stûnî / Dik / Perpendicular

Xêz an jî arasteyên ku hev dibirin û di nava wan de 90° heye.

Çikane::Stûnî::Tikane::Tikî / Dikey / Vertical

Arasteya şaqûlf.

Çike::Stûne (-ser) / Dikme / Perpendicular (to)

Xêza stûnî ya li gora xêz an jî rûxarekî. Xêza ku rûxarekî bi 90° dibire.

Çikilandin / Dikmek / Prick

Sekinandina stûnî ya tiştekî di cihekî de. Sekinandina tiştekî yan cîsmekî bi qulkirinê yan jî bi kolanê bi awayekî çik.

Çil / Kirk / Forty

Navê hejmarekê ye. Hejmara piştî sî û nehê ye. Navê hejmara 40 e, di jimareya Romayî de XL.

Çilmêre::Zirze / Sürgü / Doorbolt

Mekanîzmaya ku derî ji aliyê hundir ve digire.

Çilmisîn / Solma / Wanning

Di warê kîmyayî de pîgmenta ku rengê xwe winda kiriye.

Çim::Fîrîz::Çimen / Çim / Lawn

Çureyekî giyayê ji famîlyeya genim e, ji bo şînahiya park an jî baxçeyan tê bikaranîn. Giyayekî pirsalî ye.

Çimento / Çimento / Cement

Ew amraza hîdrolik a hev girtinê ku tevliheviya kevirên kalker û gil, di germahiyê zêde de tên germkirin û hêrandin

Çin / Oya / Lace

Ne nebate... ji kare çêkirina honandina an jî neqşandina ser cawanre tê gotin.

Çinandin::Dirûn::Çinîn / Biçmek / Reap

Hilberîniya riwekan.

Çip / Çip:Yonga / Chip

Hêmaneke elektronîkî ye ku bi madeyê nîvgihîner çêdibe.

Çir::Nerm / Esnek / Flexible/Elastic

Taybetiya heyberê ya ku bi hêzê şêwe diguherîne û dema hêz radibe vediguhere rewşa xwe ya berê.

Çirbûn::Tîrbûn / Yoğunlaşma / Condensation

Hilma avê kû tîr dive an jî ava kû hişk dive

Çirî / Özkütle / Mass density

Mêjera made ya di yekeya qebareyê de. Çiriya avê 1 gr/cm⁴

Çirik::Çirane / Çörten / Gargoyle

Cihoka ji bo ava barana ku li ser banan kom dibê, ji esasê avahiyên jî dûr direşîne.

Çiriya tezûyê::Çiriya herkê / Akım yoğunluğu / Current density

Rewşa herikîna tezûyê.

Çirk / Saniye / Second

Yekeya demê ya ku ji 60î yekê xulekê.

Çiziran::Avzen / Sızıntı / Seepage

Di kanê de zayîna avê. Dema av di kanê de dizê.

Çov::Şiv::Rewt::Rod / Çubuk / Rod

1. Darê zirav û dirêj. 2. Şêweyê xwedî dirêjahî û ziravî ye.

Çûçik / Cıvıv / Chick

Çeliyê ajalê pi perr ra tê gotin. Çeliyên ku ji hêk derdikevin ra tê gotin.

{ D }

Dabeş::Îfraz / Ayırma / Subdivision
Ji hev veqetandina erd. Parçekirina parsêlan. Par-selek piştî îfrazê dibe ji yekê zêdetir.

Daçûn::Hezan / Göçük / Subsidence
Hilweşîna tûnel (serdab), avahî an jî axê ber bi jêr ve.

Dadgeh::Edliye / Adliye sarayı / Courthouse
Avahiya ku karên hiqûq û dadmendiyê lê tên meşandin.

Dagir / İşgal / Occupation
Vegirtin. Destdanîna ser erdekî ji aliyê ne xwedî ve.

Dahatûnasî / Gelecek bilimi / Futurist
Zanista ku derbarê dahatuya civakê de xebat dimêşîne.

Dahûrîna komkirinê / Kümeleme çözümlemesi / Cluster analysis
Rêbazeke taybet a çareserkirinê.

Dahûrîner / Çözümleyici / Analyzer
Amûra ku sîgnalan kontrol dike û taybetiya sîgnalan nîşandide.

Daire::Bazine / Daire / Disk
Rûxara qeteka rûlûlek. Qada nava çemberê.

Daireyî::Bazineyî / Dairesel / Circular
Xêza çemberî. Xêza gilover.

Daketin::pêşgeh / Giriş:antre / Entry:access
Di avahiyan de hola daketinê.

Damara Madenê::Reha madenê::Rega madenê /

Damar / Vein:Lode
Xeta ku di bin erdê de gewher tê de kom bûye.

Danan::Danîn::Sazkirin / Tesis etmek:Kurmak / Installation
Avakirina pergal (sîstem) an jî amûreke.

Danberhev::Berawirdî/Karşılaştırma/Comparasion
Muqayesekirin.

Dane / Veri / Data
Agahî û agahiyê di derbarê tiştekî de.

Danegeh / Veri tabanı / Database
Hard dîska ku dane tê de têne bi cî kirin. Dane-yên ku ji bo pergalekê û anjî naveroka malperê hatiye afirandin. Di kompîterê de qada ku lê agahî û dane tên bi cî kirin ji bo bikaranînê.

Danezan / İlan / Announcement
Agahiyên ku bi niviskî an jî devkî hatine ragihandin.

Danhev::Komkirin::Xistineser / Toplama (işlem olarak toplama) / Addition
Yek ji çar kirariyên bingehîn ên matematîkê ye. Kirariya li hev zêdekirina jimarên. Dijbera derkridinê (jêderxistin).

Danhevkar::Komker / Toplayıcı / Adder
Yê/a ku dide ser hev. Kirariya ku kom dike. Amûra ku sînyalên cuda digre û dide hev.

Danûstendin / Alım satım / Trade
Pêkanîna bazirganiyê (Ticaretê)

Dara bêcadê / Sığla ağacı / Liquidamber
Darekî duvê çinarê pê dikeve. Ji govda wî de bal-

zam derdikeve. *Ev balzam jî, hekîmiya kozmetîk te tê xebitandin. Donê darê di sabunde u pafulmande tê xebitandin.*

Dara gûzê / Ceviz ağacı / Juglans regina l.
Darekî temenê wî pir dirijê. Qurmên vî dare ji ber kû gelek qewîme di necariyêde tê bikar anîn. Alav û gelek amûr berê ji vî darê dihat çêkirin. Disa sirûd ji kankilê vi darê zi tê sitandin.

Dara Kizwanê::Dara şengêlê::Dareben::Dara benîştê / Bittim ağacı / Pistacia eurycarpa yalt
Dareke ku orjîna wê ji Kurdistanê ye. Ji fêkiya wê qehwe, sabûn, tizbî tîn çêkirin. Famîlyeyeke darên pelfireh e. Makedara fistiqê ye.

Dardaroka elektrîkê / Elektrik sarkacı / Electric pendulum
Kûreyekî ku bi madeyekî ne gihêner daleqandiyê û li gora barê elektrîkê yê dora xwe pêş de an jî paş de diçe.

Dardaroka hêsan /Basit sarkaç /Simple pendulum
Benekî hilawistî girêdayî û bi seriyê serbest ve heyberekî bi giraniya G heye û bi awayekî serbest tevdiğere.

Darêj / Döküm / Casting:Dump
Ji bo teşedayîna metalan helandin û rijandina nava kalib.

Darika amrazan / Araç çubuğu / Toolbar
Di kompî terê de parçeyek ji bernameyê mîna geroka înternetê anjî autocadê ye ku alîkariya bi-karhêner dike.

Darika pêşdeçûnê /İlerleme çubuğu /Progress bar
Di kompî turê de nîşandêra barbûyîna agahiyane.

Darika rewşê / Durum çubuğu / Statusbar
Di kompî terê de li jêra rûpel e û agahî di derbarê rûpel de dide.

Darîn::textîn::Depîn / Ahşap / Wooden
Tiştên ku ji daran çêdibin.

Daristan / Orman / Forest
Qada daran.

Darîştaya kanzaya req::Amêjeya metala req / Sert metal alaşımı / Hard-metal alloy
Amêjeya metal a ku dijwar e. Mînak; Pola, Tûnc

Das::Şalok / Orak / Reaping-hook
Amûreke ku ji bo birîna hejik, qirşik, giya û hwd. tê bikaranîn.

Dawerivîn / Süzme / Filtration
Ji hev veqetandina madeyên hişk û şilek bi alîkariya heyberekî ku madeyên şilek tê de derbas dibe.

Dawerkêr / Damıtıcı / Alembic
Amana laboratuwar ku madeyên şilek tê de tê dowerandin.

Dawîleanîna hevpariyê / Paydaşlığın giderilmesi / Elimination of fellowship
Di mulkiyeta hevparde, qedandina hevpariyê.

Dawîn::Paşîn / Son / Last:End
Tiştê ku li herî paş maye, li dawiyê ye.

Daxistger / İndirgen / Reductant
Di reaksiyonên kîmyayî de madeyê ku bergira elektrîkî ya metalekî dadixîne.

Daxistgerî / İndirgenme / Reduction
Di reaksiyonên kîmyayî de karê daxistina bergira elektrîkê ya metalan.

Daxuran / Erozyon / Erosion
Xwe ranegirtina axê li hemberî herikandina av, ba û baranê.

Dazelandin::Parzînanandin::Dawerivandin::Sefandin / Süzme / Filter
Heke çend tiştên cuda (dibe ku ev tişt madeyên şilek an jî agahiyên cuda bin) di nav hev de bin û mirov bixwaze wan ji hev veqetîne mirov karê "dazelandin"ê dike. Mirov wan tiştan dadizelîne.

Dazelîn / Damıtma / Distillation
Ji hev veqetandina madeyên şilek. Mînak:Dîzel, Benzîn û rûn ji petrola xav têne veqetandin.

Def::Dahol / Davul / Drum
Def amûreke muzîkê ye. Def ji text û eyarê (çerm) ajalan çêdibe. Textikê tenik tê tewandin û dikeve şeweyê rûloyekê piştê jî aliyekî rûloyê (sîlîndîr) bi eyar tê gir tin. Dema tiştêk li eyar dikeve deng jê dertê.

Deh / On / Ten
Navê hejmarekê ye. Ji jîmara 9ê girtir, ji jîmara 11ê jî biçûktir e. Bi awayê 10 tê nivîsîn. Di jîmarê Romayî de X.

Deh hezar / On bin / Ten thousand
Navê hejmarekê ye. Bi awayê 10000 tê nivîsîn.

Dehkenar::Dehgoşe / Ongen / Decagon
Şeweya ku deh la (kêlek) û deh goşeyên wê

hene, dirêjahiya hemû layên wê yeksanin û goşeyên ji navda yên wê jî 144 pile (degree) ne.

Dehlîz::navrê / Çevredaliz:dehliz / Ambulatory
Derbastgehên teng û sergirtî yên di nav avahiyên dîrokî de.

Dehşîk::Cehş / Sipa / Colt
Têjîkên keran.

Dekagram / Dekagram / Decagram
Yekeya giraniyê ya ku 10 car li gramê ye.

Dekalître / Dekalitre / Decaliter
Yekeya qebareyê ya ku 10 car li lître yê ye.

Dekametre / Dekametre / Decameter
Yekeya dirêjahiyê ya ku 10 car li metreyê ye.

Dekar / Dekar / Decare
Deh çaran Ar (100 m kare) 'ê ye û 1000 metre kare. Ar jî wekhevê 100 metre kare ye.

Dêlegur / Dişikurt / Female wolf
Gura mê.

Dêlîf::Mêw / Asma (üzüm bağı) / Vine (vineyard)
Dara tîrî.

Dêlik / Kancîk:Köpeğin dişisi / Female dog
Kûçîka mê.

Dêlîn / Kamaşma / Glare
Bi bandora şewqa zêde nedîtina çavan.

Defînbar::Derbasbar / Geçirgen / Permeable
Rûyê ku madeyê şilek û gaz dibihurîne.

Dema betal / Boş zaman / Idle time
Di kompîterê de dema ku bername naxebite.

Dema gerê / Devir sûresi / Cycle time
Di sînyalekî de dema ku yek dewr digire. Dema 1 frekasê. $T=1/f$

Dema ghiştinê / Varîş sûresi / Arrival time
Di çûyîna ji cihek heta cihek din de dema ku derbas dibe.

Dema ragihîştinê / Erişim sûresi / Access time
Di kompîterê de dema ku ji bo yek yekê dane were xwendin.

Deman::Kirê / Kiralamak / Rent
Tiştê ku ji aliyê xwediye wî ve ji bo demekê û bi buhayekî tê dayîn.

Demjimêr / Saat / Watch
Çîhaza ku demê nîşan dide.

Demsalî::Werzî / Sezonluk:Mevsimlik / Seasonal
Tiştê ku li gorî hewayê tê bikaranîn.

Dendika atomê::Nukleûs / Atom çekirdeği / Atomic nucleus
Navenda atomê ku ji proton û neutronan (ji bilî Hîdrojenê) pêk tê.

Deng / Ses / Sound
Bi guh tê bihîstin (sekirin). Axaftin bi alîkariya dengê ku ji gewriya mirov dertê çêdibe. Dema made dilerizin deng dertê holê.

Dengpîv / Ses ölçer / Phonometer
Amûra ku pê hêza deng tê pîvandin.

Dengzanî / Sesbilim / Acoustics
Beşa zanistêye ya lêkolina dengên diyarkirî dike.

Dep / Kalas / Timber:Wood:Plank
Darên çargoşe yên kêm zêde ku firehiya wan 30-50 cm, bilindahî 10 cm û dirêjahî jî bi qasî 3-4 metreyan e. Ev dar di karên mobîlya, avahî û çêkirina avahiyên de tên bikaranîn.

Depokirina avê::Embarkirina avê / Su depolama / Water storage
Komkirina avê di lîçekê de.

Dêr / Kilise / Church
Perestgeha xirîstîyanan e. Avahiya ku xirîstîyan tê de îbadetên xwe dikin.

Derbas bibe / Geç / Skip
Di kompîterê de ji bo derbasbûyîna gava piştê.

Derbasbûn / Geçme / Pass
Karê derbasbûyîne.

Derbasdar / Geçerli / Valid
Tiştê ku tê pejirandin. Tişt an jî rewşa ku erênî ye.

Derbasdarî / Geçerlilik / Validation
Rewşa pejirandina tiştan.

Derdan / Kap / Container
Ji bo tiştên şil an jî hişk tê de bîna hilanîn an jî bîna parastin.

Derdanên ezmûnî::Amanên ezmûnî::Amanêt / Deney kapları / Experimental cups
Alavên ku di ezmûngehê de tên bikaranîn.

Derengketin::Derengmayîn / Gecikme / Delay
Derengmayîna tiştêkî.

Derhoke::Dergoşe::Teberhoke / Dış aç / Exterior angle
Ji bo du rastexêz û xêza çeprast ku van her du rastexêzan dibire re, her yek goşeyên ku ji derveye di navbera vê xêza çeprast û rastexêzê de dimîne. "Di sêgoşeyan de nirxa goşeyek derve yeksan e bi danheva her du goşeyê navîn ê din e."

Derî / Kapı / Door
Ji bo têtetina avahiyekê yan jî beşeke avahiyê, valahiya ku di dîwar de tê hiştin.

Derîçe / Küçük kapı / Wicket
Deriyê li gor ê standart biçûktir.

Deriyê û / Ve geçidi / And gate
Di mantiqê de bi alîkariya "1" û "0" ferman têne çêkirin. Heke du daneyên pêş ne "1" bin di encamê de "0" dertê.

Deriyê zivorek / Döner kapı / Revolving door
Deriyên ku bi sê baskin û li dora mîlekê dizivirin

Derizîn / Çatlamak / Crack
Terk, derz lêketin

Derketin / Çıkış / Sign out
Dema mirov bixwaze ji malper an jî sîstemên ku mirov bi navê bikarhêner û şîfre dikevê derkeve mirov fermanekê dide. Ev fermana derketina malper an jî sîstemê ye. Ji bo vêya mirov bi piranî bişkokekê ditikîne.

Dermale / Besi:semiz hayvan / Fatling
Sewala ku ji goştê wan baş sûd were girtin, di hundir de tê xwedîkirin.

Derve / Dış / Outside
Dijberî "hundir" e. Cihê ku dora wî vekirî ye.

Deroxûn::Serpoş / Kapak / Cover
Dîz an jî ew tiştê ku devê qûşxaneyê digire.

Derxwarde / Giriş / Input
Di kompîterê de ji bo derxistina encamekî yê ku tê bikaranîn.

Derya::behr / Deniz / Sea
Ava gewre ya ku bejahiyê dorpêç dike.

Deryaya Aralê::behra aralê / Aral denizi / Aral sea
Goleke gewre yan jî deryayekê di bejahiyê de asêmayî ku di navbera welatê Ozbekîstan û Kazakîstanê de ye.

Deryaya Egeyê::behra egeyê / Ege denizi / Aegean sea

Deryaya ku bejahiya rajavayê welatê Tirkiyeyê û bejahiya başûrê welatê Yewnanistanê dorpêç kiriye.

Deryaya Reş::behra reş / Karadeniz / Black sea
Deryayekê navxweyî ku bejahiya bakûrê welatê Tirkiyeyê û bejahiya başûrê welatê Rûsyayê dorpêç kiriye.

Derz / Çatlak / Crack
Qelîştaka biçûk. Derz di madeya hişk de çêdibe. Made berî ku bişikê diderize.

Derza nepenî / Gizli çatlak / Blindjoint
Derza ku bi çav nayê dîtin.

Desberdan / Feragat / Waiver
Dev jê berdana ji mafekî. Bi zanebûn teqîp nekirina, berdana mafekî.

Desîbel / Desibel / Decibel
Ji dehan yekê yekeya diwariya deng.

Desîgram / Desigram / Decigramme
Yekeya pivaneyê ku ji dehan yekê gramê ye.

Desîkator / Desikatör / Dessicator
Derdan (Aman) a ziwakirinê.

Desîlître / Desilitre / Decliliter
Ji dehan yekê litreyê ye.

Desîmetre / Desimetre / Decimeter
Ji dehan yekê metreyê ye. 10 cm.

Destar / El değirmeni / Hand mill
Aşê ku bi destan tê xebitandin. Du kevirên gilover li ser hev in û kevirê jor bi destan tê zivirandin. Bi vî awayî genim tê hêrandin. Genim, gilgil, nîsk û gelek tişt bi destarê tînan hêrandin.

Deste::Tîm / Takım / Team
Bitûniya hemû alav û tîkberên ku di karekî de an jî li cihêkî bê bikaranîn.

Destî::Çembil / Sap / Handle
Ji bo bikaranîna alavên wek bêr, mer û çakûç ji darê tê çêkirin.

Destkeft::Diravêt / Gelir / Income
Di encama karekî de pareyên ji mirov re dimînin.

Destnişan::Şanena / İmza / Signature
Di belgeyan de kesên ji nivîsê berpirsiyar e li binî bi pêûsê nişana xwe ya taybet çêdike. Nişana ku kesek dinivîse di hemû cî û deman de naguhere.

Destpêker / Starter / Starter

Fermana yekemînê ku ji bo karanîna maşinan pê tê dayîn.

Destserdanîn / Elkoyma:müsadere / Seizure

Zeftkirin û destserdanîna mulk. Ev zeftkirin ji aliyê dewletê ve tê kirin.

Destşo / Lavabo / Wash basin

Çehl an jî eşyayên kart ên mirov destên xwe û firaqan tê de dişo.

Destûr bide / İzin ver / Allow

Di kompîterê de ji bo ku bername kar bike ji bi-karhêner bi vê peyvê derstûr dixwaze.

Destûra Ajotinê::Ehliyetname / Ehliyetname / Driving license

Destûrmenîya (besbûna) belgeya ajotinê. Belgeya hînbûna ajotinê. "Bê lîsans ajotina seyareyê qedexe ye."

Destûra bikaranîna avahiyê / Yapı kullanma izni / Structure licence license to use

Piştî xelasbûna avahî û hemû karên teknîkî destûrdeyîna bikaranîna avahiyê.

Destûrname / Ruhsatname / Licence

Belgeya ji bo destpêkirina kar tê dayîn.

Destûrnameya avakirinê::Ruhsat / İnşaat ruhsatı / Building license

Belgeya ku sazî ji bo destpêkirina lêkirina avahiyên didin.

Destûrnameya nişînê / İskan ruhsatı / Housing license

Belgeya destûra ku ji bo runişînê tê dayîn. Belgeya ku qedandina çêkirina avahiyê nişan dide.

Deşt / Ova / Lowland

Li ser erdnîgariyê ew cihê ku rûyê rast.

Dever::Meyla kêlekî / Dever / Superlevation

Meyla rê a ku li her du kêlekên xeta navî.

Devgirka teqînê / Patlatma kapsülü / Blasting cap

Di karên teqandinê de ji bo girêdana dînamîtan tê bi karanîn.

Devik / Kapak / Cover

Ew tiştê ku devê tiştên mîna şûşe, kodik, quşxane... digire.

Dewar / Sığır / Cattle

Ajalên mezin ên bi qiloç û dikayên.

Dewrkirina (Qelibandin) parê / Pay devri / Transfer of shares

Di mulkiyeta pîrxwediyê de, firotin an jî dewrkirina parê.

Dexl / Hububat / Cereals

Genim, ceh, gilgil, birinc... tiştên ku di nava xwe de dihewîne.

Dibistan / Okul / School

Avahiya ku ji bo perwerdehiyê tê bikaranîn.

Dîdarî / Görünürlük / Visibility

Yê/a ku xuya dike.

Dîelektrîk / Dielektrik / Dielectric

Madeya ku elektrîkê radigihîne. Mînak; sifir, zêr, hesin, zîv...

Difuzyon / Difüzyon / Diffusion

Madeyên, dorhêla herî tîr ve derbasbûyîna dorhêla kêr tîrê ye.

Dij / Karşı / Opposite

Spî û reş, bêr (xêr) û guneh, germ û sar li dijî hev in. Peyva "dij" bi gelemperî ji bo du peyvên ku hev tune dikin tê bikaranîn.

Dijwar / Zor / Difficult

Ne hêsan. Zehmetî.

Dik / Sahne / Stage

Di salonên mezin de platformên ku ji erdê bilind tîr çêkirin, ji bo dema ku civîn an konferans, gotûbêj û hwd. çêdibin temaşevan û axaftvan hevdu bibînin.

Dikan::Firoşgeh / Dükkan / Shop

Cihê ku danustandina rojane lê tê kirin.

Dilbêr / Çınar ağacı / Platane:Platanus

Darekî qurmê wî gelek mezin dibe. Zu mezin dibe u temenê wî gelek dirije. Cîhên avîde dijî.

Dilop / Damla / Drops

Parçeyekî ji şilekiyekî ku giraniya xwe ranagire ji parçeyê mezin diqete û dikeve.

Dilopdank / Damlalık / Dropper

Amûra ku ji bo şilek dilop dilok biherike. Di laboratuwaran de tê bikaranîn.

Dims / Pekmez / Molasses

Bi kelandina şîreyê çêdibe.

Dînamîk / Dinamik / Dynamic

1. Rewşa bi tevger. 2. Di fizîkê de beşa ku têki-

liya navbera hêza mekanîkî, tevger û enerjîyê vedikole.

Dînemo / Dinamo / Dynamo

Ji peyva "dynamic" ya Îngilîzî tê. Dînemo tiştêkî mîna motorê ye lê bi elektrîkê dixebite. Dema ku elektrîk diçe ji dînemoyê hêza elektromagnetîk çêdibe û bi alîkariya vê hêzê milê dînemoyê dizivire.

Diranok (Diranoka çerxê) :Danik / Çark dişî / Gear tooth (mechanical gear)
Niqir an jî diranên li dora çerxê.

Dirb / Tema / Theme
Rû an jî şablona bernameyê.

Dirdirkî::Kirtkirkî / Tirtillanmîş / Knurled
Şêweyê li ser zêzikên ku bi çerixandinê hatine çêkirin.

Dirêj / Uzun / Long
Dûrbûna navbera her du seriyên alavekî.

Dirêjahiya berdanê / Çekme mesafesi / Setback distance
Mesafeya ku ji binyata avahiyê heta sînorê parselê. Li gor pîlana îmarê û mevzûata îmarê, ev mesafe diyare. Ev mesafe lazime vala bimîne.

Dirêjahiya xwar::Dirêjahiya lar / Eğik mesafe / Angular distance
Dirêjahiya ne asoyî, ne berwar, ber bi jor an jî ber bi jêr e. Navbera du xalên ku di navbera wan de ferqa bilindahiyê heye.

Dirêjek / Uzatma / Extension
Parçeyek dirêjahî.

Dirêjîya Pêlê::Dirêjî şepol / Dalgaboyu / Wavelength
Di pêla ku firekansa wê tê zanîn de dirêjahiya navbera dubarebûna pêlan. Dijberî frekansê ye, dema frekans zêde dibe dirêjahiya pêlê kêm dibe.

Dîreka elektrîkê / Elektrik direği / Electricity pole
Hişkedarê (dibe ku ji beton an jî hesin jî be) ku têlên karebayê li ser derbas dibin.

Dîrok / Tarih / History
Dema çêkirin, guhertin, nûjenkirina dosya, bername yan jî sîstemê.

Dîsketgêr / Disket sürücü: disket okuyucu / Floppy disk drive
Parçeyê kompîterê ku dîsket dikêvê û dîsket dixwîne.

Dîtane::Hîpotez / Varsayım / Hypothesis
Ramanekî di derbarê mijarekî de.

Dîwar::Dês::Hêt / Duvar / Wall
Derdora avahiyê ji derve û di hundirê avahiyê de jî beşa hundir ji hev vediqetîne. Ji acur, kevir û betonê bi awayekî tîkane tê çêkirin.

Diyagrama Fazê / Faz diyagramı / Phase diagram
Di grafîka pest û germahiyê de guherîna made ku di dema rewşa xwe diguhere nîşan dide. Ew guherînên ku di dema cemed dibe av de çêdibin.

Dol::Gelfî / Vadi / Valley
Derbasek an jî qada di navbera du çiyayan de ku di wextê xwe de bi herikîna çemekî yan jî rûbarêkî pêk hatiye.

Dolgirtin::Bergirtin / Döleme / Insemination
Nivşekî zayînê ye.

Domdar / Sürekli / Continuous
Guherîna bê navber.

Donê belotê::Rûnê berûyê / Palamut yağı / Oleum fagi:Frictibus
Donê ku ji tovê belotê derdikeve.

Donim::Berecot / Dönüm (1000 m²) / Land measure of 1000 square meters
Pîvana qadê ya beranberî 1000 metre çarçik e.

Dor bi dor::Rêzbandî::Bi dorê / Sırayla / Sequential
Rêz bi rêz.

Dor::Rêz / Sıra / Order
Tiştên li dû hev in.

Dore::Ne gengaz/Olanaksız::imkansız/Impossible
Ne mumkun.

Dorpêç / Sarma:kuşatma / Wrapping
Pêçandina derdora alavekê.

Dosyaya mebestê / Hedef dosya / Target file
Cihê ku lê tê kopî kirin an jî agahî tê şandin.

Dosyeya veşartî::Fayila veşartî / Gizli dosya / Hidden file
Di kompîterê de daneya ku hatiye veşartin.

Drenaj / Drenaj / Drainage
Bi dîrxistina avê ji cihekî. Bi pîranî ji bo dîrxistina ava piştî avdaniyê tê bikaranîn.

Dîrûnxane / Dikim evi / Planting house
Avahî an jî cihê ku lê karê dirûnê tê kirin

Du / İki / Two
Hejmara piştî yekê.

Dû::Dûkel / Duman / Fume
Dema şewatek çêdibe ji nava agir gazeke ku xuya dike, derdikeve.

Dû::Dûkel / Duman / Smoke
Dî şewitandina ardûyan de, di dema şewatê de dertê.

Dubare / Tekrar / Repeat
Ducar kirin.

Dubare bike / Tekrar yap / Redo
Fermana ku carek din jî heman kar pê tê kirin.

Dûbleks::Du ta / Dupleks::iki katlı ev / Dupleks apartment
Xaniyê de ta. Avahiya du ta û ku ji yek xaniyek pêk tê.

Dûderê parselê / Parsel cephesi / Front parcel
Bergehê parselê yê ji aliyê rê ve. Heke du aliyê rê hebin, aliyê riya fireh an jî mezin.

Dûkel / Buhar / Vapour
Gaza ku ji avê çêdibe.

Dûkêş::Dûkelkêş / Duman bacası / Chimney smoke
Kuleka ji bo kêşana dûyî.

Dûkêş::Kulek / Baca / Chimney
Riya ku dû ji hundir dide derve.

Dûkirî::Seyandî / Kaplanmış::Sivanmış / Coated
Rûyê ku bi madeyek cuda, wek boyaxê hatiye dûtin.

Dûr / Uzak / Distant::Remote
Ciyê ku ne nêz e.

Dûrahî / Uzaklık::Mesafe / Distance
Dirêjahiya ji cihekî heta cihekî din. Navbera du tiştan.

Dûrahiya avêtinê::Heter::Mesafe / Fırlatma mesafesi / Length of throw
Navbera ji cihê avêtinê heta cihê ketinê ya parçeyekî ku bi hêzekê tê avêtin.

Dûrahiya zenît / Başucu uzaklığı / Zenith distance
Dûrahiya goşeyî ya ji zenîti û navbera xaleke li fezayê.

Dûrakî / Iraksak / Divergent
Awayê neynik û mercêkên ku heyberan dûrtir nîşan dîdîn.

Dûrebîn::Dûrbîn / Dürbün / Periscope
Amûra ku tiştan nêz dide xuyakirin. Dema mirov dûrebîna dide ber çavên xwe ciyê dûr nêz xuya dîkin.

Dureh::Dureg / Melez / Hybrid
Çêbûna ji rêgezên cuda yê gihandar.

Duta::Duqat / İki katlı (evler için) / Dupleks
Avahiya ku du tebeqe ye.

Dûtin / Sivamak / Roll up
Seyandina rûxarê dîwar. Bi taybetî bi cils, herî an jî xerca çimentoyê tê çêkirin.

Duyem::duyemîn / Sekonder::İkinci / Secondary
Hejmara ku piştî yekê tê.

Ebir / Dara / Tare

Graniya derdana (aman) ku dagirtî tê pîvan.

Ekosîstem::Pergala xwezayî::Pergala jîngehî /
Ekosistem / Ecosystem

Pergala li nav xwezayê.

Elektrîk::Kareba / Elektrik / Electricity:Electrical
Elektrîk bi herikandina elektronan li ser metalan çêdibe. Elektron ji ciyê ku zêde ne ber bi ciyê ku kêman in ve diçin.

Elektrod / Elektrot / Electrode

Mekanîzmaya navbera herî kêman du periyodan de pîvana ferqa vêjena potansiyel.

Elektrokîmya / Elektrokimya / Electrochemistry
Beşa kîmyayê ku reaksiyonên di navbera gihênerêk elektronîk û gihênerêk iyonîk de vedikole.

Elektrolîz / Elektroliz / Electrolysis

Bi alîkariya tezûya elektrîkê jihev qetandina pêk-hateyên kîmyewî yên ku di nava şilekek de ti-wawe ye.

Elektron / Elektron / Electron

Hêmanek ji yên atomê ye û li dora dendikê (nukleus) atomê bi lezgîniyê dizivire. Elektrîk bi herikîna elektronê ya li ser metalan çêdibe.

Elektrona compton / Compton elektronu / Compton electron

Dema elektromagnetîzma bandorê li madeyê dike elektron dijfire, navê wê elektronê compton e.

Elektronegativîte / Elektronegativite / Electronegativity

Xwestina elementên ku elektronan dixwazin.

Elektronên cotbûyî / Eşleşmiş elektronlar / Paired electron
Çotek elektron.

Elîpsoyd / Elipsoid / Ellipsoid

Şêweyê gilover lê dişibe hêkê.

Embar::Depo / Ambar:Depo / Warehouse

Cihê dorgirtî yê ku alav û tişt tê de tîn bicihkirin. Cihê ku ji bo alav tê de werin danîn û parastin hatiye çêkirin.

Emlak::Maldarî / Emlak / Property

Navê giştî yê mal û milk.

Enasona kevir / Taş anasonu / Pimpinella saxifraga
Cûreyek ji anasonê ye kullîlkên wê spî ne ji kokên wê û tovên wê sûd tê girtin. Giyayekî pîrsal e.

Encam / Sonuç / Result

Tişt an jî rewşa dawiyê.

Encame::Rizde::Nêrûmê::Menteşe/Menteşe/Knuckle

Amûrek metal e, derî (an jî şîbak) bi çadira derî ve girê dide. Di vekirin û girtina derî de Rizde dilive. Parçeyek jê bi çadira derî ve ye parçeyê din jî bi derî ve ye.

Endamê/a kadastryê / Kadastro üyesi / A member of the cadastral

Endamê komîsyona qedestroyê. Komîsyon, xebatên kadastryê de daxwaza dinixine û digihine encamekê.

Endezyarê /a Kîmyayê / Kimya mühendisi

Chemical engineer / Kesê/a ku perwerdehiya Endezyariya Kîmyayê girtiye.

Endezyarê çandiniyê / Ziraat mühendisi / Agricultural engineer

Mirovên li ser endezyariya çandiniyê dixebite.

Endezyarî / Mühendislik / Engineering
Karê ku endezyar dikin.

Endezyariya avahiyê / İnşaat mühendisliği / Civil engineering

Beşa endezyariyê ya ku karê hilberîn û bikaranîna alav û amûrên avadaniyê jî tê de her cure karê avahî avahîkarî û avadaniyê bi rê ve dibe.

Endezyariya Jîngehê / Çevre mühendisliği / Engineering of environment

Beşa endezyariyê ya ku ji bo bikaranîna çavkaniyên xwezayî û mercên baş ji bo tenduristiya mirovan amade dike ye.

Endezyariya Xorakê / Gıda mühendisliği / Food engineering

Beşa endezyariyê ya ku bi tevahî li ser xwarin û vexwerinê bi awayekî zanistî dixebite. Xwarinên amade ku li marketan tîn firotin ji bo ku zîrarê nedin mirovan ji destpêka çêkirinê heta pêçan û firotina wan di bin şopandina endezyarên xurakê de dimînin.

Enerjiya aktîvasiyonê / Aktivasyon enerjisi / Activation energy

Wîzeyê derbasbûyî nê ye, ji bo çêbûna reaksiyonên kîmyeyî ye

Enerjiya girêkê: Wîzeyê girêkê / Bağ enerjisi / Bond energy

Enerjiya ku ji bo qetandin girêkên kîmyewî pêwîst e.

Enerjiya Kînetîk / Kinetik enerji / Kinetic energy
Enerji (Wîze) ya ku ji ber tevgerê çêbûye.

Enerjiya rojê: Wîzeyê rojê / Güneş enerjisi / Solar energy

Enerjiya ku ji rojê tê. Bikaranîna tîrêjên rojê ku ji bo germkirina avê an jî çêkirina elektrîkê sêde-war e.

Enerjiya xwenûker / Yenilenebilir enerji / Renewable energy

Cureya enerjiyê ku zewalê nadin jîngehê. Mînak: Roj, Ba, Pêlên deryayê.

Enesûn / Anason bitkisi / Pimpinella anisum L.

Ji malbata bexdenûsê ye. Giyayek yeksal e. Kulîk ji yek şaxul derdikeve û wek sîwanokê kulîk ê wê heye. Giyayek di tenduristiya mirov de tê bikaranîn.

Eniya dawî / Arka cephe / Back side

Eniya avahiyê ya ku li gor rê li paş dimîne.

Enstîtu / Enstitü / Institute

Saziyekê ku yan gîredayî zanîngehê yan jî serbixwe ye û bi gelemperî li ser tiştan lekolîn dike û carinan jî di nav xwe de perwerdehiyê dide.

Enstrûman / Enstrüman / Instrument

Amurek muzîkêye

Entalpî / Entalpi / Enthalpy

Di nava maddeyekê de komînkaya vêjenên her rengî (her babetî) ye.

Entropî / Entropi / Entropy

Kirariyên germavê de cihê hêl nîşandanê digire û pîvana bînîzamiyê ye.

Erd::Zevî::Qad::Arazî / Arazi / Field

Parçeyek ji ruyê cîhanê.

Erdê bejî: Zeviya dêm / Kurak arazi / Arid land

Erdê ku ne avî ye û derfetên avdaniyê lê tune ne.

Erdê beyar / Kırak arazi / Barren land

Erdê ne li gor çandiniyê. Erdê bê berhem, tenê ji bo çêrî nê sûd jê tê girtin.

Erdê çandiniyê / Tarım arazisi / Agricultural land

Cihe ku ji bilî çandiniyê tu tişt li ser wî nayê kirin.

Erdê şaxan: Erdê terhikan / Fidanlık / Nursery

Ciyê ku çandiniya terhikan li ser tê kirin.

Erdkêşî: Kêşkirin: Kêşan: Hêza kêşkirinê / Yer çekimi / Gravity: Force of gravity

Bi bandora baristeyê hêza ku madeyan li ser cîhanê dihêle. Hêza ku dibe sedema ketina ji jor ber bi jêr ve. Mînak: Ji bo cîhanê, $g=9,81 \text{ m/s}^2$

Erdkirin / Topraklama / Grounding

Barê elektrîkî yê zêde diherikîne erdê. Li hember kurtevedorê ji bo barê elektrîkî yê ku li ser şaxsaya alavên elektrîkî heye zerarê nede mirovan dirêje erdê.

Erdnasiya binyadî / Yapısal jeoloji / Structural geology

Lê nêrîna deformasyonê kû di encama tevgerê kakila zemînê de pêk tê.

Erdnîgarî / Coğrafî / Geographic

Mîjarên ku li ser zanîna erdnîgarî tîn zanîn û lê-kolîn kirin.

Erêdanîna demî / Geçici kabul / Substantial completion

Belgeya ku ji aliyê saziya berpirsyar ve di dawîya kar de ji lixwegir re tê dayîn.

Erêkirin / Onaylamak / Prove

Rêyidana dirûstiya tiştêkî an tevgerêkî ye. Ev kar ji aliê kesêkî an lijneyêkî tê kirin.

Erênî / Pozitif:Olumlu / Positive

Dijberî "neyînî"yê. Rewşa baş.

Erozyona axê::Mehîna axê / Toprak erozyonu / Soil erosion

Di encama ji holê hîlanîna dar û ber û nebatê çandîniî têkçûna qateka axê a bi ber

Erse::Pag / Arsa / Plot

Parsêla kadastryê ya ku li gor plana îmarê hatîye parselasyon kirin. Parsêla ji bo çêkirina avahîyan amade.

Erx::Çih::Çihok /Kanal:Su kanalı /Canal:Water way

Li ruyê erdê xeta ku bi kolandinê tê çêkirin û av tê de diherike.

Esman / Gökyüzü / Sky

Jora erdê. Li ruyê erdê dema mirov serê xwe bilind dike û li jorê dinêre ewr an jî valahiyeke şîn xuya dike. ew esman e.

Ester / Ester / Ester

Bendekê (girêkekê) organîk e. Maddeyên ku ji têkiliya alkol û asîdên bî oqşîjen ve malkulekî avê jê qetiyabe.

Estetîk::Çiwankarî / Estetik / Aesthetic

Dîmena ku bi xweşikiya (bedewî) xwe bi mirov re hestên baş çêdike.

Eşêf::Aşêf / Bahçe bağ bostandan yapani ot toplama / Remove finger-grass

Paqijkirina nav terhikan. Giya û tiştên nav çandîniyê yên zêdebar.

Eşkêl::Tîre / Çap / Diameter

Nirxa rastexêza ku di navenda bazîne (xelek) de derbas dibe û serê wî li ser dora tiqalîk dimîne. Nîşana wê "R" an jî "2r"

Eşkêla Kadastryê / Kadastro çapı / Diameter of the cadastral

Belgeya ku li gor plana qedestroyê tê dayîn. Sînor û cîranên parselê nîşan dide.

Eter / Eter / Ether

Şilaviyên ku bi têkiliya alkol û asîdên bî oqşîjen pêkhatine.

Êvar / Akşam / Evening

Danekî rojê ye. Dema roj diçe ava û her der dibe tarî êvar e.

Ewlehî::Ewlekarî / Güvenlik / Safety

Parastina tiştêkî.

Ewr / Bulut / Cloud

Ew dûkelên ku li asîman dişekînin û dibin baran û berf.

Ewrbir::Hewrbir / Gökdelen / Skyscraper

Avahiyên 20-30 tebeqe (qat) û bilindtir.

Exlamûr / İhlamur / Linden

Kulîlka bi bîna dara exlamûrê ye. Çaya wê jî heye û bi mebesta derman tê vexwarin.

Eyar / Ayar / Adjustment

Guhertin û sererastkirina taybetiya amûr an jî makîneyan.

Eyar / Kalibre / Caliber

Guhertin û sererastkirina taybetiya amûr an jî makîneyan.

Eyarkirin / Ayarlama / Calibration

Karê eyarê.

Eywan / Eyvan / Iwan

Beşeke xanî ye. Odeya navendî ku deriyê gelek odeyan lê dinêrin.

Êzing / Odun / Timber:Wood

Amûrê ku bi birîna daran bi dest dikeve û ji bo şewatê tê bikaranîn.

Êzingdank / Odunluk / Woodshed

Ciyê ku êzing lê tên danîn.

Ezmûn::Taqîkirdin / Sınav / Exam

Pîştî perwerdehiyê ji bo asta fêrbûnê bê famkirin tê bikaranîn.

Ezmûngeh::Taqîgeh::Laboratûar / Laboratuvar / Laboratory

Ciyê ku agahiyên teorîk tîn ceribandin.

Ezmûnî / Denek / Experimental

Ew heyber, kes an jî ajalên ku ji bo agahîgirtinê li ser lêkolînê tê kirin.

Faks / Faks / Fax

*Amûreke ku li ser sîstema telefonê dixebite.
Şûna deng li ser qaxiz nivîs an jî wêneyan dişîne.*

Faq::Feq::Dafik / Kapan:tuzak (hayvanlar için) / Snare

Kemînen ku bo ajalan tên danîn.

Faraday / Faraday / Faraday

Yek faraday 96485, 3365 coulombs.

Faûna / Fauna / Fauna

Di jîngehekê de koma ajalan. Ji koma ajalan re faûna tê gotin. Koma ji her cureyên ajalan pêkhatî.

Fayans / Fayans / Faience

Tetikên ku ji axa gêl têne çêkirin û pijandin, rûyekî wan vernîkkirî û nexşandî ye.

Faz / Faz / Phase

1. Gihînerên ku elektrîkê radigihînin. 2. Rewşa pêlekî li gora firekansê.

Faz::Fêz::Rewge / Faz / Phase

Rewşa fizîkî ya madeyê. Rewşa pêlê li gora çavkaniyê. (referans)

Fêrbûna dîtbarî / Görsel öğrenim / Visual (optical) learning

Cureyekî perwerdehiyê ye. Mirov bi dîtîne fam dikin.

Ferfûr / Porselen:seramik / Porcelain

Hîşkiyeke biriqok ji axa bikîl bi saya germbûneke pîleberz tê duristkirin.

Fêrgeh::Pol / Sınıf / Class::classroom

Ciyê ku xwendekar lê perwerdehiyê dibînin.

Feheng / Sözlük / Dictionary

Pirtûk an jî bernameya ku wateya peyvên a di zimanên din an jî heman zimanî de nîşan dide.

Fehenga kompîturê / Bilgisayar sözlüğü / Computer word

Pirtûka ku wateya peyvên kompîturê vedibêje.

Fêrist / Fihrist / Index

Di dosye an jî raporekê de lîsteya naverokê. Di vê lîsteyê de mijar û hêjmara rûpelan he ne.

Ferman / Komut / Command

1. Ew peyva ku daxwaz dike lê divê bê cî. 2. Di kompîtur an jî di makîneyan de daxwazên tund ji bo kirina karekî.

Fermî / Resmi / Official

Karên dewletê. Kar û xebatên ji aliye karmendên dewletê ve tînin kirin.

Ferqa bilindahiyê / Kot farki / Level difference

Ferqa bilindahiya di navbera du xalan de (cihan de).

Fetlanek / Viraj / Road bend

Di çêkirina rê da ji ber astengên erdnîgariyê ku berî rê li çep ya jî li rast tê zivirandin

Fînanmana xaniyan / Konut finansmanı / Housing finance

Ji bo kirîna xanî yan jî avahiyê peyda kirina pere ye.

Firaqxane / Bulaşıkxane / Scullery
Beşa ku firaq tê de tîn şuştin.

Fireh / Geniş / Large
Ya ku qada wê zêde ye.

Firehhoqe::Firehgoşe::Goşeya vekirî::Goşeyî ki-rawe / Geniş aç / Obtuse angle
Goşeya nirxa wê 90 pileyî mezintir.

Firehkirin / Genişletmek / Enlarge:widen
Qada ku tê mezinkirin.

Firêz / Ayrik otu / Couch grass
Giyayekî ji malbata genim.

Firêze::Pirêze / Anız / Stubble
Bermayiya giyayî.

Firin / Fırın / Furnace
Têkbera ku germahiya tiştan zêde dike.

Firingî::Bacana sor::Bacansorik / Domates / Tomato
Sewzeyek (zerzewat) rengê wê sor, tehma wê kêmtirş e. riwekeke salane ye.

Firk / Seyrek / Sparse
Tiştên ku bêpergal û di nav hev de ne.

Firk / Seyrek / Rare
Dijberî "gur"ê ye. Dema di daristanê de dar kêmbûbin, dar ji hev dûr bin an jî porê mirov weşiyabe û valahî ketibe nava mûyên serî ev rewş bi peyva "firk" tê tarîfkirin. Mînak, porê min firk e. Daristana Amedê firk e.

Firma::Şirket::Karciv / Firma / Firm
Sazî û dezgeya hevbeş di bazirganiyê de.

Firne::Kûre / Fırın / Oven
Cihêkî dora wê girtî û gelek germ e. Tişt (xwarin, herf...) bi alîkariya germê tê de dipijin.

Fîsyon / Fisyon / Fission
Dabeşkirina atoman e. Dema fîsyon çêdibe enerjîyeke mezin dertê holê.

Fîsyona Nukleerî /Nükleer fisyon /Nuclear fission
Reaksiyona ku nava dendika atomê de çêdibe, atom parçe dibe û di encamê de enerjîyeke mezin dertê.

Fîtês / Vites / Gear
Lez û berberiyê sererast dike.

Fiyoz::Sigorta / Sigorta / Fuze

Amûra ku ji bo parastinê tê bikaranîn. Ji astekî zêdetir tezu (herk) yê derbas nake û dişewite.

Fîz::kîrîş / Arşitrav / Architrave
Di avahîsaziya Yewnanî û Romanî de kêranê ku tê ser stûnan û barê ku tê ser xwe belav dike stûnan.

Fizîbîlîte / Fizibilite / Feasibility
Xebatên berî çêkirinê ku tîn kirin. Pêşxebat

Fizîka kuwantûmê / Kuantum fiziği / Physics of quantum
Zanista fizîkê ya herî modern ku bingeha xwe li ser parçekirina atomê avakiriyê.

Flora / Flora / Flora
Di jîngehekê de koma nebatan. Ji koma nebatan (riwek) re flora tê gotin. Koma ji her cureyên nebatan pêkhatî.

Fonksiyon::Kargîn / Fonksiyon / Function
Peywir an jî taybetiya hevkeşe an jî amûran e.

Fonon / Fonon / Phonon
Encama lerza hevpar a atomên ku di krîstalekî de ne.

Fonta sabît / Sabit font / Fixed font
Cûreya nivîsê di kompîterê de.

Forklift / Forklift / Forklifter
Maşîna ku tiştên giran bar dike.

Formasyon / Formasyon / Formation
Gava ku mineral li navbera xwe kom dibin, awayekî geometrîk çê dikin û ligorê wi mezin dibin. Wî awayê ra teşadarbûnî tê gotin.

Formul / Formül / Formula
Nîşandana agahî an jî danasîne bi sembolan e. Formul bi kurtasî gelek tiştan didin famkirin.

Foseptîk::Sexur / Foseptik / Cesspool
Bîra ku ava aravê û bermahiyên wê têde têne komkirin.

Fosforbûn / Fosfor gibi ışılda / Phosphorescence
Ronahîdayîna wek fosforê ku di tariyê de şewq dide.

Fosîl / Fosil / Fossil
Bermahî û rêça zindewariyên ku demeke dirêj di bin erdê de mane. Hestiyên ajalan ên ku di bin erdê de krîstalîze bûne.

Fotogrametrî / Fotogrametri / Photogrammetry

Rêbazek ya çêkirina nexşeyan. Bi fotografên ji balafirê hatiye kişandin çêkirina nexşeyan.

Fotogrametriya bejahî / Yersel fotogrametri / Terrestrial photogrammetry
Rêbazek ya çêkirina nexşeyên fotogrametrîk. Çêkirina nexşeyan ya bi fotografên ku li erdê ji cihê bilind hatiye kişandin.

Foton / Foton::ışınak / Photon
Yekeya esas a ronahiyê ye. Qalibê tîrêjên elektro-magnetîkê ye.

Fotoplan / Fotoplan / Photoplan
Di nexşegeriyê de planên ku ji fotografan hatine çêkirin.

Frekansa kanalê / Kanal frekansı / Channel frequency
Frekansa ku weşana kanalek li ser tê kirin.

Fresk::Wêneyên ser dîwar / Fresk / Fresco
Wêneyên ku li ser dîwarên avahiyên boyaxên lajwerdî tîrêjên.

Frîz / Friz / Frieze
Di avahîsaziya Yewnanî û Romanî de beşa avahiyên a bi nexş û niqirandî ku di nav kêrên û banê de dimîne.

Fûar / Fuar / Fair
Qadên ku ji bo firoştin, danasîn û nîşandana berheman tê bikaranîn.

Fûr / Taşkın::taşma / Overflow
Minak: "Ilehîya avê her derî xerakir."

Fuzyona Navok (Dendik) î::Fuzyona Nukleerî / Nükleer füzyon / Nuclear fusion
Ji bo çêbûna atomên mezin bi hev ve kelijandina du an zêdetir atomên biçûk.

{ G }

Ga / Öküz / Ox

Ajaleke ku ji bo goştê wî û karê cot de were bikaranîn tê xwedîkirin. Herî kêr du salî ye.

Galon / Gallon (ingiliz birimlerinde oylum) / Gallon
Pîvana qebareyê ya îngilîzî. 1 Galon= 4, 54609 lître

Galvanî / Galvanik / Galvanic
Rêbaza ku bi awayekî kîmyayî elektrîkê peyde dike.

Galvanîzkirin / Galvanizlemek / Galvanize
Noqandina metalan di ava galvanîzê de ji bo metal nerize.

Galvanopîv / Miniakim ölçer::Galvanometre / Galvanometer
Amûra ku bi prensîba elektromagnetîka bi guherîna tezûyê çêdibe dixebite. Tezûyê dipîve.

Gamêş / Camîş: manda / Buffalo
Cureyekî dewaran.

Garis::Xaşik / Dan / Millet
Giyayekî ji cureyê malbata genim e. Di erda bejî de ji genim û gilgil bi saxtir e.

Garis::xaşik / Hint dansı / Panicum: Persicum
Giyayek ji malbata genim e.

Gauss::Gaûs::Gawis / Gauss / Gauss
Yekey çirîya flaksa (herk) Mugnatîsî

Gav bi gav / Adım adım / Step by step
Ew xebata ku li gora rêzekê li pey hev tê meşandin. Pêşiyê gawe, piştê gaweke din, gavên li dû hev.

Gaz / Gaz / Gas
Rewşa madeyê ya ku molekul ji hev gelek dûr in.

Gaz / Kerpeten / Pincers
Alava ku têlikan jê dike û hesinan bi hevdu ve bi têlikan girêdide.

Gaz::Bizmarkêş / Kerpeten / Pliers::Pincers
Pê bizmar tên kişandin.

Gaza agirgir / Yanıcı gaz / Combustible gas
Di rewşa asayî de gaza ku bi oksîjenê re bixwe bixwe dikeve reaksiyona kîmyayî.

Gaza Îdeal / İdeal gaz / Ideal gas
Tu gaz îdeal (mengî) nîn in, ev pênas ji bo hevkeşên bingehî û formulên matematîkî hatiye çêkirin. Çêkirina gazê bi gazek pestoya jinirxketî û germahiya bilind e.

Gaza îner / İner gaz / Inert gas
Heke gazek di nava mercên normal (pendî) de jî reaksiyonê nede ev gaz dibe gazek bêbandor

Gaza kanê / Ocak gazı / Firedamp
Gaza ku ji nav madenê dertê.

Gaza komirê / Kömür gazı / Coal gas
Cureyek xaza sirûştîye kû di qatekê rêjîyê de tê peyde kirin

Gaza Rastîn / Gerçek gaz / Real gas
Di germahiyekê nixketî û/an jî pestoyek bilind de hêza kêşandina di navbera gazan û qebare de bêxemsarî be ev gaz ji gaza mengî ve daherize û dibe gaza rastî

Gaza resen / Soy gaz / Noble gas
Komekê pîvanka periyodê ye, di vê komê de hemû element ji aliyê kîmyayê gellek çûyine hevûdu ve û elementên vê komê bêbêhn û bêreng in, bi yek atom in.

Gaza siruştî / Doğal gaz / Natural gas
Cureyek ji sutureniya bin erdî ye kû di druvê xazê de ye û zêdetir ji xaza CH₄ (%70-90) ê pêk tê.

Gazandikirin / Gazlaştîrmaq / Gasify
Ji bo ku bi hêsanî were bikaranîn guhertina rewşa madeyan, guherîna halê gazê.

Gêjen / Devre / Circuit
Di amûrên elektronîkî de rîya ku tezûya elektrîkê tê de derbas dibe.

Gêjena girtî / Kapalı döngü / Closed loop
Di gêjena elektrîkê de cihê ku danheviya hemû tezûyê sifir e.

Gêle::Gêre / Harman / Blend
Karê jihevqetandina tov û kaya genim, nîsk an jî noka.

Gêlex / Kurt soğanî / Ornithogalum oligophyllum
Giyayeke bi kulîk û rega wê jî wek pîvazê ye.

Gelvandî / Galvanize / Galvanized
Ji bo ku madenekî metalîk ji zingarê bê parastin bi çînkoyê dervayê wî bê girtin.

Gen / Gen / Gen
Yekîneyeke biyolojîk ku karakterîstîkeke diyar hildigire û ji dê û bavan ev karakterîstîk derbasî çêlikan dibe.

Genim / Buğday / Wheat
Giyayekî ku ji tovê wî nan tê çêkirin.

Geodezî / Geodezi / Geodesy
Zanistî pîvankirina erdê.

Geoid / Jeoid / Geoid
Teşeyê gerdûnê ye. Ne tam glover e, teşeyekî xweser e.

Geomatîk / Geomatik / Geomatics
Erd pîvan. Li welatên Firansîzî dipeyivin û li hinek zanîngehên Tirkiyê navê beşa endezyariya nexşeriyê.

Geometrî::Endaze::Endeze / Geometri / Geometry
Beşek ji matematîkê (bîrkarî) ye. Li ser feza û şêweyên di fezayê de tîn çêkirin disekine.

Gerdûn / Evren / Universe
Valahiya herî mezin a ku hemû tişt (stêrk, roj, cîhan...) tê de ne.

Gerdûnî / Evrensel / Universal
Tiştê ku ji bo hemû cîhanê an jî ji bo gelek çand, ol, bawerî û mirovan derbasdar e.

Gerdûnî / Evrensel / Universal
Koma ku hemû kom tê de cih digirin. Koma mezintirîn.

Gêrekirin::Gêlekirin / Harmanlama / Blend
Li ser benderê hûrkirin û ji hev veqetandina kanzayê.

Gêrkirin / Yuvarlama / Rounding
Zivirandin. Xala navîn cî naguherîne lê ew tişt li dora xwe dizivire wek tekerlekê.

Germ / Sıcak / Hot
Dijbera "sar"ê ye. Dema made tînê digirin germ dibin.

Germ kirin / Isıtmak / Heat (to)
Zêdekirina germahiya tiştêkî.

Germahî / Sıcaklık / Temperature
Enerjiya kînetîk a molekulî ya sîstemekî.

Germahiya ava deryayê / Deniz suyu sıcaklığı / Sea water temperature
Pîleya germahiya ava deryayê.

Germahiya helînê / Erime sıcaklığı / Melting temperature
Xala germahiyê ku madeyê req tê de dihele.

Germahiya kurî::Germahiya curie / Curie sıcaklığı / Curie temperature
Xala germahiya ku madeyên feromagnetîk tê de bibin paramagnetîk.

Germik / Sıcak kaynak / Hot thermal
Cihê ku ji kurahiya binê erdê jê ava germ derdikeve.

Germkirina navendî / Merkezi ısıtma / Central heating
Sîstema germkirina avahiyana ku ji cihekî.

Geroh::Gulhan / Çaçla / Almond
Behîvên negihaştî.

Gerok/Internet tarayıcı/Browser:Internet explorer
Bernameya ku em navnîşana malperê lê dinivîsin û dikevin malperê.

Gewher / Cevher / Ore;Jewel
Di kanzayê de madeyê ku lê tê gerîn, ku hêja û bi nîrx e. "Di kanzaya zêr de gewher zêr e" "Di kanzaya hesin de gewher hesin e"

Gewr / Gri / Grey
Rengek bi rêjeyên cuda ji tevlihevkirina rengên spî û reş pêk tê.

Gêzer::Gizêr / Havuç / Carrots
Riwekeke ku kokên wê tên xwarin.

Gezgezok / Isırgan otu / Nettle
Giyayek.

Gezik / Süpürge otu / Kochia
Giyayek.

Gihanî / Ulaşım / Convection
Karê gihîştina cihan.

Gihîner / İletken / Conductor
Madeyê ku elektrîkê radigihîne. Mînak: Zêr, Zîv, Sîfir, Hesin û hwd.

Gihîstin / Erişim / Access
Gihaniya xala mebestê.

Gilbert / Mîknatis kuvveti birimi / Gilbert
Yekeya pîvana hêza magnetîzî

Gilgil / Mısır / Corn
Riwekeke ji malbata genim.

Gilover::Bazneyî / Yuvarlak / Round::Circular
Şêweyê geometrîk e. Dirêjahiya navenda şêwe û hemû aliyên dora şêweyê bi qasî hev in. Tiştê gilover li ciyê serbejêr digindirin. Mînak, tekerlek.

Gincir::Ustibi / Üstüğü / Oakum
Ê ku ji pine û potikên peritî pêk tê.

Gindirandin / Yuvarlamak / Roll
Tiştê ji erdê neyî rakirin û li gorî tewereyê xwe bê zivirandin.

Gir::Gewre / İri / Large
Tiştê ku ji hevcinsê xwe mezintir e.

Gir::Tepe / Tepe / Vertex
Ciyê herî jor.

Girak::Çesip::Çrîş / Tutkal / Glue
Madeyê ku alav pê bi hev ve dizeliqin.

Giran / Ağır / Heavy
Giranî ji baristeya madeyê çêdibe. Hemû bariste hev dikîşînin. Tiştên bi hêzeke mezin têne kişandin giraniya wan zêde ye û ew giran in.

Giranî / Ağırlık / Weight
Giranî ji baristeya madeyê çêdibe. Hemû bariste hev dikîşînin. Giranî hêza kêşana erdê ye ku makedayan dikîşîne.

Giraniya neguhor / Sabit ağırlık / Intertial
Giraniya wî heman demî wekhev be.

Girar / Pilav / Rice
Savara birincê.

Girav::Dürge / Ada / City block
Erdên ku hawirdora wan bi rê girtî ne (di plansaziya bajêr de)

Girav::Dürge / Ada / Island
Beşa bejahiyê ya ku hawirdora wê bi tevahî bi ava golekê, bi ava deryayekê yan jî bi ava zeryayekê dorpêçkirî ye.

Girava îmarê / İmar adası / Island development
Koma parsêlên ku li gorî plana îmarê çêbûyî.

Girava kadastroyê / Kadastro adası / Island of cadastral
Koma parsêlên ku li gorî plana kadastroyê çêbûyî

Gîrawe / Çözelti / Solution
Du yan jî zêdetir madeyên ku li nava hev ketine û taybetmendiyên xwe parastine. Bi rêbazên sefandina fîzîkî, dâkelînkirinê û çendên din ev made ji hev tên qetandin. Mînak; Dew, Çay, Şerbet, Şorik (sûravk)

Gîrawebûn / Çözünmek / Dissolve
Bi tîna germê herikbar bûn.

Gîraweya Tamponê / Tampon çözelti / Buffer solution
Gîraweya ku guhêrîna pH'ê di asta herî kêm de dihêle.

Girdok / Büyüteç / Magnifying glass
Tiştên biçûk, mezin dide xuyakirin.

Girêbide / Bağlan / Connect
Fermana ji bo pêvebûnê an jî ji bo tevlihbûnê.

Girêdan / Bağlantı / Link
Pêwend.

Girêdan::Bestin / Bağlantı / Connection
1. Bi hev ve danîna du yan jî zêdetir heyberan. 2. Pêwendiya navbera du xalan. 3. Eleqeya du bûyeran.

Girêk / Düğüm / Knot
Cihê ku bi hev ve hatiye badan.

Girêka monikê / Eklem düğümü / Cut vertex
Cihê ku girêk lê ye.

Girtename / Tutanak / Report
Li hember bûyerekê, ji bo niviskî tomarkirina bûyerê tê nivîsîn. Belgeya sepanîdê.

Girtî / Kapalı / Closed
Dijberê vekirî.

Girtîgeh::Zindan / Hapishane / Prison
Avahiyên ku girtî lê dimînin.

Girtin / Tutmak / Hold (to)
Pêgirtin. Tiştêk heye tu mînakê ji wî tiştî digirî yan jî tu wî tiştî bi xwe dikî bin destên xwe.

Girtina elektronê / Elektron yakalaması / Elektron capture
Rewşa atoma ku elektronek zêde girtibe.

Girûz::Zivir / Pürüz / Rough
Rûxarê ku ne hilû ye.

Girûzekî::Zivirî / Pürüzlû / Rough
Yê ku rûyê wî ne dûz an jî hilû ye.

Gîsin / Pulluk / Plow
Amûreke ku erdê cot dike. Parçeyek ji halet e.

Gîsk / Çebîç::Tekenin küçüğü / Small goat
Bizina biçûk a ku ji karikê mezintir e.

Gîya / Ot: Bitki / Grass: Weed
Cureyekî riwekan e.

Global::Cîhanî / Global / Global
Yê/a ku li hemû cîhanê derbasdar e.

Gogî / Küresel / Spherical
Yê ku gilover e.

Gol / Göl / Lake
Ava sekan a ku di çalên kûr û fireh de ye û çaralîyê wê dorpêçkirî ye. Ava golê naqihîje zeryayê. Hinek gol xwezayî ne û hinek jî ji bo pêdiviyên mirovan hatine çêkirin.

Golik / Buzagi: İnek yavrusu / Calf
Çêjîkên çêlekan.

Gom / Hayvan ağılı / Sheepfold
Stargeha pez.

Gopitk::Lûtke / Doruk / Peak
Xala bilindrîn a gir an jî nirxek.

Gor / Mezar / Grave
Ciyê ku mirî lê tê veşartin.

Gorên komî::Komegor / Toplu mezar / Mass grave
Piştî şer komkujî yan jî babelateke xwezayî, deverên ku bi girseyî cendekên mirovan lê hatine binaxkirin an jî veşartin.

Goristan / Mezarlık / Cemetery
Ciyê binaxkirina cendekên mirovan.

Goşebend / Köşebent / Bracket
Hesineke dirêj e û felqa wî dişibe tîpa L.

Goşekenar::Hêlê tîrekî / Köşegen / Diagonal line
Di pirgoşeyek de parçeya rastexêzê ya ku du goşeyên ne ku bi heman la (kêlek) yê ve nînin bi hev ve dike.

Goşeya Bendê / Bağ açısı / Bond angle
Goşekirina cotên di nava yek dendikê de derkevin.

Goşeya hatinê::Goşeya êrîşê / Hücum açısı / Angle of attack
Goşeya tîrêja ku tê û rûyê ber bi erdê de ye.

Goşeya ji bakûr / Semt açısı / District angle
Hokeya ji bakûr. Di kenarekê de, hokeya ji destpêka xeta bakûr, berbavê tevgera saetê ve.

Gotar / Makale / Article
Nivîsên ku di rojname û kovaran de tên veşandin. Ev cure nivîs li ser mijarekê dişekine. Sê beşên vê nivîsê yên girîng hene, destpêk, mînak û encam.

Gotîk / Gotik / Gothic
Şêwazek avahîsaziyê ye. Bêhîr xetên tûj tûj bikaranîn, kemerên gulover cihên xwe didin keme-rên tûj.

Grafîk / Grafik / Graph
Ji dîzayna bixêz û rangan tê çêkirin.

Grafîkî / Çizitsel / Graphical
Nîgar, teşe, şêwe yan jî tiştêkî din ê bi awayê grafîkî.

Gram (g) / Gram (sı birimlerinde kütle birimi) / Gram (g)
Pîvaneke ku mêtêra barîste dîde nîşandan û ji pergala navneteweyî (SI) ye. Ji hezaran yekî kîlogramê ye.

Granît / Granit / Granite
Cureyekî kevirê xwezayî yê volkanîk e, piştî zûl-kirin û cîlakirina wî di gelek ciyên avahiyê de tê bikaranîn.

Granul / Granül / Grained
Hebikên made yên biçûk.

Gravîte / Gravite / Gravity
Tiştê ku bi tîrbûniyê ji hev diqete. Dereceya qalî-teya made.

Grayder::qirêder / Grayder / Grader
Maşîneya ku rê dûz dike.

Gres / Gres yağı / Grease
Madeyê ku wek jelê ye û ji di makîneyê de ji bo parçeyê ku dileqin zeng negirin tê bikaranîn.

Gres / Gres / Grease
Rûnê ji bo maşîneyê.

Grîzû / Grizu / Firedamp

Di kana rejûyê (komira kevirîn) de gazeke ku pira-niya wê metan (CH₄) e. Gaza metanê û toza re-jûyê. Zû pêdikeve û diteqe.

Guh / Kulak / Ear

Avaniyeke anatomîk e. Karê bihîstinê dike û leba-tên hevkeşe di nav xwe de dinixumîne.

Guhan / Meme (hayvan memesi) / Breast (for animals)
Libateke ajalên mê ye ku şîr jê tê dotin.

Guheran / Varyasyon / Variation

Di madenê de hemû awayê ax, kevir û madenan ji bo husûsiyetên cûr bi cûriya reng, giranî, radyoak-tîvî tê gotîn.

Guherbar::Goraw / Değişken / Variable

Tişt an jî rewşa ku diguhere.

Guherîn / Değişim / Changing

Tiştêkî rasterast bi tiştêkî din ve bê guhertin. Girtina dirûvekî din. Girtina teşeyeke nû.

Guherîn::Guherandin::Gorîn / Değişme / Change

(to-) / Wergirîna li şeweyêkî nû. Parsêla vala ya ku xanî li ser bê çekirin, cureyê wê jî divê bê guhertin, dibe parsêla bi xanî.

Guherîna fizîkî / Fiziksel değişim / Physical change

Guherîna şeweyî, demî, baristeyî an jî qewareyî.

Guhertina navnîşanê / Adres değiştirim / Address modification

Guhertina ciyê ku mirov lê ye.

Guhertina planê / Plan değişikliği / Amendment plan

Li gor pêwîstiyê bajarvanîyê guhertina li ser planên heyî têne kirin.

Guhertina taybetiyê / Cins değişikliği / Type of change

Guhertina wesfê parsêlan û erdan. Mînak; Ji wesfa zeviya bêav guhertina rez.

Guhero::Dane / Versiyon / Version

Ji heman bernamêyê dem bi dem ên nûjentir derdikevin, ji her a nûjentir re guhero yan jî dane tê gotin. Şeweyêkî nû yan jî cuda.

Guhêzbarî::Derbasbarî / Geçirgenlik / Transmissivity

Pîleya avtêbihurîna teht an jî zemînê.

Gula derdan / Yabani çarkifelek / Passiflora incarnata l.
Riwekek.

Gulberoj / Ay çiçeği / Sunflower

Riwekeke ku dendikên wê sûdewer in.

Gule / Mermi / Bullets

Dendika ku bi teqîna tivingê re ji lûleya tivingê dertê.

Gulik::Gurik / Canavar otu: yabani pirasa / Orabanch spp

Riwekek.

Gulkelem / Karnabahar / Cauliflower

Riwekeke ku pelên wê tîn xwarin.

Gulok / Topak / Lump

Yê ku bi teşeyên wî/ê ber bi giloveriyê ve diçe.

Gumbet::Qube / Kümbet / Cupola

Tirba ku ser wê bi qub an jî ban hatiye girtin.

Gumgumok / Kertenkele / Lizard

Ajaleke ku dişibe mazîzerkê.

Gûnya / Cönye / Triangle

Alava ku pê goşeyên tîk tîn pîvandin

Gur / Kurt (yirtıcı hayvan) / Wolf (wild animal)

Ajalekî kovî.

Gûşî::Gilbe::Wîşî / Salkim / Cluster

Tirî dema bi mêwê ve ye komek hebûbên (libên) tirî li ber hev û bi qirnekê ve ye û digihîje gulyîyên mêwê, ew koma hebûbên tirî gûşî ye.

Guvêşok / Sıkacak / Squeezer

Amûra bi hêza pestoyê di nava du hêmanên xwe de heyberan diguvêşe (didewisîne).

Gûz / Ceviz / Juglans

Fêkiya dara gûzê.

Gûz::gwîz::goz / Ceviz / Walnut

Fêkiya dara gûzê.

Gûza hindê ya biçûk / Küçük hint cevizi / Myristicita fragrans houtt

Cureyekî dara gûzê.

Gûza hindê ya mezin / Hindistan bölük cevizi / Myristicaceae

Cureyekî dara gûzê.

Gûza reş / Siyah ceviz / Juglans nigra

Cureyekî dara gûzê.

Guzvan::Sertif / Yüksük / Thimble

1. Amûrek ku dirûnker ji bo ku derzî di pêçiya (tilî) wan de neçe bikartînin. 2. Parçeyek makîneyê ku mîl digre nava xwe da ku mîl di cihê xwe de bimîne.

Haddexane / Haddehane / Mill::Bloomery
Cihê ku ji lajwerdan meftûl tê çêkirin.

Halet / Karasaban / Wooden plow
Amûra cotkirinê ye, bi ga yan jî hêstirê tê kaşkirin. Ji gîsin, kîlawe, mîsas, nîr û çend beşên din pêk tê.

Halojen / Halojen / Halogen
Di zanîna kîmyayê de, di rasteka vedorî de koma 7'an e. Gazên bê bandor an jî bê eser.

Hangar / Hangar / Hangar
Ew cihê ku alav û makîne lê têne datînin da ku ji baran û bayê an jî bi tevahî werin parastin. Gelek caran dora wê vekirî lê ser wê girtî ye.

Hatin / Gelmek / Come
Tiştê an jî kesekî ku ji dûr ve, bi ber mirov ve were.

Havêjer / Firlatıcı / Ejector
Li pirî maşinan elemanê ku, pê madeyên şilek, wek mazot tê reşandin.

Havîn / Yaz / Summer
Navê demsalekê ye. Demsala herî germ e. Havîn ji mehên pûşper, tîrmeh û gelawêjê pêk tê.

Havîngeh / Yazlık / Summer house
Avahiya ku ji bo havînê hatiye çêkirin.

Hawadarkirina radyal / Radyal havalandırma / Radial ventilation
Bi alîkariya makîneyan belavkirin û guhertina hewayê di kanê de.

Heban / Tulum / Romper
Cilekî ye, karkeran ji qirêjiya kar xwe dipareze.

Hecheckik / Kirlangıç / Swallow
Cureyekî çûkan.

Heciz::Desteserî / Haciz / Sequestration
Li ser daxwazê ji aliyê saziya dewletê ve dest-danina ser malûmûlkê deyndar.

Hêdî / Yavaş / Slow
Tevgera ne bi lez û bez. (Motor ji ber arizayê hêdî diçû.)

Hefsûdank / Çörek otu / Nigella
Cureyekî ji biharatan.

Hefsûdanka reş::Reşreşk / Siyah çörek otu / Nigella sativa
Cureyekî ji biharatan.

Hefsûdanka şamê / Şam çörek otu / Nigella damascena
Cureyekî biharatan.

Heft / Yedi / Seven
Navê hejmarekê ye. Hejmara ku ji şeşan mezintir û ji heştan biçûktir e. Navê hejmara 7, an jî di jîmareya Romayî de VII.

Heftê / Yetmiş / Seventy
Navê hejmarekê ye. Navê hejmara 70, di jîmareya Romayî de LXX.

Heftgoşe / Yedigen / Heptagon
Pirqoşeyî yê ku heft qeraxê wê heye.

Hej / Sarsıntı / Shake

Lerz. *Livîna ku bi hêzekê (bûmelerz, teqemenî, ba û hwd.) çêdibe.*

Hejandin / Sarsmak / Shake

Bi hêzeke bilind û ji nişka ve bê kilkirin

Hejdeh / On sekiz / Eighteen

Hejmarek e.

Hejik / Salinim / Oscillation

Wek rewşa pêlekê bilindbûn û nizimbûna asta sînyalê.

Hejmara atomî::Jimareya gerdûle / Atom numarası / Atom number

Hejmara protonên ku di atomê de ne. Çend protonên atomê hebin li gora wê hejmara atomî jî diguhere.

Hejmara baristeyî ya atomê / Kütle numarası / Atom mass number

Danhevi (zêdek) ya hejmara proton û hejmara nutronan a ku di atomê de ne.

Hejmarker::Jimarker / Sayaç / Counter

Alavekê ku ji bo pîvandina wekî av, kareba û er-gazê hwd. ne.

Hektar / Hektar / Hectare

Yekeyek pîvana erdê. Ji 10000 metrekare re hektar tê gotin. 10 donim an jî 10 cot erd.

Helandin / Eritmek / Melt::Dissolve

Bi tîna germê herikbar kirin.

Hêlîkopter / Helikopter / Helicopter

Amûreke hewayî ye û xwedî perwaneyan e. Rabûn û daketina xwe bi stûnî dikare pêk bîne.

Hêlîlar / Boylam (meridyen) / Longitude (meridian)

Xêzên xeyalî yên ku ji cemserekê diçin cemsêra din û gerdunê dikin 360 parçeyên hevbeş.

Hêlîn / Yuva (kuş türü hayvan yuvası) / Nest (slot animal bird species)

Mala çûkan (çivîk). Cihê ku çûk tê de hêkên xwe dikin û têtjîkên xwe tê de mezin dikin.

Hêlîpan::Paralel /Enlem (paralel) /Latitude (parallel)

Li ser rûyê gerdûnê xêzên xeyalî yên hebûna wan tîna qebulkirin. Ekvator hêlîpana herî mezine. Dirêjahiya wê 40 000 km. ye. Li jora ekvatorê 90, li jêr jî 90, bi tevahî 180 heb hêlîpan hene.

Heliyayî / Erimiş / Melted

Tîştê ku heta hîzaya pişîvana germahiyê hatiye germkirin û derbasî şilaviyê bûye.

Helyûm / Helyum / Helium

Madeyeke ku nimreya atoma wî 2 ye.

Hemal / Hamal / Porter

Kes an tiştê ku bar hildigire, dibe û tîne.

Hêmana ewlehiyê / Güvenlik faktörü / Safety factor

Hêmana ku ewlehiyê pêk tîne.

Hêmanên bingehîn / Temel öğeler / Basics

Ew tiştên ku esasê (binerayetiye) çêdikin.

Hematîit / Hematit / Hematite

Gewhera ku naveroka wê fe₂o₃ e.

Hember::Dijber / Karşı / Against

Newekbûn, dijberbûn. Lebatên amûrê dijberî hev in.

Hemdem / Çağdaş / Modern

Wekhevbiyîna demê ya heyber, mirov an jî bûyeran e.

Hêmîker / Nemlendirici / Humidifier

Maşîneya ku rewayê zêde dike.

Hêmpîv::Kampîv::Hîgrometre / Nemölçer::Higr-metre / Hygrometer

Alavekê ji bo pîvandina xenamê ye.

Hênik / Serin / Cool

Germahiyeye ku di navbera şîrgerm û sariyê de ye.

Hênrî / Henri / Henry

Di elektromagnetîzê de yekeya enduktansê.

Hêran::Hêrandin / Öğütmek / Mill

Pelçiqandina tiştên hişk bi amûrekê.

Herêm / Bölge / Region

Parçeyek ji erdnîgariyê ye ku li gorî hinek taybetîyan ji parçeyên din veqetiyaye.

Herema berbaşgîrîna kofîta (şevdanî) / Gece-kondu önleme bölgesi / Illegal housing prevention zone

Ji bo parastina plansaziya imarê di hin herêman de bergirtina avahiyên bê destûr.

Herêma çolterê / Kırsal bölge / Countryside

Cihê ku mirov kêm lê dijîn, ku nebûye bajar. Zêdetir çandinî û xwedîkirina ajalan lê tê kirin.

Herêma çolterê:herêma bejahiyê / Kırsal alan / Rural area
Cihên derveyî bajêr ku aboriya wan li ser çandî-niyê.

Herêma kanê / Ocak bölgesi / Mining claim / Qada ku jê gewher tê derxistin.

Herema kolîta (şevdaniyê) /Gecekondu bölgesi / Slum area
Cihwarbûna bê plan û bê destûr.

herêma parastinê ya jîngeha taybet / Özel çevre koruma bölgesi / Special environmental protection area
Qadên xwedî çavkaniyên çandî û xwezayî ne, ji behr û cihên avî yê ji hêla ekolojîk ve girîng pêk tîn.

herema peştebirina (başkirina) kolîta (şevdanî) / Gecekondu iyileştirme bölgesi / Illegal housing rehabilitation zone
Ji bo başkirina şert û mercên herêma kolîtan.

Herêma pîşesaziya biçûk / Küçük sanayi sitesi / Small Industrial sites
Herêma ku atolye û kargehên pîşesaziyê yê biçûk tê de bi gelemperî hene.

Herêma Qedexe ya leşkerî / Askeri yasak bölge / Military forbidden zone
Herêman ku ji bo kesên sivilî qedexekirî ye.

Herêmî / Bölgesel / Zonal
Tişt an jî mirovên ku reng an jî taybetiyên herêma xwe diparêzin.

Herêmî::Navçeyî::Endemîk / Yerel:bölgesel / Endemic
Nebatên (rehek) ku tenê li gorî taybetmendiyê mintiqayekê dijîn. Mînak; Gula xwînê

herêmsazi::herêmîkirin / Bölgeleme / Zoning
Li gorî taybetiya projeyan di planê de nîşandana cihan.

Herî / Çamur / Mud
Ji av û axê çêdibe. Tevlihevkirina her duyan.

Herifandin / Göçertme / Caving
Daxistin û pelaştina gewherê. Rêbazek bidest-xistina gewherê.

Herikbar / Akıcı / Fluent
Tiştêkî ku taybetiya wî/ê ya herikî heye.

Herikîn / Akmak / Flowing
Ji bo tiştên şilek ji derekê çûna ber bi devereke din ve.

Hêring / El değirmenin üst taşı / Stone on handmill
Kevirê destarê hêrandinê yê ser.

Heriya hilkolanê / Sondaj çamuru / Drilling mud
Bermahî yan jî heriya bi bentonît a ku di encama hilkolînê de dertê.

Herk:: Şîp::Flaks::Lêşaw / Akış:: Akı::Flaks / Flux
Çendaniya made yan jî tîrêjê ya ku di yekeya demê de di yekeya rûxarê de derbas dibe ye. Herikîna avê ya di cihokê de. Livîna bayê ya di lûleyekê de.

Herka guherbar::Tezûya Guherbar / Dalgalı / Alternating
Cûreya enerjîya elektrîkê ya ku wek sînyala sînus e. Pêlên elektrîkê bilind dibe piştêrê kêm dibe û xwe dubare dike.

Herka hemalî::rêbara hemalî / Eşyönlü akım / Co-current
Tezûyên ku bi heman aliyê ve diçin.

Herkoî / Akışkan / Fluid
Tiştêkî ku taybetiya wî/ê ya herikî tê dîtin.

Hesab / Hesap / Account
Nasnameya di pergala (sîstem) kompîturê de tê çêkirin.

Hesabê dawî / Kesin hesap / Final accounts
Hesabê ku xeber li ser qediyaye. Hesaba ku hatiye encamkirin.

Hesabê kêmezêde/Yaklaşık hesap/Accountability
Hesabê ku encama wê rasterast nediyar e.

Hesabker::Makîneya hesabana / Hesaplayıcı / Calculator
Amûra ku pê gelek kirariyên hejmarî tîn çêkirin.

Hesibandin / Hesaplamak / Calculate (to)
Hesibandina tiştêkî ramanî yan jî matematîkî ye. Kirina hesabekî ye.

Hesin::Asin / Demir / Iron
Elementeke kîmyayî ye. Nimareya wê ya atomê 26 û kurtêya wê "fe" ye. Madeyeke ku ji kanzayê dertê û di jiyana mirov de li gelek ciyan, bi taybetî jî di wesayîta û makîneyan de tê bikaranîn.

Hesinkar::Hedad / Demirci / Blacksmith
Kesê ku hesin difiroşe yan jî tiştên hesinî çêdike.

Hesp / At / Horse
Ajalekî ku ji bo siwariyê tê xebitandin.

Hespûnî / Süngerimsi / Spongy
Şêweyê ku gelek qul tê de hene û di navê de jî gelek valahî heye, lewma jî gelek ava û gazê di-kare bimije nava xwe.

Hêstir / Katir / Mule
Ajaleke zir (melez) e. Bavê wê ker, diya wê jî hesp e. Ji bo karên bar û cotkirinê tê xebitandin.

Heştê / Seksen / Eighty
Navê hejmarekê ye. Navê hejmara 80 ye. Di jîmareya Romayî de LXXX.

Hêştir / Deve / Camel
Ajalek ji hespê mezintir, piştê wê xûz û stûyê wê dirêj e. Heta bîst rojan kare bê av bimîne.

Hêtûn / Endüstriyel fırın / Furnace
Ciyê ku hesin lê tê helandin.

Hevbîrîn::Yektirbir / Kesîşmek / Intersect
Derbasbûna du xêzan di heman xalî de an jî du rûxarên di heman xêzê de ye.

Hevdeh / On yedi / Seventeen
Navê hejmarekê ye. Hejmara piştî şazdeh. Navê hejmara 17ê ye, di jîmareya Romayî de XVII.

Hevdemî bike::Senkronîze bike / Senkronize et / Synchronize
Fermana ji bo ku bibe hevdem.

Hevedem / Senkron / Synchronous
Tiştên ku di heman demê de dibin.

Hevedemî / Eş zamanlı / In phase
Rewşa di heman demê de yan jî du tiştên ku dema wan wekhev e.

Hevegirêdan (Tevhîd) / Tevhit (birleşirme) / Combining
Rakirina sînorê ya di navbera parselan de û bi vî şêweyî yekkirina du an jî zêdetir parselan.

Hevgirtî / Bileşik / Compound
Ew ji mino elementan madeyên xwerû ne. Lê belê bi dû an zêdetir elementan awa dibe. Minak: 1/2 O₂ +H₂->H₂O

Hevkêşe / Denklem / Equation
Pêwendiya ku yeksaniya du aliyan nîşan dide. Di

matematîkê de li aliyê rast û çepê nîşanên yeksaniyê yên kirariyê hene, bi tevahî ev hevkeşe ye.

Hevmal::Malî / Hanehalkî / Household
Kesên ku ji çend kesan pêk tê yên ku di avahiyekê de dijîn.

Hevpar û bêdor / Müştereken ve müteselsilen / Jointly and severally
Berpirsîyariya ne li dû hev lê ya hevdem. Du an jî zêde kes bi hev re di heman radeyê de berpirsîyar in.

Hevpîşe / Meslektaş / Colleague
Kesên ku heman karê û xebatên dikin, ji wan her yekî re tê gotin.

Hevrîng / Makas (hayvan tüyleri için) / Clipper (for animal dander)
Meqesa ku pê hiriyê pez û berxan tên birîn.

Hevseng / Denge / Equilibrium
Rewşa sekan a heyberekî ya ku neqelibe. Rewşa du hêzên dijber ku wek hev in.

Hevsengiya bargeyî / Yük dengliği / Charge balance
Beramberiya barê elektirîkî ku pozîtif û negatîf e.

Hevta::Hevseng / Denk / Equivalent
Du tiştên (di matematîkê de hevkeşe an jî şêwe) bi her awayî wekhev in.

Hevtayî / Eşdeğer / Equivalent
Wekheviya du parsêlan ên li hember hev.

Hevtayî::Hevsengî / Denklik / Equivalence
Wekhevbûn.

Hevyek::Homojen / Homojen / Homogeneous
Têkela ku li hemû derên xwe ji aliyê rêjeyê ve xwedî heman taybetbendiyên e. Dijberî heterojenê.

Hewa::Keş / Hava / Weather
Bi guherîna pîleya germê re pêkhatina liv û tevgera xazê, seqayê.

Hewadarkirin::Baguherîn::Ba gorke / Havalandırma / Ventilation
Guhertina hewayê bi hewayê paqij di cihê girtî de.

Hewanasî::Kêşnasî::Meteorolojî / Meteoroloji / Meteorology
Zanistêke guherîna rewşên hewayê, cureyên îklimê vedikole û texmîna rewşa hewayê dibe.

Hewatênebor::Batênebor / Hava geçirmez / Hermetic
Taybetiya kereseyê ku tê de ba nabore. Rewşa ji hewayê îzolekirî.

Hêwirgeha masîvanan / Balkçî barınağî / Fishing boats
Cihê ku ji bo xizmeta masîvanan bike bi pêşîkê-nekê ve hatiye dorpeçkirin.

Hewreban / Çatî katî / Attic
Dî avahiyê de nîv qata (tebeqe) ku di navbera qata dawîn û serban de tê çêkirin.

Hewş / Avlu / Courtyard
Warê servekirî ku di naverasta avahî yan jî di avahiyên de dimîne.

Hewşeng / Stadyum / Stadium::Coliseum::Bowling
Qadê ku lê lîstîkên atletîzmê, pêşbaziyên werzîşan lê tên kirin û ji bo temaşevanan jî cihên rûniştinê jî tê de hene.

Hewze / Su toplama havzasi / Catchment
Ew herêma ku ava wê li cihekî digîje hev û wî cihî xwedî dike. Mînak: Havzaya Dîcleyê

Heyber / Nesne::Cisim / Object
Her cureyê heyberên bêcan ku xwedî reng, giranî û qebareyê ye.

Hêz / Kuvvet / Force
Taqeta fizîkî ye.

Hêza bayê / Rüzgar kuvveti / Wind force
Dema ba ji ciyekî diçe ciyekî din bi alîkariya cudahiya pestoyê ya du cihan diçe. Ev pesto di bayî de hêzekê diafirîne.

Hêza hespî (h. h.) / Beygir gücü (b. g.) (746watt) / Horse power
Yekeya xurtaniyê ku piranî di otomobîlî û motorên elektrîkî de tê bikaranîn. Ev yeke ji aliyê James Watt ve ji bo ku mirov karibin xurtaniya makîneyên xwe fêhm bikin hatiye dîtin.

Hêza lawaz / Zayıf kuvvet / Weak force
Hêza ku dibe sedema betayê. Ev hêz ji ber sedema guherîna parçeyên w û zO yê çêdibe.

Hêza Van der Waalsî / Van der waals kuvveti / Van der waals force
Hêzên ku di navbera hemû molekulên de tê dîtin. Di navbera molekulên de hêzên herî lewazin. Ji maddeyên molekulên apolar pêkhatî ye.

Hezar / Bin (1000) / Thousand
Navê hejmarekê ye. Navê hejmarê 1000 e. Di jimareya Romayî de M.

Hezar gram (kg) / Bingram / Kilogram (kg)
Kg, wek kîlogram tê xwendin.

Hezaz / Göçmek / Cave in
Axa ku sist bûye û dikeve valahiya li bin xwe.

Hêzên Adhezyonê / Adhezyon kuvvetleri / Adhesive forces
Hêzên ku du madeyên cuda bi hev ve dizeliqîne.

Hêzên Kohezyonê / Kohezyon kuvvetleri / Cohesive forces
Hêzên kişandina di navbera molekulên wek hev ku.

Hîdrasyon / Hidrasyon / Hydration
Bûjena ku bi bandora kîmyayî bibe yek.

Hîdrîd / Hidrür / Hydride
Madeyên ku hêmaneke wan hîdrojen be bi navê hîdrîd tên binavkirin.

Hîdrodînamîk / Hidrodinamik / Hydrodynamics
Tiştên avî û bi taybetî zanyariyêke lêkolîna taybetiyên mekanîkî yên avê ye.

Hîdroelektrîk / Hidroelektrik / Hydroelectric
Hilberîna elektrîkê ya ku bi hêza avê pêk tê.

Hîdrofor /Hidrofor /Hydrophore::Air pressure tank
Maşîneya ku avê dikîşîne.

Hîdrojen / Hidrojen / Hydrogen
Elementeke kîmyayî ye. Jimareya atoma wê 1 e. Nîşaneyê hîdrojenê H ye.

Hîdrokarbon / Hidrokarbon / Hydrocarbon
Madeya yekbûyî ya ku bi qarbon (C) û hîdrojenê (H) pêk tê.

Hîdrolik / Sıvı:hidrolik / Hydraulic
Mîjar an jî makîneyên ku bi avê yan jî şilekan re eleqedar in. Wek bendav, pîstona hwd.

Hîdrolik::Şile / Hidrolik / Hydraulic
Tiştên avî û bi taybetî zanyariyêke ku têkiliyên av û dan vedikole.

Hîdroliz / Hidroliz / Hydrolysis
Jihev veqetandina avê ku dibe hîdrojen û oksîjen.

Hîdrolox::Şilezan / Hidrolog / Hydrologist
Kesê/a ku bi zanîna avnasîyê mijûl dibe.

Hîdrosiklon / Hidrosiklon / Hydrocyclone

Maşîna ku di saziya zengînkirina gewherê de, ji bo hişkkirina gewhera şilek.

Hîdrotermal / Hidrotermal / Hydrothermal

Enerjiya ku bi ava germ tê bidestxistin.

Hilberandin / Üretmek / Generate (to)

Bi alîkariya hinek enerjîyên cûda wek av, roj û bayê bidestxistina elektrîkê.

Hilberîn / Üretim / Production

Tevgera makîne an kesan ku xizmet an jî malên bikêr derdixe hole.

Hilbijêr / Tercih / Preference

Daxwaz. Xwestek.

Hilbijêre / Seç / Select

Di beşa kompîturê de tê wateya "tiştê xwestî".

Hilgirtin / Kaydetmet / Save

Tomarkirina daneyên ku di kompîturê de hatine çêkirin.

Hilimbûn::Behelimbûn::Pûxbûyîn / Buharlaşma / Vaporization

Derbasbûna ji şilekê ya ber bi gazê ve ya madeya şilek ku weke dû bilind dibe û dibe gaz. Di vir de taybetmendiyên madeyê yên kîmyayî naguherin. Mînak; Mij

Hilkêşok::Asansor / Asansör / Elevator

Alava ku bar an kesan ji ciheke nizm derdixe ciheke bilind an jî ji ciheke bilind dadixe ciheke nizm.

Hilkolîn / Sondaj / Drilling

Bi alîkariya makîneyê ji bo lêkolînê qulkirina erdê.

Hilkolîna asoyî / Yatay sondaj / Horizontal drilling

Raxistina lûleyê ya bêyî kolana erdê wek asfalt û betonê. Ji aliyek dest pê dibe û ji aliyek din ve dertê.

Hilkolîna Zivirok / Rotari sondaj / Rotary drilling

Makîneya hilkolînê ya ku bi awayê zivirînê dixebite.

Hilkolîner::Ekskavator::Kolyar / Ekskavator; Kazıcı / Excavator

1-Makîneya ku erdê dikole. 2-Kesê ku karê kolanê dibe.

Hilm::Mûran / Buğu / Steam

Ew gaza ku ji ser avê radibe li ser çiyekî cemidî

disekine û ew çî rengêkî gewr digire. Ji wî tiştî re tê gotin.

Hilweşan::Herifandin / Yıkım / Demolition

Avahiya ku li ber hêza erdhejê nikare xwe ragire û hildiweşe.

Hindik::Piçek / Az / Little

Dijberê peyva "pir"ê ye.

Hine::Xene / Kına / Henna:Lawsonia

Dermanekî ji pelê dara hineyê tê çêkirin û dema av dikeve navê dibe mîna heriyê û bi vî half mirov li dest an jî porê xwe didin da ku rengê dest û porê wan sor bibe.

Hingiv / Bal / Honey

Şîraniyeke ku ji aliyê cureyekî mozan ve bi ava kulîlkan tê çêkirin. Xwarineke hekîm e. Hingivê Berwariya Sêrtê navdar e.

Hîpotenus / Hipotenüs / Hypotenuse

Di sêgoşeya tîk de layê li hember 90 pîle.

Hiqûqa eşyayê / Eşya hukuku / Real law

hukuka derheqê eşyayêde. Eşya du cureye: ya cihguher (mobil) (otomobil, pêlav...) û ya cihsekin (xani, zevî...)

Hiqûqa mîrate / Miras hukuku / Law of succession

Hiqûqa di derbarê mirateyê de ye. Distûrên veguhestin û belavkirina miratê dibe mijara vê beşa hiqûqê.

Hiquqa qadastroyê / Kadastro hukuku / Cadastre law

Hiqûqa di derbarê qadastroyê de ye. Distûra peytandina sinor û xwediyar dibe mijara vê beşa hiqûqê.

Hirmî::Karçîn::Karçik / Armut / Pear

Fêkiyeke dişibe biyok û sêvê, kulîlkên wê spî ne, rengê wê jî bi zere ve ye. Makedara wê şeqoq e. Tehma wê şîrîn û miz e. Dendikên wê biçûk in û mîna dendikên sêvê di navê de ne.

Hişk kirin / Sertleşirme / Hardening

Zêdekirina hişkahiya gewheran.

Hişk::Dijwar / Sert / Hard

Ew madeya ku di halê hişk de û şikestek be lê zû bi zû neşikê.

Hişk::Req / Katı / Solid

Rewşa madeya ku molekul zêdetirîn nêzî hev bin. Hişk rewşeke fizîkî ya madeyê ye.

Hişk::Tund / Sert / Hard

Tiştên ku natewin. (mînak cam)

Hişkalav / Donanım / Hardware

Parçe an jî beşên kompîterê.

Hişker / Sertleştirici / Hardener

Madeyên kîmyayî ku ji bo beton zû hişk bibe lê tê zêdekirin.

Hişyarî / Uyarı / Warning

1. Agahdarkirina bi awayekî tund. 2. Nîşandayîna rewşa xetere.

Hişyarker / Uyarıcı / Stimulating

Tiştê ku taybetiya hişyarkirinê tê de hebe. (Mînak zengil)

Hîv::Mang::Heyv / Ay / Moon

Ji cîhanê biçûktir e û li dora cîhanê digere. Bi şev ronahiya rojê dîtayisîne, bi aliyê cîhanê ve şewq dide.

Hoke::Goşe / Aç / Angle

Koma xalên ji du tîrêjên ku ji heman cihê destpêdikin.

Hokeya çik::Goşeya çik::Goşeya westaw / Dik aç / Right angle

Goşeya nirxa wê 90 pile ye.

Hokeya hevsan::Goşeya hevsan / Eş aç / Congruent angle

Goşeya nirxê wan yeksan in.

Hol / Hol (gar:stat) / Hall

Qada dor girtî.

Holik / Baraka / Shed

Avahiyeke bi daran an jî bi kereseyên sivik ên ji bona bikaranîna pir mebestî hatiye çêkirin.

Html / Html / Html

Ji bo çêkirina malperan, zimanekî kompîturê ye, taybet e. Html, hyper text markup language

Http / Http / Http

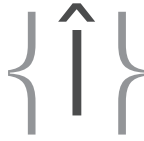
Agahiyên ku ji çavkaniyekê tîn belavkirin û bi awayekî hevpar tîn bikaranîn. Http, hypertext transfer protocol

Hûr kirin / Doğramak:ufalamak / Chop:Pulverize

Bi dest, kêr an jî tiştêkî din jêkirin û perçekirin e.

Hûrbîn::Mîqroskop / Mikroskop / Microscope

Bi saya vê amûrê tiştên biçûk yên ku bi çavên tazî naye dîtin, mezin dide xuyakirin.

lyon / İyon / Ion

Atom an jî molekulê ku elektroneke xwe dabe an jî elektronek zêde girtibe.

Izcare::bistik::caxik / Izgara / Grate

Amûra ku bi rêzkirina şivên hesinî an jî darîn, wek cax an jî qefes tê çêkirin.

Îhale / Ihale / Tender

Ji bo dan û standina kar, mal û hwd. ji nav çend xwestekan de pejirandina xwestekê herî guncaw.

Înfiltrasyon / Enfiltrasyon / Infiltration

Hewayê ku di nava valahiya derî, pace û hwd. de derbasî hundir dibe û hewayê odê, cî diguherîne.

Înternet / İnternet / Internet

Tora mezintirîn di cihanê de înternet e. Bi taybetî mirov bi kompîturê tevî vê torê dibe, agahiyan digire yan jî agahiyan par ve dike.

Învertor / İnvertör / Inverter

Amûr ku tezuva rast (DC) vediguherîne tezuva alternatîf (AC).

Îskan::Niştecihbûn / İskan / Housing

Di avahiyan de bicîhbûna mirovan. Li cihêkî cih-warbûn

Îsot / Biber / Pepper

Sewzi (zerzewat) yeke salane ye. Tema tûj ji îsotê tê nasîn. Bi hişkkirin û hûrkirina wê dibe cûreyek baharat jî.

Îstimlaqkirin / Kamulaştırma / Expropriation

Ji bo feydeya giştî destdanîn û kîrîna malekî ne-guhêzbar.

Îzobar / İzobar / Isobar

Hevxeherîna pestoyê. Ji ser her xala hevxeherî bilindahî heman reqeme. Nexşeyande hevxeherî ji

bo nişandina bilindahiya tê bikaranin (rêbazek nişandina bilindahiyêye).

Îzohîps (Xwarexêza hevbiindî) / İzohips (eşyükselti eğrisi) / Izohips (contour)

Xêzên hevbiindî. Li ser her xêzê bilindahiya her xalê eyniyê. Xalên bilindahiya wan eyni biheve tîr girêdan û xêzên hevbiindî derdikevin hole.

Îzolasyon::Dabirîn / Yalıtım / Isolation::Sealing::Insulation

Ji derdora wê qûtkirina tîkiliya madeyek, di derdora xwe de bibe serbixwe.

Îzolasyona tîne::Şiyareya tîne / Isı yalıtımı / Heat isolation

Parastina avahiyan a ji germ û sermayê.

Îzolator::Dabir / Yalıtıcı / Isolator::Insulator::Sealant

Ji bo tîştêkî ku em naxwazin bandorek li ser çêbibe yan jî di navbera du tîştan de temasek çêbibe, em îzolatore bi kar tînin.

Îzole::Dabirî / İzole / Isolated

Tîştêkî ku ji germ, serma, deng û dî tîne bê parastin.

Îzomorfizm / Eş biçimlilik / Isomorphism

Heke du tîşt xwedî heman şeweyî bin ji wan re îzomorfizm tê gotin.

Îzoterm (Xwarexêza hevgermî) / İzoterm/Isotherm

Xêzên hevgerim. Li ser her xêzê germahiya her xalê eyniyê. Xalên germahiya wan eyni biheve tîr girêdan û xêzên hevgerim derdikevin hole.

Îzotop / İzotop / Isotope

Atomên ku numreya wan a atomê yeksan e lê numreya barîste ji hev cuda ye îzotopên hev in. An jî du atomên heman ên ku hejmara nutronên wan cuda ne.

Jakûzî / Jakuzi / Jacuzzi
Hewza tenduristiyê.

Jê bibe::Bikuje / Sil / Delete
Jê rakirin. Ji holê rakirin.

Jêbarkirin / İndir / Download
Ji înternetê yan jî ji malperekê daxistina dosyayekê. Ji bo mirov ji kompîtureke dûr weke serverekê hildigire kompîtura xwe.

Jêbir / Silgi / Eraser
Alava ku nivîs an jî tiştên xezkirî jê dibe

Jêdera Xwezayî /Doğal kaynak /Natural resource
Serkela xweza, Ya bi xwezayêde ew bi xwe heyî, ne ku bi destê mirovi hati çêkirin.

Jêderên Avê / Su kaynakları / Water resources
Cihên ser zemînê ku av di encama serveçuyîna ava jêzemiînê de der tê. Avên serkelan. Cihên ku av jê dizê.

Jêderên mirovî::Çavkaniyên mirovî / Beşeri kaynaklar / Human resource
Keda mirovan. Di pêvajoya hilberînê de ji sê faktoran yek e.

Jehrî / Zehirli / Toxic
Gaz an jî madeyên ku ji bo jiyana mirov xeter in.

Jêkirin / Kes / Cut
Di programên kompîturê de wexta li ser belge yan jî dosyayek tê xebitandin fermana birîna nivîs, wêne hwd. ji cihekî. Piştî vê fermanê ew nivîs, wêne hwd. di hişê kompîterê da dimîne û li cihekî din dikare bê kopîkirin.

Jelatîn / Jelatin / Gelatin
Ji hestî yan jî ji kirtikê ajalan tê çêkirin, kaxizekî şefaf e.

Jenerator::Dinamo / Jeneratör::Elektrik üretici::Üreteç / Generator
Makîneya elektrîk pê tê çêkirin. Amûra ku enerjîya mekanîk vediguherîna enerjîya elektrîkê.

Jeofizîk / Jeofizik / Geophysics
Zanistêke lêkolîna bûyerên fîzîkî yên ku bandorê li ser cîhan û birahê (atmosfera) dikan.

Jêrmîn::Kofîn::Nawîs::Mexzen::Karêz::Serdap / Mahzen / Vault::Hypogeuum
Barxaneyê avahiyên a di bin erdê de.

Jet / Jet / Jet
Ji bo balafirên ku leza wan zêde ye tê gotin.

Jî::Kêran / Kiriş / Chord
Ji bo avahiyên tê xebitandin. Di avahiyên da ku tekê berwar ku bi keresteyê (darê) stûr ê çar-goşe, bi hesin an jî bi awayê betonarmê hatiye çêkirin.

Jîbergirtin / Kopyala / Copy
Di sîstemên kompîturê de ji heman dane, dosya yan jî belgeyê çêkirina yekê din.

Jîhevderanîn / Sökmek / Dismantle
Tiştên ji cihê xwe bi pertavê an jî bisistkirinê bê derxistin.

Jîhevkirin / Ayrıştırmak / Decompose
Jîhevcudakirin (tiştên çê û xerab ji hev kirin. Bi neqandinê jîhevkirina birinc û keviran.)

Jihevkirin::Helweşandinewe / Sökme / Demounting: Dismantling: Disassembly
Jêvekirina perçeyên heyberan.

Jihevkirin::Perçekirin / Parçalamak / Disintegrate
Ji hev veqetandina gewherên ku ji kanzayê der-tên.

Jîjo::Jûjî / Kirpi / Hedgehog
Ajalekî ku li ser postê wî sîx hene.

Jîmara avagadro (6x 10²³ g. atom) / Avagadro sayisi (6x 10²³ sayisi: g. atom) / Avagadro constant (avagadro number)
Jîmareke taybet e ku hejmara atom an jî molekulên di molekê de nîşan dide. Nirxa wê 6.02x10²³ e.

Jîmara xwebeş / Asal sayi / Prime number
Hejmarên ku ji yekî mezintirin û ji bilî xwe û 1'ê ve dabeşî tû hejmarên din nabin.

Jîmara zo::Jîmara cot / Çift sayi / Even number
Jîmara ku li 2'yan tam dabeş dibe. Mînak, 2, 4, 6, 8..

Jîmarbar / Sayilabilir / Countable
Ên ku tên jîmartin.

Jîmarên Xwezayî / Doğal sayılar / Natural number
Jîmarên ku di koma {1, 2, 3, 4, 5...} de ne jîmarên xwezayî ne. Hejmarên xwezayî nirxa negatîf nagingin.

Jîmarkera geîger / Geiger sayacı / Geiger counter

Amûra ku radyosanê dipêve.

Jîmarlêdanîn / Rakamlamak / Numbering
Ji bo pergaleke sererast carinan hin tişt hewceyî rêzê ne, ev rêz jî bi jîmaran tê çêkirin.

Jîmêreya rezervê / Rezerv hesabı / Reserve calculation
Hesabê ku pê rêje, cih, mêjer û qada gewher tê pîvan.

Jîngeh / Çevre / Environment
Bi tevahî qada jîyanê.

Jîngeh::baregeh::Mal::Xanî::Avahî / Konut / Dwelling
Avahiyên ku mirov lê dijîn.

Jîngehnasî::Ekolojî / Çevrebilim / Ecology
Beşa zanistiyê ya ku tekiliya di navbera zindiyan û di derdora wan de lêdikole.

Jîr / Zeki / Smart
Kesê ku xwedî qabiliyeta famkirin û têgihîştinê ye.

Jîriya çêkirî / Yapay zeka / Artificial intelligence
Çêkirina fermanên kompîterê ku di bin mantiqa xwe de fikirîna mirovan mînak digirin.

Jîroskop / Yataygözler / Gyroscope
Alava hevsengiyê û diyarkirina arasteya balafirê an jî gemiyê dipêve.

Jûl / Jul:Joule:İsının temel birimi / Joule:Unit of heat
Yekeya tînê ye.

} K }

Ka / Saman / Straw

Giyayê (genim, ce, nîsk) hişk û hûrkirî ku hatiye berhevkirin û ji bo bi ajalan bidin xwarin hatiye amadekirin.

Kadastro / Kadastro / Cadastral survey

Bi garantiya dewletê û ji aliyê dewletêve tesbitkirina (diyarkirina) sinorên parselê û diyarkirina xwediyê wê, mijara qedestroyê pêktine.

Kadastroya grafîkî / Grafik kadastro / Graphic cadastral

Karê qedestroyê yê ku bê koordinat tê meşandin. Tenê kenar û goşê (hoke) tên pivan. Bi van agahiyan pafteyên qedestroyê weke analog tên amadekirin.

Kadastroya jimarî (numerîk) / Sayisal kadastro / Digital cadastral

Xebatên qedestroyê yên ku bi koordinati (xyz) hati kirin. her dane xwedi xyz ye. Hesap û arşiv bi komputerê tê kirin.

Kadastroya pirafî / Çok amaçlı kadastro / Multi-purpose

Kadastroya pir armancî. Mînak: Xebata kadastroyê ji bo nirxa bacê jî tê bikaranin.

Kadastroya erdê (zeviyê) / Arazi kadastro / Rural cadastre

Xebatên kadastroyê yên ji bo zeviyên (ne erdê bajêr, erdê çandiniyê) tê kirin.

Kadîbûn (cihanîbûn) /Küreselleşme /Globalization

Bi aliyan polîtîk, abarî, civakî û ekolojîk ve zêdebûna entegrasyon û alîkariyê

Kadîn / Samanlık / Hayloft

Ciyên ka û giya lê dicivînin.

Kalîteya (Çawaniya) jiyane / Yaşam kalitesi / Quality of life

Rewşa biyolojîk a mirovan, şêwaza jiyana wan û berhevkirina nîrxên çendinî û çawaniyê.

Kam::Hêm / Rutubet / Damp

Av e, yê ku ji erdê an jî ji diwarê dûkel dibe û di nav xwe de zêde terêfê dihewîne.

Kamera::Kamera::Wênegir / Kamera:Fotoğraf makinesi Camera

Amûra ku wêne û vîdeoyan qeyd dike.

Kamkêşî::Hfroskopîk / Nemçeker::Su tutan / Hygroscopic

1. *Amûra ku xwedî taybetiya kişandina kamê ye.*
2. *Amûra ku kama di hewayê de dikişene û mêjere wê nîşan dide.*

Kan / Ocak / Mine (for taking mine)

Jêderka kanzayê.

Kana keviran::Kane berd / Taş ocağı / Quarry

Cihê ku kevir jê tên derxistin.

Kana Rejûyê::Kana Xelûzê::Kana Komirê / Kümür ocağı / Coal mine

Cihê ku komir jê tên derxistin.

Kanav::Ava madenî::Ava kanzayî / Maden suyu / Mine water

Ava ku bi xwezayî ji bin erdê dertê û tê vexwarin. Di vê avê de gelek mîneral hene.

Kanî / Çeşme / Fountain

Jêderka avê.

Kanzaya komirê / Kômür madeni / Coal mineral
Cihên ku rijî (komir) jê tê derxistin.

Kapasîteya Tîne::Zerengiya Tîne / Isî kapasitesi / Heat capacity
mêjera germahiyê ye ku ev mêjer ji bo 1 °C ' zêde kirina germahiya madeyekê pêwîst e.

Kar û kardanewe::Tek û bertek / Etki tepki / Action and reaction
Hêzên yeksan û dijber ku du heyber li beramberî hev disepînin. Li gora yasayên Newton ê sêyem dibêje "li hemberî hemû tekan bertekên yeksan çêdibin".

Kar::Kehr / Oğlak: Keçi yavrusu / Kid
Çêfîkên bizinê.

Kar::Tek / Etki / Action
Bandora heyberekê li ser heybereke din. Kêşana erdê ku dibe sedema ketina tiştên bi bariste.

Karberdan / Grev / Strike
Ji bo mafstendinê devjêberdana ji kar a demî.

Karbon::Tenî::Qarbon / Karbon / Carbon
Dema ku tiştêk dişewite li şûna agir karbon di-mîne. Rengê wê reş e.

Kardanewe::Bertek / Tepki / Reaction
Hêza ku li hemberî tekê derdikeve holê. Dema tekek hebe di heman cih û demê de li dijî tekê hêzeke yeksan û vektora dijîalî çêdibe.

Kare::Çargoşe / Kare / Square
Şêweya ku çar la (kêlek) û çar goşeyên wê hene, dirêjahiya hemû layên wê yeksanin û goşeyên wê jî 90 pile (degree) ne.

Karesat::Bêtar / Afet / Disaster
Rewşa xwezayî ya ne asayî. Mînak: Erdhej, Lêhî (şape), Aşî

Karesata sirûştî::Xişîma sirûştî::Bobelata sirûştî / Doğal afet / Natural disaster
Qewimînen gewre yên ku bi awayekî xwezayî û bê qontrola mirovan pêk tên.

Kargeh / İş yeri: Ofis / Place of business::Office
Ciyê ku kar lê tê kirin.

Kargeha şîremeniyê / Mandıra / Dairy
Avahiya ku hilberînen şîremenî (mast, penêr, nivîşk, toraq, dew, çortan, keşk...) lê tê çêkirin.

Karîgeriya iyona hevbeş / Ortak iyon etkisi / Common ion effect

Karîgeriya tiwaneweya xwê ya iyonên ku xwê pêk tînin.

Karîgeriya jîngehî / Çevresel etki / Environmental impact
Tesîr û bandora jîngehî.

Karîgeriya tîrêjê::Radyoaktîvîte / Işın etkinliği::radioaktivite / Radioactivity
Parçebûna dendîka atomê ku bi weşandina tîrêjên elektromagnetîk pêk tê.

Karkerê/a kanê / Ocak işçisi / Mine worker
Xebatkarê/a ku li kanê dixebite.

Karkerê/a rojane / Gündelik işçi / Day wage worker
Karkerê/a ku di nava rojê de demekê dixebite.

Karmend::Fermanber / Memur / Officer
Xebatkarên bi kadro yên dezgeh, pergala an jî dewletekê.

Karmendê fenê::Fermanberê fenê / Fen memuru / Science officer
Karmendê ku karê fenî (teknik) dikin. Karên teknîk (fenî) : pîvan, hesap, xêz...

Kartol::Pitav / Patates / Potato
Sewziyeke ku di bin axê de bi reha nebata xwe ve çêdibe.

Kartolîk / Dondurma otu: salep otu / Orahissima
Giyayekî ku ji tovên wî sîdê tê wergirtin.

Kartoxrafya / Kartografya / Cartography
Hunera nexşekêşan.

Karûbarê giştî / Kamu hizmeti / Public service
Ji aliyê dewletê an jî sazîyan ve bi cih anîna karên wek veguhastin, tenduristî, perwerdahî û hwd.

Kaşkirin / Sürükleme / Drag
Rakirin an jî xijikandina heyberekî.

Kaşûn / Kayak / Ski
Alaveke ku ji dar an jî ji metalan tê çêkirin û mirov li ser berfê û seqemê pê dişemite yan jî pê barê xwe kaş dike.

Katalîzor / Katalizör / Catalyst
Reaksiyona kîmyayê de kirarî yê lez dike.

Katiyon / Artı yüklü iyon / Cation
Di pîl, batarya yan jî akuyê (bargir) de seriyê pozîtif e.

Katod / Katod / Cathode
Di elektrîkê de cemsêra negatîf. Elektroda negatîf.

Kawçûk / Kauçuk / Rubber

1. Madeyeke plastîk, neguhêzbar û ji bo parastinê tê bikaranîn. Ji aliyê endustriya kîmyayî ve ji rûnê tê çêkirin. 2. Aweke ku ji rehekên daran çêdibe.

Kaxiz::Kaxez / Kağıt / Paper

Ji daran tê çêkirin û ji bo nivîsînê tê bikaranîn. Pirtûk, lînûsk pê tîn çêkirin.

Kaxizê Tumûsolê / Tumusol kağıdı

Litmus paper / Kaxizên ku bi asîd û baza rengê xwe diguherîne.

Kef / Köpük / Froth: Foam

Di destşuştina bi sabûn û avê de derdikeve yan jî dema şîr tê kelandin peqîkên ku bi ser şîr dikevin.

Keftar / Sirtlan / Hyena

Ajalekî kovî.

Kejave::Nizang / Sedye / Stretcher

Amûra ku nexweş û birîndar pê tîn hilgirtin.

Kêl::Kêlik / Mezartaşı / Gravestone

Ji bo ku gor winda nebe kevirê ku li ser gorê tîn çikilandin.

Keleh::Dîz / Kale / Castle

Avahiya ku ji bo parastina bajar an jî bajarokan hatiye çêkirin û girtî ye. Mînak: Keleha Amedê

Kelkot::Laterîb / Yamuk / Trapezoid

Çargoşeyên ku tenê du kenarê wan hevrast in.

Kêmasî / Kusur: Gedik / Defect

Tîştê ku tê de nebaşiyek heye. An jî ne temam e.

Kemberok / Kapari / Capers

Riwekeke ku ji fêkiya wê sûdê tê wergerandin.

Kêmek / Eksî / Minus

1. Di kirariya derxistinê de navê nîşana " - " 2. Nîşana li pêşiya hejmarên ji sifirê biçûktir. Dijbera zêdek (+).

Kêmi::kêmanî::Kêmasî / Eksiklik / Defective

Rewşên kêmanî, ji ber kêmasiya arvan pirî caran birçî diman.

Kêmkirin::Derkirdin::Lêderkirdin::Jêderxistin / Çi-

karma (işlem olarak) / Subtraction

Yek ji çar kirariyên bingehîn ên matematîkê ye. Kirariya ji hev kêmkirina jimarên. Dijbera danhevlyê.

Kêmkirin::Jêkuştin / Düşürme: eksiltme / Decrease

Jêderxistin an jî jêkêmkirin.

Kêmmayî::Nivco mayî::Mayî / Tamamlanmamış / In-

complete

Tîşt an jî rewşa ku temam nebûye.

Kêmtir kirin / Minimize etme / Minimize

Daxistina hinekî din jî ber bi jêr ve.

Kêmtir::Biçûktir / Daha küçük (daha az) / Less

Di danberheviyê de tîştê herî biçûk.

Kenar::La::Kêlek / Kenar / Side

Qerax an jî tenişt.

Kendal / Yamaç / Hillside: Declivity

Kaş. Rûxarê çiya yan jî girê (tepe) stûnî.

Kendav / Körfez / Bay

Beşa deryayê ya ku bi lêdana pêlên deryayê bi nav bejahiyê ve çûye.

Ker / Eşek / Donkey

Ajaleke ku di karên barkişandinê de tê xebitandin.

Kêr / Bıçak / Knife

Di jêkirin an jî di birîna tiştan de tê bikaranîn.

Amûra tûj a ji bo birînê, aliyek bi destê aliyek jî ji pola hatiye çêkirin.

Kerbeş / Eşek dikenî / Onopodium carduchorum born

et beauverd

Dîrrkêke ker hezî lê deka

Kereng / Kenger / Thistle

Nebateke bi sitrî (dirî) ye. Qirna wê tê xwarin. Ji ava kerengerê benîştê tê çêkirin.

Kerese::Kereste / Malzeme / Material

Materyal. Madeyên xwezayî yan jî çêkirî yên ku ji bo çêkirina heyberan tîn bikaranîn. Alavên çêkirinê.

Kerî (Pez) ::Gele (Pez) ::Col (Pez)::Celeb::Garan

(Dewar) ::Revok (Hesp) ::Ref (-yên difirin) / Sürü

(hayvan sürüsü) / Flocks

Koma ajalan.

Kerî::Celeb / Koyun sürüsü / Flocks

Civaka pezên ku bivevra dijî.

Kernel / Kernel / Kernel

1 -Peyveke kompîturê ye. Dendikê ji bo xebitandina sîstemên kompîturê ye. 2 -Bingeha bikaranîna kompîturê.

Kerpiç::Bilûk / Kerpiç / Adobe

Di şûna acûr û kevîran de, reml û kayê li hev dixin û berî qewareyan din û li ber tavê ziwa dikin û pê dîwaran çêdikin.

Kesê ku hilbijêre::Hilbijêr::Jêgir / Seçici / Selector

1 -Di telefonên ku bi awayê otomatîk (xwedkar)

digerin de, amûra li gorî daxwaziyê girêdanê çê-dike. 2- Kesê ku hildibijêre.

Kesk / Yeşil / Green

Yek ji rengan e. Ji lihevketina rengê zer û şîrî dertê holê. Rengê nebatan bi piranî kesk e. Rengê giya-yan jî kesk e.

Keskesor / Gökkuşağı / Rainbow

1- Piştî baranê, îsîkîna (şewqa) ronîya rojê ku li dilopê baranê dikeve, pê re derketina kembera heft-rengiyê. 2- Piştî baranê pêçandina kembera rengo rengo li esman, ji seriyekî heta seriyê din.

Kesme / Cezerye / Sweet made of carrots

Şîraniya ku bi perçiqandina gizêr, şeker û fîndîqê tê çêkirin.

Kêş û vekêş / Gelgit / Ebb and flow

Cureyekî enerjîyê. Bi bandora hêza kişandina hîv û rojê li ser rûyê erdê, enerjîya ji çûn û hatina pêlên behrê çêdibe.

Keşa kanê / Ocak iklimi / Mine climate

Rewşa hewayê ya kanê ji aliyê germahî, hilm û hwd. Ve

Kêşan::Kîşan::Wênegirtin / Çekim / Shooting

Kîşandina wêne, fîlm an jî hwd.

Keştî / Gemi / Ship

Wesâtên ku li ser avê diçin.

Keştîgeh / Rihim / Pier

Ciyê keştîyan. (li deryayan)

Ketin / Düşme / Fall: Descent

Tiştê ku ji ciyê bilind bê hemdê xwe bê xwarê.

Ketin / Düşmek / Drop (to)

1- Di kompîturê de betalkirina kirariyan. 2- Kêmbûna hêzê, lezê. (tews) 3- Bi kişandina hêza erdê ji asta jor hatina jêr.

Ketina serbest / Serbest düşme / Free fall

Tevgera ber bi jêr a heyberê tenê bi bandora kêşana erdê.

Keval::Tablo / Tablo / Table

Tiştên li gorî pêwendiyê (têkiliyê) bi hev hatine verastkirin û li gorî wî hatine nivîsandin. Bi rêz û stûnan çêdibe. "Kevala kronolojîk".

Kevan::Çîk / Elektriksel atlama / Arc

1- Parçeyek ji şeweyên wek bazin, elîps, parabolê. 2- Parçeyek ku ji xwarexêzêkê hatiye hilanîn.

Kevanek / Kıvrım / Curve

Xêza ne rast û ku dişibe parçeyekî bazine.

Kevaneka Lûlpêçî / Kıvrımlı helezoni / Spirally curve

Lewheyêke badayî ji her du seriyên xwe bi aliyên dijhev e. Şeweyên ku dişibin qalikê şeytanokê.

Kevirbir::Berdîr / Taşçı / Stonecutter

1- Makîneya ku keviran dibire. 2- Kesê ku keviran dibire, difiroşe yan jî ji kana keviran keviran derdixe.

Kevirbirî / Taşçılık / Stone cutting

1- Hostatiya teşekirina, birîna kevîrên ku di her cureyê avahîyan de tên bikaranîn. 2- Karê kevîrbirîrî.

Kevircis / Alçıtaşı / Gesso

Mîneraleke ku ji Kalsiyum Sulfat (CaSO4) ê pêk tê.

Kevirê çikilandî::Kêl / Dikili taş / Obelisk

Kevirê yek parçe, bilind ku ji bo rewşa bûyereke girîng an jî bo nîşana serfiraziyekê (serkeftin) hatiye çikilandin.

Kevirê girêdanê / Bağlama taşı / Kneeler

Di lêkirina avahîyan de kevîrê ku kevîran bi hev ve girêdide.

Kevirê heste / Çakmak taşı / Flintstone

Kevîrê sedîmenter e. Mezinahiya wî ji 0.0039 mm yê heta 0.0312 mm yê zêde dibe. Piçûktirê kevîrên sedîmanterîk e.

Kevnbûn / Eskime / Aging

Ji bo emrê meteryalan an jî di nav kar da çiqas xebitiye re tê gotin. Kevnarebûna makîneyê.

Kevz / Yosun / Moss

Rehekeke ku li erdê û li deryayê dijî. Şênahiya ku di nava avê de çêdibe û bi rengê xwe yê kesk avê dilewitîne.

Kêzaxatûn::Xalxalok / Uğur böceği / Ladybug

Kêzikeke bi rengê sor e û li ser baskên wê deqên reş hene. Li gorî bawerîya gel, ev kêzik mizgîna zewacê ji mirovan re tîne.

Kîfs::Berçav / Açıkta / In the open

Li ciyê dîfî, bereçav, vekirî, bi zelalî. Ji aliyê her kesî ve tê ditin. "Kîfs e ku dê ev kar di nava saetekê de biqedê".

Kil::kilê çavan / Sürme: Cöz sürmesi / Ismit

Boyaxa ku di binê mijangan tê dayîn.

Kilîma::Baxoşk / Klima / Air conditioner

Amûra ku germahîya hundir kontrol dike, germahiyê kêm dike yan jî ku sar be germahiyê zêde dike.

Kîlsînîbûn::Kîlsgirtin / Kireçleşme / Calcification
Gihandina hev a kasiyûmê ku kevîrê kîlsê çêdike.

Kîmya:kîmye / Kimya / Chemistry
Zanîsteke ku avaniyên madeyan, pêkhatina wan, vegehêrîna xwe bi xwe, dahûrandin, sentez û rêyên hilberîna wan madeyan vedikole.

Kîmyager / Kimyager / Chemist
Mirovên kar û lêkolîna zanîstiya kîmyayê dikin.

Kîmyaya Fîzîkî /Fizîksel kimya /Physical chemistry
Beşek zanîstiyê ye, pergelên kîmyayî yên organîk an jî înorganîk, xwerû an jî têkel bi ristên fîzîkî ve hûrnêrînan dike.

Kîmyayî::Kîmyewî / Kimyasal / Chemical
Tiştên girêdayî kîmyayê.

Kin::Kurt / Kısa / Short
Tiştên ne dirêj e.

Kinbûn::Têkçûn / Kısalmak / Shrink
1-Di bernameyên kompîturê de, di çiyekê de bi-çûkkirin û biçûkirina wêne, nivîs, şêweyekê û hwd. 2-Biçûkbûn an jî qermeçîn. Gihîştina hev.

Kindir::Werîs / Halat / Rope
Bi lihevgerandina lîfên wek pembo, kindir, gûzên hindê û bi tîlên pola ve pêkhatina tayên stûr.

Kindirê kanê / Ocak halatı / Mining rope
Xalatê, kindirê ku xwe pê berî nava kanê didin.

Kirafî / İşlem / Operation
Gihîştina encamê bi hinek pêş daneyan li gorî rê û rêbazan.

Kirariya Parînê::Kirariya dabeşê / Bölme işlemi / Division operation
Çar kirariyên bingeîn yên bîrkariyê hene, kirariya dabeşê jî yek ji wan e. Karê parvekirina hejmarekê. Kirariya dijbera lêkdanê ye.

Kiriyar::Abone / Abone / Subscriber
kesê/a ku tiştên bi awayekî periyodîk an jî li gorî rêzekê li du hev tîn belavkirin, dikire. "Ez kiriyarê vê kovarê me."

Kiryarên peymanî / Sözleşmeli işlem / Contractual process
Kiryarên ku bi peyman tîn kirin. (Kirîn û fîrotina emlakên de pêdivî bi peyman he ye)

Kişan / Genleşme / Expantion
Firehbûn an jî zedebûna qebareyekê bi bandora tîn û pestoyê ya li ser heyberekî ku baristeya wê neguherbar be.

Kîvî / Kivi / Kiwi
Fêkiyeke tropîk e. Qalikê wê tenik û bi pirç e, nava wê nerm, kesk û bi av e. Tehma wê tîrş, miz, şîrîn û mir e. Vîtamîna C tê de zêde ye.

Kizîr / Hakem / Referee
Ji bo çareserkirina gelemşeyê ku di navbera aliyên de derketiye ji aliyê camerê ku zana û pispor vê gelemşeyê bê çareserkirin.

Kizwan::şînok::sengêl / Melengiç:menengiç / Pistacia terebinthus
Yek ji cureyên nebatan e. Jê qehwe yan jî sabûn tê çêkirin.

Kîşe / Klişe / Cliche
1-Ji bo çapkirinê li ser lewheyê belkirina (qalibkirina) şêwe, nivîs an jî wêneyan. 2- Gotin, fikrên hwd. Kîşe (ji aliyê her kesî ve tê zanîn.) "Nivîs-kar xwe pir dipesînîne lê tiştên nivîsîne jî tev kîşe ne."

Klor / Klor / Chlorine
Elementa kû hejmara wê ya atomê 17 ye û remza Cl ê tê pênasê kirin.

Kobalt / Kobalt / Kobalt
Gewherek.

Koç / Göç / Migration
Ji ber hin sedeman guhastina cih, bajar, gund, herêm.

Kodkirin / Şifreleme: kodlama / Encoding
Li ser pergalekê veşartin.

Koka zil / Kamaş kökü / Phelypaea pheramites australis (cav) trinex ex steudel
Koka nebateke ku ji famîlyeya genim e, gewdeyê wê hişk e, li ciyê bi hêm an jî avî şîn dibe.

Kolan / Kazı / Excavation
Vedana axê. µ

Kolan / Kazmak / Dig
Bi alîkariya amûrekî kûrkirina erdê. Vedan an jî valakirina axê.

Kolan / Kazmak / Excavation
Çehlîkirin û vedana erdê.

Kolana rûpişt / Örtü kazı / Overburden stripping
Di kanzaya vekirî de rakirina axa ser gewherê.

Kole / Köle / Slave
Mirovên dîl.

Kolektor / Kollektör / Collector
Ji 3 lingên transîstorê yek. Berhevker.

Kofît / Gecekondu / Shack:Shanty
Xaniyên ku bê destûra saredariyan tên avakirin.

Kolyarî / Kazıcılık / Digger
Karê kolanê.

Koma dewlemend / Yüksek gelir grubu / High income group
Ew koma ku piranî amûrên hilberî nê di destê wan de ye. Ya ku di civakê de ji hêla aborî ve herî bilind.

Koma kêmdahate / Düşük gelir grubu / Low income group
Koma ku di civakê de ji hêla aborî ve herî kême. Di pêvajoya hilberî nê de koma xizmetê ne.

Koma nîvdahate / Orta gelir grubu / Middle income group
Koma ku di civakê de ji hêla aborî ve nekême, ne jî zêde ne. Di pêvajoya hilberî nê de koma xizmetê ne.

Kombûn / Birleşen / Combined
Yên ku di xalekî de tên ser hev an ba hev.

Kombûn / Birikmek / Accumulate
Tiştên ku bi ser hev de kom bibe.

Kombûn::Kelekebûn / Birikme / Cumulation
Bi demê re zêdebûna li cihêkî.

Komîsyon / Komisyon / Commission
Ji bo kar an jî xebatekê avakirina komên biçûk. "komîsyona xebata zaravên teknîkî"

Komîte / Kurul / Committee
Koma mirovên peywirdar ên ji bo çêkirin an jî rêvebirina karekî hatine cem hev.

Komkirin / Toplama / Collection
Berhevkirin, danhevî. Tiştan li gorî bikêrhatin an jî ji bo kêfa xwe berhevkirin û li gorî taybetmendiya wan dabeşandin. Koleksiyona cil û bergan.

Kompîtera serçok / Dizüstü bilgisayar / Laptop computer
Kompîtera ku monîtor, klavye, mousepad û hemû parçeyên wê bi hev ve ne û bi qasî ku mirov dikare li ser destê xwe bigerîne biçûk e.

Kompîtur / Bilgisayar / Computer
Amûra ku ji nermalav û hişkalavê pêk tê û agahiyan ku em didinê di nava xwe de digre. Dema em jê dixwazin wan agahiyên dide.

Kompleks::Tevlihev::Aloz / Karmaşık:kompleks / Complex

Tiştê ku zûzûka jê nayê famkirin. ' Di matematikê da hejmarê kompleks. '

Kompresor::Pestêner / Sıkmaç:kompresör / Compressor
Makîneya ku madeyên şilek (herkoî) an jî gazê li gorî pestoyê dişidîne.

Komxanî / Toplu konut / Mass housing
Avahiyên bi hev ve girêdayî yên ku bi alîkarî yan jî piştgirîya dewletê ji bo hemwelatîyan hatine avakirin

Konferans / Konferans / Conference
Axaftinên ku li hemberî civatekê ji bo agahîdayîna der barê mijarekê de. "Konferansa li ser zimên sibê dest pê dike."

Kooperatîv / Kooperatif / Cooperative
Xebata bi hev re. Cûreyek şirkatîyê. Zêde kes wek xwedî, hêz û keda xwe tînin cem hev bi hev re dixebitin ku bigihêjin armanca xwe.

Koordinatên erdnîgarî / Coğrafi koordinat / Geographic coordinate
Koordinatên li gorî paralel û merîdyenan hatine pejirandin.

Koordinatên welatî / Memleket koordinati / Coordinate of the country
Koordinatên ku ne tenê li herêmekî, li tevahiya welêt de di yek pergale de girêdayî hev.

Kor / Kör / Blind
1 - Windakirina hêza dîtinê. 2 - Ketina ji nîrx, windakirina qabîliyeta xwe. 3 - Windakirina (pejnerî) hestiyariyê.

Kordînasyon / Koordinasyon / Coordination
Birêvebirin.

Korîdor::navder / Koridor / Aisle:Corridor
Bihorkên daketina avahiyên in û bi piranî jî hemû odeyan bi hevdu re girêdîdin.

Kornîş / Korniş / Cornice
Amûrên ji bo daliqandina perdeyan. Dibe ku metal an jî plastîk bin.

Korozyon::Zeng::Mehîna kîmyewî / Kimyasal aşınma:Korozyon / Corrosion
Bi derbasbûna demê, bi oksîjena hewayê re zengirtina madeyên hesinî. Kevnûna kîmyewî.

Kovar / Dergi / Journal
Weşanên periyodîk yên ku li ser mijareke teknîk, wêjeyî, siyaset û hwd. Disekin.

Kox / Kûmes / Coop

Ciyên girtî ji bo starbûna ajalên kedî wek mirîşk, elok û hwd.

Kozik / Mevzi / Positions

Ciyê xweparastinê.

Kozmik::Gerdûnî / Kozmik / Cosmic

Têkiliya bi kaînatê, yan jî têkiliya bi pergala (nî-zama) kaînatê re.

Krîko / Kriko / Jack

Alawa ku ji bo giranî bilindkirin û li hewa hilgirtinê. Ji bo bilindkirina makîneyan tê bikaranîn.

Krîstal / Kristal / Crystal

1. Şêweyên hişk û homojen ên ku ji parçeyên camê bi awayê geometrîk hatine rastkirin, çêdibin. Nava wan rast û sîmetrîk e. Dema ronahî li krîstalê dikeve rengên cuda derdikevin holê. 2. Madeyên hişk ên ku atomên wan li gorî rê û rêbazan, şêweyên geometrîk rêz bûne.

Krokî::Nexşe / Krokî / Plan

Amadekirina gelaleyên ji bo diyarkirina taybetmendiyên sereke yên mijarekê yan jî yên tiştêkî.

Krokîya pîvanê / Ölçüm krokisi / Measurement sketch

Krokîya ku li gor pîvanên rûerdê hatiye çêkirin.

Krokîya sînorîkirinê / Tahdit (sınırlandırma) krokisi / Limitation (limiting) how to get

Krokîya ku sînorê parselê nîşan dide.

Krom / Krom / Chromium

Elementeke kîmyayî ye. Numreya wê ya atomê 24 û kurteya wê "fr" ye.

Kromît / Kromit / Chromite

Cûreyek ji kevîrê metalîkê û pêkhata wê FeCr₂O₄ ye.

Kronolojî / Kronoloji / Chronology

Lîsteya bûyerên li gorî demê rêzîkirî.

Kronometre / Kronometre / Chronometer

Amûra ku demê bi saet, xulek, çîrk û salîseyê dipîve.

Kuark / Kuark / Quark

Pariya bingehîn û perçeya bingehîn a madeyê ye.

Kûçik::se / Köpek / Dog

Ajalekî kedî, bêhnê pir baş distîne, ajalekî dilsoz e, ji bo peywîrên pawantî û neçirvaniyê tê xwedîkirin.

Kufîk / Kûf / Mold

Piştî xerabûnê, çûna ber bi petandinê ve ye. Madeyên wek nan, penêr û hwd. ên organîk bi bandora hêman (xenam) û germiyê xera dibin.

Kufîkî / Küflü / Moldy

Tiştê ku wextê wî derbas bûye, kevnar e. "Nanê kufîkî."

Kufîkîbûn / Küflenmek / Mildew

Tiştê ku taybetiyên xwe yên erênî winda bike. (Ji ber betalbûnê kufîkî bû. Fêkiyên li derve kufîkî (xera) bûn nayên xwarin.)

Kuleka hewayê::Bakêş / Hava bacası / Air hole::Vent hole

Kuleka ji bo kêşana hewayê.

Kulîk / Çiçek / Flower

Gulên rehekan.

Kuncî / Susam / Sesame

Nebateke ku li cihên germ digihîje. Ji tovê wê rûn çêdibe, ji hijikên wê jî ardû çêdibin.

Kund / Baykuş / Owl

Ajaleke perinde û kovî.

Kûr / Derin / Deep

Ciyên ku ji rûyê erdê ber bi jêr ve ye. (Ji ber ku li gund av kêmbû, bîreke kûr kolan û av derxistin.)

Kureya volkanî / Volkan krateri / Volcano

Korta çiyayê volkanî.

Kurîbeşk / Porsuk / Badger

Ajaleke kovî ye. Bi goşt û giya xwedî dibe. Dirêjahiya wê bi qasî 70 cm, teriya (qemçik) wê 17 cm e.

Kûrkirin / Derinleştirmek / Deepen

Bi kûr de çûyîna ciyekî an jî zemînekê.

Kurm / Solucan / Worm

1-Di bendavên ji bo çêkirina elektrîkê de parçeyek e ku şêweyê wî gilover e. 2-Ajaleke ji famîlyeyên bê marîpişt, gulover, pehn û dirêj.

Kursî / Sandalye::iskemle:kürsü / Chair

Alava rûniştinê. Rûniştêk.

Kurte vedor / Kisa devre / Short circuit

Arka elektrîkê herika elektrîkê ya nava herdû serên wê yê wekîrî de, çirûska biçav tê diti re tê gotin

Laborant::Taqiger / Laborant / Laborant

Xebatkareên teknîker ê ku di laboratûarê de lêkolînê dike yan jî dixebite.

Laflafoka kulîk sor / Kırmızı çit sarmaşığı / Lonicera xylosteum

Riwekeke ku hildikişe û li dora dar, dîwar an jî stûnan dilefe.

Lajwerd / Metal / Metal

Taybetiyên giran, şid, biriqok, kutandinê diyar dike û raqihbarên baş ji bo tîn û karebayê ne.

Lamba / Lamba / Lamp

Amûra ku bi elektrîkê dixebite û peywira wê ronayî dayîn e. Enerjiya elektrîkê diguherîne enerjîya ronahiyê.

Lantanîit / Lantanit / Lanthanide

Navê gelemperî yê atomên ku taybetiyên wan nêzî hev in û nimreya wan jî ji 57 heta 71 ê ye. Elementên axê yên kêr.

Lar / Gradyan / Gradient

Xwarahi (larî) ya rastexêzê.

Lastîk / Lastik / Rubber

Madeyekî nerm û elastîk e. Gewhereke ji nava petrolê derdikeve ye.

Lat / Parsel / Parcel

Parkirina aqarekê li gor zagona pêşnûmakariya avadaniyê.

Lazer / Lazer / Laser

Teysên pir bi hêz çêdike û kaniya roniyê ya ku di qadên cuda de tê bikaranîn e.

Lêbarkirin / Yükleme / Upload

Lê girtina, barkirina agahî, dane yan jî dosyayan, li kompîtur, dîsk an jî li kartê bîrê.

Lebat::Organ / Organ / Organ

Di bedenê (gewde) de her parçeyê ku peywirê wî ya taybet heye. Di nav organîzmaya de ji parçeyên ku xwedî peywirên taybet in re tê gotin.

Lêbigere / Ara / Browse

Destpêka xebatê ji bo dîtina agahiyê.

Lebzîne::Almas / Elmas / Diamond

Gewhereke giranbûha, qîmetdar. Elementa karbonê ya arî ye. Tê zanîn ku madeya herî hişk lebzîne ye.

Lêça standart / Standart sapma / Standard deviation

Durketina ji navendiyê, durketina ji normalê, ya li gor zikêhevde.

Lêçûn / Harcama:gider / Expenditure

Ji bo karekî ji mesrefên tevahî re tê gotin. Bi tevahî xerckirina pere, ked hwd.

Lef:Pêç / Sarım / Winding

1. Ji bo qada manyetîkê bê çêkirin, her dorek têla sifir ku li ser kakilê hesin tê pêçan. Di hundirê trafoya elektrîkê de li ser kakil lef hene. 2. Rewşa benik li dora teşiyê.

Legan / Leğen (küçük) / Basin (small)

Amûreke pehn û gilover ji bo şuştin, pakirin an jî jihevçudakirina cureyên kevir, xîz û hişkiyên din.

Legleg / Leylek / Stork
Cureyekî çûkan e.

Lejand / Lejand / Legend
Di nexşe û projeyan de cihê pênameya sembolên taybet.

Lêjî / Şev / Slope
Rûyê hevraz, nişov an jî berpal. Kêleka rê ku hinekî çal e.

Lêkeft::Lêkewt / Teğet / Tangent
Rewşa ku du şêweyên geometrîk tenê di xalekî de bi hev dibin, şêwe hev nabirin.

Lêketin / Değmek / Touch
Li tiştêkî ketin.

Lêkolîn / Araştırma / Research
Xebat û lêhûrbûna li ser mijarekê.

Lenger / Uçan daire / Flying saucer
Wesaî tên fîrok ên ku kes nizane ji kur hatine.

Lenger / Köprü ayağı / Abutment
Asasê lingê pirê.

Lênûska tapûyê / Tapu kütüğü / Record of land registration
Deftera ku tomarên tapûyê lê hatiye nivisandin. Deftera xwediyar.

Lepik::Destgorik / Eldiven / Gloves
Cilên ku destan ji serma, germî, qirêjî û ji derbevan diparêzin.

Lerizîna neahengdar / Uyumsuz titreşim / Anharmonic vibration
Di enerjîyê de lerizîna ku frekansa wan ne standard e.

Lerze::Vibrasyon / Titreşim::vibrasyon / Vibration
Vetewşa biçûk û lezgîn.

Lerzegraf::Sismograf / Sismograf / Seismograph
Amûra ku erdhêjê dipîve. Mawe, lertz û cihê erdhêjê dipîve, li ser kaxizekî dinivîse.

Lerzeyî::Sismîk / Sismik / Seismic
Tevgera li ruyê erdê.

Lerzezanî::Sismolojî / Sismoloji / Seismology
Lêkolîna zanista erdhejê ye.

Lerzêpîv / Titreşim ölçer / Vibrometer
Tiştê lerizînê dipîve.

Leşkerî / Askerî / Military

Têkildarî karên leşkerî.

Lêteng kirin / Kısırmak / Pinch
Dorgirtin, an jî di nava du tiştan da hiştin.

Lêv / Dudak / Lips
Lebata di dev de, a ku diranan dipêçe. Conta yan jî dûzîtiya ber dev.

Lêxistin::Lêdan / Vurmak / Hit
Bi lezgîni li ciyekî xistina tiştêkî.

Lez / Sûrat::Hız / Speed
Di yekeya demê de bi qasî rê ya ku heyberek çûye. Çûyîna heyberekî di yekeya demê de.

Lez / Hız / Velocity::Speed
Maweya guherîna ciyê cismekî ya di unîteya demekê de.

Leza gihîştinê / Varış hızı / Arrival rate
Minak: "Wesaitamina tewsa ragihîştinê dawî 260 km e."

Leza ji nişka ve / Ani hız / Instantaneous velocity
Leza madeyekî ku di carekî de dest pê dike.

Leza rût / Mutlak hız / Absolute velocity
Leza madeyek li gor madeyek ku teqez disekine. Li ser cîhanê leza rût tuneye. Ji ber ku cihan bi xwe tevdigere.

Li dor::Dorandor / Etrafında / Around
Çar alî. "Li dora Amedê çiya hene."

Li ser / Üstünde::Yukarısında / Above
Li jorî, raserî tiştêkî yan jî tiştêkî pirtir.

Lib::Heb / Hap / Pill
Tiştê ku yek bi yek tê jimartin û komkirin.

Lihêm::Likan / Lehim / Solder
Madeya pêkhatî ya ji risas û pîl (qela) çêdibe, ji bo kelijandina metalên ku nahelin tê bikaranîn. Di vedorê (circuit) elektronîk de ji bo metalan bi hev ve bizeliqînin lihêm tê bikaranîn.

Lihêmkirin::Likandin / Lehimlemek / Solder
Karê lihêmê.

Lihevker / Uzlaşmacı / Reconciliatory
Ew kesê ku mirovan li hev tîne.

Lihevkerin::Peymandanîn / Anlaşmak / Agree
1. Lihevhatina li ser karekî, xebatekê yan jî îstî-kekê. Parvekirina heman fikrê. 2. Di teknîkê de pejîrandina şertan.

Likandin::Coşdan::Keldan / Kaynak / Weld
Bi hev ve danîna metalan bi alîkariya germahiyê.

Likandiner::Coşkar::Keldankar / Kaynakçı / Welder
Kesê ku karê keldanê (çoş, likandin) dike.

Lîmit::Sînor / Limit / Limit
Ji latînî ji peyva limes an jî limites'ê tê. Wateya peyvê xala herî li ser, sînordanî, tixûbdanî e. Di matematîkê de kirariyek girêdayî henek fonksiyonan e. $\lim f(x) = l$

Lîneer::Hêlî / Lineer / Linear
Guherîna ku mirov dikare bi xêzeka rast nîşan bîde. Guherbarên x û y yê li gorî rêjeyêke neguher (sabît) diguherin. "Ev fonksiyona hanê lîner e."

Lîng::Pê / Ayak / Foot
Lebateke laşî ye, biyolojîk e, bi piraniya zindiyar ve heye û ji bo tevgerê tê bikaranîn.

Lîste / Liste / List
Ji temamê tiştên di bin hev de hatine nivîsandin re tê gotin, lîste. "Karsaz jî ji bo karê me yê îro lîsteyekê dîrêj da me."

Lîstîk / Oyun / Game
Tevgerên li gora hin rêbazan tên kirin û encamek jê tê girtin.

Lîtav::Hezek::Cimcime::Zongav /Bataklik /Swamp
Li ser zemîneke kort û avtênebihûrî de berhev-bûna herî û ava baranê yan jî ava avzêmekê.

Lîtosfer / Litosfer / Lithosphere
Avaniyêke li dinyayê ye, di tebeqeyên bejahiyê de ya herî li derve ye. Stûrbûna wê nêzî 33 km'yan e. Ji vê avaniyê re Gogîerd jî tê gotin

Lîtyûm / Lityum / Lithium
Elementeke kîmyayî ye. Numreya wê ya atomê 3 ye û bi kurteya "li" tê nîşandan.

Liv::Cûle / Devim / Motion
Tevger.

Livandin::Libitandin / Hareket ettirmek / Move
Bi rêya tehdan û leqandinê hereketkirina tiştekî.

Livîna erdhejê / Deprem hareketi / Earthquake motion
Drûvê liv û tevgera a kû di encama erdhejê de pêk tê

Lûwan::Eywan / Salon / Sallon
Menzela mezin, eywan.

Lûwan::Galerî / Galerî / Gallery
Beşa avahiyar a ku ji avahiyar ber bi derva derdikeve û herî kêm aliyek wî vekiriyê.

Lixwegirtin / Taahhüt / Commitment
Girtina ser xwe ya berpîrsiyariya karekî.

Lodkirin / Yiğmak / Accumulate
Berhevkirina bi awayê çêkirina girekî.

Logarîtm / Logaritma / Logarithm
Kirariyêke matematîkê. Bi kurtkirî "log" tê nivîsîn. Mînak, $\log_2 8 = 3$ e.

Lojîstîk / Lojistik / Logistics
Zanistêke ji bo çalakîyên bidestxstina suxre û mal; plangerî, birêxistinîkirin û rêveberî ye.

Lokawt / Lokavt / Lockout
Taktîka karsaz a ku karkeran bi hev re ji kar derdixe.

Luks / Lüks (ışık şiddeti birimi) / Lux
Yekeya pîvana ronahiyê.

Lûle::Borî / Boru / Pipe
Ji bo ku madeya şilek, gaz û madeyên mîna vana ji cihekî ber bi cihekî din ve werin veguhastin tê bikaranîn. Av an jî ba ji seriyekî dîkevê û ji seriyê din derdikeve. Dîşibe sîlîndîrekê (rûlûlek) nava wî vala.

Lûleya pestan-berz::Lûleya pestan-bilind / Yüksek basıncı borusu / High-pressure pipe
Lûleya ku di bin bandora pestoya zêde de dixebite.

Lûlik::Buret / Bûret / Burette
Di laboratûarê de ji bona tîtrasyonê tê bikaranîn. Qebareya şilaviyê dipîve. Aliyekî wê girtî, aliyên dinê vekirî ye.

Lûlpêç / Helezon: Spiral / Spiral
Şeweyê xêza li dora lûleyekê lefandî. Şeweyekî sîmetrîk e.

Lûtesyûm / Lütesyum / Lutecium
Elementeke kîmyayî ye. Numreya atomê 71 e û bi kurteya "lu" tê nasîn.

} M }

Macûn::Mom / Macun / Casking compound
Madeyê ku bûye wek hevîr. Ji bo girtina derz û girtina navbera tiştan (wekî cam) tê bikaranîn.

Macûnkirin::Momkerdey / Macunlama / Casking
Karê kirina macûnê.

Madeya Kîmyayî::Daringa Kîmyayî / Kîmyasal madde / Chemical substance
Hemû maddeyên ku li zanîna kîmyayî tên bikaranîn.

Madeya Raguhêzbar / Îletken madde / Conducting material
Cureya madeyê ku tê de elektrîk derbas dibe. Elektronên dawî ya atoma van madeyan bi hêsanî jê diqete.

Madeya xav (xam) ::Daringa Xav / Ham madde / Raw material
Madeyên ku di çêkirina heyberekê de tê bikaranîn lê hê neketiye rewşa xwe ya dawî. Mînak: Petrolên xav (xam), Zêrê tevî nava axê.

Madeyê tiwawe / Çözûnen madde / Solute
Di gîraweyan de madeyên ku di nava şilekê de hûr dibin û bi parçeyên ku bi çav nayên dîtin belav dibin. Mînak; Şekirê nava avê.

Madeyê tiwêner / Çözücü madde / Solvent
Di gîraweyan de madeya ku di nava xwe de madeyên din hûr dike û bi parçeyên ku bi çav nayên dîtin belav dike. Mînak; Di şerbetê de av madeya tiwêner e.

Mafê derbasbûnê / Geçit hakkı / Right of passage
Mafê derbasbûnê di ser parsêleke de û bi vî awayî gihîştina parsêleke din ya bê rê.

Mafê gelemperî / Kamu hakkı / Civil right
Mafên zagonî yên hemwelatîyan.

Mafê îrtifaqê / İrtifak hakkı / Easement
Di bilindahî û kûrahiyê de sînokirina mafê xwedîtiyê ya sînokirî.

Mafê sererê / Üst hakkı / Right of construction
Tenê mafê sûdgirtin an jî bikaranîna li ser rûyê erdê. Mînak: Li ser parselê tenê çêkirina xanî an jî çandin.

Mafê sûdegirtinê / Yararlanma hakkı / Right to benefit from
Mafê bikaranîna xanîberan.

Mafê xwedîtiyê / Mülkiyet hakkı / Property right
Li gorî rêzikên hiqûqî mafê kesan yê li ser bikaranîna jê sûdwergirtin û sexbêrî kirina malên guhêzbar û neguhêzbar e.

Magnezyûm / Magnezyum / Magnesium
Elementeke kîmyayî ye. Numreya atomê 12 e û bi kurtiya "mg" tê nasîn.

Make / Anaç / Stock
Darên ku fekiyan didin.

Makro / Makro / Macro
Dijberî mîkro, fireh, mezin. "Ew proje di planên makro de cih digire."

Mal::Serrûpel / Anasayfa / Home
Di kompîturê de destpêk, rûpela destpêkê. Rûpela herî pêş a yekem ku agahiyan der heqê naverokê de dide, di dosyayekê yan jî rûpelên ku di înternetê de ji bo mijarekê hatine ava kirin.

Male / Mala / Trowel

Alava ku mirov pê xerca dîwar û ciyên din rast dike.

Malê gelemperî ya hevpar / Kamu ortak mali / Common property of the public
Mulkiyeta ku ne ya tukesî, malê ûmûmî, yê gelemperî, para herkesî tê de. Mînak: Riyên bajêr, park...

Malika dehan::Xaneyaya dehan / Onlar hanesi / Decimal place
Di matematîkê de hejmarê ji rastê ve di rêza du-duyan de. Nirxê vê hejmarê, hejmar çî be ew qas car li deh e.

Malîxane::wargeh::xanûman::Qesr::Košk / Malikane / Manor house
Xaniyên şanedar ên ku li ser warek mezin hatine avakirin.

Malper / İnternet sitesi / Web page
Di İnternetê de li ser hinek mijaran ên ku ji aliyê kes an jî sazîyan ve rûpelên ji bo agahî yan jî otomasyonê hatine çêkirin. "Navnîşana malpera ku endezyarên kurd ji bo xebatên li ser zimanê kurdî çêkirine "www.endezyar.org" e."

Malpera nûçeyan / Haber sistesi / News site
Di İnternetê de rûpelên ji bo agahiyên bûyeran an jî ji mijarên rojane hatine avakirin.

Mandali::Lalengî / Mandalina / Mandarin
Fêkiyeye ji malbata narincîyan e.

Manend / Emsal / Comparables
Rêjeya qada maksîmûm a çêkirina li ser parsel (lat) ekê û mafê avahiyê.

Mangan::Manganez / Mangan::Manganez / Manganese
Elementeke kîmyayî ye. Numreya atomê 25 e û bi kurteya "mn" tê nasîn.

Mango / Hint kirazi / Mangifera domestica
Ji familyeya simaqê fêkiyeye tropîk.

Mar / Yılan / Snake
Ajaleke kişok, xwe bi erdê ve kaş dike.

Mase::mêze / Masa / Table
Mobilyayên ku ji tableyê li ser çend piyan an jî li ser destekê dîsekine.

Mastar / Mastar / Float
Alava ku ji bo sererastkirina sewax û şebê tê bikaranîn.

Masule::Gergere / Makara / Pulley
Amûra ku bi alîkariya werîs ji bo hilkişandina barkerî tê bikaranîn, wek lûleyek gilover e û li dora

xwe dizivire.

Maşîk / Maşa / Tong
Amûreke lajwerdî ya bi du milan e. Ji bo girtina tiştên wek agir an jî pereng û ji bo lihevixistina perengan tê bikar anîn.

Mat (rengê sar) / Mat / Opaque
Rengê ku nabirîqe.

Mausped / Mousepad / Mousepad
Rûbarê ku ji bo mişk (mouse) ê kompîterê li ser xwestîr bixebite tê bikaranîn.

Mazot / Mazot / Diesel
Cureyekî sotemeniyê ye û bi piranî di erebeyan de bi kêr tê. Bi dawerivandina petrola xam bi dest dikeve.

Megawat / Megavat / Megawatt
Watt yekîneya hêzê ya yekteşe ya navneteweyî ye. Megawatt ji wattê milyon qatî zêde ye.

Mehandin::Daxuran / Aşındırmak / Erode
Ziravkirina bi bihevûnê (lêketinê). Mirov dikare rûberê bi madeyeye ji wî rûberî hiştir bimehîne. "Serê wê kêrikê mehandî ye."

Mehîn::Mehan / Aşınma::Yıpranma / Wear
Kevnûn an jî peritîna bi demê re.

Mêjandin / Emzirmek / Impregnate (to)
Têrkirin, tehmandin (deqandin), kirina mijandinê.

Mekanîzma / Mekanizma / Mechanism
Ji bo bidestxistina encameke diyarkirî; pevrûnîştina parçe an jî lebatên verastkirina tevlihev. Pergal, sazgerîn. (mekanîzma)

Melbend / Nahiye / Region
Beşên navçeyan ên ku bi gerînendek tên birêvebirin.

Melêv / Yaba / Hayfork
Amûrek e li benderê tê xebitandin.

Melêva hesinî / Demir yaba / Iron forks
Amûrek e li benderê tê xebitandin.

Mêlî::Meyildar::Lagîr / Eğilimliyanlı / Biased
Xêz an jî rûxarên ku di nava wan û erdê de goşe hene.

Meme / Meme / Nozzle
Di motorê de ji bo benzîn an jî dîzel pêkeve tê bikaranîn. Dîzelê dipijiqîne nava pîston.

Menu / Menü / Menu
Lîsteya ferman an jî vebijêrkan.

Mer / Bel: kazi kûreği / Digging shovel
Bêra kolanê

Mêrg / Çayırık / Meadow
Parzemî nê n ku bo çêrandina ajalan tên bikaranîn.

Mêrg / Mera / Grassland
Parzemî nê n ku bo çêrandina ajalan tên bikaranîn.

Mertal / Kalkan / Shield
Amûra ji bo parastinê tê bikaranîn.

Mertala daçûnê::Mertala hezanê / Göçük kalkanı / Gob shield
Mertala ku ji bo zexîmkirina hezê ye.

Mesafe::Mawe / Mesafe / Distance
Dirêjahiya navbera du xalan.

Mestekî kirin / Reçinelemek / Resining
Bi maddeya mestekî reşkirina cihêkê.

Mestekî::Benîştê darê / Reçine / Resin
Madeyekî silek û debûş ku ji darê dirêje û piştê derket derve hişk dibe. Rengê wê zelal e.

Mêşa spî / Beyaz sinek / Whitefly
Ajaleke ji koma kêzikan.

Mêşin::Mih / Koyun / Sheep
Ajaleke kedîkirî.

Mêşlok::Kêz::Kêzik / Böcek / Insect: Bug
Ajalên heşerat.

Mêşloknasî / Böcek bilimi / Insect science: Entomology
Zanista ku mêşan dide nasandin.

Meşlûr::Benî / Sucuk:badem ve ceviz içi ile yapılan tatlı sucuk / Fermented sausage
Xwarineke ku ji cureyekî berhemên şîreya tirî tê çêkirin. Kakilê behîv an jî gûzê bi ta (benik) ve dikin û di pilora şîreya tirî de dikin.

Mêşvanî::Mêşkarî / Arıcılık / Apiculture: Beekeeping
Xwedîkirina mêşên hingiv.

Metala resen / Soy metal / Noble metal
Metalên ku xwe ji ber reydaçûna hewayaya xenam (rutubet) û astbilindbûnê diparêze.

Metalên Alkalî yên Axê / Toprak alkali metaller / Alkaline earth metals
Komek rastkêşa periyodik e. Ji serî ve koma duymîn e.

Metalûrjî / Metalûrji / Metallurgical
Beşa zanîsta dest xistina metala ye. An jî Zanînê avakirin û sefandina gewherên xam.

Meteor::Kevirê asîmanî / Meteor taşı / Meteor
Navê madeyên ku ji fezayê dikevin rûyê cîhanê.

Metre / Metre / Meter
Nîşana wê m e. Metre yekeya SI (Système international d'unités) bo dirêjahiyê ye. Yek metre hatiye pênasîn wek dirêjahiya ko ronahî di dema 1/299 792 458 çirkeyê de dibire.

Mevzûata îstîmlaqê / Kamulaştırma mevzuatı / Legislation concerning nationalization
Zagon û rêzîknameya ku li ser îstîmlaqê hatiye nivîsandin û sazkin.

Mêw / Asma / Vine
Dara tirî.

Mewij / Kuru üzüm / Raisins
Tiriyê hişkkirî.

Meyan::meyl::xwarî / Meyil / Predisposition
Xwarî, Xûzî

Meyldar / Eğimli / Inclined
Ciyên kaş, berjor an jî berjêr.

Mezel::Ode::jûr / Oda / Room:Chamber:Apartment
Beşên avahiyên ku mirov lê dijî, radizê, dixebite.

Mêzîn / Terazi / Scales
Amûra ku baristeya made dipîve.

Mezin::Gewre / Büyük / Big
Di pîvanê de ya zêde. Bi çawanî, nirx an jî bi dûmena xwe zêdetir.

Mêzîna avê / Su terazisi / Water gauge
Amûra ku berwariya (asoyî) rûxarekî an jî xêzeka rast kifş dike. Lûleyek cam ku di navê de av û pelqên hewayê hene li ser depê (texteyê) ve zeliqandiye çê dibe. Wexta ku rûxar rast be pelqên hewayê di nîvî de disekin.

Mezinbûn / Büyüme / Grow (to)
Firehiya, çawaniya ji berê zêdetir. Zêdebûna emr, pîr/kal bûn.

Mezûre::Lûleya pilekirî / Mezûr / Graduated cylinder
Amana azmûnê a kîmyayî.

Mifte::Kilît / Anahtar / Key
Amûra ku ji bo vekirin û girtina deriyên tê bikaranîn.

Mihîn / Dişi at / Female horse
Hespa mê.

Mij / Sis / Fog
Li ruyê erdê cureyekê ewr.

Mijar::Babet / Konu / Subject

Di nivîs, axaftin an jî di weşanê de fikra bingehîn. Bûyer, pirsgirêk an jî rewş. Tiştê li ser tê axaftin, xebat tê kirin.

Mijek::Mijer / Soğurucu / Absorber

Li hemûyê maşinan ku bi elektrîk an agir dixebitin, ji bo motorê wan zirar nebinin teve çek û çolên sarkirok tê sazandin. Hemuyê çek û çolên ku bi wi awayê dixebitin ji wan ra sarkirok tên gotîn.

Mijîn::Mêtin / Emmek / Suck

1. Kişandina madeyên şilek an jî gazê. 2. Bi alîkariya ziman, lêv û gewriyê kişandina heyberekî.

Mikap / Mikap:metreküp / Cubic meter

Kûpê ku her keviyeke wî metreyek e, qewareya (hecm) wî dike mîkapek. "Pênc mikap qûm."

Mikrofon / Mikrofon / Microphone

Amûra ku bi bandora herikîna elektrîkê, deng digihîjne denggirê.

Mikron / Mikron / Micron

Ji milyonê yeka metreyê. Ji hezaran yeka mîlîmetreyê. Pîvaneke dirêjîya mîkroskopîk e.

Mikroprosesor::YÇN (Yekeya Çareserkirina Navendî) / Mikroişlemci / Çpu:Central processing unit

Di kompîturê de parçeyê herî girîng. Mêjiyê kompîturê.

Mikroskopa ronakî / Işık mikroskobu / Light microscope

Amûra bi alîkariya çirûskên ronahiyê tiştên biçûk mezin dike.

Milê mêzîne / Terazî kolu / Beam

Alîyek (mîlek) ji amûra giranîpîvê.

Milîfître / Millilitre / Milliliter

Yekeya pîvanê ya qebareyê ye. Ji hezar yek a lître yê ye. (1/1000 L)

Milîmetre / Milimetre / Millimeter

Yekeya pîvanê ya dirêjahiyê ye. Ji hezar yek a metreyê ye. (1/1000 m)

Milyar / Milyar / Billion

Hejmarake ku ji hezar car milyonî pêk tê. Navê hejmarê 1.000.000.000 e.

Milyar elektron volt (yekeya enerjîyê) / Milyar elektron volt (enerjî birimî) / Bev (billion electron volt)

Yekeya enerjîyê. Milyar carê di bin barê potansiyela voltekê de hilgirtina enerjîya elektronekî. 1 mev=1,602.10⁻¹⁰ j.

Milyem / Milyem / Artillery mil

Cûreyeka yekeya goşeyê (hoke) ye. Pîranî di leşkeriyê de tê bikaranîn. 360 pile 6400 milyem e.

Milyon / Milyon / Millions

Navê hejmarekê. Hejmarê 1.000.000. Hezar car hezar.

Mîrandin::Sîmûlasyon / Simüle etmek / Simulate

Ew bernamêyên ku ji bo çêkirin an jî ceribandina amûr, pêşnûma û makîneyan bi taybetî jî bi alîkariya kompîturê tên çêkirin da ku amûr, pêşnûma yan jî makîne were fêmkirin. "Bûmelerza (erdhê) çêkirî, bernamêya ji bo hînbûyîna bikaranîna makîneyekê"

Minare / Minare / Minaret

Barûyên zirav û dirêj ên ku li camiyan ji bo li serê bang tê dayîn.

Mintiqaya sanayî ya organîze / Organize sanayi bölgesi / Organized industrial zone

Herêma ku ji bo pîşesaziyê (sanayî) hatiye veqetandin.

Mintiqaya serbest / Serbest bölge / Free zone

Herêma ku ji bo bazirganî û hilberîne ye lê ji zagonên derbasdar ên bazirganî, îktîsadî û dadmendî muaf e.

Miqnetîsa karebayî / Elektromagnet / Electromagnet

Amûra ku bi lefandina kabloyê li dora madeyê gi-hêner çêdibe û dema kareba di vê kabloyê de derbas dibe miqnetîseke çêkirî çêdibe.

Mirat / Miras (tereki) / Inheritance (estate)

Mal û mülkê ku ji aliyê nasekî mirî ve ji yekê re mabe.

Mîrathîştî / Muris / Legator

Yê mirî û li pey xwe mîrat hiştî. Kesê mîrat jê mayî.

Mîratname / Veraset belgesi / Certificate of inheritance

Belgeya ku mafê miratê nîşandide.

Mîrîşk::Tûtîk / Tavuk / Chicken

Ajaleke kedî ye, di koxê de mezin dibe. Ji hêk û goştê wê sûd tê wergirtin.

Mîrkut / Tokmak / Mallet

Wek çakûçekî mezin ê ji dar çêdibe. Darê savarê. Darê ku conî dikute.

Mîsas / Övendir: Sapı uzun bir çeşit spatula / A kind of a long-handled spatula

Darek ku cotyar bikar tîne, serê wî wek rihoxk û

destiyê wî jî darîn e. Ji bo ku heriya gîsin were paqijkirin tê bikaranîn.

Misîn / İbrik / Pitcher

Amûreke ku ji bo avê tê bikaranîn. Ji bo çûn û hatina destavê bi kêr tê.

Mişk / Fare / Mouse

Amûreke ji kompîturê ye. Amûra elektronîk a ku li ser rûberê rast bi alîkariya zivirandina gokeke qeydker dilivîne (dilîbitîne). Bi mişk mirov dikare di dosyayên kompîturê de nivîs, şêwe, wêne hwd. hîlbijêre.

Mitbex::Aşxane::Lênangeh / Mutfak / Kitchen

Di avahiyên de ciyê ku lê xwarin tê amadekirin, pehtin.

Mîxê rêhesin::Bizmarê rêhesin / Ray çivisi / Rail spike

Hêsiye kurt e, di rêkên tren, tramway hwd. de riyê zexm digire û li gorî cureya xwe tê çêkirin.

Mizgeft / Cami / Mosque

Avahiya ku misilman tê de îbadetê dikin. Misilman jê re dibêjin mala Xwedê.

Mol / Mol / Mole

Madeya bi qasî hejmarê avagadro (6, 0221415·10²³) atom an jî molekul bigire.

Molarîte / Molarite / Molarity

Rêjeya an jî çend molê madeyê tiwawe ku di lîtreyek madeyê tiwêner de ye.

Molekul::Gerd / Molekül / Molecule

Madeya ku ji atomekê zêdetir atoman (gerdîle) pêk tê û taybetmendiyên elementan nîşan dide.

Momenta Dîpolê / Dipol momenti / Dipole moment
Momenta du alî.

Momentûm / Momentum / Momentum

Lêdan (Carîn) a barîste û leza madeyek. Pîvanek vektorel e. Xwedî araste ye.

Momentûma Goşeyî / Aşsal momentum / Angular momentum

Zivirîna momentûma xêzikî ya madeyekî li gor xalekî.

Monomer / Monomer / Monomer

Molekûlek biçûk e, ji bo girêdana kîmyayî ya monomeran e, pê polîmer çê dibin.

Mor / Mühür / Seal

Bi taybetî di nivîsên fermî de nîşaneka taybet a erêkirinê ye.

Morg / Morg / Morgue

Li nexweşxaneyan an jî li goristanan ciyên sar ên ji bo mirî lê ji bo demekê tên veşartin.

Motel / Motel / Road house:Motel

Otêlên biçûk ku li ser rêyan tên avakirin, ji bo ku mirov lê demekê bimîne û pêdiviyên xwe pêk bîne.

Motor / Motor / Motor

Mekanîzmaya ku her cureyên enerjîyê vediguherîne enerjîya mekanîk.

Movik::Cumge / Mafsal::Boğum / Joint

Parçeyekî ku du beşan bi hev ve girêdide lê tevahiya tevgera wan asteng nake. Girêdaneke bi tevger.

Mozik / Dana / Calf

Golikên ku dev ji şîrvexwarinê berdane.

Mûc::Qelem / Keski / Chisel

Ji bo rihostina dar, kevir, metal û hwd. amûreke hesinî ku seriyekî wê tûj û seriyê din jî ko ye, da ku bi çakûç were kutan.

Mûçing / Cimbiz / Tweezers

1. Amûreke ku dişibe maşîkê ye, ji bo girtin û kişandina heyberên zirav û biçûk tê bikaranîn. 2. Amûra ku mû pê tên kişandin.

Mugnekar / Endüktör / Inductor

Alavê elektrîkî ku bi têla li dora hev pêçayî çêdibe û dema di têlê de tezû dibore flakseke magnetîsî derdixe holê.

Mulk / Mülk / Property

Alav, erd, zêvî û hwd. ku ne aîdê saziyekî (weqf û dewlet) ne, aîdê mirovekî ne.

Mulkê dewrî / Devre mülk / Time sharing

Mafê xwedîtiya tenê ji bo demekê. Mînak: Mafê bikaranîna xaniyekê di salê de tenê ji bo mehekê an jî 15 rojan.

Mulkiyeta beşê::Xwedîtiya beşê / Kat mülkiyeti / Condominium

Xwedîtiya li ser parselê hevpar, lê di xaniyên li ser parselê de ji bo her xaniyekê xweser e.

Mûm / Mum (îşk yoğunluğu birimi) / Candle

Yekeya çirîya ronahiyê

Muz / Muz / Musa

Fêkiyeke tropîk.

Muze::Kevnargeh / Müze / Museum

Ciyê ku lê pêşandana behemên zanistî û dîrokî tê kirin.

{ N }

Nane / Nane / Mentha
Giyayekî aromatik.

Nanê çûçê::Nançivîk / Kuş ekmeği / Polygdnun cognatum
Giyayekî mergê ye û li qeraxa çem şîn tê.

Naneya nepak::Pûjana nepak / Adi nane / Mentha savla l.
Ji pelên vê giyayê baharat çedibe. Li cihên avî hêşîn dibe.

Naskirî / Tanınmış / Well-known
Kesîê/a ku bi hinek taybetiyên xwe navdar be.

Nasname / Kimlik / Identity
Wesîqeya ku kesekî dide nasîn.

Nav::Hundir / İç / Inside
Dijberê derve ye, ciyê ku dora wî girtî ye.

Navbir / Bölme duvar / Dividing wall
Dîwarê ku beşekê jî hev diqetîne.

Navder / Antre / Entree
Di ketina hundir de beşa pêşîn.

Navê bikarhêner / Kullanıcı adı / Username
Kesên ku makîne, kompîtur û bernameyên kompîturê hwd. bi kar tîne.

Navenda Elektrîkê::santral / Elektrik santrali::şalt sahası / Power plants::Switchyard
Fabrîqeya ku di xwezayê de enerjîya cuda vedi-guherîne enerjîya elektrîkê. "Santrala elektrîkê, santrala nukleerê."

Navenda turîzmê / Turizm merkezi / Tourism center

Di bajar an jî herêmekê de cihê ku bi taybetiyên xwe yên dîrokî, xwezayî û hwd. tê nasîn.

Navendî::Santral / Özensel::merkezi / Central
Ê di navendê de. Ê ku navendê çêdikin. "Santrala telefonê."

Navendkirin / Merkezlendirme / Centering
Navendkirina alava pîvanê ya li ser xala pîvanê. Xeta şakûlî (stûnî) pêwîst e hem li navenda alava pîvanê hem jî li navenda di xala pîvanê de derbas bibe.

Naverok / İçerik / Content
Bi kurtasî mijarên ku di navê de.

Navhoke::Navgoşe::Zerehoke::Goşeya ji navda / İç açı / Internal angle:Interior angle
Di pirgoşeyek de goşeyên hundir ên di navbera her du kêlekên bi hev ve.

Navnîşan / Adres / Address
Di daneyeke înfomatîk de di nav bîra (hiş) kakil de cî yan jî rêya gihîştina daneyê.

Naylon / Naylon / Nylon
Madeya zexm û qayîşokî.

Nazan::Nezanraw::Nenasbar / Bilinmeyen / Unknown
Di hev kêşeyên matematîkê de hejmarê ku nirxa û çendaniya wê ne diyar e.

Nediyar / Belirsiz / Undetermined
Ne eşkerebûna nîrx û çendaniyê.

Nediyarî / Belirsizlik:Kesinsizlik / Uncertainty
Rewşa nediyarbûnê.

Nefel / Yonca / Lucerin alfaalfa
Giyayek e, ji famîlyeya baqilan e.

Nefela pê ya balindeyî / Gazal boynuzu: lüfer otu / Lotus hakkariensis
Nefeleke ku kulîlkên wê zer in.

Nefta xam / Ham petrol / Crude oil
Nefta ji hevneqetandî. Li ser xebat nehatiye kirin. Nefta ji bin erdê çawa derketibe bi wî awayî.

Negatîf / Negatif / Negative
Hejmara ku ji sifirê biçûktir e. Kêmek (-) Dijberî pozî tîfê.

Negihîner / Yalitkan / Isolator::Dielectric::Nonconductor::Nonconductive
Madeyê ku tezûya elektrîkê tê de derbas nabe. Mînak: Plastik, Dep

Negirêdayî / Bağlantısız::Hattan kopuk / Offline
Qutbûna ji xeta komunîkasyonê. Di komunîkasyonê de qutbûna ragihînê

Neh / Dokuz / Nine
Hejmara e. Hejmara piştî heştan. Navê hejmara 9 e. Di jimareya Romayî de IX.

Nehevyeke::Nehemcure::Heterojen / Heterojen / Heterogeneous
Têkela ku li hemû derên xwe ji aliyê rêjeyê ve xwedî taybetmendiyên cuda ye. Dijberî homojenê.

Nekûr / Sığ / Shallow
Kûrahiya hindik.

Nelihevkirî::Hevnegir / Uyumsuz / Discordant
Madeyên ku bi hev re nayên kelijandin. Madeyên taybetmendiyên wan li dijî hev in. Mînak: hesin û bafûn, av û rûn

Neodînyûm / Neodymium / Neodymium
Elementeke ku hejmara wê ya atomê 60 e.

Nepixî / Şişkin / Puffy
Tîştêkî ku ji qewara xwe zêdetir werimêbe

Nepoxa Dazefînê / Damıtma balonu / Distillation flask
Amûrek kîmyayê ye ku şilek tê de tê kelandin û piştê dukel (hilm) ê jî sar dike û dike şilek.

Nepoxa Piledar / Balonjoje:Ölçü balonu / Volumetric flask
Amûrêkê pişkî nîngehî ye, zêdetir ji bo pişkî nînên zîz (hessas) tê bikaranîn.

Neptun / Neptün / Neptune
Gerstêrkek. Li gorî nêzbûna rojê gerstêrka rêza heştêmîn.

Nêr / Eril / Male
Mêr. Di hin zimanan de peyva ku ji zayenda mêr tê hesabandin.

Nêrdewan::Pêlikan::Paçîne::Derence::Sêlim::Pêltûk / Merdiven / Staircase
Rêza pêlekan a ji bo mirov derkeve jor an dakeve jêr.

Nêrer::Pêlweşên::Dezgayê nardinê / Verici / Transmitter
Amûra ku bi alîkariya pêlên elektromagnetîk belavkirina deng, nîşan an jî wêne dike.

Nêrî / Erkek keç / Billy goat
Bizina nêr.

Nêrîn / Nezaret / Inspection
Kontrol kirina kargeha an jî karkeran e.

Nerm / Yumuşak / Soft
1. Ne hişk, ter 2. Ne zivir "Bitirse ji germa germ û mirovê nerm." 3. Ne req, "Balguh nerm e lê kevir na."

Nermalav::Nivisbarî / Yazılım / Software
Ji bo tevahiya pêdiviyên xebata kompîturê yên wek program, belge, dokuman an jî tevan tê gotin.

Nêrtarker / Nötrale edici / Neutralizer
1 - A ku ji aliyê enerjîyê ve bar dike sifir. Madeya ku nakeve nava reaksiyona kîmyasal.

Nexşe / Harita / Map
Xêzkirina teşeyê rûyê erdê ya li ser kaxizekî.

Nexşeger::Kartograf / Haritacı / Cartographer
Kesê ku karên nexşegeriyê de dixebite û nexşeyê çêdike.

Nexşekarî::Nexşedanerî / Haritaçılık / Map compilation
Pîşekariya xêzkirina xerî teyan; nexşesazî.

Nexşeya analog / Analog harita / Analog map
Nexşeya ne dîjîtal. Nexşeya ku li ser paf tayê hatiye xêzkirin.

Nexşeya bajêr / Kent haritasi / City map

Nexşeya ji bo navnîşanên bajêr an jî geştiyariyê tê çêkirin.

Nexşeya bikaranîna erdê / Arazi kullanım haritası / Land use map

Nexşeya ku bikaranîna erdê nîşan dide. Beşên erd bi çî armançê bêna bikaranîna di nexşeyê de tê nîşandan. "bajarvanî, çandîni, qada şênahiyê..."

Nexşeya binavî / Batimetrik harita / Bathymetric map

Nexşeya deverên av (gol, derya). Ev nexşe ne bilindahiyê tenê kûrahîyê nîşan dide.

Nexşeya dijîtal / Digital harita:sayisal harita / Digital map

Nexşeya ne analog an ku nehatiye xêzkirin û nivîsîn. Ev nexşe tenê ji hêjmar û simbolan pêk tê û di kompîterê de tê hilanîn.

Nexşeya fizîkî / Fiziki harita / Physical map

Nexşeya ku çiya, deşt, robar, bilindahî, kurahî û hwd. nîşan dide.

Nexşeya kadastroyê / Kadastro haritası / Cadastral map

Nexşeya ku sînorê erd û xwediyê erd nîşan dide. Pîvanoka wan bi gelemperî 1/1000 û 1/5000 e.

Nexşeya nirxê / Değer haritası / Value map

Nexşeya ku ji bo qimeta (biha) erdê nîşandide hatiye çêkirin.

Nexşeya ortofoto / Ortofoto harita / Orthophoto maps

Nexşeya ku ji fotografên satelaytê yê erdê nîşandidin pêkhatiye.

Nexşeya rewşê / Durum haritası / Situation map

Nexşeya ku rewşa amade nîşan dide.

Nexşeya rojane / Halihazir harita / Current map

Nexşeya ku rewşa dîroka ku hatiye çêkirin nîşan dide. Nexşeya ku roja pîvanê çî hatibe dîtin wê nîşan dide.

Nexşeya siyasî / Siyasi harita / Political map

Nexşeya ku sînorên rêveberiyana (welat, bajar, qeza, herêm...) nîşan dide.

Nexşeya topografîk / Topografik harita / Topographic maps

Nexşeya ku çiya, deşt, robar, bilindahî, kûrahî... hwd. nîşan dide. Nexşeya sêrehend (x, y, z).

Nexşeya xwareyî:Nexşeya larî / Eğim haritası / Gradient map

Nexşeya ku ji bo meyîla erdê nîşandide hatiye çêkirin.

Nexşeya xwedîyê / Mülkiyet haritası / Property map

Nexşeya ku ji bo nîşandana xwedî tiya erdan hatiye çêkirin. Nexşeya kadastroyê.

Neyeksanî / Eşitsizlik / Inequality

Newekhevûyîna du yan jî zêdetir tiştan. Lênehatina tiştan.

Neyînî / Olumsuz / Negative

1. *Tiştê ku bersiva wê na ye û ne erê ye; menfî*
2. *Ramana ku aliyê nebûna tiştêkî diangêje.*

Neynok / Tırnak / Nail:Pawl

1. *Di mirov û gelek giyandaran de tebeqeya li serê tiliyan* 2. *Ciyên badayî yê amûrên wek çengelê.*

Nêz:Nêzik / Yakın / Close:Near

1. *Ne li dûr* 2. *Berdest.*

Nêzikatî:Nêzikahî / Yaklaşım / Approach

1. *Karê nêzikbûnê* 2. *Şêweya nixrandin û nêrîna karekî.*

Nêzîkkirin / Yakınlaştırmak / Zoom

1. *Anîna hindê* 2. *Kêmkirina mesafeyê.*

Nêzkirin / Yaklaştırmak / Closer

Anîna du tiştan a ber bi hev ve.

Niftik:Derbik:Şiqat / Kibrit / Match

Amûra şewitandinê ya ji darikên biçûk.

Nîgar:Nexş / Desen / Pattern

Ji bo dîtineke ciwankar hemû xêzên ku hatine çêkirin.

Niha:Êsta / Şimdi / Now

1. *Ne berê ne jî paşê, ev dema ku tê de* 2. *Dema têdeyî*

Nîkel / Nikel / Nickel

Elementeke ku hejmara wê ya atomê 28 e.

Nîlûfer / Nilüfer bitkisi / Nenuphar

Riwekeke avî.

Nimreya giravê / Ada numarası / Block number

Hêjmara ku koma parselan nîşan dide. Weke her parselê hêjmarek ji bo koma parselan (girav) jî heye. Di her komê de hêjmara parselê ji yekê dest pê dibe. Ji çepa jor dest pê dibe û berbayê tevgera saetê zêde dibe.

Nimûne / Örnek:Malzeme örneği / Sample

Mînak. Parçeyekî biçûkê ê madeyê ku ji bo te-

mamî fikir dide. (Ji vî parçeyê biçûk di der heqê madeyê de pir tişt tê famkirin.)

Nîrengî / Nirengi / Triangulation

Di nexşegeriyê de bo berisandina (hesibandin) dirêjahiyekê, bilindahiyekê an jî bo têgihîştina qoordînatekê bi rêbaza dabeşkirina sêberî pîvana qadê.

Nîrx:Biha / Değer / Value

Di derheqê nenasbar an jî guhêrbarekî de vegotina bi hejmarî.

Nîrxa Bakûr (Jor) / Yukarı değer / Northing value

Di nexşevaniyê de ji sê koordînatana (Z, Y, Z) koordînata X'ê. Y'ya matematîkê di nexşevaniyê de dibe X.

Nîrxa gerdûnî ya serdest / Üstün evrensel değer / Outstanding universal value

Yê/a ku bi nîrxê xwe ji dahatuya mirovan re tê veguhestin.

Nîrxa hemta (emsal) / Emsal değer / Illustrative value

Nîrxê ku li gor bazara derdora xwe hatiye destnîşankirin.

Nîrxa rastî / Gerçek değer / Intrinsic value

Encam an jî daneya ku xeletî, şaşî li ser tune be.

Nîrxa rojane / Güncel değer / Current value

Nîrxa heyî. Nîrxa îro.

Nîrxa rojhelat (Rast) / Sağa değer / Easting value

Di nexşevaniyê de ji sê koordînatana (X, Y, Z) koordînata Y'yê. X'a matematîkê di nexşevaniyê de dibe Y.

Nîrxandin / Değerlendirme / Evaluation

Li gor taybetî û aqahiyana hesapkirina buhayê mûlk (erd, xani...)

Nîrxandina bi bandora jîngehî / Çevresel etki değerlendirilmesi / Environmental impact assesment

Li ber çavgirtina jîngehê ya plan û projeyê.

Nîrxandina cewherê / Cevher değerlendirilmesi / Benefaction of ore

Pîvandina asta nîrxa cewheran. Xwerûkirin û dewlemendkirina cewheran.

Nîsk / Mercimek / Lentil

Riwekeke ku çandiniya wê tê kirin ji malbata baqilan e.

Nîşan bide / Göster / Show

Nîşandana tiştêkî yan jî kesêkî.

Nîşan bike / İşaretle / Mark

Fermana nîşankirinê

Nîşandan / Göstermek / Show

1. Nimandin, ji kesekî re îşaretkirina tiştêkî 2. Pêşandan, rapêşandan * "ji tunebûna şêran, rovî xwe nîşan didin wek guran"

Nîşandana xalê / Yer gösterme / Application

Cih nîşandana li ser erdê. Aplîkasyon.

Nîşander / İbre / Pointer

Di hin alavên pîvandinê de derziya ku rêje an jî hejmarê nîşan dide.

Nîşander::Endîkator / Endikatör:Gösterge / Indicator

Amûra di derheqê xebata amerê (cîhaz) de bi ro-nahî yan jî di der heqê pîvaneke wê de agahiyê dide.

Nîşandera germahiyê / Sıcaklık göstergesi / Temperature rise indicator

Amûrek ku germahiyê û guherandina germahiyê ye dipîve.

Nîşaneya Erdhejê (Bûmelerzeyê) / Deprem habercisi / Earthquake precursor

Nîşanên ku di derbarê bûyîna erdhejê de agahiyê didin. Wek guherîna liv û tevgera av, hewa û qateka zemînê.

Nîşanker / İmlec / Cursor

Di kompîturê de bi kontrolkirina mişk (mouse) an jî klavyeyê tê livandin. Ciyê nivîsandin an jî cihê bê guhartin nîşan dide.

Nîşe::Not / Not / Notice

Nivîsa ku bi armanca bibîrxistinê tê nivîsandin.

Nîşter / Neşter / Lancet

Cureyêke kêrê ku ameliyat pê têne kirin.

Nîştî / Çökel / Sediment

Neheliyên bin avê yên ku di encama firidîn û ji hev belavbûna zinaran de derdikevin holê.

Nîştî / Tortu / Sediment

Şilemeniya ku di navê de madeyên xerîb û jê girantir hene û di binê şilemeniyê de digihîjin hev û hişk dibin. Mînak: kevirê xîzê

Nîştînasî / Sedimentoloji / Sedimentology

Beşa zanyariyê ya ku di der barê neheliyên bin avê de lêkolînan dike.

Nîv::Nîwe::Nîvçe / Yarı / Half

Parçeyek ji du parçeyên wekhev ku yekbûniyê pêk tînin. Ji duduyan yeka tiştêkî.

Nîvelman / Nivelman / Leveling

Hesapkirina bilindahiyê an jî ferqa bilindahiyê ya di navbera du xalanda.

Nîvelmana geometrîk / Geometrik nivelman / Geometric leveling

Nîvelmana ku bi alava nîvovê tê kirin.

Nîvelmana rûbar / Yüzey nivelmani / Surface leveling

Hesapkirina bilindahiyên xalên li ser rûerdê.

Nîvelmana trîgonometrîk / Trigonometrik nivelman / Trigonometric leveling

Nîvelmana ku bi alava teodolît an jî takeometre yê tê kirin.

Nîvend sîsmîk / Sismik odak / Seismic focus

Cihê ku enerjîya erdhejê jê derdîkeve.

Nîvîsandin / Yazma / Write

Kirina karê nivîsê. Xebitandina daneyan li ser hev an jî bi navber li darhêla (nêvanga) daneyê yan jî li bîrekî (hişkî)

Nîvîsbariya azad::Nermalava azad / Özgür yazılım / Free software

Programên kompîturê ku ji bikaranîna her kesî re vekirî ne. Programên bêbedel, bêbuha.

Nîvîskar / Yazar / Author

Kesên ku li ser zanist, huner, wêje hwd. pirtûkan dinivîse an jî amade dike. Bi taybetî kesên ku di rojname yan jî di kovaran de li ser mijarekê dinivîsin. Ji kesê/a ku nivîsbariya kompîturê nivîsandîye re jî tê gotin.

Nîvo / Nivo / Engineer's level

Alava ku pê ferqa bilindahiya di navberên du xalên erdê tê hesapkirin.

Nîvqada bakûr / Kuzey yarım küre / Northern hemisphere

Nîvbeşa cîhanê ya li jora (bakûr) xeta ekvatorê.

Nîvro / Öğlen vakti / Noon

Danekî ku tav di nîvêka esmên de xuya dibe û siya heyberan bi qasî cîsman dibe.

Nîv-temen / Yarî-ömür / Half-life

Bi tevahî, maddeyek ku ber bi kêm bûnê ve biçe û qasî nîvê temamiya maddeyê bikeve, li pedîviya vê dema derbaz dibe re tê gotin.

Nîvtîreya Atomê::Nîvêşkêla Atomê / Atom yarıçapı / Atomic radius

Çendaniyekeke dûrahiya di navbera dendika atomê û mîja elektronê nîşan dide

Niyaza qenc::Niyaza pak / İyi niyet / Goodwill

Di derbasbûna mafekî de nezanîna kêmasiyan.

Nîzama bi hev ve / Bitişik nizam / Attached

Avahiyên ku her du aliyê wan jî bi parsela cîranê xwe re bi hev ve ne.

Nîzama blokî / Blok nizam / Detached

Di planê de avahiya ku dirêjahî, bilindahî û kêrahiya wê diyar e. Li ser yek, du yan jî sê parselan tê avakirin.

Nîzamê biloqî / Blok nizam / Detached block

Di planê de avahiya ku dirêjahî, bilindahî û kêrahiya wê diyar e. Li ser yek, du yan jî sê parselan tê çêkirin.

Nîzamê cudayî / Ayrık nizam / Separate buildings

Xaniyê ku bi hemû aliyên xwe ve ji xaniyên cîran veqetandî.

Nîzm / Alçak / Low

Bilindahiya kêma li gora referansekê. "Çiyayê Cûdî ji Çiyayê Agirî nizimtir e." Ji bo hemû zemînan tê gotin. "Xaniyê yekta ji xaniyê duta nizimtir e."

Nîzmbûyîna / Xala Qerisînê / Donma noktası alçalması / Cryoscopy

Heke madde belûrî û xwerû be, di germahiyekê pendî de şilaviya xwe berdide û hişk dibe, li wî germahiyê re nizmiya xala qerisînê tê gotin.

Nîzmî / Basklık / Kurtosis

Rewşa ne bilind. Bilindahiya kêma.

Nobelyûm / Nobelyum / Nobelium

Elementa ku bi amerîkyûm û kuryûmê li labaratorê hatîye çêkirin.

Nod / Doksan / Ninty

Hejmara piştî heştê û nehan. Navê hejmara 90'î, an jî di jimareya Romayî de xc.

Nogin / Düve (genç ve doğurmamış inek) / Largest of the calf

Çêleka ku hîna nezaye.

Nok / Nohut / Chickpea

Rîwekeke ku çandiniya wê tê kirin, ji malbata baqilan e.

Noqbûn / Suya dalma / Diving

Tîştêkî ku li ser avê be û bikeve binê avê.

Noqbûn::Binavbûn / *Batma::Batış (geminin batması) / Stinging::Sink (sinking ship)*
Ketina binê avê.

Noqkirin / Daldırma / Immersion
Hedimandina (çehlkirina) heyberekî di nava şilek an jî madeyeke nerm de. Ji bo muameleyê (kîrarê) xistina parçeyekî ya nava şilekekî. Binavkirin.

Normalîte::Asayî / Normalite / Normality
Hejmara maddeyekê gramî ya hevbuha ye, ev jimare gava maddeyek di nava lîtrekê gîravê de bihele pêk tê.

Nozdeh / Ondokuz / Nineteen
Hejmara piştî hijdehan. Navê hejmara 19'an, an jî di jimareya Romayî de ıxx.

Nûbûn / Yenileşmek / Become new
Wergirtina şeweyekî nû, guncîna rewşeke nû, teze bûn.

Nûjenkirin::Venûkirin / Güncelleme / Update
Nûjenkirina rewşê, wezîyetê. Derxistina heman bernameyî bi rewşeke nûtir. Rewaca programan bi nivîsbariya herî dawîn.

Nûketin / Üye ol:kaydol / Sign up
Xwe lê zêdekirina endamên malperê. Yekem car endambûyîna malperê. Di malperê de ji bo ku kes bibin endam ew bişkoka ku tê tikandin.

Nûkirin / Yenileme / Renovation
Piştî derbasbûna demên dirêj an ji destnîşankirina xeletiyên mezin ji nû ve çêkirina qadas-troyê.

Nutron / Nötron / Neutron
Hebikên atomê ku her yek giraniya wan nezi protonê û barê wan ê elektrîkê tune ye.

Oksîjen / Oksijen / Oxygen

Elementa ku giyaneweran zindî dihê. Bi şewata wê em enerjîyê serf dikin.

Onîks / Oniks / Onyx

Mermera ku êdî qedemeya veguherîna wê nemaye.

Optîk::Bînayî / Optik / Optical

1. Tiştê ku bi dîtinê re eleqedar e. 2. Beşa fizîkê ya ku li ser mijarên roniyê hûr dibe.

Organîk / Organik / Organic

Heyberên ku parçeyek ji zindiyan e an jî ji zindiyên çêbûye.

Organîzma::Zîndewer / Organizma / Organism

Tevahiya lebatên ku giyandarekê/î pêk tînin, uz-wiyet.

Orkîde / Orkide / Orchid

Riwekeke xwezayî ye, ji toven wê salep tê çêkirin.

Oşîlatora bêaheng / Uyumsuz salıncı / Anharmonic oscillator

Amûra ku bê aheng û bi dor herikîna alternatîf çêdike.

Osmoz / Osmoz / Osmosis

Dufuziyona avê.

Oto / Oto / Auto

1. Otomobîl 2. Amûrên ku bi rêyên mekanîk tî tevgerandî û xwe bi xwe bi rê ve dibin.

Otomasyon::Xodkarî / Otomasyon / Automation

Karê ku bêyî alîkariya mirov, bi alîkariya makîneyan xwe bi xwe tê kirin.

Otomatîk::Xodkar / Otomatik / Automatic

Amûra ku bi rêyên mekanîk dilive, xwe bi xwe (xweserî) bi rê ve dibe.

Ozon / Ozon / Ozone

Elementa ji oksîjenê ya ku di molekula wê de 3 atom cî digirin

{ P }

Pace::Şibak::Pencere / Pencere / Window
Beşa vekirî ya di avahî yan jî makîneyan de ji bo ronahî û danûstendina hewayê.

Pafte / Pafta / Sheet
Parçeyek ji nexşeyê. Ji bo bikaranina nexşeyên qadên fîreh hêsantirbe nexşe tîn parçekirin, ji her parçeyê re pafte tê gotin. Her pafte bi pîranî qasî 60x80 cm. e.

Pafteya astralon / Astralon pafta / Astralone map sheet
Pafteyên ku li ser astralonan hatiye xêzkirin. Di astralonan de piştî salên dirêj jî xerabûn pir kême.

Pafteya giravê / Ada paftası / Blok type map
Pafteya ku komên parselan (girav) nîşan dide.

Pafteya karton / Karton pafta / Cardboard sheet
Nexşeyên ku li ser kartonan (kaxizên situr) hatiye çêkirin. Pafte beşek nexşeyê ye.

Pafteya tije / Dolu pafta / Frame sheet
Di pafteyande kêmtirîn valahî hiştin. Ji bo bi hêsani bê bikaranîn, nexşe li pafteyan wusa tê parvekirin ku heri kême pafte jê derkevin.

Paket::Pêçek / Paket / Packet
Objeya di navê de tiştê an tiştin bi destan bîhîl girtin; bi kaxez hatiye dorpêçkirin, an jî di nava qutiyê de hatiye girêdan.

Paladyûm / Paladyum / Palladium
Elementek e ku hejmara wê ya atomê 46 e. Di-şibe platînê.

Palan::kurtan / Semer / Saddle / Cilên heywanên bargir.

Palavk::Filtre::Parzûn / Filtre / Filter::Strainer
Cureyekî safokê ye. Tiştê ku tiştên nayên xwestin jê derbas nabin.

Paldank::Pişte / Dayanak / Support
1. Kursî, sendelî 2. Pişte, palpişt, balîf 3. Sparte, destek.

Pale::Êlxat::Wertzvan::Sepan::Karker::Karkerên çandiniyê / Irgat / Laborer
Xebatkarên çandiniyê.

Palet / Palet / Caterpillar
Di maşîneyan de, ji bo qada herî û bi berf an nêzikî wan tê xebitandin.

Palpiştiya hişk / Esnemez destek::rijit tahkimat / Rigid support
Desteka ku di kolana tunelê de ji bo tunel hilne-weşe.

Pankirin::Rastkirin / Düzleştirmek / Flatten
1. Tekûzkirin, rastkirina ruyê tiştêkî 2. Sererastkirin.

Pano / Pano / Panel
Paceya ku amîrên kontrolê tê de tîn bicîkirin. Ji bo kontrolkirina pergala elektrîkî yan jî kontrolkirina makîneyan tê bikaranîn.

Paqijker / Temizleyici / Cleaner
1 - Programa ku bîra (hiş) kompîturê vala dike. 2 - Kes an jî objeya ku paqijiyê dike.

Paqijkirin / Temizleme / Cleaning

Valakirina, sifirkirina daneyê di nav bîra (hiş) kompîtur an jî makîneyê de didome.

Par / Geçen yıl / Last year

Sala ku derbas bû, qediya. Sala çûyî.

Par::Beş::Encam / Bölüm (bölme işleminde bölüm) / Quotient

Hejmara ku di dawiya kirariya dabeşînê de dertê.

Para erseyê / Arsa payi / Ownership share

Di parselekê de di Xwedîtiya ji yekê zêde de para her yekî. Avahiyên li ser heman parselê li gor mezinbûnê xwediyê parek ji parselê (erse) ye.

Para terkîn a verastkirinê / Düzenleme ortaklık

*payi / Development readjustment share
Li gor zagona îmarê ji her xwediyê eraseyan parek diyar tê birîn.*

Parabol::Birgeya hevta / Parabol / Parabola

Cihê xalên ku dûrahiya wan ji xala nîvend (focus) û xêza rastkirî (directrix) re yeksan e.

Parabolîk::Birgeya hevtayî / Parabolik / Parabolic

Tiştên bi parabolê ve têkildar, parabolê ve girêdayî.

Paraboloîf / Paraboloit / Paraboloid

"Paraboloîta elîptîk, paraboloîta hîperbolîk."

Paradoks::Hevdiji::Dijgeyî / Paradoks / Paradox

1. Fikir an jî rewşên lihevnehatî. 2. Fikreke nelirê, çeprast 3. Dijraber.

Parametre / Parametre / Parameter

Guhêrbare ku bandor û têkiliya li ser tiştekî nîşan dide.

Parastin / Koruma / Protection

Di elektrîkê de li hemberî arîze û di karê elektrîkê de li hemberî kirina şaşiyên xebatkarên, ji bo zîyanê kêmkirî, parastina jiyana mirov, candar û parastina xerabûna amûran. "Parastina van amûrên (cîhaz) nû tev di nav xwe de çêkirine."

Parastin / Savunmak / Defend

*1. Berevanîkirin, ji xetere û bandorên neyînî dûrhiştina tiştekî yan jî kesekî. 2. Hemet kirin *
"Gund, bê se nayê parastin."*

Parastina lêjî / Şev korunması / Slope protection

Zeximkirina lêjîyê. Pêşîlgirtina ramalînê. Mînak;

Di bendavê de rûyê aliyê avê bi kevirên gewre tê zeximandin. Dîwarên li kêleka rê ku ji bo pêşîgirtina hilweşîna axê têne çêkirin.

Parçe::Pêkhate / Parça / Component

Tiştê ji yekbûniyê qetiyayî, bi tenê tê jimartin an jî ji yekbûniyê zêde maye. Her yek ji tiştê hêsan ku yekbûniyê ava dikin. "Hejmara parçeyên vê komê çend in?" "Di nava cilên min de çend parçeyên xweşik hene."

Parçebûn / Parçalanma / Fragmentation

Hûrbûn û ji hev veqetîna madeyan.

Parçekirina zêviyê (erd) / Arazi parçalanması / Fragmentation

Ji parselekê derxistina du an jî duduyan zêdetir parsel. Biçûk kirina parselan.

Parçik::Partîkul / Parçacık / Partial

parçeye herî piçuk

Pardar / Hissedar / Shareholder

Kesê/a ku xwedî par e.

Parêz::Bostan / Bostan tarlası / Melons field

Baxê hêşînahiyê.

Park / Park / Park

Baxçeyên mezin ên bi dar û şînayî ku di nav bajar de ji bo gel lê bigere û behna xwe bide hatine avakirin.

Parka herêmî / Bölge parkı / Regional park

Parka mezin ku ji bo xizmeta herêmekê hatiye çêkirin.

Parsela avadaniyê (îmarê) / İmar parseli / Development parcels

Parsela ku li gor parselasyona plana avadaniyê (îmarê) hatiye çêkirin.

Parsela kadastroiyê / Kadastro parseli / Cadastral parcels

Parsela ku li gor xebata kadastryê hatiye çêkirin.

Parsêla zeviyê (erd) / Arazi parseli / Land parcel

Parsela kadastryê (zevî). Eger parsel li gor plana îmarê çêbibe, wê demê navê zeviyê dibe erse.

Parselasyon / Parselasyon / Parcelling

Li gor planê îmarê an jî li gor xwestekê ji parselek derxistina çend parselan. Parçekirina parselan.

Paş / Geri / Rear: Back

1. Pişt 2. Dawî.

Paş / Geri:Önceki / Back

Xebitandina di programên kompîturê de xebata beriya niha. Dijberî "pêş". "Ew agahiyên ku em lê digerin di malpêrê de di rûpela paş de bûn."

Paşdahîştî::Derenghiştî::Vehîştî / Geciktirilmiş göçertme yöntemi / Retarded

Rêbaza ku ji bo derxistina cewherê pêşîgirtina herivandina axê.

Paşerokên radyoaktîf::Avêtîyên radyoaktîf /

Nükleer atık / Radioactivewaste

Ji bermahiyên ku piştî karê nuklerî dimînin.

Paşketin / Gerileme / Recessional

1. Karê paşveçûyîne 2. Lawaz bûn, kêmbûn.

Paşlerze / Artçî sarsıntı / Aftershock

Hejînen zemînê yê bê pergal ku li dû erdheja mezin pêk tên.

Patent / Buluş belgesi / Patent

Belgeya (dokumana) kifşê. Belgeya vedîtina tiştekî nû. Belgeya di bin parastina qanûnê de ji bo kifşa proses, amûr an jî metodeke nû, ji aliyê ofîsa patentê ve tê dayîn.

Pazdeh / On beş / Fifteen

Hejmara piştî çardehan. Navê hejmara 15'an, an jî di jimareya Roma'yî de xv.

Pêçan::Lefandin::Dorzivîn / Sarmak / Wrap

1. Paçikirin 2. Lêalandin 3. Dorlêgirtin.

Pêgirî / Bağımlılık / Dependence

Nirxeke ku li gora guherbarekî nixr diguherîne

Pehnî / Topuk / Heel:Toe

1. Paşya pêlavê 2. Dawiya solê.

Pêjgîr / Havlu / Towel

Paçê ziwakirinê.

Pejnkerî::Peljenî / Duyarlılık / Precision

Rastîbiniya daneyê ye.

Pêkhata şespalûya girtî / Sıkıdılmış altıgensel

yapı / Close packed hexagonal structure

Şeşgoşeya rast ku xwedî bilindahî ye û 3 rehend e. Ser û binê wê şeşgoşe ye, dora wê jî bi çargoşeyan pêçayî ye.

Pêkhate / Bileşen / Constituent

Gelê madeyên xamên ku di nava madeyên tevli-

evî an pêkhatî ne.

Pêkhate:Hêman / Yapıtışı / Constituent

Parçeyek ji parçeyên hemû.

Pêkhateya keviri::Pêkhateya berdî / Kayaç yapısı / Rock structure

Cure û taybetmendiyên kevîr an jî kevirîyan.

Pêkhateya Lewisî / Lewis yapısı / Lewis structure

Curekek formulên kîmyewî ku li dora sembola elementê elektron bi xalan têne nîşandan.

Pêkhateyên sereke / Mütemmim cüz / Essential component

Pêkhateya bi hev ve girêdayî. Ev pêkhate ji eslê xwe nayê veqetandin. Bi eslê xwe ve dijî. Bê veqetandin ji taybetiya xwe wenda dike. Xanî mutemînîn cüz a parselê ye, dar mutemînîn cüz a baxçeyê ye.

Pêkhatin::Çêbûn / Oluşmak / Occur

Bûyîna heyberê. Derketina holê.

Pêkhêrandin / Bileştirmek / Compose (to)

Li nav hev xistin.

Pekîn / Sekme / Rebound

Bi sedema lêketina heyberê bertek çêdibe û ew heyber vedigere.

Pêl / Dalga / Wave

Di fizîkê de lerza ku belav dibe û bi xwe re enerjîyê radigihîne.

Pêlav::Sol / Pabuç:Ayakbabi / Shoe

Amûra lixwekirin û parastina lîngan ku bi piranî li derveyî malê tê bikaranîn.

Pêlbir::Pêlşikên / Dalgakıran / Jetty

Dîwarê di nava deryayê de nêzî peravê ye, ji bo kêmkirina bandora (hêz) pêlên avê.

Pelçimhewêz::Pelhewêz / Sinir otu / Plantago sp

Giyayek e di hekîmiyê de tê bikaranîn.

Pelçiqandin::Pelixandin / Ezmek / Crush

Bi alîkariya hêzekê tişt şeweyê xwe diguherînin. Dema mirov pê li fêkiyekê bike fêkî şeweyê xwe diguherîne, diqelîşe û ava nava xwe derdixe, ev pelçiqandin e.

Pelê mêtewê / Asma yaprağı / Grape leaves

Pelên dara tirî.

Pelê silkê / Pazı yaprağı / Leaf beet

Pelên giyayê silkê ku ji familyeya ispanaxê ye.

Pêlên erdhejê / Deprem dalgaları / Earthquake waves
Di dema erdhejê de ji navenda erdhejê ber bi derve ve hêza heja zemînê.

Pêlên hertzî / $3 \times 10^4 - 1 : 5 \times 10^5$ hz aralığındaki dalgalar / Hertzian waves
Pêlên hertz bi navê zanyarê Alman Heinrich Hertz hatiye binavkirin. Pêlên hem elektrîk, hem manyetîk in ango elektromanyetîk in û bi leza ronahiyê li hewayê belav dibin. Frekansên wan di navbera $3 \times 10^{10} - 1, 5 \times 10^5$ hz (dirêjîya pêlan di navbera 2 cm - 2.000 m) de ye.

Pelîn / Yapraksî / Foliated
Tiştê ku wek pel xuya dike.

Peljenî / Doğruluk / Accuracy
Di pîvanan de heta radeyekî xeletî, şaşî tê qebûlîkirin. Radeya rastiya pîvanê ye.

Pêlweş / Dalga yayıcı / Radiator
1-Amûra ku hewa, av an jî hîlma germkirî yan jî sarkirî belav dike û bi vî awayî germahî yan jî hênîkahiyê çêdike. 2-Sarkera ku zêdebûna pîleya germa motora ku bi xwe ve girêdayî ye dixîne.

Pembû / Pamuk / Cotton
Riwekeke ku berên wê spî ne, dişibin hiriyê, nerm e. Di tekstîlê de yek ji madeyên xam e, pê cil çêdibin.

Pênc / Beş / Five
Hejmara piştî çaran. Navê hejmara 5'an, an jî di jimareya Romayî de v.

Pênc sed / Beş yüz / Five hundred
Hejmara piştî çarsed nod û nehan. Pênc car sed. Navê hejmara 500'î, an jî di jimareya Romayî de d.

Pêncî / Elli / Fifty
Hejmara piştî çil û nehan. Navê hejmara 50'yî, an jî di jimareya Romayî de l.

Pênûs::Qelem / Kalem / Pen::Pencil
Amûra nivîsînê.

Pêpelûk::Pêlik::Pêngav / Basamak / Step
1. Di derencê de rûyê ku ling pê lê dike. 2. Ji bo derketina çiyekî bilind çihê ku mirov piyên xwe datîninê, her yek ji wan bi bilindîya 17 cm'yan tê çêkirin.

Peqik / Kabarcık / Bubble
Tiştên ku hundirê wî wê bi av an hewayê bine-pixe. Dema ku çermê mirov dişewite û çerm dine-

pixe re jî tê gotin.

Peqika asokerê / Düzec kabarcığı / Bubble
Nîşaneke li ser asokerê.

Per::Bask::Çeng / Kanat / Wing
*1. Lebatê firindeyan ê ku pê perwaz digirin; per
 2. Çepil, mil * " Her teyr bi baskên xwe difire. "*

Pêrar / İki yıl önce:Evelki yıl
Two years ago / Du sal berê.

Peravxanî / Yalı / Mansion
Koşkên li kêleka avan. Xaniyên taybet yên beravan.

Perde / Ekran / Screen
Amûra rûxara wê rast û ne zebloq ku bi alîkariya (rêya) ronahiyê wêne yan jî vîdeoyan nîşan dide.

Pere::Dirav / Para / Money
Amûra dayînê ku ji kaxiz an jî ji metal hatiye çêkirin.

Performans / Performans / Performance
Rewşa xurtaniya di derbarê karekî de.

Pergal::Sîstem / Sistem / System
Tevahiya rêbazên ku bi kêra bidestxistina encamê tên.

Pergala agahiyê ya zeviyê / Arazi bilgi sistemi / Land information system
Sistema agahiyê ya ku agahiyên derheqê erd têde tên komîrin.

Pergala metreyî::Sîstema metrî / Metrik sistem / Metric system
Di matematîkê de pîvanekên pergala metreyê.

Perkaz::perwaz / Pervaz / Molding:Moulding
Perçeyek kêmbêr ku li dora şîbak an jî deriyên têxistin.

Perperok::îfîdok::Pinpinîk / Kelebek / Butterfly
Kêzikeke ku temenê wê gelekî kin e.

Perwane / Pervane / Propeller
Pirî çaran seba sarkirin û tevgerdayînê tê xebitandin.

Perwerde / Eğitim / Education
Karê hînkirin û fêrîkirinê.

Pestan / Basınç / Pressure
Mêjera hêza stûnî ya ku li yekeya qadê bandor dike.

Pestîn::Pestîner / Pres: Baskı / Press

1. *Şîdanîna heyberekê di nava du hêz an jî metalan de.* 2. *Makîneya ku karê presê dike.*

Pestoya Beşkî::Beşepestan / Kısmi basınç / Partial pressure

Li gazên di nava têkelek gaza mengî de her gazekê pestoyekê xwe a beşkî heye. her gazek jî bilîf têkelê li gorî vî pestoya beşkî dihele. Di derdan (aman) a ku gazên ji hev cuda dixewîne de pestoya ku gor qebareya gazan para wan e.

Pestoya bilind /Yüksek basınç /High pressure :: Overpressure

Pestana ku ji hududê dawîniya maşînan zedetir e.

Pestoya Dûkelê / Buhar basıncı / Vapor pressure
Malekûlên avê yê di nava avê de bi rewşa gazê ve xwe nîşan didin. ev malekûl gava dikelin, bandorekê li ser rûbarê şilavê dikin, ji vê bandorê re pestoya hilmê te gotin.

Pêş / İleri / Forward

Di programên kompîturê de xebata piştî niha. Dijberî "paş". "Ew agahiyên ku em lê digerin di malpêrê de di rûpela pêş de ne."

Pêşgeh / Giriş holü / Lobby::Entrance hall
Hola li dû deriyê daketinê.

Peşk / Sıçrama:Sıçantı (sıvılar için) / Splash
Bi sedemeke (kevir li avê dikeve, ava ku dirije û bi erdê dibe..) belavbûna dilopên şilekiyan.

Pêşkêşker::Servir / Sunucu / Server
Kompîtura bingehîn a ku di networkê de ji aliyê bikarhênerên din ve karin bigihîjin dane û çavkaniyên wê.

Pêşveçûna rojane / Günlük ilerleme / Daily advance
Di rojekê de karê ku hatiye kirin.

Petkirin::Puxtekirin::Paqijkirina xamî::Zengînkirina cewher / Atık (cevher zenginleştirme) / Refuse (ore dressing)
Bi rêbazên curbicur paqikirin bi nixkirin û zelalîkirina (safîkirin) cewherêkê.

Pêvajoy::Proses / Süreç / Process
Di kompîturê de kirariyên ku berdewam dikin, ji bo gihîştina encamêkê rêzên pêpelokên kirariyan.

Pêvajoya plansaziyê / Planlama süreçleri / Planning process
Hemû metod û pêngavên ji bo çekirîna pîlanê.

Pêvek / Ek / Additional

Ji bo kêmasiyên tiştan bîn temamkirin parçeyên ku pê ve tên danîn. Zêdekirin, mezinkirin.

Pêvekirin::Pêwenan::Pêveke::Pê ve bike / Yapıştır / Paste

Danîna daneya ku di bîra amûra elektronîk de ye bi cîhekî din ve. Danîna heman daneyê ya bi cîhekî din ve kirin.

Pêxistin::Vêxistin / Yakmak / Burn
Agirdadan/hilkin.

Peya::Piyade / Yaya / Pedestrian
Kesê ku bi meşê diçe.

Peyam / Mesaj / Massage
1. *Agahî, xeber, salix* 2. *Pêxem.*

Peyam / Mesaj / Oblique
Armanckirina têgihandina hest an jî fikrê (ramanê), xwe bi nivîs an jî bi gotinê nîşandan. "Ez dixwazim jê re bi telefonê peyamekê bişînim."

Peyama elektronîk::Posta Elektronîk::E-posta::E-name / Elektronik posta / Electronic mail
Şandina peyam, agahî yan jî, daneyan bi rêya telefon, kompîtur an jî înternetê. "Piştî çend salan bi rêya peyameke elektronîk em li hev hatin."

Peyarê / Kaldırım / Sidewalk
Devera ku li kêleka rê ji bo ku peya lê bimeşin hatiye veqetandin. Parçeyek ji rê ye.

Peyatî / Yaya / Pedestrian
Rêçûna bi piyan.

Peyda / Tedarik / Supply
Ji bo bikaranîne bidestxistina pêwîst.

Peyman / Sözleşme / Contract
Belgeya di navbera dudu yan jî zedetir kesên ku her du aliyên girêdide, ji bo kirin an jî nekirina tiştêkî li ser lihevkerina tiştêkî.

Peymana lîsansê / Lisans anlaşması / License agreement
Belgeya (dokumana) destûrê (rêdanê). Belgeya destûra mafê hilberîn, bikaranîne yan jî bikaranîna teknolojiya malê ku fîrmayekê çêkiriye û mafê hilberînê di destê wê fîrmayê de ye, dide fîrmayeke din.

Peyv::Bêje / Kelime / Word
Dengên watedar, yekîtiya dangan, gotin. " Ew peyv tê çî wateyê? "

Peywend / Bağıntı / Relation
Tiştê ku bi hev re têkildar in.

Peywir::Erk / Görev (bir degerin başka degerlerle olan ilişkisi) / Task (which is a value in relation to another values)
Pêwendiya nirxekî bi nirxekî din re. 2- Karê ku kesek an jî tiştêk dike. 3- Fonksiyona tiştêkî. 4- Di kompîturê de her yek ji yekîneyên karê ku bê peyikandin. Yekîneya kar.

Pezkovî / Yabani keçî / Wild goat
Ajalên kovî yên mîna xezal, mî, bizin û hwd.

pH Metre / Ph metre / Ph meter
Amûrê pîvana PHê ye.

Pîfkirin / Üfleme / Blow
Bi pestoyê defdana (tehdan) bayê.

Pîgment / Pigment / Pigment
Madeya ku reng dide tiştan.

Pijandin / Pişirmek::fırınlamak / Bake (to)
1- Tiştêkî li gorî bikêrhatina bikaranînê, bi bandora germiyê anîna rewşa lêhatî. 2- Ziwakirina li ber tavê.

Pijandin::Pehtin / Pişirmek / Cook
Bi bandora germê ku xwarin an jî heyber pê têne asteka bi kêrhatî.

Pîk / Pîk / Pig Iron
Amêjena hesinkarbon ku di nav xwe de ji %4'an heta %5'an karbonê dihewîne. Cureyekî hesînê rokîrî (rijandî) ye.

Pîksel / Pîksel / Pixel
1- Di nihêrtina wênanan a ji nêzîk ve li ser wêneyê hejmarê xalên ku bi çavan tîn dîtin. 2- Li ser tiştêkî lekeya hûrik, xal.

Pîl / Pil / Cell
1- Jêderka (çavkaniya) hêza ku bar diajo. Ew hêz bi ronî, germî û an jî hevbandoriya kîmyasal çêdibe. 2- Yekîneya herî biçûk ku bi serê xwe di-kare kar bike.

Pîl::baterî / Pil / Battery
Amûra ku enerjiya kîmyayî vediguherîne enerjiya elektrîkê. "Radyo bê pîl naşixule."

Pile / Derece (çemberin 360'ta birine eşit açî birimi) / Degree
Yekîneya goşeyê. "Berhevkirina her sê goşeyên hundirê sêgoşe 180 pîle ye."

Piling / Kaplan / Tiger
Ajalekî dirinde.

Pilûr::Simore / Sincap / Squirrel
Ajaleke kovî bi tovên daran xwedî dibe.

Pînekirin / Yamalamak / Patch (to)
1- Temamkirina kêmasiyên programên kompîturê. 2- Bi pîneyan selihandin.

Pingar / İrkinti::suyun bir engelden dolayı geriye doru şişmesi / Swelling of the water to back
Lî hemberî astengiyekê bi paş ve vegeîrîn û kombûna avê.

Pingar / Kuluçka yeri / Hatchery
Ciyên ku ajal lê çup dikevin.

Pîpet::Mijok / Pipet / Pipette
Ji pîpetê re kamîş (kamir, armîş) jî tê gotin, amaneke azmûnên kîmyewî ye.

Pir / Köprü / Bridge
Rêya ku di navbera du ciyên ji hev qetiyane de pêwendiyê çêdike.

Pira hilawîstî / Asma köprü / Suspension bridge
Pira ku bi alîkariya tenafên vekêşandî tîn avakirin.

Pira Xwê / Tuz köprüsü / Salt bridge
Di zanistiya kîmyayê de, pêdiviya pêgiredana di navbera hicroka nîv-redûksiyon û hicroka galvanîk oksîdasyonê de ye.

Pirêze çînîn / Anız biçmek / To plough up the stubble of
Karê çînîna giyayê pirêzeyê.

Pirêze rakirin / Anız bozma / Stubble plow
Karên li ser zeviyan rakirina giya.

Pirjandin::Pijiqandin / Çizgi kaynaklı yağmurlama / Line sprinkler irrigation
Rêbazê avdaniyê ku bi şeweyê baranê tê kirin.

Pirpar / Semizotu / Purslane
Riwekeke ku ji avê hez dike.

Pirtika betayê / Beta parçacığı / Beta particle
Elektron an jî pozîtronên ku di dema xerabûna radyoaktîf de ji dendika atomê bi awayê tîrêjan dertên.

Pirtika sosret / Acayip parçacık / Strange particle
Di atomê de parçeyê ku nirxa sosretiyê sifir e.

Pirtûk / Kitap / Book

Komek kaxizên bi nivîs an jî wêneyan agahiyan didin ên ku bi hev ve hatine çapkirin. "Roman, çîrok, helbest, ferheng, ferhenga zaravên teknîkî û hwd."

Pirtûkxane / Kütüphane / Library

Kitêbxane. Ciyê ku pirtûk û materyalên wek pirtûkan tên komkirin, hilanîn û tîn pêşkêşkirin.

Pîsav::Arav / Atık su / Waste water

Ava ku ji ber bikarînê maye û qirêjî (qilêr) bûye. Ava kêzîne.

Pîspor::Karzan / Bilirkîşi / Expert

Kesê ku ji ser mijar an jî pîşeyekî zana.

Pîspor::Şareza / Uzman / Expert

Kesê/a ku di der heqê karekî de zanîna wî/wê zêde ye.

Pîsporê nirxandinê / Değerleme uzmanı / Appraiser

Kesê ku pîsporê hesabkirina buhayê zevizar, erd, mal û hwd. e.

Pîşe / Meslek / Job

Pîşeya ku tê kirin. Xebata ku tê kirin.

Pîşesaziya girêdayiyê çandiniyê / Tarıma dayalı

sanayi alanları / Agro-industrial areas
Cihên ku palûkeyên berên ku ji çandiniyê ne lê ne. Mînak: Aş, Palûkeya (fabrîqe) rûn, Palûkeya Şarabê, Palûkeya savar.

Pîşkinîna bîrê / Kuyu testi / Well test

Pîşkinînê (test) ji bo bikêrhatina çavkaniyan ên ku bi riya vekolîna bîrê pêk tîn.

Pîşkinîna pestandin / Basma deneyi / Compression test

Elementa di tabloya peryodîkde a li stûna 2A elementeke kû kêmtê dîtin e. Bi kurteya "Be" tê nivîsandin.

Pîşkinîna xwecih / Yerde deney / In-situ test

Pîşkinîna ku li cihê bûyerê bi amûrên heyî û bê pîşkinîngeh (laboratuvar) tê kirin.

Pîşt / Sirt / Back

Ji bo heywanan û mirovan, ji sermil heta bin qorikê.

Pîstre / Sonraki / Next

Karê, xebata dûre ya di rêzê de, ya ku fermana wî dê nû bê dayîn. Fermana dûre.

Pîton / Piton / Python

Cureyekî maran ê bixeter, xurt û mezin.

Pîvan / Ölçme / Measurement

Nexşegeriyêde pivan du curene. Pivana dirêjahiyê ya û pivana hokeyan (goşeyan). Bi alikariya van koordinat (xyz) tîn hesapkirin.

Pîvaneka nexşê / Harita ölçęği / Map scale

Pivaneka, çend cara biçukkirina nexşê nişandide.

Pîvaneka rêjeyî / Oransal (kesirli) ölçek / Rational (fractional) scale

Pivaneka nexşê ya ku bi şêweya rêjeyî tê nişandan. minak:1/500

Pîvaneka xêzî / Çizgisel ölçek / Linear scale

Cureyek pivanekêye. Pivaneka xêzî, pivaneka nexşeyê nişandide û li ser xêzeke bipivanek hêjmarên dirêjahiyê hene.

Pîvanên gelemperî/Kamu ölçmeleri/Public surveys

Beşek ji karên nexşegeriyê ye. Mijara wê karên fermî (gelemperi) ye.

Pîvanên kontrolê / Kontrol ölçmeleri / Control measurements

Pîvanên ji bo zanina rastiya pivanane. Nexşegeriyêde tu pivan bê kontrol nayê pejirandin.

Pîvek / Ölçek / Scale

Rêjeya dema ku dirêjahiya rastî ya li ser rûyê erdê derbasî li ser plan an jî nexşeyê dibe çiqas piçûk dibe wê nişan dide.

Plan / Plan / Plan

1 - Xêza (çîzîm) ku beşên bajar, avahî yan jî makîneyan cure bi cure nişan dide. 2 - Xêz an jî nexşeya ku bi hûrgilî ciyekî biçûk li ser rûyê erdê nişan dide.

Plana avadaniyî (îmar) ê / İmar planı / Zoning plan

Plana ku parsel, avahî, rê û tiştên din bi awayekî berfireh tîde tê nişankirin.

Plana avadaniya kiryarî / Uygulama imar planı / Tentative plan

Plana îmarê ya ku ji bo pratîkê esas tê girtin û pîvanên wê 1/1000 û 1/500 e.

Plana avadaniyê ya ji bo parastinê / Koruma

amaçlı imar planı / Plan for protecting reconstruction
Plana ku di îmarê de qadên dirokî û xwezayî yê ku di nava bajêr de ne diparêze.

Plana bajêr / Şehir planı / City plan

Plana ku bikaranîna erdê bajêr tê de tê nîşandan, wek qada avahiyên, dibistan, rê, qadên şînahî, qada sazîyên fermî û hwd.

Plana başkirina avadaniyê / İmar islah planı / Redamation plan development

Başkirina, qenckirina planên imarê. Planêde hinek guhartin tîn kirin.

Plana bicihanîne / Uygulama planı / Implementation plan

Pilana ku ji bo meriyetê hati amadekirin. Van pilanande hurgilî hene.

Plana bikaranîna erdê / Arazi kullanım planı / Land use plan

Nexşeya ku bikaranîna erdê nîşan dide. Beşên erdê de bi çi armancê bîn bikaranîn di nexşeyê de tê nîşandan. "bajarvanî, çandinî, qada şênahiyê..."

Plana binasaziyê / Altyapı planı / Infrastructure plan

Planên ku bi armanca çareserkirina pirsgirêken kanalîzasyon, av, elektrîk (ceyranê), telefon û gihaniyê, hatiye amade kirin.

Plana çûnûhatê / Ulaşım planı / Intercommunication plan

Plana ku pirsgirêken gihaniyê û trafîkê (çûnûhat) çareser dike

Plana dabeşkirinê / İfraz planı / Plot plan

Plana ku dabeşkirina parselan li ser girava îmarê nîşan dide

Plana giştî / Ana plan / General plan

Plana mezin, fireh û ya mader. Plana ku rê nîşana planên hurgilî dike.

Plana herêma lokal / Mevzii imar planı / Local zoning plan

Planeke ku li cihêkî bê plan û ji bo cihêkî biçûk û bi armanceke taybet tê çêkirin. Ev plan bi awayekî fîzîkî derveyî plana bajêr e.

Plana herêma pêvek / İlave imar planı / Addendum zoning plan

Plana ku bi planên heyî ve tê zêdekirin.

Plana herêmî / Bölgesel plan / Regional plan

Plana ku tê de çend bajêr cih digirin. Mînak; plana herêma bajarên GAP'ê.

Plana hûrgilî / Ayrıntılı plan / Layout plan:Site plan

Planên avadaniyê yên hûrgilî. Di van planan de

her mafê avadanî xuya dike. Pîvaneka wan 1/1000, 1/500 in.

Plana îmarê ya pesendkirî / Onaylı imar planı / Approved development plan

Plan, Proje an jî belgeyên ku ji hêla sazîyên têkil-dar ve hatiye pesend kirin û ji bo xebatên îmarê dibin bingehe

Plana navenda bajêr / Kent merkezi planlaması / City center planning

Plana navenda bajêr ya ku cihên bazirganiyê û derdora wan nîşan dide

Plana peşketina navnetewî / Uluslar arası kalkınma planı / International development plan

Planên pîvana jor ên ku di warên civak, aborî û polîtîkayê de hatine amadekirin.

Plana peşketinê / Kalkınma planı / Development plan

Plana ku di warên civak û aboriyê de potansiyelên heyî dinirxîne û ji bo pênc salan tê amade kirin

Plana pêvek a avadaniya / İlave imar planı / Addendum zoning plan

Plana ku li plana heyî tê zêde kirin.

Plana revîze ya avadaniyê / Revize imar planı / Revision zoning plan

Ger ku plana heyî kêm bimîne li gorî pêwîstiyê ev plan tê amade kirin.

Plana sereke / Nazimplan / Master plan

Pilana sereke. Pîvaneka wan 1/5000 ê destpê dike heya 1/100 000 ê diçe. Van pilanande zêde hurgilî nîne, tenê qaideyên giştî hene. Pîlanên hurgilî li gor van qaidan tê çêkirin.

Plansazê çûnhatina (veguhastine) master / Ulaşım master planı / Transportation master plan

Planeke stratejîk e ya ji bo çûnhatina bajêr a îro û ya dahatuyê.

Plansazê kiryarê (peyikan::sepan::pratîk) avadanî

*/ Uygulama imar planı / Appliance zoning plan
Plana îmarê ya ku ji bo pratîkê esas tê girtin û pîvanên wê 1/1000 û 1/500*

Plansazê nîzama jîngehê / Çevre düzeni planı / Environmental plan

Planeke bi pîvana biçûk û herêmî ye. Pîvanên wê planê di navbera 1/50000 û 1/100000ê de ne. Di vê planê de ji bo herêmê biryarên aborî, polîtîk û stratejîk tîn girtin.

Plansazê parêzkaran (parastinê) a avadanî / Korumaya imar planı / Protection plan
Plana ku di îmarê de qadên dîrokî û xwezayî yên ku di nava bajêr de ne diparêze.

Plansazê şewane (tertipkera) avadanî / Nazım imar planı / Master plan: general plan
Ev plan plansaziya navenda bajêr, derdora bajêr û bikaranîna erdê bajêr bi gelemperî nîşan dide. Pîvanên wê 1/2000, 1/5000 û 1/25000 in. Planên cîbicîkirinê li gor vê planê tê çekirin.

Plansazê tadîlatê avadanî / Tadilat imar planı / Amendment plan
Guhertina plana îmarê li ser parsêlê an jî herêmeke teng.

Plansazê/a bajar û herêmê / Şehir ve bölge plançısı / City and regional planner
Kesê/a ku di derbarê plansaziya bajêr de perwerdehî dîtiye û di wê beşê de pispor e.

Plansazên Bajêr / Şehir plançısı / City planer
Kesên pispor ku ji çekirin û avakirina cihê jiyandê (bi taybetî jî bajar) baş fêm dikin û perwerdehiya vî karî girtine. Kesên ku di warê plansaziyê de pispor in û planên bajar û herêman li gor zagonan çêdikin.

Plansazî / Planlama / Planning
Ji bo çekirina ebatekî ku tê plankirin.

Plansaziya aborî / Ekonomik planlama / Economical planning
Plana ku ji bo armanca sererastkirina têkiliyên aborî yên welat an jî herêmê ji aliyê kes an jî saziyên berpirsiyar ve tê birêvebirin.

Plansaziya çûnûhatê / Ulaşım planlaması / Transportation planning
Planeke stratejîk ya ji bo çûnûhatina bajêr a îro û ya dahatuyê.

Plansaziya projeyê / Proje planlama / Project planning
Xebatên ji bo çekirina projê. Plana çekirina projeyê.

Plansazkirina cîhwarî / Mekansal planlama / Spatial planning
Planên ku li gorî taybetmendiyên fîzîkî û strukturî (avahiyî) tên amade kirin.

Plansazkirina civakî / Sosyal planlama / Social planning
Planên stratejîk ên ku ji bo çareseriya pirsgirê-kên civakî û aboriyê, tên amade kirin.

Plansazkirina ekolojîk / Ekolojik planlama / Ecological planning
Plansaziya ku ji bo parastin û bikaranîna dewlemendî û nixên xwezayî tê kirin.

Plansazkirina herêm û bajêr / Şehir ve bölge planlama / City and regional planing
Plansaziya herêmê û bajarî ya ku li gorî hemû pîvanan hatiye amade kirin.

Plansazkirina herêmê / Bölge planlama / Region planning
Karê plansaziya herêmê.

Plansazkirina parastinê / Savunucu planlama / Defensive planning
Feraseta ku di warê aborî û siyasetê de plansaziyeke stratejîk nîşan dide

Plansazkirina pêşketinê û rêvebirin / Gelişme planlaması ve yönetimi / Development and management planning
Plansazî û rêvebirina pêşveçûnî ya cihên ku tên bikaranîn an jî jîngeha xwezayî ye.

Plansazkirina tendurîstiya bajêr / Kent sağlığı planlaması / Urban health planning
Plana ku rewşa jiyana bajêr xweştir û rihetir dike

Plansazkirina xanî / Konut planlaması / Dwelling planning
Plana xaniyan ên ku ji bo pêwîstiya starebûnê, tê amade kirin

Plastîk / Plastik / Plastic
Madeya sentetîk an jî organîk ku bi bandora germahî yan jî fişarê tê şekildayîn.

Platform::Sekû / Platform / Platform
Cihê kar lê tê kirin û cihê wê ji derdora xwe bilindtir e.

Platîn / Platin / Platinum
Elementeke ku hejmara wê ya atomê 78 e. Metaleke giran, girîng û dikare bê lêdan e.

Plazma / Plazma / Plasma
Şileka di nav xwînê de ku tê de sorgilorik û spî-gilorik hene.

Plûton / Pluton / Pluto
Gerstêrka herî dûr a ji Rojê bû, lê niha Plûton ji nav rêza gerstêrkan hatiye derxistin, ew ne gerstêrk e, ew laşekî qeşayî ye li derdora Rojê dizivire.

Pola / Çelik / Steel

Amêjena ku hinek karbon û hesin tê de ye. Bi avê tê hişkkirin.

Polarîskop / Polariskop / Polariscope

Amûra ku ji bo ronahî polarî bûye an jî xwezayî ye were fêmkirin.

Polîgon / Poligon / Plygon

Ciyê guleberdanê.

Polîgona girtî / Kapali poligon / Closed polygon

Zincira poligonan ya ku destpêk û dawî heman xal. Zincir ji xaleke koordinat diyar detpêdike û dawiyê disa li wê xalê tê girêdan

Polîgona paldayî / Dayali poligon / Based on the polygon

Rista poligonê ya paldayi. Destpêk û dawiyêde poligonek xwedi koordinat heye.

Polîmer / Polimer / Polymer

peyvekê yewnanî ye, polî (gellek), meros (parçe, lîç) an ku gellek parçe ye. ji monomeran (yek-parçe) pêk tê.

Polîtîkaya bajarsaziyê / Kentsel politika / Policy planning

Polîtîkaya debarê bajarvaniyê de, ramanên der heqê bajêr de.

Polîtîkaya zewiyê (erd) / Arazi politikasi / Land policy

Program û nêrînen bikaranîna zewiyan, di rajên pêşde.

Polonyûm / Polonyum / Polonium

Elementeke ku hejmarê wê ya atomê 84 e.

Pompe / Pompa / Pump

Amûreke ku madeyan (bi taybetî jî madeyên gaz û şilek) ji cihêkî dişîne cihêkî din.

Pompeya Vakûmê / Vakum pompasi / Vacuum pump

Pompeyek di her du serên pompeya xwe de pestoyek negatîf dide, kêşandinek bi zexmî dike,

şîr doşînê jî kar tînin, amaneke ezmûnên kîmyewî ye jî

Pompeya xîzê / Çakıl pompası / Sand pump

Pompeya ku xîz pê kaş dibe.

Porteqal / Portakal / Orange

Fekiyeke ji malbata narincan

Potansiyel / Potansiyel / Potentiality: Potential

Enerjiya ku ne xwedî tevger e.

Potasyûm / Potasyum / Potassium

Elementeke ku hejmarê wê ya atomê 19 e.

Pozîtron / Pozitron / Positron

Pariya bingehîn a xwedî bara pozîtîf e ku di hemû atoman de heye,

Pres::Pestan / Pres / Press

Amûra bi awayekî mekanîk şidandina objeyekê.

Profil / Profil / Profile

Rewşa guhertinê bilindahiyên di navbera du xalên ruerdê

Proje / Proje / Project

Pêşnumeya ku kirina an jî çêkirina wê tê xwestin.

Projektor / Projektör / Projector

Amûreke ronîkirinê.

Protein / Protein / Protein

Pêkhatiyek organîk e. amînoasîd mîna zîncîkekê ji hevûdu (êkûdu) re bîr girêdan proteîn pêk tînin.

Proton / Proton / Proton

Her hebika di nava dendîka atomê de ya ku barekî (+1) pozîtîf ê elektrîkê hildigire.

Pûjan (Nane) a bejî::Pûjana zewiyan / Kir

nanesi::tarla nanesi / Mentha arvensis

Ji hişkirina pelên wê giyayê baharat tê destxistin. Çiyayek Çiyayî ye.

Pût::Alif / Hayvan yemi / Animal feed

Xwarina ajalên kedî.

{ Q }

Qad::Meydan / Meydan / Square

Qada herî fireh a ku di navenda bajêr de ye.

Qada perwerdehiyê / Eđitim alani / Education zone

Di planên avadaniyê (îmar) de cihê ku tenê ji bo avahiyên perwerdehiyê hatiye veqetandin.

Qada xaniyan / Konut alani / Housing zone

Di planên avadaniyê (îmar) de cihê ku tenê ji bo xaniyan hatiye veqetandin.

Qada avahiyân / Tesis alani / Plant area

Ew cihê ku bo xizmetdayîna gel hatiye cihêkirin. Ku li van deran avahî bo vê mebestê çêdibe.

Qada Avahiyên Tenduristiyê / Sađlık tesis alani / Healthcare field

Di planê de qada ji bo avahiyên tenduristiyê hatiye veqetandin.

Qada avahiyên turîzmê / Turizm tesis alani / Tourism facility

Cihê ku avahiyên turîzmê lê tene çêkirin.

Qada avakirinê /Yapı inşaat alani /Construction area

Qada ku avahî tê de tê lêkirin.

Qada avanî / Meskun alan / Residential area

Qada xani lê hatin çêkirin. Qada avahi liser heyi.

Qada avdaniyê / Sulama alani / Irrigation area

Cihên çandinî yên ku bi pergala avdaniyê, tene avdan.

Qada avzêm / Sulak alan / Wetland

Nexşeyêde ji bo qadên av jê dertê, hertim şil û ji sewalanre maluvaniyê dike tê gotin.

Qada Bajarî ya Niştecihûnê / Kentsel yerleşik alan / Urban built-in

Cihên ku avahî lê tene çêkirin an jî hatine çêkirin.

Qada bazirganiyê / Ticari alan / Commercial area

Di planên avadaniyê de cihê ku avahiyên bazirganî lê tene çêkirin.

Qada benderê (lengergeh) / Liman alani / Harbor area

Qada li kêleka deryayê (an jî gol) ku tê de xebatên benderê tene kirin.

Qada berên taybet ya heremî / Bölgeye özel ürün alani / Site-specific product area

Ew herêma ku bi taybetî bo berek şîngeh e.

Qada bi çîl::Makiyî / Makilik / Maquis groves

Cihên ku dar û deviyên li herêma deryaya spî lê digîjin.

Qada bifikare ya jeolojîk / Jeolojik sakıncalı alan / Geological reserved area

Cihên ku di warê erdnasiyê de ji bo lêkirina avahiyân xetere ye.

Qada bikaranîne ya li gor daxwazê / Tercihli kullanım alani / Preferred area of usage

Cihên ku li gorî xwestekê wekî cihêkî turîstîk an jî cihê avahî tê plan kirin.

Qada çandiniyê / Tarım alani / Agricultural land

Di planê de qada ku çandinî li ser tê kirin. Ji bo çandiniyê hatiye veqetandin.

Qada daristanê / Orman alani / Forest area

Di planê de qada ku ji bo daristanê hatiye veqetandin.

Qada depokirina sûtemeniyê / Akaryakit depolama alani / Fuel storage area

Qadên ku petrol an jî sotemenî tene depo kirin.

Qada depokirinê / Depolama alanı / Storage area
Cihê ku ji bo berhemên pîşesaziyê (anjî her tişt) tîn lê danîn.

Qada destûrnameyê / Ruhsat alanı / License area
Qada ku destura çêkirina avahiyê hati dayin.

Qada elektrîkî (Karebayî) ::Biyavî karebayî (elektrîkî) ::Biwara karebayî / Elektrik alanı / Electric field
Tekên ku bi sedema barên elektrîkî çêdibin. Qada li dora barên elektrîkê ya ku hêzên elektrîkî bandor li ser dike. Nîşana wê "E", Yekeya wê Volt/metre

Qada gelêşa hişk / Katı atık depolama alanı / Solid waste landfill site
Ew cihê ku ji aliyê rêveberiyên herêmî ve ji bo jêmayên hişk hatiye veqetandin.

Qada golfê / Golf alanı / Golf course
Qada ji bo lîstika golfê hatiye veqetandin.

Qada Grîngiyên Jîngehî / Ekolojik öneme sahip alan / Ecological importance area
Di planê de qada ku ji aliyê ekolojîyê ve girîngiya wê heye.

Qada hawirdorê / Mücavir alan / Municipal adjacent area
Qadên ku ne di nav sînorên şaredariyê de ne lê şaredarî kontrol dike.

Qada hebûnên çandî / Kültürel varlık alanı / Area of cultural property
Herêma ku ji aliyê çand û hunerê ve dewlemend e.

Qada înerî / Gazsız bölge / Inert area
Di nava kanê de cihê ku gazên xeternak nahe-wîne.

Qada karesatê / Afet alanı / Disaster area
Herêma ku bi bandora lehî, erdhêj (bûmelerze) hwd hatiye herifandin.

Qada karsaziyê / İşletme alanı / Business area
Di vê heremê de karsaziyên cûr bi cûr bihevve niş-tecîh dibin. Bazirganî lê van herêman tê kirin.

Qada karxebatên bajarî ya ji bîfî xaniyan / Konut dışı kentsel çalışma alanı / Residential non-urban study area
Cihên ku bazirganî lê tê kirin. Li vê herêmê xanî nîn in, hemû avahî ji bo bazirganiyê ne.

Qada kesk a aktîf/Aktif yeşil alan/Active green space
Qada kesk a lebat. Qadên ku ji aliyê gel ve raste-rast tîn bikaranin. Park û baxçeyên zarokan û rek-reasyon qadên kesk ên lebat in.

Qada lehiyê / Taşkın alanı / Flood plain
Ew derên ku bi xetera avrabûnê gef dixwe.

Qada leşkerî / Askeri alan / Military sites
Di planê de qada ku tenê ji bo xebatên leşkerî hatiye veqetandin.

Qada lîstikê / Oyun alanı / Playground
Pilana imarêde qadên ji bo lîstikan hati veqetan-din.

Qada lîstikê ya zarokan / Çocuk oyun alanı / Child-
ren's playground
Pilana imarêde qadên ji bo lîstikên zarokan hati veqetandin.

Qada Mêrgê::Mêrg / Mera alanı / Pasture land
Qadên bi çêre yên ku havîn û zivistanê tîn bika-ranîn.

Qada mîrata çandî / Kültürel miras alanı / Cultural heritage site
Herêma ku nîrxên maddî û manevî di hindurê xwe de dihevwîne.

Qada Mugnatîzî::Biyavî Mugnatîzî::Biwarî Mug-natîzî / Magnetik alanı / Magnetic field
Tekên ku bi sedema barên elektrîkî çêdibin. Qada li dora barên elektrîkê ya ku hêzên mugna-tîzî bandorê lê dikin. Nîşana wê "B", Yekeya wê T (Tesla) an jî G (Gauss)

Qada nivîsê / Yazı bölgesi / Text area
Cihê nivîsê tê nivîsandin.

Qada parastî / Koruma alanı / Sanctuary
Qadên ku xwedî taybet û ji bo vê taybetiya xwe tê parastin.

Qada Parastin û Pêşvexistina Jiyana Kovî / Yaban hayatı koruma ve geliştirme alanı / Wildlife protection and development area
Herêma ku tixubkirî bi hinceta yekîtiya ekosîs-tema ajal u nebatan bê parastin û pêşvexistin

Qada parastina xwezayê / Tabiat koruma alanı / Nature conservation area
Qada ku ji bo xwezaya wê were parastin û bi destê mirovan neyê xerakirin hatibe veqetandin.

Qada Parastinê ya Leşkerî / Askeri güvenlik bölgesi koruma alanları / Military security zone conservation areas
Di pilana îmarê de ji bo parastina devletê tesî-sen pir girîng e.

Qada Pêşketina Bajarî / Kentsel gelişme alanı / Urban development area

Heremên ku di mezinbûna hejmara bajêr de dê bên avakirin.

Qada pîşesaziyê / Sanayi alanı / Industrial area
Di planê de qada ku ji bo palûke û kargehan hatiye veqetandin.

Qada rekreasyonê / Rekreasyon alanı / Recreation area
Ji bo bajarîyan qadên seyranê.

Qada rûniştgeha gund / Köy yerleşim alanı / Residential area of the village
qada ku gund lê cihbuyi, gund li ser rûnişti. Rûniştgeha gund.

Qada sererastkirinê / Düzenleme alanı / Land arrangement area
Mulkiyeta kadastryoî li gor plana îmarê an jî parselasyonê ji nû ve tê sererastkirin. Şêwe û sînorê parsêlê ji nû ve tê diyarkirin.

Qada sergoyê: **Qada depokirina gilêşan** / Çöp depolama alanı / Landfill site
Qada ku gelfîşeyên bajêr lê tên berhevkerin. Li van deran bermayiyên kirêt dikarin bîn paqijkirin û bêzîrakerin.

Qada seyranê / Kamp alanı / Camping area
Cihên ku mirov lê bigerin û şeva xwe lê derbasbikin.

Qada şênahî / Yeşil alan / Green space
Pilana imarêde ji qadên park, baxçê zarokan, refuja nava rîyan, baxçê saziyên fermi, qadên leşkeri, binê xetên kehrebayê yê mezin û reqreasyonêre qada kesk tê gotin.

Qada şênahî ya pasîf / Pasif yeşil alan / Passive green space
Qada kesk ya tebat. Qadên ku rasterast ji aliyê gelve nayên bikaranin. Ji bili park, baxçê zarokan û reqreasyonan qadên din yê tebatin.

Qada şil / Islak alan / Wet area
Qada şil buyi, qada şil dimine. Qada şil dibe.

Qada Teht / Kayalık taşlık alan / Rocky area
Cihê ku zemîna wê ji kevir an jî zinarê pêk tê.

Qada turizmê: **Qada geştiyariyê** / Turizm alanı / Tourism area
Ew cihên ku bi mebesta geryanê tê bikaranîn.

Qada werzîşê ya herêmî / Bölgesel spor alanı / Regional sports ground

Cihên ku bi mebesta werzîşê tên karanîn ku ji hêla pîvana wan mezinin.

Qada xeternak / Riskli alan / Risk area
Cihên ku ji bo avakirana bajêr ne rast e. Mînak: Herêma erdhêjî.

Qada xîzî: **Qada Sîlikî** / Kumul alan / Dune field
Herêma ku bi xîz (qûm) hatiye dorpêçkirin.

Qada zanîngehê / Üniversite alanı / University area
Di planê de qada ji bo zanîngehê hatiye veqetandin. Kampûsa zanîngehê.

Qadên karê navendî / Merkezi iş alanları / Central business district
Di planê de ji cihên kargeh û cihên bazirganiyê re tê gotin.

Qadên palûkeyên girêdayî çandiniyê / Organize tarım alanı / Organized agricultural area
Di planê de ji cihên tesîsên mezin yê ji bo çandiniyê.

Qadên Parastî / Sit alanları / Protected areas
Qadên ku ji bo sedemên avahiyên kevnare tê de ne, guhertin tenê bi destûr tên çêkirin.

Qadên Parastî yê Xwezayî / Doğal sit alanı / Natural protected area
Qadên ku di xwezaya xwe de parastî ne.

Qadên sît ên dîrokî / Tarihi sit alanı / Historical sites
Qadên kevnare ku berê mirov tê de jiyan kirine.

Qaderêza kesk / Yeşil kuşak / Green belt
Qadên kesk û yê li peyhev tên. Zincireya qadên kesk.

Qam / Boy / Height
Dirêjahiya ji binî heta serî.

Qanûna biosavart / Biosavart kanunu / Law of biosavart
Vegotina matematîkî ya qada manyetîkî bi awayê tezûya ku wê çêkirîye nîşan dide.

Qapan / Kantar / Weighbridge
Alava ku giraniya tiştêkî diwezinîne

Qazan: **Boylar** / Kazan / Boiler
Derdana mezin û kûr a ku ji bona germahiyê an jî bo tiştên din av an şiv tê de tê kelandin.

Qedexe / Yasak / Ban
1. Fermana nekirinê, astengiya fermî 2. Heram.

Qedexekirin / Yasaklamak / Ban
Karê astengkirinê.

Qefîl / Asma kilit / Padlock
Miftêya ku bi çengel e û çengelê wê di qulpên derî re derbas dibe û tê girtin.

Qelîstek::Xane::Kel::Kert / Yiv / Groove
Xetên li ser rûxarê yên ku ji çal û niçikan pêk tên

Qerisî / Donmuş / Frozen
Rewşa madeyê ku ji şilekî derbasî req (hişk) bûye.

Qerisîn::Cemidîn / Donma / Freezing
Guherîna rewşa made ya fizîkî ji şilek ber bi req (hişk) î.

Qerisîn::Cemidîn / Donmak / Freeze
Hişkbûyîna madeyên şilek bi sedema kêmbûna germahiyê.

Qernefil / Karanfil / Carnation
Kulîlkeke bi bîna e. Bi gelek rengan vedibe lê bi taybetî qernefilên sor û spî navdar in. Ji bo xemilandinê jî tên bikaranîn.

Qerta vedorê / Devre kartı / Circuit board
Ji bo çêkirina vedora elektronîkî lewhêya ku tê bikaranîn. Hêmanên elektronîk li ser têne danîn.

Qesp::Xurme / Hurma / Date
Fêkiyeke tropîk e. Tehma wê şîrîn e. Piştî ku tê hişkkirin tê asta xwarin an jî firotinê.

Qesr::Koşk / Saray / Palace
Avahiyên mezin û bişemir ên ku hukumdar an jî rêberên olî lê dijîn.

Qeta dirêjî / Boykesit:uzunlamasına / Longitudinal
Birîna dirêjahiyê. Profîl derxistina dirêjahiyê.

Qetên zingarî / Oksit tabakası / Oxide film
Kevîren ku ji tebeqeya aven binerdf jortirin, li ber bandora avê oksîde dibin. Ew qada ku oksîdî buye jê ra QADA OKSÎDÎ tê gotin.

Qetîn / Kopma / Breaking
Tiştên bi kaşandinê, bi rizînê û bi hêzên hwd ji hev be re tê gotin.

Qetîneka berî / Enkesit / Cross-section
Di projeyan de bilindahiya xalên berkî nîşan dide.

Qewar / Oyuk / Hollow
Cihê qewartî, hundurê wê vala û çalik.

Qeware::Qebare / Hacim / Volume
Valahiya ku heyberek dadigire. Hemû made xwedî qebare ne. Qebare bi bariste û cih re eleqedar e. Qebare bi m3, lî tre, cm3 û hwd. tê pîvan.

Qewartin / Oymak / Carve
Bi kolanîne derxistina nava heyberekî.

Qiloç / Boynuz / Horn
Hestiyên tûj û dirêj ên ku di serê hin ajalên de derdikevin.

Qinc::Şakûl / Çekül / Plumb
Giraniya nêzi 500 girami û serî tuj û bi benekê tê hilawistin û xêza rêkêşa erdî nîşandide. Nexşegeriyêde ji bo situnîkirina (an jî asoyîkirin) alavên pîvanê tê bikaranîn.

Qîr / Zift / Pitch
Madeyekî ji petrolê tê barkêşan û pîrî caran ji bo qîrkirina reyan tê bikaranîn.

Qirêjîya deryayê / Deniz kirliliği / Sea pollution
Qirêjbûna deryayê.

Qirêjkerên avê / Su kirleticiler / Water pollutant
Her tiştê kû bi hebûna xwe an jî bi zêdebûna xwe çawanî û paqîya avê kêmkirî. Wek zêdebûna mikroorganîzmayê wek hebûna maddeyên jehrî wek zêdebûna maddeyên organîk û înorganîk û wek tevîbûna bermahiyên kargehê pîşesaziyê û hwd

Qonax / Aşama / Stage
Di pêşketinê de gavek an jî demek.

Qorne / Korna / Horn
Di makîneyan de ji bo hişyariya derdora xwe amûra ku deng deng derdixe.

Qot::Bilindahî / Kot / Level
Ast û bilindahiya cihekî ji deryayê (derya 0 tê qebûlîkirin). Dirêjahiya sitûnî ya di navbera du xalan de.

Qûantûm::Kiwantûm / Kuantum / Quantum
Peyvekê latîni ye, wateya qûantûmê "çend, çi qasî" e/ye, teoriyek (nazarî) e û teoriyek berfireh e

Qub::Qube / Kubbe / Dome
Ji bo ku ser deverên mezin bîna girtin ji acûr an jî betonê tê avakirin. Bi pîranî di mizgeftan de tê avakirin. Gilover e.

Qulika teqînê / Patlatma deliği / Blasthole
Holika ku tê de tiştêk tê teqandin.

Quliptî::Qelaptî / Devrik / Transpose
Tiştê ku xwar bûye û nêzî ketinê ye.

Qumarxane / Kumarhane / Casino
Ciyê lîstîka qûmarê.

Qupik::Kurk / Kuluçkaya yatmış tavuk / Sitter
Mirîşk an jî çivîka li ser hêkê rûniştî, li hêviya çûçikan e.

{ R }

Ra:Gravîton / Graviton / Graviton

Parçeyek atomê ku hê nehatiya dîtin û hêza kêşanî radigihîne.

Radar / Radar / Radar

Amûra ku bi wergirtina pêlên radyoyê ciyê objeyan tesbît dike ku bi piranî di keştî û balafiran de tê bikaranîn.

Radeya Reaksiyonê / Tepkime mertebesî / Order of reaction

Nîşandana astên reaksiyonan dide, ji bo hevkeşên bingehî û formulên matematîkî a kîmyewî senahiyê (hesanî) dide ber çêkeran (mirovan).

Radon / Radon / Radon

Elementeke radyoaktîf e. Jimareya atoma wê 86 e. Nîşaneyê wê Rn ye.

Radyasyon / Radyasyon / Radiation

Belavbûna vêjenekê an jî guheziya vêjenekê yê ku şibin bi pêlên elektromanyetîk an jî pirtikan ve belave dibe, ji tewawiya bi vî belavbûnê re radyasyon tê gotin.

Radyasyona elektromagnetîk / Elektromanyetîk radyasyon / Electromagnetic radiation

Mînak: bijîjkî de ji bo nweşînen vere dermankirin an jî fêrbûne tîrêjên karevayî asinrevayî te bi karandin.

Radyator / Radyatör / Radiator

Amûra belavkirina germahî yan jî sermayê ku bi sarkirin an jî germkirina hewa, av an jî hilma germ dixebite.

Radyo / Radyo / Radio

Pergala ragihandina deng a bi pêlên elektro magnetîkê. Amûra ku pêlên elektromagnetîk digire û vediguherîne frekansên deng.

Radyoaktîvî / Radyoaktîfîk / Radioaktivite

Weşandina tîrêjên alfa, beta û gama ku bi sedema parçebûna atomê çêdibe.

Radyolojî / Işın bilimi / Radiological Zanîsta tîrêjê (pêlên radyoyî).

Radyoskopî / Radyoskopi / Radioscopy

Di bin tîrêjan de di her warî de venêrîna (mua-yeneya) şêwe û tevgerên lebat an jî objeyekê.

Radyûm / Radyum / Radium

Elementek e ku hejmarê wê ya atomê 88 e.

Ramalîna baranê / Yağmur erozyonu / Pluvial erosion

Şûştina erdê ku bi ava baranê çêdibe û bi vîya axa sûdewar a li rûyê erdê bi xwe re dibe.

Ramalîna kersaxê: Daxurana kersaxê / Kıyı erozyonu / Beach erosion

Di encama lêdana pêlên deryayê yan jî bi herîkîna çemekî re jêçûna axa kevî û peravê.

Rapora plana avadaniyê / İmar plan raporu / Zoning plan report

Rapora danasîna (eşkerekirin û vegotin) planê. Parçek ji planê ye. Dema planê amadekirin ev rapor jî tê nivîsandin û dikeve dosyeya planê.

Raqim / Yükselti: rakım: irtifa / Altitude

Bilîndahiya ji asta deryayê.

Rasat / Rasat / Observation

Ji bo karê pivanê lênêrin. Lênêrina pivanê.

Rast / Düz / Flat

1. Ne çewt 2. Durist 3. Heqîqet 4. Meydan 5. Pêşber "Mirin tê rastê, çavê tevan li revê."

Rasteqîn::Realîte / Realite / Reality

Rewş û tiştên ku nenîgaş, xeyal û xwen in.

Rasterast::Alîman / Hiza:alyman / Alignment

Xeta (xêza) bê goşe, bê vejer an neşikestî. Li pişthev rêzbûn. Yektabûn. Piştî rêzbûnê lihev siwarbûn, yek xuyakirin.

Rasterûya qiyasê / Kiyas düzlemi / Plane compared

Rasteka ku lê tê muqayesekirin. Rasteka tê li-berçavgirtin.

Rasterûya sîmetrî / Sîmetri düzlemi / Plane of

symmetry

Rasterûya ku krîstalekî vediqetîne du parçeyên sîmetrîk.

Rasteyî::Hûrbîniya xêzî / Doğrusal / Linear accuracy

1. Eleqedarbûna bi rastexêzekê ve ye. 2. Xalên ku li ser heman rastexêzê ne.

Rasthatinî / Raslantısal / Incidental

Bûyera ku bê hesab diqewime.

Rastî::Dirustî / Doğruluk / Accuracy

Dereca rastiyê.

Rawestek / Fren / Brake

Amûra ku maşîneya dîde sekinandin û lezayiya maşîna hêdî dîke.

Raxistin / Sermek / Spread

1. Danîna erdê 2. Rapêşandin.

Rayename / Yetki belgesi / Authority

Belgeya ku destûr pê tê dayin.

Reaksiyon::Karlêk / Reaksiyon::tepkime / Reaction

Büyerekê ku di navbera maddeyên ê ku bandorê didin li ser hev de pêk tê, karê bizivînê ye.

Reaksiyona Nukleerî::Karlêka Navok (dendîk) î /

Nükleer reaksiyon / Nuclear reaction

Cureyek reaksiyonê ku di dendîka atomê de çêdibe. Di vê reaksiyonê de parçe ji dendîka atomê vediqetin û enerjîyê mezin dertê holê.

Reaksiyona zincîrî::Karlêka zincîrî / Zincirleme tepkime / Chain reaction

Reaksiyonên bi dûvêk in, ji ber çêbûna elemen-

tekê bi cih an jî biqerar çendîn reaksiyon pêk tên û di nava bûyerên fîzyonî de jî jêvebûna nêtronan çendîn caran di vê reaksiyonê dûbare dikin.

Rêbaz::Azîne / Metot / Method

Ji bo meşandina karekî riyên ku tên bikar anîn.

Rêbaza perçivandinê / Kabartma yöntemi / Relief method

Çêkirina nexşeyê bi rêbaza qewarê. Z ya ku koordinata sêyemine, ne bi hev xêzan lê bi qewarê tê nîşandan.

Rêbaza pîvana ortogonal / Ortogonal (prizmatik)

ölçme yöntemi / Orthogonal (prismatic) measurement

Pivana bi kenarên tikane. Pivana pirizmatik ji tê gotin.

Rêbaza tarîkirinê / Gölgeleme yöntemi / Shading method

Çêkirina nexşeyê bi rêbaza sihê. Z ya ku koordinata sêyemine, ne bi hev xêzan lê bi sihê tê nîşandan.

Rêbaza teqandinê / Patlatma yöntemi / Blasting method

Rêbaza ku pê plana teqandinê tê çêkirin. Li gorî taybetmendiyê kanê planê ku ji bo teqandinê tê çêkirin.

Rêbaza veguhastinê / Nakliye yöntemi / Transportation method

Rêbaza ku pê plana veguhastinê tê çêkirin. Mînak: Bîra deranînê, banda komirê, vagonên bi riya hesinî

Rêç::Şop / İz / Trace

Nîşaneyê ku li dû tişt an jî mirovan dimîne.

Ref::Beltîtk / Raf / Shelf

Lewheyên ku bi dîwaran ve an jî di dolaban de têne cerkirin û mirov tiştan datîne serê.

Refleks / Refleks / Reflect

Bersive kî bin bandorekî de tê dayin.

Rêgeh::Xulge / Dolanca:Yörünge / Orbit

Riya ku xelek bitevger dişopîne an xêz dîke.

Rêgeza Le Çâteliêrî / Le châtelier ilkesi / Le châtelier's principle

Li gorî rêgeza Le Chatelierî di kîmyeyê de ji pergelekê hevsengî bandorek dest pê bike, pergala jî ber bi kêm kirina vî bandorê jî nû ve rewşekê hevsengî pêk tîne

Rêgeza Nedyariya Heisenberg / Heisenberg belirsizlik ilkesi / Heisenberg uncertainty principle
Li gorî rêgezê, derawa û momentûma pirtikekê a rastûrast di heman demê de çî caran bêqusûr an jî bitûnî nayê berskirin.

Rehabîltasyon / İyileştirme / Rehabilitation
Di planên îmarê de başkirin, sererastkirin. Plan tevahî nayê guherandin, tenê tê de li gor pêdiviyên hinek guhertin têne kirin.

Rehend / Boyut / Dimension
Mezinahiya ji aliyê direjahî, ber û bilindahiyê ye. Sê Rehend (3R)

Rêhesin::Riya hesinî / Demiryolu / Railroad
Rêya tirênê.

Rêjeya herikînê::Dêbî / Debi / Flow rate
Mêjera madeyên herikbar (gaz an jî şilek) ku di yekeya demê de di qeteka lûleyê de derbas dibe. Flaksa av an jî bayê.

Rejîma mal / Mal rejimi / Property regime
Sistema ku lêhvekirina mal û mülk ya hevjinî. Piştî hevberdanê li gor vê sistemê waridat tê parkirin.

Rejîma mal a zagonî / Yasal mal rejimi / Statutory property regime
Rejîma (sistema) lêhvekirina waridatê ya ku li zagonêde hati lêvkirin. Eger hevjin sistemaka din nehijbijêrin, ev rejîm dikeve meriyetê.

Rejû::Xelûz::Komira kevirîn / Kömür / Coal
Kevirê agirgir ku ji aliyê karbonê ve dewlemend e û ji bin erdê der tê. Ev maden darên ku di bin erdê de mane ne û di demêke dirêj de çêdibe. Şewateke fosîlî ye.

Relatîf / Bağlı / Relative
Ji bo tiştên bipîvanê an bi nixandinê li gorî hevberkiya tiştêkî din re tê gotin.

Renyûm / Rhenyum / Rhenium
Elementeke ku hejmara wê ya atomê 75 e.

Req / Sert / Hard
Madaya ku xêzkirin, qurifandin, qermeçandin, birîn û cûtina wan dijwar e. Dijberî nerm e.

Reqî::Reqatî::Hîskî / Sertlik / Hardness::Toughness
1. Bergirîya made ya li hember xêzkirinê. 2. Rewşa madeyê şil ku piştî qerisandinê dikeve.

Restorasyon / Restorasyon / Restoration
Avahiyên diraki de, li gor resena xwe nukirin.

Restorekirin::Nûkirin / Restore etmek / Restore
Nûkirina tiştên kevî.

Rêveberiya bajêr / Kent yönetimi / Urban management
Di rêveberiya xizmetên bajêr de peywidar in.

Rêveberiya gelemperî / Kamu yönetimi / Public administration
Rêveberiya fermî, ya dewletê. Îdara dewletê.

Rêveberiya projeyê / Proje yönetimi / Project management
Rêveberiya bi rêxistina, cibicianina projê.

Revîze / Revize / Revised
Guhertin û nûkirina tiştêkî ye.

Rewa / Nem (yer altındaki nem) / Moisture
Li ciyekî yan qadekê ji bo rêjeya avê tê gotin.

Rewadar / Nemli / Moist::Damp
Ciyê ku rewaya wî zêde ye.

Rewaya kanê / Ocak nemi / Mine moisture
Şilavî û şilahiya hewayê ya li nava kanê.

Rêwî / Yolcu / Passenger
Mirovê ku ji ciyekî diçe ciyekî din.

Rewt / Sirk / Stake
Darê zirav û dirêj.

Rêze çiya / Sıra dağ / Chain of mountains
Çiyayên bê navber ku li dû hev in. Mînak: Toros, Gabar û Cûdî.

Rêzepolîgona girêdayî / Bağlı poligon / Connected polygon
Rêzepolîgona ku polîgona yekem û ya dawî girêdayî ye. Di destpêkê û dawiyê de 2 polîgonên xwedî koordînat hene.

Rêzepolîgona vekirî / Açık poligon / Open polygon
Zincîra polîgonan ya ku di dawîya zincîrê de xala koordînata wê ne diyar e. Hesapkirina koordînatên van zincîran bê kontrol e.

Rezerva jêrerd / Yer altı deposu / Underground reservoir
Zêdebûna mêjera kanzaya di bin erdê de.

Rezervuar / Rezervuar / Reservoir
Li piştê seddekê an ji bendavekê qebareya avê berhev dibe. Ava kombuyî, ava berhev.

Rêzika Hund / Hund kuralı / Hund's rule

Orbî talekê xalî (wala) û hemvêjen hebe orbî talek yek atomî elektrona duyem hîlnagire. ev e rista Hundiyî ye.

Rêzika Oktet / Oktet kuralı / Octet rule

Wekidin Rîsta (Rêzik) bi heştî jî lê tê binavkirin. gava element hevketinekê pêktînin, xwestina asta elektrona yê bi heştî dikin û divên mîna gaza torî nê bibin, ji bilî helyûmê koma gazên torî nê astê dawiyê hemû bi heşt elementan pêk tî.

Rêzika Trouton / Trouton kuralı / Trouton's rule

Orbî talekê xalî (wala) û hemvêjen hebe orbî talek yek atomî elektrona duyem hîlnagire. ev e rista Hundiyî ye.

Rêzkirin / Dizmek / Align

Li pey hev an jî li ser hev danîna heyberên pirjimar.

Rêzname / Yönetmelik / Regulation

Di gerî nendeya saziyan de belgeya zagonên birevebirîyê.

Rîjît / Rijit / Rigid

Yê ku bi bandora hêzê teşeyê xwe naguherîne. Yê ku navezele.

Rîsas::Zirêç / Kurşun madeni / Lead (pb)

Gewherek e.

Rîska erdhejê / Deprem riski / Earthquake risk

Devera kû rîska bûyîna erdhejê lê hejî

Rîsta hevîrî / Hamur kuralı / Rule of dough

Parselasyonêde sistema heviriye. Parselasyona nu de sîrorên berê weke hevîr tî tevlihevkin. li gor plana îmarê sinorê nu tê danin.

Riya dereceya duyemin / İkinci derece yol / Second degree way

Di firehiya rîyan de pîleya duyem.

Riya dereceya yekemin / Birinci derece yol / First-degree way

Di firehiya rîyan de pîleya duyem.

Riyên giştî / Karayolları / Highways

Bo rêgeha wesayîtan tê karanîn. Ev rê bî temamî jî axê hatine xelaskirin û ser wan jî bi qîr û ziftê hatiye nixumandin.

Riz / Çeltik / Paddy

Birincê ku hîna nehatiye qeşartin.

Robot / Robot / Robot

Makîneyeke elektromekanîkê ku bernamêya wê ji berê ve hatiye sazîkirin û li gorî wê bernamêyê tevdiğere.

Rodyûm / Rodyum / Rhodium

Numreya wê ya atomê 45 e. Bi kurteya "rh" yê tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye. Metaleke pir hêja ye.

Roj / Gün / Day

Bîst û çar demjimêr.

Rojava / Batı / West

Aliyê ku roj lê diçe ava.

Rojhilat / Doğu / East

Ciyê ku tav jê hilte yan jê radibe yan jî ji hêla wê herêmê re tê gotin.

Rojhilatê başûrê Asya / Güneydoğu asya / Southeast Asia

Navê herêma ku di navbera parzemîna okyanûsya û asyayê.

Rojik::Lens / Mercek / Lens

Amûrek ku dema tîrêjên ronahiyê di nav xwe de derbas dîke û wan tîrêjan, bipergal nez an jî dârî hev dîke. Dikare tiştên mezîna biçûk, tiştên biçûk mezîna bide xuyakirin.

Roket::Moşek / Roket / Rocket

Navê motora ku dehdaneke bi enerjîya mezîna çêdîke ye. Roket bi fişiqandîneke lezîna gazên gelek germ dîilive.

Ronahî / Işık / Light

Cureyêke pêla elektromagnetîk e ku bi çava tê dîtin. Bi alîkariya wê karê dîtinê çêdibe.

Ronak::Ronî / Aydınlık / Bright

Rewşa xuyadar. Tîrêjên ronahiyê li heyberan dik-evin û vedigerin di çavê mirov de rêça heyberan dihêlin.

Ronîkirin / Işıklandırma / Lighting

Ji bo ku tişt û derdûr bê dîtin, lêjirtina şewlê ye.

Rontgen / Röntgen / Roentgen::X-ray

Cureyêkî ronahiyê ku pê wêneyên hestî û hînavên mirovan an jî hundirê tiştan tê kişandin.

Roper / Röper / Benchmark

Kirokiya ku navnişana xalê (poligonê) nişandide. Nişana lîser erdê windabîjeji Li gor roperê xal dîsa tê dîtin.

Rûbar / Akarsu / River

Di herkehekêde herikîna avê ser zemînê.

Rubîdyûm / Rubidyum / Rubidium

Numreya wê ya atomê 104 e. Bi kurteya "rf" tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye.

Rûder::Rûkar::Rûdês::Peşî / Cephe / Facade

Ji dora avahiyê her aliyek.

Rûkirin / Kaplama / Coating

Ji bo xemilandin û parastina ruyê avahî anjî wekî din ku bi metal, cam û madeyên din rûkêşiya wî tê kirin.

Rûn / Yağ (yemeklik yağ) / Oil

Madeyên ku di çêkirina xwarinê de tê bikaranîn da ku tema xwarinê baştir be.

Rûnkirin / Yağlama / Greasing: Lubrication

Ji bo maşîne zengar negirin lê tê dayîn.

Rûpel / Sayfa / Page

Di înternetê de her perdeyeke ku agahî, wêne û hwd. dihewîne.

Rûpêş / Arayüz / Interface

Di bernamêyên kompî terê de rûpela sereke ya ji bo bikaranîna fermanên bernamêyê.

Rûpişt::Betan / Astar / Lining

Beriya sewax û boyaxê li ser diwar têdan

Rusubat / Rusubat / Deposited material in the water

Kelupelên av bi xwere diherikine. Ax, kevîr...hwd. Bi avêre robarde diherikin û rezervuara bendavê zu tije dikin û temenê bendavê kurd dikin.

Rutenyûm / Rutenyum / Ruthenium

Numreya wê ya atomê 44 e. Bi kurteya "ru" tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye.

Rutherfordyûm / Rutherfordyum / Rutherfordium

Numreya wê ya atomê 37 e. Bi kurteya "rb" tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye.

Rûxandin / Yıkmak / Demolish

Hilweşandina avahiyek.

Rûxara Xilfok::Rûxara şemetok / Kaygan yüzey / Gliding surface

Ruyê hilû, şahîk, sîsik û ne girûzekî. Mîna ruyê cemedê an jî rûyê sabûna şil.

Rûyê jêrîn / Alt yüz / Underside

Di avahiyê da rûyê esas ê jêrîn.

{ S }

Saf / An / Pure

Madeyê ku madeyên cuda li nava xwe de nahe-wîne.

Safir::Yaqût / Safir / Sapphire

Kevirê ku ji bo xemlê tê xebitandin.

Sal / Sene / Year

Dinya zivirîna xwe ya li dora rojê di 365 roj, 5 saet û 49 deqîqeyan de temam dike. Ji wê demê re sal tê gotin.

Salona mezin / Büyük salon / Hall

Menzela ji bo mêvanan hatiye çêkirin, menzela herî mezin.

Samaryûm / Samaryum / Samarium

Numreya wê ya atomê 62 ye. Bi kurteya "sm" tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye. Di pîşesaziya sînemayê de ji bo ronahiyê tê bikaranîn.

Santîgrad / Santigrat / Centigrade

Pîvana tînê ye. Ji bo avê dereceya (pile) cemidî nê sifir û dereceya kelfî nê sed tê qebûlîkirin û di nav vê pîvanê de tê parvekirin. Sed gav hene di nava cemidî nê û kelfî nê de, her gavek dereceyek (pile) e.

Santîlître / Santilitre (cl) / Centiliters (cl)

Yekeya qebareyê.

Santîmetre / Santimetre (cm) / Centimeters (cm)

Yekeya dirêjahiyê.

Santrala telefonê / Telefon santrali / Telephone switchboard

Sîstema bi heman navendê ve girêdayî ye ku ji bo herikîna ragihandinê û têketin û derketinê bi awayekî otomatîk bike ye.

Sar / Soğuk / Cold

Yê ku germahiya wî/ê kêm e.

Sarinc / Buzdolabı / Refrigerator

makineyek karî sarkirinê dike

Sarinc / Soğutucu / Cooler

Makineyek karî sarkirinê dike

Sarogerm::Şiregerm::Çêrme / Ilk / Warm

Ne sar. Germahiyeke gelek kêm ku laşê mirov pê acis nabe.

Savar / Bulgur / Cracked wheat

Hûrê genim

Saw / Faraziye / Supposition

Telesiyekî hê tam ne hatibe rastkirin li belê wekê rastbe were kebulkirin

Sazgêr / Düzenleyici / Regulatory

organîzatora heman karekî

Sazkirin / Kurmak / Install

Tê de bi cih kirina bernamêyekî di kompîterê de.

Sazkirin / Kurulum / Setup

Tê de bi cih kirina bernamêyekî di kompîterê de.

Sedsal / Yüzyıl / Century

Parçeyek dem ku ji 100 salî pêk tê.

Sêgoşekirin / Üçgenleme / Triangulation

Sêgoşekirin. Nexşegeriyêde wextê hesabê nîrîngîyan tê çêkirin, zîncira hesabi weke sêgoşeyan tê sazkirin ku karê pîvana kenar û goşeyan hêsabi bê kirin. Sêgoşekirina beriya erterpolasyonê ji bo bîdestxistina hemxetên bilindahiyê.

Sêgoşeya goşefireh:Sêgoşeya goşekirawe / Geniş açılı üçgen / Obtuse triangle
Sêgoşeyê ku goşeyek jê ji 90 pileyî zêdetir e.

Sehêti::Pişkînan::Kontrol / Kontrol / Control
Nihêrtina rastiya tiştêkî, venihêrtin. "Ka elektrîk heye yan jî tune ye kontrol bike."

Sêlav::Lehî / Taşkın:Sel / Flood
Ava pir û rabûyî ku di ciyê derbas dibe (rûbar, çem...) de ziyanan dide. Bi piranî piştî barana domdar an jî piştî helîna berfê dertê holê.

Seleb::Kanal::Sofîn / Lağım / Sewer
Coyên bin erd ku ji bo herikîna avên qirêj.

Selenoîd / Selenoit / Selenoid
Têla lefandî (dibe ku li dora lûleyekê be) ya ku ji bo çêkirina qada elektromagnetîk tê bikaranîn.

Selenyûm / Selenyum / Selenium
Numreya wê ya atomê 34 e. Bi kurteya "se" tê nivîsandin. Elementeke kîmyayî ye.

Sêlik::Teneke / Teneke sac / Tin sheet
Ji hesin çêdibe û qalindiya wê ji mm'yekê kintir e.

Senaryo / Senaryo / Scenarîo
Bernivîsa fîlmekî an jî pirtûkekê ye.

Sênc / Çit / Fence
Benda parastinê ya rez, bexçe û bostanan. Bi piranî darîn in.

Sendîka / Sendika / Union
Saziya ku ji bo parastina mafên karker û karmendan dixebite.

Seneda fermî / Resmi senet / Official deed
Peymana erd frotinê ye. Li saziya tapuyê de li ber çavê karmendê tapuyê tê imzekirin.

Seneda tapuyê / Tapu senedi / Title deed
Belgeya ku hem agahiyên derheqê mûlê hem jî xweyîyê mûlê nîşandide. Ji aliyê saziya tapuyê ve tê dayin. Li ser imze û muhr heye.

Sênî / Tepsi / Tray
Firaqê nav malê ye, ji bo birin û anîna teyîk û îskanan tê bikaranîn.

Sentetîk / Sentetik / Synthetic
Tiştê bi metoda sentezê hildibere.

Sêpê::Sêpik / Sehpa / Coffee table:Stand:Tripod
Alava ku ji bo ragirtina tiştan tê bikaranîn, li ser lingê xwe dîskîne, ji maseyê biçûktir e.

Seperator / Seperator / Separator
Amurek karê di perça jêhev ketandinê dîke

Sêpiya alavan / Alet sehpa / Instrument tripod
Heybera ku ji bo karekî destî an jî mekanîkî were çêkirin hatiye amade kirin.

Ser / Baş / Head
1. İnsan u ajalanda beşa organên çev, poz, mejî, hwd. di naxweda diheviîne 2.

Sera::Meştel / Sera / Greenhouse:Hothouse:Plant house
Avahiya ku tê de fêkî û zezewat tê çandin û dora wê bi cam an jî naylon girtî ye.

Serad::Bêjîng / Çamur eleği / Mudscreen:Shale shaker
Amûra ku qulqulîk e û gewher ji madeyên din di-qetîne.

Serad::Girbêj / Kalbur / Sieve
Bêjînga mezin. Ji bo du tiştên ku bi mezinbûna xwe ji hev cuda ne, ji hev bîn veqetandin.

Seramîk::Ferfûr / Seramik / Ceramic
Madeyên ku ji axê hatine sazandin, ji hemûyê wan ra seramik tê gotin.

Serban / Çati / Roof
Ji ber ku avahiyên ji bûyerên xwezayî biparêze, beşa li ser avahiyê tê çêkirin.

Serbest / Serbest / Free
Kesê gora serêxwe lebatê dîke û girêdane tû şert û mercêkî nîne.

Serbihurk::Jorbihurk / Üst geçit / Overpass
Di trafîkê de ji bo rêçûna peyayan nekeve xetereyê li ser rêyên hesinî yan jî rêyên bejayî wek pi-reyê tên çêkirin.

Serbin / Asma çubuğu / Hanging bar
Serbenê ku jîbo hilgirtina mêwan tê danîn.

Serbixwe / Bağımsız / Independent
Kesê ku bi xwe dikare der barê tişt û bûyeran de biryarê bide.

Serçaviyên Avê::Serçimeyê Awe / Su kaynakları / Water sources
Deverên ku ava binzemînê jê der tê.

Serçok::Leptop / Dizüstü / Laptop
Kompiyêra serçokan.

Serdan / Ziyaret / Visit
Gera li ser rûpelê înternetê. "serdana malpêra me bikin"

Serdankirî / Ziyaret edilmiş / Visited
Rûpel an jî dosyayên ku hatine dîtin, serdana wan hatiye kirin.

Serdem / Çağ / Epoch
Di dîrokê de gavêk ji demê ku li gora demek din guheriye. Mînak: Serdema Neolotîk, Serdema Paleolotîk

Serdema Devonyen / Devonyen dönemi / Devonian period
Devonyen serdema têkil erdnasiyê a kû pergala keviriyan pêk hatiye. Ji dema em têde 417 milyon sal berê dest pê kiriye û 354 milyon sal berê bi dawî bûye.

Serdema Mesozoîk / Mesozoik çağ / Mesozoic era
Serdema têkil erdnasiyê a kû ji serdemê Trias. Jûra û kretase pêk tê. Ji dema me 251 milyon sal berê dest pê kiriye û 65 milyon sal berê bi dawî bûye.

Serdema qarbonîferê / Karbonifer dönemi / Carboniferous period
Dema Qarbonîferê binbeşa pêncemîn a serdema paleozoîke. Pergala keviriyan qarbonîfer di vê demêde pêk hatiye.

Serdema sêyemîn / Tersiyer dönemi / Tertiary period
Ji dema em têde 65 milyon sal berê dest pê kiriye û 2.588 sal berê qediya ye. Ev dem bi tîk çûyîna dînozorê ne firek dest pê kiriye û ta serdema cemedê dewam kiriye.

Serdema Triyasîk / Triyas dönemi / Triassic period
Demek ji demê tîkil erdnasiyê ye. Ji dema em têde 251 milyon sal berê dest pê kiriye û 205 milyon sal berê qediya ye.

Sêrê / Üçyol / Three-way
Xala ku sê rê digîjin hev.

Serek / Şef / Chief
Serekê tîma xebatê.

Sererastkirin / Düzeltim / Debug
Di nivîsbarî an jî kompîterê de çareserkirina çewtiyan.

Sererastkirin / Düzeltme / Rectification
Vegera ji şaşiye ya li ser nexşe, sînor an jî qadê.

Sererastkirina zeviyê (erd) / Arazi düzenlemesi / Regulation of land
Li gor plan an jî projeyekê sererastkirina zeviyan. Piranî ji bo berhevkirina zeviyan (zeviyên biçûk

tên cemhev, zeviyek mezin derdikeve holê) tê bikaranîn.

Sergo / Çöplük / Dump
Cihê gelişe lê tê komkirin. Gelişegeh.

Serifandin: Givêrandin / Hazmetmek / Digest
Piştî xwarinê karê hêrandina xwarinê yê pergala dehanê ye.

Sermala avahiyê / İnşaat maliyeti / Building cost
Tevahiya lêçûna pere ya ji bo avahiyekê.

Serşogeh: Serşok: Hemam / Hamam: banyo / Bath: Bathroom
Ciyê ku mirov lê serê xwe dişo.

Serûberkirin: Verastkirin / Düzenleme / Development readjustment
Serûberkirin û serastkirina parselan. Mulkiyeta parselên li gor plana kadastryê, li gor plana îmarê tê sererastkirin. Di dawiyê de şeweyekê nû distîne û aqara wê jî dibe ku bê guherandin.

Sêv / Elma / Apple
Fêkiyê ku bi darê ve çêdibe. Tehma wê tirs, miz an jî şîrîn e. Kulîlka wê penbe (helesor) û spî ye.

Sewax: Seyandin / Siva / Stucco: Stucco work
Xerca tenik a ji bo sererastkirina ruyên dîwarê avahiyê.

Sewaxkar: Gêçkar / Sivacı / Plasterer
Mirovê ku karê sewaxê dike.

Seynik / Kadran / Dial
Alaveke ku di saet û cihetnmayan de hejmar dem û aliyên nîşan dide.

Sezyûm / Sezyum / Cesium
Numeya wê ya atomê 55 e. Bi kurteya "cs" tê zanîn. Di 28 dereceyan de dihele. Elementeke kîmyayî ye.

Sfalerît / Sfalerit / Sphalerite
Cûreyek ji kevîrê nîv metalîke û wek almasê beriqoqe pêkhata wê ji ZnS ye

Sî / Gölge / Shadow
Tarîbûna bi astengkirina ronahiyê ku ji aliyê heyberan ve çêdibe.

Sîderît / Siderit / Siderite
cûreyek ji kevîrê camî ye û pêkhata wê ji FeCO₃ ye

Sifir / Bakır / Copper

Madeyeke metal e. Numreya atoma sifirê 29 e. Bi kurtasî Cu nîşaneya sifirê ye. Ji bo ku sifir made-yeke ku elektrîkê baş radigihîne ye bi gelemperî ev made di karên elektrîkê de tê bikaranîn.

Sifon / Sifon / Siphon

1. Lûleya bi şeweyê xwe dişibe tîpa S'yê ya ku di ezmûngehan de tê bikaranîn. 2. Ji bo ku bi hêsanî şilek di jêrzmîna rê, newal û hwd. de derbas bike borî bi awayekî S tê çêkirin.

Sikur::Bendav / Su bendi / Dam

Bendava ji kevirên biçûk tê çêkirin.

Sîlik / Mil / Silt

Xîza herî hûrik.

Sîlfkat / Silikat / Silicat

Xwêya asîda sulfurîk.

Sîlmanît / Silimanit / Sillimanite

cûreyek ji kevirê hevrîsimî û camî ye û pêkhata wê ji Al_2SiO_5 ye

Sîlîndîr::Lûlek / Silindir / Cylinder

Şeweyek geometriyê ku weka boriyeke tije.

Sîlis bûn / Silisleşme / Silicification

Ji bo ku hêdiseya mineralê sîlisyum û çar lib oksîjen bibe SiO_4 ve tê gotin.

Sîlîsdar / Silisli / Siliceous

Kanzayên ku di nav de sîlîs hene. Mînak; cam

Sîlt / Silt / Silt

Kereseyeke mîneralî a kû gewrebûna libê wê di navbera 0. 02-0. 002mm de ye

Sîlta niştî / Çökelmiş silt / Deposited silt

Bi rawestandina avê re hewm bûna maddeya sîltê

Simarte / Zımpara / Abrasive

Kereseyê ku rûyê wî girûzekî ye û pê rûxar tên hilûkirin an jî paqijkirin.

Sing / Ankraj / Anchorage:Anchor

Kereseya ku ji bo girêdana di navbera du hêmanên avahiyê de tê bikaranîn.

Sing / Cöğüs / Chest

Beşê laşê mirovan an jî yê hin ajalan, ê ku dikeve navbera zik û gerdênê û wesleyên wek dil û pişik di hundirê wî de ne.

Sînor::Tixûb / Sınır / Border

Xeta di navbera gund, bajar û zeviyên de.

Sînorê çêkirî / Yapay sınır / Artificial boundary

Sînorê ku parselê pêktine û sinoreke bi destî hati çêkirin, ew ne bi xwezayîye paşê hatiye çêkirin. Minak:sênceh, çit, kevirandin, perdekirin..

Sînorê guherbar / Değişebilir sınır / Changeable boundary

Sînorê ku guherbar. Ev sinor her tim dikare biguhure. ne sinoreki siruştîye. Ji alê xwediyê erd ve dikare bê guhertin.

Sînorê guherbar / Değişebilir sınır / Changeable limit

Sînorê dibe ku bê guhertin.

Sînorê navçeyê / İlçe sınırı / Province border

Ew tixubên birêvebirina fermî ku Navçeyê ji bajar û bajarokên din cihê dike.

Sînorê nêçîrvaniyê / Avlak sınırı / Border of hunting ground

Herêma ku ji bo nêçîrê hatiye veqetandin.

Sînorê neguher / Değişmez sınır / Fixed boundary

Sînorê ku guhertin li ser çênabe.

Sînorê nêzbûna avahiyê / Yapı yaklaşma sınırı / Limit of approaching the construction

Ew sînorê ku ji kêlek erasêyê tê kişandin û bi vî avayî mirov fêhm dike ku avahiyên ku bîn çêkirin ewçend ji kêlekê dê dûr bikevin.

Sînorê parêzgehê / İl sınırı / City border

Ev qut kirin bi rêya xêzen ku li ser nexşeyan hatiye xêzkirin de diyar dibe. Xêza ku berpirsiyariya rêveberiya parêzgehê nîşan dide. Navbera du parêzgehan.

Sînorê projeyên taybet / Özel proje alanı sınırı / Private project area boundary

Di van herêman de projeyên bihên çêkirin ji alî taybetmendiyên xwe cudayetiyên di nav xwe de di hewînin.

Sînorê qada avzêmi / Sulak alan sınırı / Wetland boundary

Di planê de qada bi av ku ji gol an jî avzê ye. Bi taybetî ajalên difirîn li van deran dijîn.

Sînorê qada plansaziya taybet / Özel planlama alanı sınırı / Special planning area boundary

Di plana îmarê de sînorên qadên ji bo çandî an jî ji bo xwezayî pir girîngin.

Sînorê qospî / Mania sınırı / Enclosure boundary

Ew avahiyên di rêgeha rabûn û daketina balafîran de têne çêkirin divêt bilindahiya wan xetere

neynîne holê. *Sînorê qospî ev bilindahyan dide sînorkirin.*

Sînorê sirûştî::Sînorê Xwezayî / Doğal sînor / Natural boundary
Sînorê ku parselê pêktine û sinoreke ne bi destî hati çêkirin, ew bi xwezayî yê de heyî. Ev sînor nayê guhertin. Minak: daristan, çem, bisti, rê...

Sînorê şaredariya bajarê mezin / Büyükşehir belediye sînorî / Metropolitan municipal border
Di birêvebirana bajêr de ew sînorê ku bo şaredariya mezin hatiye nîşan kirin.

Sînorê şaredariyê / Belediye sînorî / Municipal border
Di birêvebirana bajêr de ew sînorê ku bo şaredariyê hatiye nîşan kirin.

Sînorê şaşiyê / Hata sînorî (tolerans) / Margin of error (tolerance)
Sînorê ku heta wê radeyê şaşî, xeletî tê pejirandin. Minak:pivana dirêjahiyêde 100 metrêde 2 cm. xeletiya kêmuzêde tê qebulkirin.

Sîpîkirin / Badana / Whitewash
Boyax an jî kîlsa bi av kirî ya ji bo boyaxkirina dîwaran.

Sîsê sîsê / Üçer üçer / Three by three
Tiştê sîsê sîsê be. (Min bindeq sîsê sîsê li zarokan belav kirin.)

Sîsmolojîk / Sismolojîk / Seismological
Têkildarî zanista erdhêjiyê.

Sîsmoskop / Sismoskop / Seismoscope
Wek sîsmograf di zanista erdhêjiyê de tê bikaranîn. Alava ku mawê û hêza erdhêjê dipîve.

Sîstbûn / Gevşemek / Relax
Tiştê ku rageşî û hişkiya wî xera bûye.

Sîstema agahiya bajêr / Kent bilgi sistemi / Urban information system
Sîstema agahiyên bajêrê. Agahiyên derheqê bajêr bi sîstemêde tîn cemhev. Minak: gelhe, binesazî, nexşe, xanî...

Sîstema agahiyê / Bilgi sistemi / Information system
Komkirina agahyan û bi sîstema kompîterê dixê xizmeta gel. Bi hêsanî xwegihîştina agahiyên curbecur.

Sîstema agahiyê ya erdnîgarî / Coğrafi bilgi sistemi / Geographic information system
Ji sîstema agahiyên bajêr firehtir e. Dibe ku si-

norê wê ji bajêr gelekî mezintir be. Minak: Dibe ku ji bo Tirkiyeyê teva be.

Sîstema cihnîşana gerdûnî (scg) / Küresel konumlama sistemi (gps) / Global positioning system (gps)
Sîstema koordinatê ya gerduniyê. Bi alikariya satelayta koordinatên her xalê dikare bê destxistin.

Sîstema koordînat a fezaî / Uzay koordinat sistemi / Space coordinate system
Sîstema ya koordinatê ye. ne tenê li gerdunê tevayî fezayêde tê bikaranin. Ekvator û meridyena gerdunê weke navenda vê sîstemê tê pejirandin. Minak:koordinatên stêrka bi vê sîstemê tîn tesbitkirin

Sîstema navneteweyî ya yekeyên standard / Uluslar arası standart birimler / International system of units
Lîsteya nîşaneyê yekeyan ku li hemû cîhanê tê bikaranîn.

Sîstema (pergala) bajarî / Kentsel sistem / Urban system
Bajêr rêqeftine e. Dî bajêr de her tişt di nav têkîliyêde de dimeşe. Ev têkîlî di nav sazîyêde bikêr de ye. Ji vê rewşa re pergala bajêr tê gotin.

Sîstematîk / Sistematik / Systematic
Bikaranîna planeke neguher û bikeys.

Sîstêkê::Sêhim / Sehîm (bel verme) / Deflection
Kêşandina metreyê pola bi awayekî ne şidayî

Sîtandina pêşdatir / Öncelikli alım / Priority purchase
Fîrotina mûk de mafê kirinê ye yekem. Xanî, erd bê frotin lazîme cara pêşîn pêşniyar li wî bê kirin (bi awayekî nivîskî), eger ew nestîne wî çaxî hinek din dikarin bikirin, bistinîn.

Sîte / Site / Site
Koma avahiyên ku hemû pêdiviyên xwe di nava xwe de bi awayekî organîze dihewînin.

Sivder / Revak / Cloister / Di avahyan de cihê ku ser wî bi rêzekerê hatiye girtin û pêşiya wî vekirîye.

Sivênek / Saçak / Fringe
Di avahiyê de banê ji dîwar dibihure dertê pêş, ji bo dîwar ji avê (baran, berf, zîpik. . .) were parastin.

Sivik / Hafif / Light
Tiştê ku giraniya wî hindik e.

Sivkîrîn / Hafifletmek / Alleviate
Kêmkirina barê tiştêkî yan jî kesekî.

Siwarkîrîn / Çakîştîrma / Superposition
Lihev suwarkîrîna du hedefan. Xaçxêzên durbuna alava pivanê di dema pivanêde lazîme li ser hedef bê suwarkîrîn. Ne wusa be pivan dê bi xelîti bê kirin.

Siyanûr / Siyanür / Cyanide
Dî warê kîmyayî de xwêya asîdê yan jî jehreke bi qewet.

Siyanît / Siyenit / Syenite
Kevirêkî pembe û keskiye kû ji herkegerma kû-rayê der tê

Soba / Soba / Stove
Ji bo ku mirov çiyekî germ bike, tiştê ku komir an jî êzing dikevinê û bi vî awayî germiyê dide.

Sodyûm / Sodyum / Sodium
Elementeke ku di cetvela periyodîk de bi kurteya "na" tê nîşandan, numreya atoma wê jî 11 e.

Soket / Soket / Socket
Serîkê kabloya karebayê. Parçeyê ku serê kabloyê çêdike û kabloyê bi cihek din ve girê dide.

Solaryûm / Solaryum / Solarium
Saziya ku bi tîrêjên rajê newxerşiyên baş dike.

Sotabar / Yanıcı / Combustible
Madeyên şewatok.

Sotemenî / Yakıt / Fuel:Propellant
Ji bo ji maşîne yan jî ji motorekê enerjî bê bidestxistin tê bikaranîn.

Sotemeniya nuklerî / Nükleer yakıt / Nuclear fuel
Madeyên dendikî ku ji bo kesibîna enerjî tîn şîxulandî.

Spatûla::Hestîf / Spatula / Spatula
Bêrieka piçûke ji bona rihotinê anjî belavkirinê bi kêr tê

Spektrûm / Tayf / Spectrum
Bi yêkbûyîyê tirêjeke gurzê di nav prîzmayê de bê derbaskirin û piştî wê xuyanekê rengên hêsan çêbûye.

Sprey / Sprey / Spray
Reşandox. Fişîşandina şileka ku dişibe gazê.

Stabil::Cêgirî / Stabil:kararlılık / Stability
Rewşa di hevşengiyê, neguhbar.

Stare::Stargeh::Veşargeh / Sığınak:Barınak / Shelter
Ciyê ku mirov tê de disitire.

Stareya masîvanan / Balıkçı barınağı / Fishing port
Cihê ku ji bo xizmeta masîvanan bike bi pêlşikên- nekê ve hatiye dorpeçkirin.

Statîk / Statik / Static
Zanîsta ku li ser mijara dengeyê, qewetê û tiştên bêtevger dixebite.

Stepne::Yedek / Stepne / Spare tire
Tekerlekê amade yê di baxacê de, da ku di rewşa awarte de, di dewsa tekerlekê heyî de bê bikaranîn.

Stêrîl / Steril / Sterile
Rewşa paqij ku zindewariyên yek şane nîn in.

Stêrka bakûr / Kutup yıldızı / Pole star
Stêrki geş ya nêzi cemsêra bakure. Bi alikariya vê stêrê demên berê rêwîyan (bi taybetî keştîvanan) rêgeha xwe diditin. Jiber ku stêrê alî bakur nîşandida.

Stîrîn / Barınma / Quartering
Xweparastina ji bandorên xwezayî an jî fizîkî li avahiyekî.

Stoka xaniyan / Konut stoku / Housing stock
Di dahatuyê de ger ku jimareya bajarîyan zêde bibe van xaniyan dê ji bo vê pêdiviyê bê karandî.

Stokiyometrî / Stokiyometri / Stoichiometry
Pîvana elementa ye.

Strafor / Strafor / Styrofoam
Strafor kereseyek sentetîk û ji hilberîna petrola xam bidest dikeve ye. Bi piranî ji bo avahiyan ku ji mercên dijwar wekî germê, sarmayê û deng biparêze tê bikaranîn. Avahî bi vê kereseyê tê îzolekirin.

Strok / Strok / Stroke
Di nava lûleya motorê de hewa û benzîn digîjin hev û teqînek çêdibe di vê teqînê de pîston berjêr û berjor diçe û tê, di vê pêvajoyê de di nava lûleyê de hacmeke mezin û biçûk çêdibe ji vê oranê re strok tê gotin.

Stronsiyûm / Stronsiyum / Strontium
Elementek e.

Studyo / Stüdyo / Studio
Ji bo sînema, televîzyon û radyoyê ciyê kîşandina fîlm, stendina deng û weşanê ye.

Stûn / Kolon / Column

Giraniya avahiyê ji kêranan distîne û dide asas, li hemberê erdeheê avahiyê diparêze.

Subab::Zimanok / Süpap / Valve

Di sîstema herîkîne de ji bo rêya tiştan bê girtin an jî bê vekirin tê bikaranîn.

Sublîmbûyîn / Süblimleşme / Sublimation

Maddeyên ku hişke bi alîkariya germiyê ji hişk-bunê dîrek derbazî gazê dive

Sûd::Berdarî / Randiman / Yield

Di amûrek ku tê şixulandin de radeya berhemê.

Sûk::Bazar / Çarşı / Bazaar

Ciyê ku bi tevahî danûstendin lê tê kirin.

Sulfat / Sülfat / Sulfate

Xweya asîd sulfirîk an jî ester.

Sulfît / Sülfî / Sulphite

Elementek e.

Sulfur / Sülfür / Sulfur

Bi pêkhatina gogirtê û elementeke din çêdibe. "SO4 (sulfat), H2S (hîdrojen sulfur)"

Sûn::Suyin / Perdah / Polish::Gloss::Sheen

Biriqandîn, teyisandin.

Super / Süper / Super

Kalîte, çendahî û bi dereceya xwe biserketî.

Supersonîk::Serodeng / Süpersonik / Supersonic

Tiştê ku leza wê ji leza dengê wê pirtir. Mînak, balafirasupersonîk.

Supervîzor::Serperîştîyar / Süpervizör / Supervisor

Venihêrtina kargehê.

Supervîzyon::Serperîştîyarî / Süpervizyon / Super-

vision

Venêran.

Suspansiyon / Süspansiyon / Suspension

Amûr an jî pergala ku tundiya lerzê kêm dike.

Şaft / Shaft / Shaft

Parçeyê ku hêza zivirandinê bi alikariya çerxên di-randar ji cihêkî dişîne cihêkî din.

Şagirt::Qalfa / Kalfa / Journeyman

Berdest û alîkarê hosta.

Şahrê::Makerê / Ana yol / Main road

Riya sereke. Li gor riyên derdor riya mezin, fireh.

Şamî / Hindi / Turkey

Ajaleke kedî ya bi bask e. Ji ajalên koxê ya herî mezin e.

Şan / Belirti / Symptom

Ji bona revşeka ku bê fêmkirin tiştê dive alîkar

Şandin / Göndermek / Sending

Rêkirina tiştêkî bo devereke din.

Şaqûl::Stûnî / Şekûl (dikleşîrtme düzeneği) / Plumb (lifting apparatus)

Ji bo dîwar an jî kolon tîkane bîn çêkîrin tê bikaranîn.

Şaredarî::Bajarvanî / Belediye / Municipality

Saziya ku rêveber û meclîsa wê bi hîlbijartinê diyar dibe. Bi taybetî hinek karên gelemperî yên wek paqijî, binesazî, park, baxçe û hwd. dike.

Şarj::Barge / Şarj / Charge

Barkirin, şarjkirin, tijîkîrin.

Şeb / Şap / Splash:Plash:Spuelch

Şerbeta tenik a bi qûm û çîmentoyê tê çêkîrin.

Şembelîk::Zengîlîk::Çilûrey berdîn/Sarkıt/Stalactite

Di binqatiyê şikeftan da piştî dilopên avê, bermayiyên gelme (qalker) ku bi awayekî stûnî çêdibin.

Şemitandin::Tehisandin / Kaydırmak / Slide

Pêkanina karê şemitînê

Şemta erdê::Reyda erdê / Yer kayması / Landslide

bi bandora hêzên wek xûzî, av û erdkêşê şemitîna kaş an jî quntarekî

Şêmûg / Söve / Jamb

Çarçoveya ku ji aliyê derve ve li dora derî û paceyan ji bo xemilandinê bi straforê tê çêkîrin.

Şengêl::Bitim::Kizwan / Bitim:menengîç / Turpentine tree

Dara wê makedara fistiqê ye. Dareke herêmi ye. Ji donê tovê wê qehwe, sabûn û gelek tiştên din tên çêkîrin.

Şênîyên taxê / Mahalle sakinleri / Neighborhood residents

Ew kesên ku di taxekî de dijîn.

Şêre / Musluk / Tap

Alava ku pê herikîna avê tê kontrolkirin.

Şerha demî / Geçici şerh / Temporary commentary

Şerh; nişandane, agahiye. Li ser qeyda parselekê (deftera saziya tapuyê) ev nişan, agahi bi awayekî nivîskî tê danin. Eger ev danin ji bo demekêbe jêre şerha demî (demkî) tê gotin.

Şerîtmetyra pola / Çelik şerit metre / Steel tape measure

Metroya pivana direjahiyên pê tê kirin. Bi awayekî şeridî dirêje. Dibe ku ji 5 metroyan heya 100 metroyanbe. Ev şerit ji pola hatine çêkîrin, ji ber ku li ber serma û germahiyê zêde kurt û dirêj nebin.

Şeşkenar::Hekzagonal::Şeşa::Şeşgoşe / Heksagonal / Hexa gonel

Bendê ku bi şeş quncik e.

Şêt::Navêr / Paravan / Paravane

Di avahiya de ji bo hinek beş ji hev bân veqetandin kereseyên wekî dîwar ên ku tîn bikaranîn.

Şev / Gece / Night

Dema navbera êvar û sibehê.

Şewenasiya peravê / Kıyı morfolojisi / Coastal morphology

beşa zanistê a kû teşegirtina perava û cureyên perava lêkolîn dikê

Şibakên wek serê rim / Mızrak uçlu pencere /Lancet
Şibakên ku ser wî wek serê rim hatiye çêkirin.

Şidandin::Pestandin / Sıkıştırma / Compression

Ji bo teşeguhertin an jî bicîkirina heyberê bi rê-bazekê bandor lêkirin. Tîştê ku di nava du tiştan de asê maye.

Şidîna zemînê / Zemin sıkışması / Soil compaction
bi dewsandina zemî nêre vekîşîna ava di valahiya zemî nêde. Bi pêdewî (basınç) şidandin û bi çûk bûna qebareyî a zemî nê

Şifre vekirin / Şifre çözme / Encoding

Çareserkirina şîfreyê.

Şikêner / Kırıcı / Breaker

Makîneya ku kevir an jî betonê dişikêne. Di kolanê de cihê hişk ku nayê kolan bi alîkariya şikêner tê kolan.

Şikevt / Mağara / Cave

Kun (qul) û kûrîahiya ku ji ber pêkhatiya xwezayî di zinar, çiya û di zemî nê de durist bûye.

Şikîn::Şikestin::Qelişîn / Kırılma / Fracture

Qelişîna qatekê (katman) zemî nê; ji ber liv û tevgera qateke zemî nê. Jihevqetîn jihevbelavbûn.

Şikîner / Kırıcı:konkasör / Crusher

Makîneya şikandinê. Makîneya ji bo çêkirina rê, avahî hwd. zinarên mezin dişikêne û dike şîjik an jî kevir, zinaran hûr hûr dike.

Şilan / Mimoza / Mimosas

Plana ku di îmarê de qadên dirokî û xwezayî yê ku di nava bajêr de ne diparêze

Şilavkirina komirê / Kömür sıvılaştırma / Coal liquefaction

avkîkirina rijiyê ji bo bi destxistina cureyên maddeyên kîmyevî û sûtemeniya avkî.

Şilek / Sıvı / Liquid

Rewşa madeyê ne gaz an jî hişk (req) e û herikbar e. Teşeyê derdana ku têdeye digire.

Şimşîr / Şimşir / Boxwood

Cureyeke darên ku pelên wê herdem şînin, bi bîhn û esûsek e.

Şirik::Rêjne / Duş / Shower

Amûra ku ji bo mirov pê serê xwe bişo avê difîşîne.

Şirîkatî::Pardarî / Ortaklık / Partnership

Rewşa şirîkatîyê ye.

Şirketa avakirinê / İnşaat şirketi / Building society

Şirketa ku avahiyên çêdike.

Şîşbend::Taq / Mazgal / Loophole

1. Caxa ku ji bo ava baranê bikeve şebekeya kêzî nê (sereb) û ji bilî avê madeyên hişk nekevin kêzî nê. Weka bêjînga ku qulên wê bi qasî du tiliyan fireh in. 2. Di derî de navbereke vekirî û bi caxan girtî, ji bo ku hundir were temaşekirin.

Şiverê / Patika yolu / Path

Rêya peyayan a xwezayî.

Şiyar::Tiwana / Güç / Power

Di yekeya demê de carandina hêza ku tê sepanandin û rîya ku tê girtin. Karê ku di yekeya demê de hatiye kirin.

Şiyana qelwîkirinê / Besi kabiliyeti / Fattening capability

Zerengiya (kapasîte) ajalekê ya ku di salê de dikare çiqas alif (ê) bixwe.

Şolî / Bulanık / Turbid

Şileka ne zelal.

Şolik / Yabani bezelye / Lathyrus aphaca

Cûreyek ji polikê ye. Di pûtê ajalan da tê bikaranîn.

Şolfîti / Bulanıklık / Turbidity

xuyakirina neheliyên di hundirê avê de. Ji ber neheliyên di hundirê avê de têk çuna zelaliya avê.

Şopandina projeyê / Proje izleme / Project monitoring

Çavlêkirina, şopandina projê.

Şor / Tuzlu / Salty

Tîştê ku xweya wî zêde ye.

Şoreb::Kemberbend / Kuşak / String course

Bendên darîn an jî hesinî ên ku mirov ji bo zexmkirina tiştê (dîwar, stûn hwd) li dor digirîne.

Şûna geometrîk / Geometrik yer / Geometric locus

Cî.

Ta / İp: Dikiş ipi / Thread

Ji pembû, kete, rîs, hevrişim, naylon û hwd. çêdibe û bi taybetî jî ji bo dirûtinê tê bikaranîn.

Ta (qat) ya hilawistî / Asma kat / Mezzanine
Tebeqeya di navbera zemîn û tebeqeya yekemîn.

Tabar::Çendcarjimar::Hevkolke::Jimara çencar / Katsayı / Coefficient
Di guherbarek matematîkî de jimara ku li pêşiya nenasbarê ye û pê re tê lêkdan.

Tableya goşeya asoyî / Yatay açi tablası / Horizontal angle plate
Ew tebleya ku goşeya asoyi li ser tê xwendin.

Tableya goşeya stûnî / Düşey açi tablası / Vertical angle plate
Ew tebleya ku goşeya situni li ser tê xwendin.

Tabloya hesêp / Hesap cetveli / Statement of account
Hesapkirin û belavkirina parselasyonêde tabloyên ku hesabî (açar) nişandide.

Tabloya Periyodîk::Kevala periyodîk / Periyodik çizelge / Periodic table
Lê gorî hênk taybetmendiyê kîmyevî bê sêmbola van hatiye rêzkirin

Takeometre / Takeometre / Tachymeter
Alavek nexşegeriyê ye. Di peljeniya deqîqê de goşe (hoke) dipîve.

Talveg / Talveg / Thalweg
di newalekide, di çemekide di birineka kêlekide xala heri kur. Xeta ku ji van xalên heri kur pêkhatire ji xeta talveg tê gotin.

Taqîgeha Kîmyayê / Kimya laboratuvarı / Chemistry laboratory
Herî maddêyê kîmyevî kû taybetmendiyê wî lê tê fêrbun

Tarî / Karanlık / Dark
Rewşa ku ronahî tê de tune yan jî kême.

Tavebaran / Şiddetli yağmur / Heavy rainfall
di demek kurt de barîna barana zêde û bi lez

Tawdan / İvme / Acceleration
Di yekeya demê de guherîna leza heyberê.

Tax / Mahalle / Neighbourhood
Beşek ji bajêr ku sînorên wê ji aliyê şarederiyê ve tê diyarkirin. Berpirsiyarê taxê keya ye. Bajar ji taxan pêk tê.

Taya jêzemînê / Bodrum kati / Basement
Qata ji zemînê jêrtir. Binzemîn.

Taya zemînê::Qata zemînê / Zemin kat / Ground floor
Qata hemzemin. Qata bi ruyê erdêre.

Teba / Uyrük / Nationality
Nîşana girêdayiya hemwelatî.

Tebatî::Pasîf / Edilgen::Pasif / Passive
1. Di elektrônîkê de parçeyê ku ne aktîf e, karê aktîf nake. 2. Ji bo kesên şermende, sekandî. 3. Rewş, tişt an jî ramana sekinandî.

Têborîni::Delênî::Têçûnî / Geçirimsizlik / Permeability
Taybetiya hin heyberên ku di nava xwe de maddiyên mîna gaz, şilek û herikî derbas dike.

Têgih::Têgeh / Kavram / Concept

Di hiş û mêjiyê mirov de cihê heyber an jî ramanekî.

Teka (karîgeriya) hallê / Hall elkisi / Hall effect
Gihênerekî ku tê de tezû (herk) derbas dibe û di nava qada elektromagnetîk de ye vekêşan çê-dibe.

Teka (karîgeriya) zeeman / Zeeman etkisi / Zeeman effect
Rewşa guherîna xêzên tîrêjên ronehiyek ku di nava qada elektromagnetîk de ye.

Têkberên guhêzbar / Menkul (taşınır) eşya / Chattel good
Têkberên ku cihê wan dikare bên guherandin.

Têketin / Ana giriş / Main entrance
Beşa ku mirov jê dikeve hundirê avahiyên.

Têketin / Giriş / Login
Piştî endambûn û qeydbûna malper an jî sîstemekê bi navê bikarhêner û şifreyê ketina hundir. Destûr stendin ji bo vekirina rûniştineke di înternetê de.

Têketin / Giriş / Sign in
Cara yekem ku mirov xwe li malperê yan jî sîstemekê zêde dike. Di vir de mirov miftteyeye taybet digire.

Teknîk / Teknik / Technical
Di huner, zanist û pîşeyan de bikaranîna azîne û rêbazan.

Teknolojiyên agahiyê / Bilgi teknolojileri / Information technology
Amûrên ku ji bo jêkirin, şandin, bikaranîn û ragihandina agahiyê.

Teleferîk / Teleferik / Telfer
Di navbera du ciyên ji hev dûr de, di hewa re, di ser tîlan re çûn û hatin.

Teleskop / Teleskop / Telescope
Ji awênayan çêbûye û ev amûr tiştên dûr nêz dike û wek rastiya wan nîşan dide.

Televizyon / Televizyon / Television
Amûreke teknolojîk e ku dikare tiştan qeyd bike, bişîne û bi wêne û deng dîsa nîşan bide.

Telgraf / Telgraf / Telegraph
Pergala telekomînkasyonî ya di navbera du navedan de agahdarkirina bi rêya nîşanên diyarkirî, peyaman vediguhezîne, êdî nayê bikaranîn.

Têlik / İnce tel / Thin wire
Têla zirav a ku mirov tiştan pê bi hev ve girêdide.

Telp / Çökelti / Precipitate
Di têkelekî şilavî de kumişîna madeyên hişk e.

Teमाषevan / Seyirci / Audience
Kesê ku tiştêkî, bûyerekê dibîne, an jî li devereke dinêre.

Tembûr / Tambur / Drum
Tembûr an jî saz, amûreke muzîkê ye.

Temîr / Onarım / Repair
Çêkirina avahî, makîne an jî amûrekî xerabûyî.

Temlîk / Temlik / Assigned
Deyndariyêde dewirkirina mafekî. Buyera deyndanê an jî yê xwedî mafê sitandinê bixwaze bi dax-nameyêke nivîskî dikare mafê xwe dewri yekî din bike. Ji vê kariyeriyêre temlik tê gotin.

Tengayî / Darlık / Shortage
Di alî aboriyê de ketina rewşeke xirab.

Tengbûn / Daralma / Contraction
tiştêkî ji aliye germe an jî sermaye de vere biçukbun.

Tenghoke::Goşeya teng / Dar aç / Acute angle
Goşeya nîrxê wê 90 pileyê biçuktir.

Teodolît / Teodolit / Theodolite
alava nexşegeriyê ya goşe dipive. Peljena pivanê bi rêjeya saniyeyê.

Teorî / Teori / Theory
Zanyariya razber ku ji pêkanîne cuda û serbixwe tê nîrxandin.

Teoriya plansaziye / Planlama kuramı / Planning theory
Agahî û bîrdoza di derbarê plansaziye de.

Teqandî / Patlak / Outbreak
Tiştê ku bi bandora fişara hûndirîn an jî bi sedemeke cuda parçe bibe û ji hev belav bibe. "Pence-reya erebeyê teqiya."

Teqandin / Patlatma / Blasting; Firing; Ignition
Rêbaza ku ji bo felîşandina madenan tê bikaranîn.

Teqemenî::Teqok / Patlayıcı / Explosive
Madeyên kimyayî yên ku bi bandorekê diteqin.

Teqemeniya nuklerî / Nükleer patlayıcı / Nuclear explosive
Teqemenên ku bi madeyên nûkleerî çêdibe û bi barkirina notronê teqandin.

Teqîn / Patlamak / Explode: Fulminate

1. Bandora teqemeniyê xuya bûn, bi bandora fişara hûndirîn parçe bibe, ji hev belavbûna objeyan. 2. Dengê teqemeniyê hatin, gurmîn.

Têr / Doymuş / Saturated

1. Giyanewerê ku pêdiviya wî bi xwarinê tune ye; ne birçî, ziktîjî, têr û tesel, mîşt tijî 2. Tişt-tekî/yekî bi qasî ku pêwîst dibe.

Teraştin / Yontma / Ashlar

Ji bo teşedanê, bi amûrek tûj jêkirin an jî birîna dervayê tiştêkî.

Terazûya boriyê / Hortum terazi / Water level

Amûrek ji bo pîvana bilindahiya di navbera du qotan e. Mirov avê berî nav boriyê dide û pê dipîve.

Terikîn::Derizîn / Çatlama: Yarik (kurumaya bağlı olarak çatlama) / Crack (cracking due to desiccation)

Jihevqetîna tiştêkî ku pêşiyê mîna xêzekê çêdibe û ev xêz çal û fireh dibe.

Têrkirin / Doyurmak / Satiate

1. Tijîkirin (zik) 2. Dagirtin * "Biharê xwe têr neke, payîzê xwe bi derengî nexe."

Termîk::Germî / Termik / Thermic

Beşa fizîkê ya ku bi hilberîn û veguheştina germahiyê re eleqedar e.

Termodînamîk / Termodinamik / Thermodynamics

Beşa fizîkê ya ku peywendiyên di navbera enerjîya germahiyê û enerjîya kînetîkê de dinirxîne.

Termoelektrîk / Termoelektrik / Thermoelectric

Beşa fizîkê ya ku peywendiyên di navbera enerjîya germahiyê û enerjîya elektrîkê dinirxîne.

Termograf / Termograf / Thermograph

Belavkera germahiyê.

Termokîmya / Termokimya / Thermochemistry

Beşa kîmyayê ya ku li bûyerên termîk ên ku di rekosiyonên kîmyayî de pêk tên dinêre.

Termometre::Germometre::Germpîv / Sıcaklık ölçer / Thermometer

Amûra ku germahiyê dipîve.

Termos / Termos / Thermos

Firaqa (amûra) ku germahiya şilemeniyê di nav xwe de diparêze.

Termosîfon / Termosifon / Thermosiphon

Amûra ku jê ava germ tê bidestxistin.

Termostat / Termostat / Thermostat

Amrazek karê mîhengê germahiyê ye, germahiyê li gorî xwestinê digire.

Tescîla yekser / Doğrudan tescil / Directly to the registered

Bi riya kurt tomarkirina erdê ya li ser navê xwedî.

Teşe / Biçim / Style

Xuyakirina tiştêkî ya ji derve ye.

Teşenasî::Şewenasî::Morfolojî / Biçim bilimi / Morphology

Beşa zanistiyê ya ku li ser teşeyan (form) lêkolînê dibe.

Teşeron / Taşeron / Subcontractor

Kesê ku ji lixwegirê esasî hinek karan digire ser xwe. Lixwegira 2. emîn.

Teşeya erdî / Arazi şekli / Landform

di encama liv û tevgerê têkilzemînê û bandora xwezayî de teşe girtina serzemînê

Tevger::Liv::Çule / Hareket / Movement

1. Bizav, hereket 2. Temtêl **Ava golan bê tevger e."

Tevgera cîguherê::Liva cîguherê / Ötelenme hareketi / Translational motion

Bizawtina (livîna) zelînê ya heyberekê ye, guherîna cihêkê ber bi cihêkê ve berek û alî pendî ne.

Tevgera gerîngeha sererast / Düzgün dairesel hareket / Uniform circular motion

Maddeki derdoraxwe da lezeka (tews) pedandi bigere.

Tevgera Lerzî::Liva Lerzî / Titreşim hareketi / Vibrational motion

Bizawtina libikan (hebikan) ber bi jor û jêrî û ber bi rast û çepê ve ye

Tevgera zivirandinê / Dönme hareketi / Rotational motion

livîna hebikan ya zivirînê

Tevlihev / Karmaşık / Complicated

mînak: Ev dawa ha pir tevliheve.

Tew / Kıvrım / Fold

Cihê tewandî yê heyber an jî rûyêkî.

Tewandin::Çemandin / Bükmek / Bend (to)

Xwarkirin.

Tewang / Büküm / Twisting
Tiştêkî ji nava xwe xwarbûyî.

Tewera asoyî::Tewera berwar / Yatay eksen
Horizontal axis / Eksena dirêjkî ya ne meyîldar.

Tewera optîk / Optik eksen / Optical axis
Xêza xeyalî ya ku di navenda objektîfê re derbas dibe. Ev xêz wek tîrêjekê bê şikestin, rasterast di navenda objektîfê de diçe.

Têwerdan / Çalkalamak / Shake
Bi hejandinê lihevixistina av an jî madeyekî şilekî di hundirê fîraq an jî makîneyekî de.

Tewereya (eksen) lînêrînê / Yönelme ekseni / Axis orientation
Xeta eksena ku lê tê nêrîn. Xêza dirêjî hedefê dibe.

Tewl::Tewilxane / At ahır / Stable
Ciyê xwedîkirina hespan.

Tewle / Manej / Manege
Cihê xwedîkirin û perwerdehiya hespan.

Têzan::Zanraw::Nasdar / Bilinen / Known
Di matematîkê de çendahiya aşkere (kîfş), çendahiya diyar. Ji aliyê her kesî ve tê zanîn.

Tezû::Lozew::Tewjim::Herk / Akım / Current
Tevgera parçeyên ku barê elektrîkê hildigirin. Di yekeya demê de barê elektrîkê yê ku di rûqetekê de dibore.

Tezuya alternatîf::Tezûya pêldar::Herka alternatîf / Alternatif akım / Alternating current
Herikîna barên elektrîkê bi awayekî guherbar (ne sekan) ji potensiyela zêde ber bi potensiyela kêr. Tezû carina bi aliyekî ve cara din jî bi aliyê din ve diçe.

Tezuyê rast::Herka rast / Doğru akım / Direct current (dc)
Herikîna barên elektrîkê bi awayekî neguher (sekan) ji potensiyela zêde ber bi potensiyela kêr. Tezû herdem bi aliyekî ve diçe.

Tije::Tijî / Dolu / Full
Tiştê ku nava wî ne vala ye, dijberî vala.

Tijîkirin::Tijekirin / Doldurma / Packing
Dagirtin (heta dev)

Tik / Tik / Click
Bi awayekî nerm pêlêkirina bişkokên kompîterê, bi taybetî jî yê mouse.

Tikandin / Tıklamak / Clicking
Karê tikandinê.

Tîma erdî (Zeviyê) / Arazi ekibi / Land team
Tîma ku pîvanên zeviyan pêktînin. Tîma karê pîvanê.

Tîna dûkelînê / Buharlaşma ısı / Heat of vaporization
Enerjiya ku bi qasî yekeyekî şile diguherîne gazê.

Tîna taybet / Öz ısı:Özgül ısı / Specific heat
Enerjiya pêwîst ku ji bo germahiya 1 gram made 1 C° zêde bike ye.

Tîner / Tiner / Thinner
Ronker, teniker.

Tîngir::Endotermîk / Endotermik:İsı alan / Endothermic
Germiyê digre (amur an jî reaksiyona kîmyevî)

Tînpîver::Kalorîmetre / İslölçer / Calorimeter
Amûra ku tîna cihekî dipîve.

Tîp / Harf / Letter
Tîp, sembolên ku di pergala nivîsîna yê alfabetîk de ji bo dengên di zimên de tên bikaranîn

Tîpên derbasdar / Geçerli harfler / Valid chars
Ew tîpên ku tên pejrandin.

Tîr / Ok / Arrow
Darikê zirav û dirêj ê ku di serê wî de hesinekî tûj heye û bi kevane tê avêtin.

Tîr::Çir::Xest / Yoğun / Intensive
Di qebareyekê de mêjera zêdetir. Ji bo şilekan dijberî "ron"ê ye.

Tîr::Tîrik / Oklava / Rolling pin
Darikê ku pê nan tê vekirin.

Tîrêj / Işın / Beam
Qevda (baq) ronahiyê.

Tîrêja ronahiyê / Işık ışını / Light beam
Qevda (baq) ronahiyê.

Tîrêja x / X ışını / X-ray
Bi navê tîrêjên rontgenê jî tê zanîn. Tîrêjên ku xwediyê enerjîya di navbera 0. 125 kev û 125 kev de ne.

Tîrêjên Alfayê (α) / Alfa (α) ışınları / Alpha (α) rays
Tîrêjên Alfayê (α)

Tîrêjên Betayê (β) / Beta (β) ışınları / Beta (β) rays
Şewla hebika atomê ya Betayê ye, gava atom ji hev dibe ev şewlê dertê holê, ji tîrêjka Alfayê de zêdetir bi bandor e.

Tîrêjên Gamayê (γ) / Gama (γ) ışınları / Gamma (γ) rays
Şewla hebika atomê ya Gamayê ye, gava atom ji hev dibe ev şewlê dertê holê, ji tîrêjka Alfayê û Betayê de zêdetir bi bandor e.

Tirş / Ekşi / Sour
Ji bo tehma simaqê tê gotin.

Tirûş / Dayanım / Endurance
Hêza sekanê (statîk) ya avahiyên, li hemberî erdhej, bar û hwd. bertekên derve. "Tirûşa xaniyên axîna ji tirûşa xaniyên betonî kêmîr e.

Tîtanyûm / Titanyum / Titanium
Elementa kû hejmarê wê ya atomê 22 ye û remza Ti ê tê pêname kirin. metaleke beriqok, sivik, bi hêz û zingarnegire (korozyon)

Tîtrasyon / Titrasyon / Titration
Reaksiyona bi indîkatorê zelalkirina madeyên heft

Tomar / Kayıt / Record
Wêne, deng an jî agahiyeke ku li ser bandên manyetîk tê hiştin.

Tomar bike / Kaydet / Save
Ji bo ku agahî di dest de bimîne karê ku tê kirin.

Tomarkirina berdest / Yedek depolama / Backup storage
Li dijî wendakirina daneyan tomar kirineke berdest.

Ton / Ton / Tone
Nasandina giraniya 1000 kiloyî.

Topograf / Topograf / Topographer
Pîsporê/a topografayê.

Tor / Network::Şebeke / Network
Sîstema ku ji bo ragihandina navbera cî yan jî tiştan hatiye çêkirin.

Tora grîd / Karelaj ağı / Grid network
Tora ku xetên (xêzên) koordinatan nişandide. Goşeya hevbira wan 90 dereceye. X"za berjor diçe koordinata x ê, ya berwar diçe (asoyi) koordinata y yê nişandide.

Toryûm / Toryum / Thorium
Elementeke radyoaktîf ku di hilberîna enerjiya atomê de tê bikaranîn. Hejmarê wê ya atomê 90 e.

Tov / Tohum / Seed /
Bizirê hêşînahiyê.

Transîstor / Transistör / Transistor
Amûreke elektronîk e ku sê lingên wê hene. Du cure transîstor hene npn û pnp.

Tranway / Tranvay / Tramways
Amyareke ragihandinê ye, bi piranî bi elektrîkê dixebite. Li ser rêhesinê diçe lê hin cureyên nû hene ku li ser çerxeyan pêçkeyan diçin.

Trapez / Trapez / Trapeze
Amûreke jîmnastîkê ku dişibe hêlanokê.

Trên::Şemendefêr / Tren / Train
Trên yek ji amûrên veguhastinê ye. Trêna li ser rêyên hesinî diçe.

Trîgonometrî / Trigonometri / Trigonometry
Beşekî matematîkê ye ku ji astronomiyê derketiye. Li ser pêwendiya la (kêlek) û goşeyên sêgoşeyê disekine.

Trilyon / Trilyon / Trillion
Mîlyar car hezar, 1.000.000.000

Trîportor / Triportör / Three porter
Wesayîta bar kişandinê ya sê tekerî.

Trolleybus / Trolleybüs / Trolley bus
Otobusa bitêl ku bi elektrîkê dixebite û elektrîka xwe ji xetê hewayî digire.

Tropîk / Tropik / Tropical
Rewşa keşa (climate) herêma kêleka ekvatorê ye.

Troposfer / Troposfer / Troposphere
Tebeqaya yekem a atmosferê ye. Di vê tebeqeyê de hemû bûyerên hewayî û zindewarî tê de diqewimin. Stûriya wê li cemsaran nêzî 6 km û li ekvatorê jî nêzî 16 km'yan e.

Tûj / Keskin / Sharp
Heyberê ku baş jê dike yan jî qul dike. "Kêr, dûzan, bivir, das, sîtrî, bizmar, mîx"

Tulyûm / Tulyum / Thulium
Elementeke kîmyayî ye, jimareya atoma wê 69 e. Nîşaneya wê Tm ye.

Tûnc::Bronz / Tunç::Bronz / Bronze
Amêjeneke kîmyayî ye, amêjeneke pîl, çînko û ji sifir pêk tê.

Tune bike / Yok et / Destroy
Ji bo ku ji halê were rakirin tê tikandin.

Tûnel / Tünel / Tunnel
Ji bo rêya avê û rêya bejahiyê, di bin çiya û der-yayê de qulên ku tên vekirin.

Tungsten / Tungsten / Tungsten
Elementeke kîmyayî ye, nîşaneyê wê W ye, jima-reya atoma wê 74 e.

Tûpê (lûlik) pişkinînê / Deney tûpü / Test tube
Lûleye cam (şûşe) ku seriyekî wê girtî ye û ji bo ezmûnên kîmyayî tê bikaranîn.

Turbîn / Türbin / Turbine
Motoreke ku tê de çerx heye û ev çerx bi tesîra herkoya avê, hilm an jî gazê digere.

Turnîke / Turnike / Tourniquet
Di derî yan jî derbasgehan de amûra ji bo ku mirov yek bi yek derbas bibin e.

Twanewe / Çözünürlük / Solubility
Kapasîteya madeyekî ku gîrawe dikare çêbike.

Ûltra::Mezintirîn / Ultra / Ultra
Ji hedê xwe zêdetir, di ser pîvanan re.

Ûltrason::Pêlên Serodeng / Ultrason / Ultrasound
Frekansa wê di navbera 20 herz û 10 megaherzan de ye. Frekanseke ku deng nayê mirovan.

Ûltrasonîk::Serodeng / Ultrasonik / Ultrasonic
Frekanseke pir zêde ye. Ew qas bilind e ku ev dengê zêde nayê mirovan.

Ûranyûm / Uranyum / Uranium
Madeyeke radyoaktîf e. Numreya atoma ûranyûmê 92 ye.

Vagon / Vagon / Carriage

Beşeke trêne ciyê rêwî yan jî ciyê bar.

Vagon / Vagon / Railway

Bar û rêbiwar pê tîn kişandin.

Valahî / Boşluk / Clearance:Margin:Pocket

Qada ku tişteke li ser tune ye.

Valahî::Vakûm / Boşluk / Vacuum

Ciyê ku tê de qet tişteke tune ye.

Valf / Valf / Valve

Devik, wane, derxûn.

Vantîlator::Bajen::Bagork / Vantilatör / Ventilator

Amûra ku bi alîkariya perwaneya xwe bayê tev-digerîne. Makîneya ku bawêşînê dike.

Vegeerîne / Geri al / Back

Ji bo ku rûpela derbasbûyê dîsa vebe tê tikandin.

Veguhastin / Transport / Transport

Cih guhertin. Neqilkirin.

Veguhastina asoyî / Yatay nakliyat / Horizontal haulage

Barkêşiya ku ji kanê bi alîkariya pergaleke rêhesinî yan jî bandê bi awayekî asoyî tê kirin.

Veguhastina rêhesinî / Raylı nakliyat / Track haulage

Barkêşiya ku bi rêhesinê tê kirin.

Veguhêr / Dönüştürgen:konvertir / Converter

1. Amûra ku sînyala elektrîkê diguherîne (Ji AC dike DC an jî ji DC dike AC) 2. Bernameya ku formatê agahiyê diguherîne.

Veguhêrîn / Dönüştürmek / Convert

Bidestxistina sînyaleke analog ji sînyaleke dijî-tal an jî dijberê vî karî.

Veguhêrîn::Metamorfizm::Veguhezîn / Başkalaşım

Metamorphism / bi bandora navxweyî û derveyî an jî bi bandora fizîkî û kimyayî ji drûvekî veguherîna drûvekî din

Vehelîn / Çözünme / Dissolution

Di nav maddeyêke helîner de belavbûn an jî helîna maddeyêk din

Vehelîn::Buhujîn / Erime / Melting

Guhêrîna rewşa maddeyêkî hişk (req) ku bi alîkariya tîn û pestoyê ber bi şilekiyê ve.

Vehonan::Honan / Örne / Knitting

Lêkirina dîwar.

Vejena xwezayî::Vîzena xwezayî / Doğal enerji /

Natural energy

vejena kû ji rê û rêbazên xwezayî û ji çavkaniyên xwezayî tê hilberîn

Vekêşandî::Pît / Gergin / Tight

Rewşa alavên di bin bandora kişandinê de ye.

Vekêşayî / Gergin / Tense

Rewşa metroya hati vekêşandi.

Vekirin / Açmak / Open /

Dijberî peyva "girtin"ê ye.

Vektor::Araste / Vektör / Vector

Direjîya wî eyan e û tîr e nîşan dide xîza rast e.

Vemirandin::Temirandin::Tefandin / Söndürme / Extinguish
Dawî lê anîna agir.

Veqetînera heriyê /Çamur ayırıcı /Sludge separator
Maşîneya ku di zengînkirina gewherê de mîneralên girîng ji heriyê paqij dike.

Verastkirina ersa/Arsa düzenlemesi/Land regulation
Dirîstkirina eraseyên heyî li gorî plana îmarê bi saya destserdan -ku bo fêda gel e- û bi berdêl kirîne.

Verastkirina peyzajê / Peyzaj düzenlemesi / Landscaping
Li gor planeki, projeyeki verastkirina derdor (jîngeh). Ev plan li gor kêmasiyên derdor, daxwaz û xwestekên nişteciha tê çêkirin.

Vernîk / Vernik / Varnish
Mobilyaların daha parlak ve kullanışlı olması için kullanılan şeffaf , sert koruyucu katman.

Veşarî::Nepenî / Gizli / Secret
Ew tiştê ku xuya nake.

Vetezekirin / Yenilemek / Refresh
Dubarekirina heman karî. Di programên kompîturê de nûkirina heman fermanê. "fermana girtina kompîturê veteze bike."

Vêxistin::Pêxistin / Tutuşturma / Ignition
Gelemerî ji bo dest pê kirina şewatekê. Destpêkirina agirekî, destpêkirina şixulandina motorekî.

Video / Video / Video
Wêneyên bi tevger ên li ser bandên manyetîk tîn bicîkin.

Vîlla::Xanî / Villa / Villa
Avahiyên ku 2 qat an jî 3 qat bi awayekî taybet tîn çêkin.

Vîskozîte / Viskozite / Viscosity
Berxwedana avê ya li ber herikîne ye.

Volkanît / Volkanit / Vulcanite
Madeya ku ji êtûnê dertê.

Volt / Volt / Volt
Elektrikte kullanılan potansiyel farkı (gerilim) birimi. $V=I \cdot R$ (I:tezû, R: direnç V: gerilim)

Volt metre / Voltmetre / Voltmeter
Amûra ku voltaja di navbera du xalan de ye dipîve.

Voltaj / Voltaj:Gerilim / Voltage
Yekeya cudahiya piraniya elektronan a li ser her du aliyên elektrîkê.

Voltaja termînalê / Vaziyet planı / Terminal voltage
termînala yekeya cudahiya piraniya elektronan a li ser her du aliyên elektrîkê.

Voltaja Zener / Zener gerilimi / Zener voltage
Devrelerde zener diyodunun iletme geçmesi için gerekli olan gerilim. Devrelerde, ters yönde çalışacak şekilde kullanılır.

{ W }

Wane / Vana / Valve

Amûra ku ji bo kontrola sekinandin an jî derbas-kirina madeyê boriyê.

War / Yerleşim yeri / Settlement

Cihê ku mirov lê dijîn. Mînak: Gund, Bajar, Navçe

Wargeh / Yerleşim yeri / Legal domicile

Cihê ku xanî lê hatine çêkirin, an jî bên çêkirin.

Waşer::Orîng::Derzbend::Dirzbend::Sîl::Conta /

*Conta: Tûm aqkları kapatmak için / Seal
Di navbera du rûxarên şidandî de ji bo valahî werin girtin parçeyê plastîk ku tê bikaranîn.*

Wat / Watt / Watt

Enerji dônüşümü oranını ölçen birimdir. Joule bölü saniye olarak tanımlanır. Kısaça W harfiyle gösterilir.

Watpîv / Wattmetre / Wattmeter

Amûra ku şiyana (tiwane) elektrîkê dipîve.

Wekhev::jhev::Hevşêwe / Benzer / Similar

Di cûreyên ku dişibin hev.

Wekhevî::Mînahî::Şibînî / Benzerlik / Similarity

Di matematîkê de di nav du sêgoşeyan de, wekhevîya goşeyê beranberî hev û hev girtîbûna keviyên beranberî hev.

Weqf / Vakıf / Foundation

saziya ji bo xêrxaziyê hati avakirin. Armanca vê saziyê ya ticarî nîne. Xêrxazî yekane armanca.

Wergêr / Çevirmen / Translator

Kesên ku nivîsan an jî axaftinan vediguherînin

zimanekî din.

Wergir::Pêlgir / Alıcı / Receiver

Amûra ku sînyala radyoyê digire û vediguherîne deng, wêne yan jî tiştekî din ê ku tê fêmkirin.

Werimîn / Şişme / Swelling

ji ber sedemên têkilzemînê bi awayekî werma qaqila zemînê

Werimîn / Şişmek / Swelling

Bi kişîna av an jî xazê re, di hişkiyan de pêkhatina gewrebûna qebareyî.

Werzîş::Spor / Spor / Sports

Tevgerên laşê mirovan ên ku ji bo tendurîstî yan jî hobiyan tên kirin. Ew îstikên bi awayekî kesane yan jî civakî bi rêbazekê tên kirin.

Weşandin / Yayınlamak / Publish

Ji tiştên ku bi amrazên ragihanê ve belav dibe re tê gotin.

Weşêner / Emitör:Yayıcı / Emitter

Yê/a ku dişîne. Cihê ku pêlên elektromagnetîk jê dertên û diweşîne.

Wezinandin::Pîvandin::Kîşandin/Tartmak/Weigh

(to)

Li gora yekeyekê dî tîna giraniya tiştekî.

Wijewij::Dengedeng::Noyîz::Berden/Gürültü/Noise

Dengê ku bê nîzam an bê aheng e.

Wize::Enerjî / Enerji / Energy

Hêza di nava madayan de wek tîn an jî ronahî ku dibe sedema tevgera made.

Wizeya Gibbs::Enerjiya Gibbs / Gibbs enerjisi / Gibbs energy
Destkevtina karekê bi pesto û germahiyekê pendî.

Wizeya Hundiîrîn::Enerjiya Hundiîrîn / İç enerji / Internal energy
Tevdeka hemû wizeyan e.

Wizeya Iyonbûyîn::Enerjiya Iyonbûyîn / İyonlaşma enerjisi / Ionization energy

Mêjera wizeyê ku xwastina jêve kirina elektrona atomê ya asta herî dawî

Wizeya nuklerî::Enerjiya Nuklerî / Nükleer enerji / Nuclear energy
Cûreya vêjenekê ji dendinkê atomê destkevin

Wizeya Potansiyelê::Enerjiya Potansiyelê / Potansiyel enerji / Potential energy
Cîsmên li garî sedema rewşa xwe xwedîkirina wizeyan e

Xaçîn / Haç biçimli / Cruciform
Avahî an jî heyberên wek xaç. Çeprast.

Xal / Nokta / Point
Nîşana herî biçûk.

Xala cemserê / Kutup noktasi / Pole point
xala cemserê ya ciyografi an ya ciyografiye an ya manyetike.

Xala cemserê ya erdnîgariyê / Coğrafi kutup noktasi / Geographic pole point
xala cemserê ya ciyografi (erdnîgari). Ev xal li gor koordinatên ciyografi tê tesbitkirin û navkirin.

Xala Hefînê / Erime noktasi / Melting point
Pîka vehefîna madeyên hişk ber bi şilaviyê.

Xala Hevsengiyê::Xalî Hevsengî / Denge konumu::Denge pozisyonu / Equilibrium position
Rewşa heyber an jî sîstemekî ku hêza net a li ser sifir e. Cih an jî asta ku hêza net (safî) dibe sifir.

Xala kelfînê / Kaynama noktasi / Boiling point
Pileya germahiyê ku made tê de dikele.

Xala kontrolê / Kontrol noktasi / Checkpoint
Nexşegeriyêde xalên ku koordinatên (xyz) wan diyar û ji bo kontrola nexşê pivan li ser tîrê çêkirin, wek xalên kontrolê tîrê navkirin.

Xala kontrolê ya erdê / Yer kontrol noktasi / Ground control point
Nexşegeriyêde xalên ku koordinatên (xyz) wan diyar û ji bo kontrola nexşê pivan li ser tîrê çêkirin, wek xalên kontrolê yê erdê tîrê navkirin.

Xala Krîtîk / Kritik nokta / Critical point
xala tenê bi pestoyekê ve şilavkirina gazên zêde germ

Xala nêtar / Nötr nokta / Neutral poin
Cihê ku ji aliyê elektrîkê ve ne pozîtîf an jî ne negatîf e. Barê elektrîkê sifir e.

Xala Qerisînê / Donma noktasi / Freezing point
pîka qerisîna madeyên şilavî ber bi hişkê

Xala roperê / Röper noktasi / Benchmark
xalên ku pivana dirêjahiyê ji wan tê kirin. Di encama van pivanande kirokiya roperê derdikeve holê.

Xalên şikestî yên parselê / Parsel kirik noktasi / Parcel broken point
Quncên ku li ser kenarê parselê heyî. Ji koordinatên van quncan aqara parselê tê hesapkirin.

Xam::Xav / Ham / Raw
Gewhera hîna li ser xebat nehatiye kirin. Gewhera ku ji bo bi kêr bê hîna li ser kar nehatiye kirin.

Xaniyê tenê (musteqîl) / Müstakil ev / Independent house
Xaniyê ku yek, du an jî sê ta ye. Xaniyê ku derdora xwe ve bi tu awayî girêdayî nîn e.

Xanûbera pardar / Hisseli taşınmaz / Shareholding real estate
Milkên neguhêzbar ku ji yekî zêdetir xwediyên wî hene. Mînak:Erd, zêvî, xanî û hwd.

Xar / Bilye:misket / Globe:Ball
Pêlîstokeke gilover û biçûk e.

Xebat / İşleme:Çalışma / Working
Kirina karekî.

Xebatên plansaziyê / Planlama çalışmaları / Planning works
Xebatên ku ji aliyê plansazan ve di derbarê plansaziyê de tîn meşandin.

Xebitîn::Şixulîn / Çalışmak / Work
Ji bo çêkirina tiştêkî karê ku tê kirin.

Xeletiya gewre (mezî) / Kaba hata / Overall error
Xeletiya, şaşitiya mezî ya ku pivanên nexşegeriyê de tê kirin. Ditina van xeletiyên pir hêsane ji ber ku xef nabin, wînda nabin.

Xeletiya pîvanê / Ölçme hatasi / Measurement error
Di karê pivanên nexşegeriyê de, tu pivan bê şaşî (xeletî) nabe. Ev xeletî dibe ku ji kêmasiyên mirovî, ji alavên pîvanê an ji ji bandora jingehêbe. Ji tevare xeletiyên pîvanê tê gotin.

Xerabûn / Bozulma / Decay
Bûna rewşa tiştêkî ku ji bo taybetiya xwe wenda kiribe û qiymeta wî nemabe.

Xerabûyî::Şikestî / Bozuk / Broken
Tiştêkî ku ji bo taybetiya xwe wenda kiribe û qiymeta wî nemabe.

Xerakirin / Bozmak / Spoil
Rewşa ne sazkerî ya heyberêkî.

Xerc / Harç / Expense
Li saziya taou û qedestroyê de ji bo daxazên gel pêbinin xerçek (bac-vergi) tê sitandin.

Xericandî / Fırında ısı işlem görmüş / Heated in furnace
Alavên ku ji axê hatine çêkirin û piştî ku zuha bûne di hêtûnan de hatine şewitandin.

Xericandin / Fırında tuğla veya seramik pişirmek / Brick or ceramic baking heated in furnace
Pijandina (di hêtûnê de) piştî ziwabûna alavên ku ji axê (herî) çêdibin. "Cêr, şerbik, kûp, seramîk..."

Xest::Tîrbûyî::Koyu (sulu karşıtı) :Yoğun (sıvılar için) / Derişik / Concentrated
1. Ne ron. 2. Di gîraweyê de zêdebûna madeyê tiwawe.

Xeta avberhevê / Su toplama hattı / Water collection line
Li ser ruyê erdê cihên av lê berhevdişin û diherikin. Xeta berhevkerina avên berf û baranê.

Xeta boriya gaza xwezayî / Doğalgaz boru hattı / Natural gas pipeline
Xeta ku di navbera rafîne û avahiyên de ragihandina gaza xwezayî pêk tîne. Xeta ku gaza xwezayî ji cihêkî radigihîne cihêkî din.

Xeta boriyê / Boru hattı / Pipeline
Xeta lûleyî ya ji bo kişandina madeyên şil hatiye çêkirin. Madeyê şil di boriyê de diherike.

Xeta ragihîna enerjîyê / Enerji iletim hattı / Energy transmission line
Xeta ku enerjîya elektrîkê ji santralê heta navenda trafoyê tîne. Volta vê enerjîyê bi gelemperî 33000 V e an jî zêdetirê.

Xeta rê / Yol hattı / Line
Xeta rê. Xêza rê nişandide.

Xeta talvegê / Talveg hattı / Thalweg line
Xeta ku li hevgrêdana xalên talveg derketi holê.

Xetere / Tehlike / Danger
Rewşa ku ji xisar û zîyanê re rê vedike.

Xêz::Çixêz / Çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan şekil) / Line
1. Bi meşandina xalê şopa ku li pey dimîne. 2. Xeta ku di komîrnîkasyonê da agahî, deng an jî dane pê tê şandin.

Xêzkêşan / Çizim / Drawing
Karê xêzkerinê.

Xîç::çew::xurde / Çakıl / Gravel
Kevirên hûr ên ku li devê çem û newalan bi awayekî xwezayî kom dibin. Gîrbûna wan ji 7 mm heta 70 mm ye. Berhûr.

Xîç::xurde::zîveber::xirkeberd / Çakıl taşı / Coarse grave
Kevirên hûr ên ku li devê çem û newalan bi awayekî xwezayî kom dibin. Gîrbûna wan ji 7 mm heta 70 mm ye. Berhûr.

Xîç::Zixûr::Buxişk / Çakıl / Pebble
Kevirên biçûk.

Xîrdewat::Hişkalav / Hirdavat / Hardware
Tiştên metalîk ên ku bi kêrî tiştêkî nayên.

Xişandin::Lêkxişandin / Sürtünme / Friction
Rewşa du heyberên ku rûyê wan li ser hevîn û li diherê hev tevdigerin.

Xitimandin / Tikama / Plugging
Çawik û devê tiştêkî bê girtin.

Xitimîn / Tikanmak / Choke
Wek qenala avê ku pêşiya wê bi heriyê bê girtin û av tê de neherike.

Xîz::Qûm / Kum / Sand
Hewrikên keviran ên bi qasî 0, 02-2 mm.

Xîza silîsê / Silis kumu / Silica sand
Xîzên ku ji silîqat (silîs) ê hatîne mehandin.

Xîzar / Hizar / Whipsaw
Amureke jêkirênê ya elektrîkî ye.

Xîzek / Kumluk / Sandy
Ew zemînê ku rêjeya xîza wî zêde ye.

Xîzî / Kumul / Sand dune
Axa bixîz. Ax û hişkiyên ku xîz di nav de hene.

Xorak::Xurek / Gıda / Food
Bi giştî tiştên xwarin û vexwarinê. Madeyên ku ji bo jiyînê pêdiviya bedena mirov pê heye.

Xortim::Marpêç / Hortum / Hose
Lûleyên plastîk ên dirêj û ku çîr e.

Xubara gerdûnê / Evren tozu / Cosmic dust
Xubara ku di vahaliya fezayê de ye.

Xul::Çerx::Zivîrîn / Çevrim::Döngü / Cycle
Riya ku tezûya (herikîn) elektrîkê li ser raguhêz-barekê digire.

Xulek / Dakika / Minute
Ji şêstî yeka dema saetekê.

Xurde::Tûrdiraw / Hurda / Junk
Alavên ku êdî bi kêr nayên û têne avêtin.

Xurdik::Gîfk / Moloz::Balast taş kırıkları / Rubble
Parçeyê kevirên ku bi qasî kulma destî ne.

Xuya::Diyar::Aşkera / Görünür / Apparent::Visible
Tiştê ku ber bi çav e û tê dîtin.

Xuyane::Monîtor / Monitör / Monitor
Perdeya ku agahî tê de xuya dikin. Rûyê kompî-turê.

Xware::Ladan / Eğim / Declination
*Goşeyiya rûxarekî bi lêkeftina lêlata asoyî.
 Xwarbûna rûxarekî an xêzekî ber bi lêlataka asoyî ve.*

Xwaringeh / Yemekhane / Dining hall
Ciyê mezin ku mirov tê de xwarinê dixwe, ciyê xwarinê.

Xwê / Tuz / Salt
Wek kirîstalekê ye, tiştêkî ku tehma wê şor e.

Xwedî / Malik / Tenant
xwedî. xwediyê maf. Mulk, malê ku xwediyê wê heyi. Malik xwediyê wî maliye.

Xwedîtî / Mülkiyet / Ownership
Rewşa mafê bikaranînê.

Xwedîtîya katê / Kat irtifaki / Easement
Di avahiyê de mafê beşek ji ta (kat) yê. Mafê bilindahî û firehiyê. Mafê xwedîbûna beşek ji avahiyê. Mafê beşek ji bilindahiyê.

Xwedîtîya pardar / Müşterek mülkiyet / Shareholding ownership
Xwedîtîya hevpar, hevbeş. Di wê xwedîtîyê de ji yekî zêde xwedî heye û rêjeya xwedîtîya wan diyare. Para wan dibeku ne weke hevbe.

Xwediyê Erseyê / Arsa sahibi / Land ownership
Xwedîbûna mafên bikaranîna erdê avadaniyê.

Xwefî / Kül / Ash
Bermahiya piştî şewata madeyê.

Xwendina navîn / Orta okuma / Medium reading
Nexşegeriyêde bi alava nivoyê, ji bo hesapkirina bilindahî anji ferqa bilindahiyê, li istasyoneki xwendina navin (piştî xwendina yekem, lê beriya xwendina dawî) ya li ser mirayê.

Xwendina paş / Geri okuma / Readback
Nexşegeriyêde bi alava nivoyê, ji bo hesapkirina bilindahî anji ferqa bilindahiyê, li istasyoneki xwendina yekem ya li ser mirayê.

Xwendina pêş / İleri okuma / Further reading
Nexşegeriyêde bi alava nivoyê, ji bo hesapkirina bilindahî anji ferqa bilindahiyê, li istasyoneki xwendina dawî ya li ser mirayê.

Xwerûkirin::Dazelandin / Artırmak / Clarity::decant
Paqijkirin û jê durxistina madeyê biyanî ya avê.

Xwerûkirin::Zelalkirin / Netleştirme / Netting
Durbûna alava pivanêde li gor çavê herkesekî karê baş xuyakirina hedefî.

Xwezayî::Sirûştî / Doğal / Natural
Tiştê ji ber xwe ve çêbibe.

Xwîn / Kan / Blood
Di damarên zindiyan de diherike, şilaviyeke bi rengê sor e.

Yasaya ohm::Zagona ohm / Ohm yasası / Ohm's law
*Di vedoreke elektronîkî de tezûya ku di navbera du xalan de li ser gihênerê derbas dibe bi vekê-
 şanê re bi awayekî rast lê bi bergira di navbera du xalan re bi awayekî vajî rêjeyî ye. Ev kanûna ohm e.*

Yasmîn / Yasemin çiçeği / Jasmin
Giyayekî ji famîlyeya zeytûnê ye.

Yazdeh / Onbir / Eleven
*Hejmarek e. Tamjimara ji dehan mezintir, ji doz-
 dehan biçûktir.*

Yek / Bir / One
*Hejmarek e. Hejmara biçûktirîn a tamjimarên po-
 zîtif.*

Yekav::Serav / Can suyu / Lifeline
*Di çandiniyê de avdaniya yekem. Avdaniya ku
 dema şax tê dayîn tê kirin.*

Yeke / Birim / Unit
*Di komekê de hêmanek. Ew dabeşa neguher ku ji
 bo pîvanê tê bikaranîn.*

Yekeya arîtmetik::Yekeya jimêreyî / Aritmetik
 birim / Arithmetic unit
*Di CPU de cihê ku kirariyên arîtmetik û mantiqî
 têne kirin. Kompîter kirariyên mîna carîna, dabe-
 şîna, danhevî (tevîn) û derîna di vir de tê kirin.*

Yekeya kevanê / Yay birimi (radyan) / Spring unit
 (radians)
*Yekeya kevanêye. 2 pi li hemberi 360 dereceyê
 tê.*

Yekeya kirariya serekî (cpu) / Ana işlem birimi:mik-
 roişlemci / Central processing unit (cpu)
*Parçeyê ku hemû kirariyên kompîterê tê de çêdi-
 bin.*

Yekeya pîvanê ya dirêjahiyê / Uzunluk ölçü birimi /
 Measuring unit of length
*yekeya pîvana dirêjahiyê. metre wek yekeya pi-
 vana dirêjahiyê tê pejirandin.*

Yekeya pîvanê ya qadê / Alan ölçüleri birimi / Unit
 of measurement
*Yekeya pîvana aqarê ye. Metre qare wek yekeya
 pîvana qadê tê pejirandin.*

Yekeya pîvanê ya qebareyê / Hacim ölçüleri birimi
 / Unit of volume measurements
*Yekeya pîvana qewarêye. metre kup wek yekeya
 pîvana qewarê tê pejirandin.*

Yekeyî / Birimsel / Unitary
*Yê ku bi yekeyê tê nîşandan an jî bi yekeyê re di
 têkiliyê de ye.*

Yekkirina parê / Pay birleşirme / Share consolidation
Di parên xweditiya parselande yekkirina paran.

Yeksan / Eşit / Equal
*Du an jî zêdetir tiştên ku li gora avahî, nîrx, çen-
 danî û çawaniya xwe ne zêde ne jî kêm in.*

Yeksanî / Eşitlik / Equality
Rewşa yeksan a du tiştan an jî zêdetir tiştan.

Yekşem / Pazar / Sunday
*Roja dawîna hefteyê di navbera şemî û duşemê
 de ye. Li hinek welatan roja yekem a hefteyê ye.*

{ Z }

Zagona avadaniyê / İmar kanunu / Zoning law
Zagona ku çarçoveya avadaniyê diyar dike.

Zagona Avogadroyî / Avogadro yasası / Avogadro's law

Li gorî zagonê qebara gazê wekhev be, di germahiya wekhev û pestoya wekhev de hejmarê molekûlê an jî parçikan yek dibe.

Zagona Boyle / Boyle yasası / Boyle's law
Zagonek li ser şilav kirina gazên firebarî ye.

Zagona Charles / Charles yasası / Charles's law
Di nava nagûhêzbariyekê de, kêmbûn û zêdebûna germahiyê bi girêdayê zêde bûn û kêmbûna qebara gazê mengî ye.

Zagona dalton / Dalton kanunu / Dalton's law
Pestana gazên ku di nava hev de ne û bi hev re nakevin reaksiyonê yeksan e bi danheviya (komkirina) pestana kismî ya gazên ku di têkeê de ne.

Zagona Darcy / Darcy kanunu / Darcy's law
Zagona kû herikîna ava di nava akîferêde pê-nase dike.

Zagona destê rastê::Yasaya destê rastê / Sağ el kuralı / Right hand rule
Rêbazê matematîkî û fizîkî ye ku ji bo vektoreên 3 rehendî bi hêsanî werin fêmkirin.

Zagona Gay-Lussac / Gay-Lussac yasası / Gay-Lussac's law

Li gorî zagonê qebareya gazekê mengî di mejê-reke pendî de nîşandana germahiyê bi yekeya kelvînê ve di hevgeriyê rast de ye.

Zagona Henry / Henry yasası / Henry's law
Li gorî zagonê Di germahiyê neguher de, giraniya gazekê yê di nava aveke a qebareyê pendî de be bi pestoyê ve hevgeriyekê rast de ye.

Zagona Hess / Hess yasası / Hess's law
Zagona vêdana germahiyên pêdandî ye, di reaksiyonê de ew germahiya derdikeve holê wekhevê hemû merhaleyên yê reaksiyonê ye.

Zagona hookê / Hooke yasası / Hooke's law
Zagona bi rêjeyê rastî nîşan dide ku xerabûna madeyekê û hêza ku made xera dike. Mînak: Vezebûyîna jiyê û vegera awayê xwe yê berê.

Zagona Parastina Bariste / Kütlenin korunumu yasası / Law of conservation of mass
Li gorî zagonê di pergalekê girtî de kirariyên reaksiyonê her çî be jî teqez gumlat pêdandî dimîne.

Zagona Parastina Wizeyê (Enerjî) / Enerjinin korunumu yasası / Law of conservation of energy
Li gorî zagonê çî caran vejen ji tine bûyinê heyî nabe û çî caran jî ji heyî nê ber bi xilas bûyî nê ve naçe.

Zagona Raoult / Raoult yasası / Raoult's law
Li gorî zagonê heke di giraweyê de pestoya hilmê û dema qerisîna avê kêmbê ev guherîn an ku kêmbûn li gel mēja madeyê tiwawe hevgerî ye.

Zagona Rêjeyên neguhor / Sabit oranlar yasası / Law of definite proportions
Li gorî zagonê gava element pêkhatiyekê çê

dikin element di navbera xwe de bi hevgeriyekê aşkere yek dibin.

Zagona Rêjeyên Takî / Katlı oranlar yasası / Law of multiple proportions
Li gorî zagonê elementên ku di navbera xwe de zêde pêkhatiyar çê bikin, di nav pêkhatiyê de hevgeriya ji mêtjera elementekê pêdandî û elementên din, bi hejmarên tam ve nîşan didin

Zagonên Faraday / Faraday yasaları / Faraday's laws
Zagonên fîzîkzanê îngîlîs Michael Faraday in, zagonên wî zagona elektrolîz û zagona metoda dabêşkirinê ne.

Zanîna pîvanê / Ölçme bilgisi / Knowledge of measurements
Zanîna pîvanê. Her cureyên pîvanan, rêbazên curbecur, pîvanande xeletî...hwd. Dibin mijara zanîna pîvanê. Zanîna pîvanê weke dersekê li dibistana tê hinkirin.

Zanîngeh::Zanko / Üniversite / University
Dibistana ku perwerdeya pîşeyekê bi awayekî zanistî dide.

Zanist / Bilim / Science
Agahiya ku bi gelemperî derbasdar û teqez e, li gorî rêbazekê tê bidestxistin.

Zanistî / Bilimsel / Scientific
Tiştê li gorî zanistê.

Zanyar / Biliminsan / Scientist
Ew kesê/a ku di pîşeya xwe de karên zanistî dike.

Zêde / Fazla / Over
Ji pêwîstiyê zehftir.

Zêdek / Artı (toplama işleminde + işaretinin adı) / Plus (the process of gathering marking the name)
Navê nîşaneyê +

Zêdek::Ko / Artı / Plus
1. Di kirariya danheviyê da navê nîşana " + " 2. Nîşana li pêşiya hejmarê ji sifirê mezintir. Dijberî kêmek (-).

Zêdetirîn::Maksîmûm / Azami / Maximum
Di tişteki de rêje, ast, bilindahî û mezinahiya herî bilind.

Zêdetirîn::Pirtirîn / Maksimum / Maximum
Tişteki herî zêde

Zelafî::Ronîder / Saydamlık / Transparency
Yê ku pişt xwe jî nîşan dide. Mînak; cam

Zeliqandin / Yapıştırmak / Paste
1. Pêvebestî 2. Pêvekirina du yan jî zêdetir parçeyan 3. Zemaqirin

Zeliqîn / Yapışmak / Adhere:Stick on
Bihevgeritina du heyberên ji hev veqetandî.

Zeng / Oksit / Oxide
Maddeyekî ku ji têteliya oksîjen û elementekî an ji bîngehekî organîk ve çê dibe.

Zeng::Zingar / Pas / Rust
Hesin dema ku bi oksîjenê re dikeve têteliyê rengê qehweyî digire ji vêya re zeng tê gotin.

Zeolît / Zeolit / Zeolite
xwelî û helîna kû bi teqîna kurayan re der têtî ava goman an jî deryayan re dikevê reaksiyonê kîmyevî û di encam de mîneraleke bi sud dirus dibê.

Zer / Sarı / Yellow
Rengekî di navbera kesk û mîşmişî de ye. Dirêjahiya pêla zer 565-590 nanometre ye.

Zêr / Altın / Gold
Gewhereke biha.

Zêrevan / Kontrolör / Controller
Berpîrsiyarê ku ji bo xebatên li gor armanca tê xwestin xebat dimeşîne.

Zevî / Tarla / Field
Ciyê ku çandinî li ser tê kirin.

Zeytûn / Zeytin / Olive
Fêkiyeke bi rûn e. Tema wê tehl e, piştî fermanstasyonê tê asta xwarinê. Dara wê di keşa subtropîc (sabtropîk) de digihîje. Bi rûnê wê sabûn jî çêdibe.

Zibil / Gübre / Fertilizer
Pîsiya ajalan.

Zikê pêlê::Qullif / Dalgâ karnı / Antinode
Di pêlê de xala ku li cihê bel e. Jêr an jî jor a pêlê.

Zilyed / Zilyet / Possession
Xwedî an ne xwedî desttegeritin dibe zilyedi. Tişteki (eşya) destê kêdebe zilyed ewe.

Zilyedî / Zilyetlik / Possession
Xwedî an ne xwedî desttegeritin dibe zilyedi. Tişteki (eşya) destê kêdebe zilyed ewe.

Zimane / Klape / Clack

Amûreke makîneyê ku ji bo derbaskirin an jî as-tengkirina şilekan tê bikaranîn.

Zinar / Kaya / Rock

Kevirên mezin.

Zincîr / Zincir / Chain

Xelekên metal ên ku li dû hev yek bi yek di hev re hatine derbaskirin.

Zîrkonyûm / Zirkonyum / Zirconium

Elementeke kîmyayî ye, jimareya atoma wê 40 e. Nîşaneyê wê Zr ye.

Zîv / Gümüş / Silver (ag)

Madeyeke ku nîşana wê di tabloya peryodîk de "ag" ye, numareya wê ya atomê 47 e. Rengê wê madeyê gewr e.

Ziving / Kışlak / Winter quarters

Ji bo keriyên pezi, cihê zivistanê lê tê derbaskirin. Ev cih pirani ne berfîne û zivistanê ji serma kême.

Zivir / Dönme / Rotation

Fetilandin.

Zivirandin::Badan / Çevirmek / Rotating:Turn

Guhertina berê tiştêkî.

Zivirîn / Firdolanım:dönüş / Gyration

Tevgera ku wek vedorek li dora xwe didome.

Zivistan / Kış / Winter

Dî salê de rojên di navbera 22'yê berfenbar û 21'ê adarê de, rojên herî sar.

Ziwa / Kuru / Dry

Rewşa madeyên ku şilekiya xwe wenda kiribin.

Ziwakirin / Kurutmak / Dry (to)

Dûrxistina şilekiyê ji madeyê hişk. Dêrxistina ava nav heriyê. Daleqandina cilên şil. Pijandina kevirê cîlsê di hetûnê de.

Ziyan / Hasar / Damage

minak:"îsal baran ne barî loma ganim xesar dî"

Zo::Cot / Çift / Even

Jimarên ku bi diduyan dabeş dibin. Mînak, 2, 4, 6, 8...

Zû / Acele / Rush

Hewldana ku ji bo kar di demeke kurtir de bê kirin.

Zûl / Dilim / Slice:Piece

Di dabeşkirina tiştêkî de ew parçeyên ji sihî bi-çûktir in.

Zûres / Erkenci / Early riser

Rehekên ku zû fêkiyan didin.

“

Ev xebata ku em li serê sê sal û nîv xebitîn ji ber ku bi tevahî negihîş dema xwe me pirtûkê kir du beş. Peyvên ku me pênaseya wan çêkiribû li aliyekî yên din jî li aliyekî din me kir beş. Em hêvî dikin ku dê pênaseya van peyvan jî were tamam kirin û pirtûk bibe yek beş.

”

